

BAŞLARKEN

Sevgili Okuyucularımız!

Yurt içinde ve yurtdışında çok önemli gelişmelerin ışığında dergimizin yeni bir sayısıyla daha sizlerle birlikte olmanın mutluluğu içindeyiz.

Büyük merakla beklenen Anayasa değişikliğine ilişkin referandum sonuçlandı. **1923'ten bu yana uygulanan parlamenter sistemden Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş öngören 18 maddelik Anayasa değişikliği gayri resmi sonuçlara göre kabul edildi.** Türkiye 7 yıl aradan sonra 7 nci Anayasa referandumunu gerçekleştirirken, **seçmene ilk kez sistem değişikliği soruldu.** Türkiye'nin 94 yıllık yönetim şeklinin değişmesi anlamına gelen bu referandumda "Evet" oyları önde çıktı. Seçmen, yönetim sistemi değişikliğine %51,4 evet, %48,6 hayır dedi. Evet oyları 1 milyon 293 bin farkla öne geçti. Yeni sistemin ülkemiz ve milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyoruz.

Sevgili okuyucularımız, yurt dışında da Suriye ve Irak'taki gelişmeler ile terör olayları ön plana çıktı.

*Suriye'de rejim uçaklarının Türkiye sınırına yakın İdlib'de muhaliflerin elindeki Han Şeyhun ilçesine düzenlediği kimyasal saldırıda, 27'si çocuk 86 kişi feci şekilde can verirken, yansıyan görüntüler dünyanın kanını dondurdu. Daha sonra, bu saldırıda kullanılan Şayrat üssü Akdeniz'deki iki A.B.D. gemisinden atılan 59 Tomahawk füzesiyle vuruldu.

*Irak'ın petrol zengini Kerkük kenti valisince gönderilen, kamu binalarına Irak Kürt Bölgesel Yönetimi bayrağının asılmasına ilişkin kararnamenin il meclisinde kabul edilmesi, Bağdat hükümeti ile Türkmen cephesinin tepkilerine yol açtı. Dışişleri Bakanlığımız, söz konusu kararın doğru olmadığını ve olayın endişeyle izlendiğini ifade etti.

*Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in de memleketi olan ülkenin ikinci büyük kenti St. Petersburg metrosu, İngiltere'nin başkenti Londra ve Mısır'ın Tanta ile İskenderiye kentleri terör saldırılarına maruz kaldı. Onlarca kişi hayatını kaybederken, bir çok kişi de yaralandı. Terör eylemlerini nerede yapılırsa yapılsın bir kere daha şiddetle kınıyoruz.

*Amerika ve Birleşik Krallık, Türkiye'nin de aralarında bulunduğu bir çok ülkeden A.B.D.'ye yapılan uçuşlarda, yolcuların akıllı telefondan büyük elektronik cihazları yanlarına almaları yasaklandı. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Ahmet Arslan, A.B.D.'nin uyguladığı yasağın uygun olmadığını ifade ederek, tepki gösterdi.

Sevgili okuyucularımız, 15 Temmuz'un ardından 27 çeyrekte sonra ilk kez küçülen Türkiye ekonomisi yılın son çeyreğinde gaza bastı ve ekonomi son çeyrekte %3,5, yılın tamamında ise %2,9 oranında büyüdü. Diğer taraftan, Şubat'ta %10,13 ile çift haneye yükselen yıllık enflasyon Mart'ta %11,29 ile 2008 Ekim ayından beri en yüksek değere ulaştı.

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramını yürekten kutlar, hepinize mutlu ve huzurlu günler dileriz.

İÇİNDEKİLER

MAKALE ADI / YAZARI

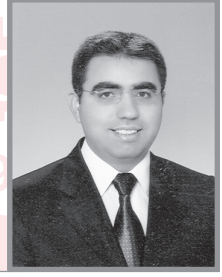
MAKALE ADI	YAZAR	UNVAN	SAYFA
Mahalli İdarelerin Bir Şirketi Bedelsiz Devralması Halinde Yapılması Gereken İşlemler	Mustafa YAVUZ	Gümrük ve Ticaret Uzmanı	3
Belediye Şirketlerinin Belediye Yönetimleri İle İlişkileri	Salih ÇALAL	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Müfettişi	8
Atık Yönetiminde Tehlikeli ve Tehlikesiz Atıklar	Ahmet SANDAL	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İç Denetçi & Kamu Yönetimi Uzmanı & Etik Eğitici	12
Demokrasi Kültürünün Gelişiminde Yerel Yönetimlerin Rolü ve Etkileri	Doç. Dr. Rabia Bahar ÜSTE	Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Meslek Yüksekokulu Yerel Yönetimler Programı	20
Ekap'a Kayıt Edilmeyen İş Deneyim Belgesi İhalede Kabul Edilebilir Mi?	Ömer KÖSE	Maliye Bakanlığı Denetim Elemanı	30
Belediyelerin Vergi Usul Kanuna Göre Yapabilecekleri İşlemler	Ayşe Çiğdem TAŞPINAR	Gelir Uzmanı	37
Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Ve Bu Çerçeve de İşlem Maliyetlerinin Azaltılması Bağlamında 6728 Sayılı Kanunla Yapılan Düzenlemeler Kapsamında Geçici Emlak Vergisi Muafiyeti	Altar Ömer ARPACI	Maliye Bakanlığı Vergi Başmüfettişi E. Gelirler Başkontrolörü	41
Ön Ödeme Usul ve Esasları Tebliğinde Yapılan Önemli Değişiklikler	Sedi KAVAK & Engin KÜKRER	İç Denetçi Anadolu Üniversitesi & İç Denetçi Eskişehir B.B. ESKİ Genel Müdürlüğü	46
Çalışanlardan Ne Kadar Bes(Bireysel Emeklilik Sistemi) Katkı Payı Kesilecek, Taşeron İşçiler Bes'e Dahil Mi?	M. Kemal ÇAYIROĞLU	Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Rektör Danışmanı Mali Hizmetler Uzmanı	51
Kıyı Kenar Çizgisi Tespit ve Onay İşlemleri İle Bu İşlemlere Bağlı Uygulamalar -I	Ahmet OĞLAKÇI	Harita Mühendisi	58
İhale Üzerinde Kalan İsteklinin İhaleye Yönelik Şikayet Hakkı Yok Mudur?	Av. Necati TORUN	İhale ve İş Hukuku Uzmanı	65
Kamuda Denetimin Önemi/Gerekliliği ve Sorunları	Şadi ÜSTÜN	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İç Denetçi	70
Taşeronun Almadığı Önemlerden Dolayı Belediyelere Ait İşyeri Mühürleri Mi?	Recep GÜNER	CSGB İş Müfettişi Elektrik ve Elektronik Müh.	81
Kamu Mallarında Parselasyon Uygulamaları-3	Suat ŞİMŞEK	Maliye Bakanlığı, Maliye Uzmanı	85
Mahalli İdare Personelinin Kalp Krizi Geçirmesinin 5510-6331 Sayılı Kanunlar Çerçevesinde Değerlendirilmesi	Mahmut ÇOLAK	SGK Başmüfettişi C Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı	91
Belediye Atıkları(Kentsel Katı Atıklar) ve Tehlikesiz Atıkların Depolanması Amacıyla Kurulan Düzenli Depolama Tesisleri Kurulumu Açıklama Kılavuzu	Uğur DİLKEN	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İç Denetçi	100
Personel Çalıştırılmasına Dayalı Olmayan Hizmet İşlerinde Kıdem Tazminatı Ödenir mi?	Ahmet ARSLAN	Denetçi, SM Mali Müşavir	106
4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu Kapsamındaki Sözleşmelerde İdarenin İzin İle Yapılan Sözleşme Dışı İşlerin Bedeli	Atilla İNAN	E. Sayıştay Uzman Denetçisi	110
Mevzuat Fihristi			112
Yargı Kararları			114
Tebliğler, Genelleme ve Görüşler			128
Soru - Cevap			149

PRATİK BİLGİLER

457 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAŞ KATSAYILARI	152
DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR	153
BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ	153
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI	154
BELEDİYE ENÇÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ	154
İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI	155
İL ENÇÜMEN BRÖT ÖDENEKLERİ	155
BELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE	155
ASGARİ ÖCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ	156
2017 YILI ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ	156
5326 SAYILI KABAHAHATLER KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI	157
1408 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	159
MEMUR ÖDEMELERİNDE YAPILAN KESİNTİLER	160
DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ	161
MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÖCRET	162
DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÖCRET	162
KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÖCRET	163
GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÖCRET	164
ÖCRETLİ YILLIK İZİNLER	164
İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI	164

5510 SAYILI KANUNDAKİ BAZI PARA CEZALARI	165
394 SAYILI HAFTA TATILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	167
4301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ HAKKINDA KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	167
TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTULABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ	167
YURTIÇI HARCIRAHLAR	168
3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARI PARA CEZALARI	170
2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	173
BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ	174
2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER	175
4857 SAYILI İŞ KANUNU NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI	176
VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR	178
GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI	180
HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜSTEMİLATI DİŞİNDE KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI	180
BASİT USULLE TABİ OLMANIN GENEL SARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR	180
ENBELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ	180
YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI	180
PARASAL SINIRLAR	181
KİK EŞİK DEĞER VE PARASAL LİMİTLER	184

MAHALLİ İDARELERİN BİR ŞİRKETİ BEDELSİZ DEVRALMASI HALİNDE YAPILMASI GEREKEN İŞLEMLER

Mustafa YAVUZ

Gümrük ve Ticaret Uzmanı

1. GİRİŞ

Belediyeler ve il özel idareleri (mahalli idareler), kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda¹ (TTK) belirtilen usullere göre sermaye şirketi (anonim ve limited şirket) kurabilmektedir. Mahalli idareler şirket kurmanın yanında, kurulu bulunan bir şirkete sonradan ortak da olabilir. Ancak, bahsi geçen usullerle mahalli idarelerin şirket sahibi olması, uzun bir bürokratik süreci gerektirmektedir. Bu bağlamda mahalli idareler, söz konusu süreci kısaltmak/aşmak ve/veya daha kısa bir sürede şirket sahibi olmak için özellikle son yıllarda yeni bir şirket kurmaktan ya da kurulu bir şirkete ortak olmaktan ziyade, bedelsiz olarak bir sermaye şirketinin paylarını kısmen veya tamamen hibe yoluyla devralmak suretiyle şirket sahibi olmayı tercih etmektedir.² Bedelsiz olarak bir sermaye şirketinin devralınması durumunda mahalli idarelerin malvarlığından devralınan şirkete aynı veya nakdi herhangi bir sermaye katılımlarında bulunulmaz.

Bu çalışmada, mahalli idarelerin bir sermaye şirketini bedelsiz devralması halinde

¹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihi ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

² Mustafa Yavuz, Belediyelerin Hibe Yoluyla Şirket Edinme Usulü, Mali Yönetim ve Denetim Dergisi, Eylül-Ekim 2016.

yapılması gereken işlemler hakkında detaylı ve açıklayıcı bilgi verilecektir.

2. BEDELSİZ OLARAK BİR ŞİRKETİN DEVRALINMASI HALİNDE YAPILMASI GEREKEN İŞLEMLER

2.1. Bedelsiz Devir İşleminin Mahalli İdarenin Yetkili Organınca Kabul Edilmesi

Mahalli idareler, ilgili mevzuatları gereğince şartlı ve şartsız olarak "bağış" kabul etme yetkisine sahiptir. Şartlı bağışları kabul etme yetkisi, belediyelerde belediye meclisine, il özel idarelerinde il genel meclisine; şartsız bağışları kabul etme yetkisi ise belediyelerde belediye başkanına, il özel idarelerinde de valiye aittir (5393 sayılı Kanun md. 18/I-g, 38/I-l; 5302 sayılı Kanun md. 10/I-g, 30/I-l). Bu kapsamda, bir anonim veya limited şirketin bedelsiz olarak mahalli idareler tarafından devralınması durumunda öncelikle yapılması gereken bağışın şartlı veya şartsız olmasına göre ilgili organın bu hususta karar almasıdır. Ancak, ifade etmek gerekir ki, şartsız bağışlara karar verme yetkisi her ne kadar belediye başkanına/valiye aitse de, sonradan herhangi bir hukuki ihtilafla karşılaşmamak ve muhtemel sorumluluğu paylaşmak amacıyla bağış şartsız bile olsa şirketlerin hibe yoluyla kabulüne uygulamada belediye meclisleri/il genel meclis kararları alınmalıdır.

2.2. Bedelsiz Devir İçin Bakanlar Kurulundan İzin Alınmasının Gerekmemesi

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunun³ 26/IV. maddesinde, “Belediyeler ve diğer mahalli idareler ile bunların kurdukları birlikler tarafından ticari amaçla faaliyette bulunmak üzere ticari kuruluşlar kurulması, mevcut veya kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunması Bakanlar Kurulunun iznine tabidir.” denilmektedir. Anılan hüküm uyarınca, mahalli idareler tarafından kurulacak ya da sonradan iştirak olunacak şirketler için Bakanlar Kurulundan izin almak gerekmekte iken, hibe yoluyla devralınacak şirketler için bu iznin alınması zorunlu değildir.

Durum böyle olmakla birlikte, İçişleri Bakanlığınca yayımlanan 21.04.2008 tarihli ve 2008/31 sayılı Genelgede⁴, il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve diğer belediyeler ile bunların kurdukları birliklerin bedelsiz şirket ediniminde adı geçen Bakanlık yoluyla Bakanlar Kurulundan izin alınması gerektiği kurala bağlanmıştır. Ancak, açılan bir dava üzerine Danıştay 8. Dairesi⁵, söz konusu Genelgenin hem yürütmesini durdurmuş hem de iptaline karar vermiştir.

Yukarıda özetlenen hukuki süreçten sonra konuya ilişkin olarak İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği tarafından 2010 yılında verilen bir görüşte; il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve diğer belediyeler ile bunların kurmuş oldukları birliklerin kurulmuş veya kurulacak şirketlere bedelsiz olarak pay verilmek suretiyle hissedar olmaları veya mevcut bir şirketin hibe yoluyla tüm mal varlığı ile bedelsiz olarak devralınması ha-

linde 4046 sayılı Kanununun 26 ncı maddesine göre Bakanlar Kurulu izninin alınmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.⁶ Gelinek noktada, mahalli idarelerin bir anonim veya limited şirketin paylarının tamamını ya da bir kısmını bedelsiz olarak hibe yoluyla devralmak için Bakanlar Kurulundan izin alınması zorunlu değildir.

2.3. Hibe Konusu Şirket Paylarının TTK Hükümleri Kapsamında Mahalli İdareye Devri⁷

Mahalli idarenin yetkili organınca hibenin kabul edilmesinin ardından hibe konusu sermaye şirketinin paylarının mahalli idareye devredilmesi gerekir. Bilindiği üzere, kamu tüzel kişileri ve dolayısıyla mahalli idareler de bir sermaye şirketinin ortağı olabilmektedir. Bu kapsamda, bedelsiz devre konu şirketin payları, ilgili mahalli idareye devredilir. Yeri gelmişken bir konuyu açıklamak gerekirse; görevi, temsil yetkisi, statüsü ne olursa olsun pay devri mahalli idarenin bir personeline, görevlisine ya da üçüncü bir kişiye değil, doğrudan mahalli idarenin kendisine yapılmalıdır.

Devredilen şirketin türünün anonim veya limited şirket olmasına bağlı olarak pay devrine ilişkin usul de değişmektedir. Dolayısıyla, bir anonim veya limited şirketin paylarının tamamının veya bir kısmının devralınmasında aşağıda açıklanan prosedüre uyulmalı ve TTK’da öngörülen şartlar yerine getirilmelidir. Anonim ve limited şirketler bakımından pay devrine ilişkin yapılması gereken işlemler aşağıda özetlenmiştir.

2.3.1. Anonim Şirket Şeklinde Kurulan Mahalli İdare Şirketlerinde

Anonim şirketlerde “pay”, sermayenin belli sayıda itibari değere bölünmüş olan

3 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun, 27.11.1994 tarihli ve 22124 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

4 http://www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari/yy_mevzuati/mevzuat_detay.php?kod=483 (Erişim-12.12.2016).

5 D.8D, 05.03.2010, E:2008/4976, K:2010/1108.

6 Balamir Gündoğdu, <http://documents.tips/documents/belediyeler-ve-belediye-sirketleri-arasindaki-mali-iliskiler.html> (Erişim-10.12.2016).

7 Mustafa Yavuz, agm, Eylül-Ekim 2016.

parçasını ve bir yönüyle kendisine bağlanan hakların ve borçların kaynağını ifade eder. Pay senedi ise anonim şirketlerde esas sözleşmede belirtilen payları temsil etmek üzere kanunun aradığı şekil şartlarına uygun olarak çıkarılan ve payların tedavülünü sağlayan kıymetli evrak niteliğinde senetlerdir. TTK uyarınca anonim şirketlerde pay senetleri, hamiline veya nama yazılı olur.

Eğer ki, devre konu şirketin payları hamiline yazılı ise bu senetlerin devri, şirket ve üçüncü kişiler hakkında ancak zilyetliğin geçirilmesiyle hüküm ifade eder. Hamiline yazılı payların devri sınırlanmaz. Nama yazılı paylarda ise durum farklıdır. Nama yazılı paylar, pay sahipleri tarafından kural olarak özgürce devredilir. Nama yazılı pay senetlerinin devri, ciro edilmesi ve bu senetlerin zilyetliğinin devralana geçirilmesiyle yapılabilir (TTK md. 489, 490). Ancak, nama yazılı pay senetlerinin devri için TTK'da bir şart öngörülmüştür. Anılan Kanuna göre bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı paylar, ancak şirketin onayı ile devrolunabilir. Dolayısıyla, şirket paylarını mahalli idareye hibe edeceklerin sermaye taahhütlerini yerine getirmiş olması gerekir. Aksi takdirde devir için şirketin onayı alınacaktır. Bunun yanında anonim şirket genel kurulu, TTK md. 491/II'de belirtilen esaslar çerçevesinde pay devrini reddetme hakkına sahiptir.

Kaldı ki, pay bedelini ifa borcunun yerine getirilmemesi durumunda yapılan işlem, hibe olmayacaktır. Zira, hibenin bedelsiz olarak yapılması esastır. Devredilen paylara ait sermaye koyma borcunun varlığı halinde mezkûr borç pay devri ile birlikte mahalli idareye geçecektir. Bu durumda ise hibe (!) işlemi bedelsiz yapılmış olmayacak ve söz konusu işlem hukuken sakatlanacaktır.

Son olarak belirtelim ki, anonim şirketlerde payın ve pay senetlerinin devrinin no-

ter huzurunda yapılması zorunlu değildir. Ayrıca, devir işleminin ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmesi de gerekmemektedir. **AncaK, tarafların belirtilen işlemleri yapmasına engel bir durum da bulunmamaktadır. Uygulamada ise sonradan bir ihtilafın çıkması için anonim şirketlere ilişkin pay devirleri genellikle noterde yapılmakta ve ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmektedir.** Mahalli idareler tarafından kurulan şirketlerde de uygulama bu yöndedir.

2.3.2. Limited Şirket Şeklinde Kurulan Mahalli İdare Şirketlerinde

Limited şirket sözleşmesinde aksine bir hüküm yoksa limited şirket payı, mahalli idareye devredilebilir. Ancak, şirket sözleşmesiyle payın devri tamamen yasaklanabileceği gibi, daha ağır şartlara da bağlanabilir. Şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemişse, esas sermaye payının devri için genel kurulun onayı şarttır. Devir bu onayla geçerli olur (TTK md. 595/II-IV). Ancak, şirket sözleşmesine, pay devrinde genel kurulun onayının aranmayacağına ilişkin hüküm konulabilir. TTK'da (md. 594, 595, 598) limited şirketlerde payın devri için bazı şartlar öngörülmüştür. Buna göre;

- Anonim şirketlerden farklı olarak limited şirketlerde mahalli idareye hibe edilen payların devrinin **yazılı** şekilde yapılması şarttır. Bu şartın yanında ayrıca payını devreden kişi ile payı devralan mahalli idarenin temsilcisinin imzalarının **noterce onanması** zorunludur. Söz konusu şartları taşımayan devir işlemleri geçerli değildir.

- Başvurudan itibaren **üç ay içinde** şirket genel kurulu, devir işlemine ilişkin bir karar almalıdır. Genel kurulun bu yetkisi devredilemez niteliktedir. Söz konusu karar, olağan çoğunlukla (toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile) alınır. Genel kurul belirti-

len sürede herhangi bir karar almazsa gerekli onayı vermiş sayılır. Bir başka ifadeyle, genel kurul başvuruyu üç ay içinde reddetmediği takdirde zımni olarak onay vermiş olmaktadır. Bununla birlikte şirket sözleşmesinde başka türlü düzenlenmemişse, genel kurul sebep göstermeksizin onayı reddedebilir.

- Pay devri, müdürler tarafından pay defterine kaydedilir. Pay defterine kayıt, kurucu değil, açıklayıcı niteliktedir. Ayrıca, pay devri ticaret siciline tescil ve ilan ettirilir. Başvuru dilekçesine ise genel kurul kararı ve noterde düzenlenen hisse devir sözleşmesi ek yapılır.

2.4. Pay Devri Sonrasında Yapılabilecek Diğer İşlemler

a) Pay devri ile birlikte mahalli idare, hibe yoluyla devraldığı şirketin ortağı haline gelir. Bu durumda şirketin mevcut yönetim organı (anonim şirketlerde yönetim kurulu, limited şirketlerde müdür/müdürler kurulu) görevine devam edebileceği gibi, genel kurul olağanüstü toplantıya çağrılarak yönetim organı üyeleri azledilip, yerlerine yenileri seçebilir. Yönetim organı üyeleri, azle gerek kalmadan görevlerinden istifa da edebilir. Bu durumda da genel kurul, yeni yönetim organının üyelerini seçer. Ancak, öncelikle şirket genel kurulunda mahalli idareyi temsil edecek kişinin kim ya da kimler olacağına belirlenmesi gerekir.

b) Genel kurulda yönetim organının değişmesine bağlı olarak şirketi temsil ve ilzama kimlerin yetkili olduğu yine yönetim organı tarafından ayrıca tespit edilir ve bu karar tescil ve ilan olunur.

c) İhtiyaç varsa şirket, sermaye artırımına gidebilir. Uygulamada genellikle mahalli idarelerin hibe yoluyla edindikleri şirketler yeni kurulan şirketlerdir. Dolayısıyla, bu şirketlerin sermayesi genel itibarıyla asgari sermaye (anonim şirketlerde 50.000-TL, li-

mited şirketlerde 10.000-TL) tutarındadır. Buna bağlı olarak hibe ile alınan şirketlerde ilk yapılan işlerden biri genellikle sermaye artırım kararı almak olmaktadır. Sermaye artırımında ise 5393 veya 5302 sayılı Kanunlarda öngörülen (belediye meclisinin/il genel meclisinin karar alması) şartının yerine getirilmesi ve TTK'da belirtilen usulün izlenmesi gerekmektedir.

d) Mahalli idareler hibe yoluyla şirket devralmada çoğunlukla şirket türü olarak limited şirketleri tercih etmektedir. Bunun sebebi ise limited şirketlerin asgari sermayesinin daha düşük (10.000-TL) tutarda olmasıdır. Ancak, bir mahalli idare her ne kadar bedelsiz edindiği şirketin türü limited şirket olsa da, TTK'nın 180-194. maddelerinde düzenlenen tür değiştirme hükümleri çerçevesinde, bu şirketin türünü ihtiyaçlara bağlı olarak anonim şirkete dönüştürebilir. Uygulamada da bu yola sıkça başvurulmaktadır.

3. SONUÇ

Ülkemizde mahalli idareler, kendilerine verilen görev ve hizmet alanında faaliyet göstermek üzere tüzel kişiliğe ve bağımsız bütçeye sahip, özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösteren sermaye şirketleri kurabilmekte ya da kurulu bulunan şirketlere sonradan iştirak edebilmektedir. Belirtilen usuller dışında ayrıca mahalli idareler, üçüncü kişiler tarafından kurulmuş olan bir anonim veya limited şirketi bağış kapsamında bedelsiz olarak da devralabilmektedir.

Mahalli idarelerin şirket kurmasında veya kurulu bulunan bir şirkete ortak olmasında Bakanlar Kurulundan izin alınması gerekmekte iken, bedelsiz olarak devralmalarda söz konusu iznin alınmasına gerek bulunmamaktadır. ***Dolayısıyla, mahalli idareler, yeni bir şirket kurmaktan ya da bir şirkete ortak olmaktan ziyade, kurulu bulu-***

nan bir şirketi hibe yoluyla bedelsiz devralma yolunu tercih etmektedirler.

Bedelsiz devralmada yapılacak öncelikli işlem, bu devrin mahalli idarenin yetki organınca kabul edilmesidir. Söz konusu yetki, şartlı bağışlarda belediye meclisine/il genel meclisine, şartsız bağışlarda ise belediye başkanına/valiye aittir.

Bağışın kabul edilmesi ile birlikte, şirketin payları kendiliğinden mahalli idareye geçmez. Bunun için bedelsiz olarak devralınan şirket paylarının 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda öngörülen esaslar çerçevesinde mahalli idarece devralınması gerekir. Devir usulü ise devralınan şirketin anonim ve limited şirket olmasına göre farklılık göstermektedir. Payların devralınması sonrasında şirketin yeni yönetim organının (anonim şirketlerde yönetim kurulunun, limited şirketlerde müdürlerin) oluşturulması için genel kurulun toplantıya çağırılması ve seçilen yeni yönetim organının şirketin

temsil ve ilzamı konusunda karar alması da gerekmektedir.

KAYNAKÇA

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun (27.11.1994 tarihli ve 22124 sayılı R.G.).

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).

GÜNDOĞDU, Balamir, <http://documents.tips/documents/belediyeler-ve-belediye-sirketleri-arasindaki-mali-iliskiler.html>

D.8D, 05.03.2010, E:2008/4976, K:2010/1108.

YAVUZ, Mustafa, Belediyelerin Hibe Yoluyla Şirket Edinme Usulü, Mali Yönetim ve Denetim Dergisi, Eylül-Ekim 2016.

http://www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari/yy_mevzuati/mevzuat_detay.php?kod=483

Salih ÇALAL

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Müfettişi

BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN BELEDİYE YÖNETİMLERİ İLE İLİŞKİLERİ

1. GİRİŞ

Genel anlamda belediye, bir şehir veya ilçenin mahalli müşterek olmak kaydıyla 5393 sayılı Belediye Kanununun 14. maddesinde sayılan konularda iş yapan ve hizmetlerini kamu adına yapan bir kuruluştur. Söz konusu hizmetlerin yerine getirilmesindeki farklı usuller belediye şirketi ve bütçe içi işletme gibi kavramları ortaya çıkarmıştır.

5393 sayılı Kanunun “şirket kurulması” başlıklı 70 inci maddesinde, “belediye kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilir” hükmü yer almaktadır.

Belediyeler, vatandaşa sunulacak hizmetin en hızlı, en verimli ve en ihtiyaca uygun şekilde yapıldığı örgütlerdir. Ancak, kimi zaman bu hizmetlerin sunumunda yaşanan yasal prosedür zorlukları, hizmetlerin daha esnek bir alanda sunulması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. **Bu ihtiyacı karşılamak üzere belediye tarafından kurulan şirketler, ilgili belediyeye özel sektör esnekliği, kabiliyeti ve geniş hareket alanı kazandırmış ve hizmet sunumunda vatandaşın ihtiyacını daha hızlı ve verimli karşılayan bir alan yaratmıştır.**

Bu makalede, belediye şirketlerinin tanımını ve özellikleri ile belediye şirketlerinin

belediye yönetimi ile ilişkileri konusu ele alınmıştır.

2. BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ

Hızlı kentleşmeye ve merkezîyetçi devletlerin yerel yönetimlere yetki ve kaynak transfer etmelerine bağlı olarak yerel kamu hizmetlerinin talebinde ve sunumunda önemli artışlar gerçekleşmiştir. Belediyeler de söz konusu artışa cevap verebilmek amacıyla alternatif hizmet sunum araçları kullanmaya başlamışlardır. Bu noktada özel hukuk hükümlerine göre kurulan ve işleyen belediye şirketleri en önemli hizmet araçlarından biri olmuştur.¹ Bu kapsamda belediye şirketleri kimi yerel hizmetlerin yürütülmesi amacıyla belediyeler tarafından kurulan ya da yönetiminin elde edilmesi koşuluyla belediyelerce ortak olunan, bağımsız bütçeli, özel hukuk tüzel kişileridir.²

Belediyelerin, alternatif hizmet sunma yöntemlerinin başında gelen belediye şirketlerinin genel özellikleri şu biçimde sıralanabilir:³

1 Yüksel Demirkaya, “Avrupa Birliği’nin Yerel Kamu Şirketleri Stratejisi: Türkiye’de Hukuki Yapı ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Uygulamaları”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.7, S. 13, 2010, s.431.

2 Sayan, İpek Özkal ve Kışlalı, Murat, “Belediyelerde Şirketleşmenin Yararı Var mı? Hurafeler ve Gerçekler”, 2008, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 17(1), s.60.

3 Nuri Tortop, “Güçlü Mahalli İdare Anlayışının Gelişmesi”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt.7, Sayı.1,(Ocak 1998),

- Belediye tarafından kurulur veya belediyece ortak olunurlar,
- Özel hukuk tüzel kişisidirler,
- Yönetimlerinde belediyenin ağırlığı söz konusudur,
- Belediye bütçesinden bağımsız bir bütçeye sahiptirler ve bütçeleri, ticari faaliyetleri sonucu elde ettikleri gelirlerden oluşur,
- Genel olarak belediyenin görev alanına giren bir konuda faaliyet gösterirler.

Ülkemizde belediyelerin, şirket kurmaları ya da şirketlere ortak olmaları önceden beri uygulanan bir yöntem olmakla beraber yerel hizmet sunum modeli olarak yaygın şekilde uygulanması 1984'ten itibaren olmuştur. Nitekim, 1984'ten sonra başta büyükşehir belediyeleri olmak üzere belediyelerin, kendi aralarında ya da dışarıdan özel bir kuruluşla ortaklık kurarak farklı alanlarda faaliyet gösteren anonim veya limited türünde şirketler kurmaya başladıkları görülmektedir. Özellikle de büyükşehir belediyelerinin şirketleşme modelini tercih ettiği ve hemen hemen her alanda şirketlerin faaliyet gösterdiği görülmektedir.⁴

3. BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN BELEDİYE YÖNETİMİ İLE İLİŞKİLERİ

Belediye şirketlerinin belediye ile olan ilişkileri, belediyelerde şirketleşme konusunun en riskli alanlarından birini oluşturmaktadır. *Belediyelere doğrudan veya dolaylı bir şekilde ait olan şirketler, parasal veya yönetsel etkililik açısından taşıdıkları önem nedeni ile belediyelerin orta ve üst yö-*

neticilerinin ilgi odakları haline gelmişlerdir. Mevzuattan ve uygulamadan kaynaklanan kolaylıklar, ayrıcalıklar ve benzeri unsurlar, belediye şirketlerini, yöneticileri açısından diğer kamu kurumlarına göre daha rahat bir yönetim faaliyeti gerçekleştirdikleri işletmeler haline getirmiştir.⁵

Genel olarak belediyeler ile belediye şirketleri arasındaki ilişkiler belediye bünyesinde kurulan "iştirakler daire başkanlığı" bünyesinde yürütülmektedir.

Öte yandan, belediye iştiraki şirketler ile belediye idareleri arasındaki ilişkiler belediyeler arasında uygulama bakımından farklılıklar göstermektedir. Örneğin, İstanbul Büyükşehir Belediyesinde iştiraklerin belediye yönetimi ile bağlantısı, Büyükşehir Belediyesi bünyesinde bulunan Kaynak Geliştirme ve İştirakler Daire Başkanlığı vasıtası ile sağlanmaktadır. Bursa'da da Büyükşehir Belediyesi ile şirketler arasında koordinasyonu sağlamak üzere İştirakler Daire Başkanlığı kurulmuş olmakla birlikte; faaliyet konusuna göre şirketlerin belediye'deki ilgili daire başkanlığı ve genel sekreter yardımcılığı ile daha koordineli çalıştıkları ifade edilmektedir. Diğer yandan, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 26. maddesine göre, genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilmektedirler. *Böylece, belediye ile belediye şirketleri arasında yönetim, denetim ilişkisi kurulmaktadır.*⁶

Belediye şirketlerinin yönetim kurulları ile benzer yönetim mekanizmaları belediye yönetimince atanmakta ve genellikle buralarda belediyenin orta ve üst düzey

s.91.

4 Tunay Köksal, "Belediye Şirketlerinin Hukuki Rejimi ve Şirketleşme Uygulamaları", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, S. 6, C. 2, 1993, s. 57 - 58, aktaran; Vuşlat Güneş, "Türkiye'de Belediye Şirketleri Ve Bursa Büyükşehir Belediyesi Şirketlerinin Mali Açısından Değerlendirilmesi", Uludağ Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014, s.43.

5 Emre Okutan, "Belediye Şirketlerinde Yolsuzluk Riski Taşıyan Alanlar ve Sayıştay Denetimi", Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012, s.44.

6 Hasan Özçelik, "Avrupa Birliğinde Ve Türkiye'de Belediye Şirketleri: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şirketleri Üzerinde Bir İnceleme", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2010, s.147.

yöneticilerine yer verilmektedir. Belediye şirketlerinde belediye bünyesinde kurulan birimlerden de yararlanılmaktadır. Örneğin, İstanbul Büyükşehir Belediyesinde Kaynak Geliştirme ve İştirakler Daire Başkanlığı, Ankara Büyükşehir Belediyesinde İşletme ve İştirakler Daire Başkanlığı, İzmir Büyükşehir Belediyesinde Şirketler ve Kuruluşlar Şube Müdürlüğü, bir yandan belediye ve belediye şirketleri arasında eşgüdüm sağlarken, diğer yandan hizmet, politika ve stratejilerin oluşturulması işlevini üstlenmiştir.⁷

Belediye şirketleri özel hukuk tüzel kişisi olmakla birlikte hisselerinin %50'den fazlası belediyelere ait olduğu için sıradan bir özel sektör kuruluşu olarak değerlendirilmemektedir. Belediyelerin %50'den fazla hisseye sahip olması belediyeleri bu şirketlerin patronu yapmakta ve yönetimlerinde belediyelere önemli yetkiler sağlamaktadır. Örneğin; yasal zorunluluk olmamasına rağmen belediye şirketlerinin yönetim kurulları belediyelerce belirlenerek uygulanacak politikalar belediyeler tarafından şekillendirilmektedir.⁸

Belediye şirketlerinin belediyeler ile olan mali ilişkilerinde önemli olan bir husus, belediye şirketlerini sermayesinin büyük ortağı olduğu belediyelerin açtıkları ihalelere katılımı konusudur. Bir çok belediyede rekabet ilkesi gözetilmeksizin şirketlerin yönetim kurulu başkanlığını kurucu belediyenin belediye başkanının yaptığı ve denetim organlarında belediye yöneticilerinin bulunduğu şirketlerin belediyeler tarafından açılmış olan ihaleye ya tek başlarına katıldığı ya da sonuçta ihaleyi kazanmış olduğu görülmektedir.⁹

7 Sayan ve Kışlalı, a.g.m.,s.66.

8 Gürbüz Özdemir, "Belediye İktisadi Teşebbüslerinin Kuruluş Amacı, Hukuki Dayanakları ve Güncel Durum", Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, sayı:22, 2011, s.72.

9 M. Şakir Başaran, Selçuk Kendirli, Hakana Turan, "Belediye İşletme ve Şirketlerinin Dış Denetimi", Gazi Üniversitesi İktisadi

Belediyeler ile belediye şirketlerinin borçlanma konusu 5393 sayılı Belediye Kanunu ile düzenlenmiştir. 5393 sayılı Kanunun 68. maddesinin (d) ve (e) bentlerine kapsamında;

"Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamaz. Bu miktar büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanır."

"Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler, en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam yüzde onunu geçmeyen iç borçlanmayı belediye meclisinin kararı; yüzde onunu geçen iç borçlanma için ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve İçişleri Bakanlığının onayı ile yapabilir."

Belediyeler ile belediye şirketleri arasındaki mali ilişkilerin bir başka boyutu da sermaye artışlarıdır. Belediyeler, 5393 sayılı Belediye Kanununun ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra 5393 sayılı Belediye Kanununun 18 ve 5216 sayılı Kanunun 28. madde hükmüne göre, iştiraklerinin sermaye artırımlarına, Belediyesi Meclisinin "sermaye artımına iştirak" ile ilgili olarak aldığı kararlar çerçevesinde iştirak etmektedir. 5393 sayılı Belediye Kanununun 18. maddesinin 1. fıkrasının (i) bendinde yer alan hüküm ile belediyelerin iştirak ettiği şirketlerdeki sermaye artırımlarına katılım konusunda karar verme yetkisi ve görevi Belediye Meclisine verilmiştir.¹⁰

ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16/1, 2014, s. 36.

10 Özçelik, a.g.t., s.150.

4. SONUÇ

Yerel toplumsal ihtiyaçların artması ve belediyelerin bu ihtiyaçları esnek yönetim yapısı ve geniş manevra kabiliyeti olan şirketler üzerinden gerçekleştirmek istemesi, belediye şirketlerinin sayılarını ve dolayısıyla belediyelerin, belediye şirketleri üzerinden bu faaliyetlerini gerçekleştirme sıklığını artırmıştır. Dahası, **hızlı kentleşmeye ve merkezîyetçi devletlerin yerel yönetimlere yetki ve kaynak transfer etmelerine bağlı olarak yerel kamu hizmetlerinin talebinde ve sunumunda önemli artışlar gerçekleşmiştir.** Belediyeler de söz konusu artışa cevap verebilmek amacıyla alternatif hizmet sunum araçları kullanmaya başlamışlardır. **Bu noktada özel hukuk hükümlerine göre kurulan ve işleyen belediye şirketleri en önemli hizmet araçlarından biri olmuştur.**

Genel olarak belediyeler ile belediye şirketleri arasındaki ilişkiler belediye bünyesinde kurulan “iştirakler daire başkanlığı” bünyesinde yürütülmektedir. Belediye şirketleri özel hukuk tüzel kişisi olmakla birlikte hisselerinin %50’den fazlası belediyelere ait olduğu için sıradan bir özel sektör kuruluşu olarak değerlendirilmemektedir. Belediyelerin %50’den fazla hisseye sahip olması belediyeleri bu şirketlerin patronu yapmakta ve yönetimlerinde belediyelere önemli yetkiler sağlamaktadır. **Ayrıca, belediye şirketlerinin belediyeler ile olan mali ilişkilerinde önemli olan hususlar; ihalelere katılım, borçlanma ve sermaye artışlarıdır.**

KAYNAKÇA

Emre Okutan, “Belediye Şirketlerinde Yolsuzluk Riski Taşıyan Alanlar ve Sayıştay Denetimi”, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012.

Gürbüz Özdemir, “Belediye İktisadi Teşebbüslerinin Kuruluş Amacı, Hukuki Dayanakları ve Güncel Durum”, Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, sayı:22, 2011.

Hasan Özçelik, “Avrupa Birliğinde Ve Türkiye’de Belediye Şirketleri: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şirketleri Üzerinde Bir İnceleme”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2010.

M. Şakir Başaran, Selçuk Kendirli, Hakan Turan, “Belediye İşletme ve Şirketlerinin Dış Denetimi”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16/1, 2014.

Sayan, İpek Özkal ve Kışlalı, Murat, “Belediyelerde Şirketleşmenin Yararı Var mı? Hurafeler ve Gerçekler”, 2008, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 17(1).

Tunay Köksal, “Belediye Şirketlerinin Hukuki Rejimi ve Şirketleşme Uygulamaları”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, S. 6, C. 2, 1993.

Vuslat Güneş, “Türkiye’de Belediye Şirketleri Ve Bursa Büyükşehir Belediyesi Şirketlerinin Mali Açından Değerlendirilmesi”, Uludağ Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014.

Yüksel Demirkaya, “Avrupa Birliği’nin Yerel Kamu Şirketleri Stratejisi: Türkiye’de Hukuki Yapı ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Uygulamaları”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.7, S. 13, 2010.

ATIK YÖNETİMİNDE TEHLİKELİ VE TEHLİKESİZ ATIKLAR

Ahmet SANDAL

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İç Denetçi
Kamu Yönetimi Uzmanı
Etik Eğitici

1. GİRİŞ

2872 sayılı Çevre Kanununun 2 nci maddesine göre, atık, herhangi bir faaliyet sonucunda oluşan, çevreye atılan veya bırakılan her türlü maddeyi kapsar. Atıklar, kendi içerisinde katı atık, evsel katı atık, tehlikeli atık, ambalaj atıkları, belediye atıkları, tıbbi atıklar, PCT ve PCB atıkları, inşaat ve yıkım atığı, maden atıkları, atık yağlar, bitkisel atıklar, elektrikli ve elektronik eşya, ambalaj, araç, pil ve akümülatör atıkları gibi kısımlara ayrılmaktadır. Tehlikeli atık denildiğinde Atık Yönetimi Yönetmeliğinin Ek-3/A'da yer alan tehlikeli özelliklerden birini ya da birden fazlasını taşıyan, ek-4'te altı haneli atık kodunun yanında yıldız (*) işareti bulunan atıklar anlaşılmalıdır. Bunun dışında kalan ismine ister ambalaj atıkları, ister belediye atıkları, isterse de başka bir isim verilsin tüm atıklar tehlikesiz atık kapsamına girmektedir.

Bu yazıda atık yönetiminde tehlikeli ve tehlikesiz atık ayrımı üzerinde durularak önemli olan ve dikkat edilmesi gereken tehlikeli atıkların kontrolü ve ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından takip ve denetimleri hakkında açıklamalarda bulunulacak ve tehlikesiz atıkların yönetimine ilişkin bilgiler verilecektir.

2. GENEL OLARAK ATIK YÖNETİMİ VE İLGİLİ YÖNETMELİKLER

Atığın oluşumunun önlenmesi, kaynağında azaltılması, yeniden kullanılması,

özelliğine ve türüne göre ayrılması, biriktirilmesi, toplanması, geçici depolanması, taşınması, ara depolanması, geri dönüşümü, enerji geri kazanımı dâhil geri kazanılması, bertarafı, bertaraf işlemleri sonrası izlenmesi, kontrolü ve denetimi faaliyetlerinin tamamına atık yönetimi denilir. Bu tanım Atık Yönetimi Yönetmeliğinin 4/k maddesinde yer alan bir tanımdır. Bu tanımda atıklarla ilgili olarak denetim ve kontrol faaliyetleri başta olmak üzere, toplama, ayırma, depolama, taşıma, geri dönüşüm, bertaraf ve izleme faaliyetleri atık yönetiminin kapsamına dahildir.

02.04.2015 tarih ve 29314 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliği ülkemizdeki tüm atıklar için çerçeve yönetmelik niteliğindedir. Ancak, bu yönetmelikten önce, 14.03.1991 tarihli ve 20814 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, 14.03.2005 tarihli ve 25755 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği ve 05.07.2008 tarihli ve 26927 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik yürürlükteydi. Atık Yönetimi Yönetmeliği ile bu yönetmelikler peyder pey yürürlükten kaldırılmıştır. Ülkemizde atık yönetimi mevzuatının temelini oluşturan Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği ve atık yönetiminin genel esaslarının belirlendiği Atık Yönetimi Genel Esaslarına

İlişkin Yönetmelik sözkonusu Yönetmelik yürürlüğe girer girmez mülga olmuştur. Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği ise Atık Yönetimi Yönetmeliğinin yürürlüğe girdiği tarihten bir yıl sonra (02.04.2016) tarihinde yürürlükten kalkmıştır.

Atık yönetiminde bazı yönetmelikler yürürlükten kaldırılmış olsa da hâlâ yönetmelik sayısı fazladır ve hepsinin tek bir çerçeveye yönetmeliğinde toplanmasında fayda vardır. Bu yönetmeliklerin listesi yazımız ekine eklenmiştir.¹

3. ÖZEL OLARAK TEHLİKELİ ATIK YÖNETİMİ VE İLGİLİ YÖNETMELİKLER

Tehlikeli ya da tehlikesiz tüm atıkların yönetimi ile ilgili yönetmelik listesi yukarıdaki listede mevcuttur. Bu listedeki yönetmeliklerin bir kısmı özellikle tehlikeli atıklarla ilgilidir. Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği yürürlükten kaldırıldığı için tehlikeli atıkların yönetimi ve takibi için gerekli olan hukuki düzenlemeleri yukarıdaki listelerdeki yönetmeliği ilgili bölümlerinden bulmak gerekir.

A) Tehlikeli Atıkların Özellikleri ve Listesi:

Atık Yönetimi Yönetmeliğinin Ek-3/Ada yer alan tehlikeli özelliklerden birini ya da birden fazlasını taşıyan, ek-4'te altı haneli atık kodunun yanında yıldız (*) işareti bulunan atıkları tehlikelidir.

Bu atıkları önce özellikleriyle sıralayalım, sonra da bazılarını liste halinde belirtelim.

A1) Tehlikeli Atıkların Özellikleri:

H1 Patlayıcı: Alev etkisi altında patlayabilen ya da dinitrobenzenden daha fazla şekilde şoklara ve sürtünmeye hassas olan maddeler ve müstahzarlar, kendi başına kimyasal reaksiyon yolu ile belli bir sıcaklık ve basınçta hızla gaz oluşmasına neden olabilecek madde veya atıklar.

H2 Oksitleyici

Diğer maddelerle, özellikle de yanıcı maddelerle temas halinde iken yüksek oranda ekzotermik reaksiyonlar gösteren maddeler ve karışımlar.

H3-A Yüksek Oranda Alevlenir

a) 21 °C'nin altında parlama noktasına sahip sıvı maddeler ve karışımlar (aşırı tutuşabilen sıvılar dâhil),

b) Herhangi bir enerji kaynağı uygulaması olmaksızın ortam sıcaklığındaki hava ile temas ettiğinde ısınabilen ve sonuç olarak tutuşabilen maddeler ve karışımlar,

c) Bir ateşleme kaynağı ile kısa süre temas ettiğinde kolayca tutuşabilen ve ateşleme kaynağı uzaklaştırıldıktan sonra yanmaya ve tükenmeye devam eden katı maddeler ve karışımlar,

ç) Normal basınçta, havada tutuşabilen gazlı maddeler ve karışımlar,

d) Su veya nemli hava ile temas ettiğinde, tehlikeli miktarda yüksek oranda yanıcı gazlara dönüşen maddeler ve karışımlar.

H3-B Alevlenir

21 °C ye eşit veya daha yüksek ya da 55 °C'ye eşit ya da daha düşük parlama noktasına sahip olan sıvı maddeler ve karışımlar.

H4 Tahriş edici

Deri ile ya da balgam membranı ile ani, uzun süreli ya da tekrar eden temaslar halinde yanığa sebebiyet verebilen, aşındırıcı olmayan maddeler ve karışımlar.

H5 Zararlı

Solunduğu veya yenildiğinde ya da deriye nüfuz ettiğinde belirli bir sağlık riski içeren maddeler ve karışımlar.

H6 Toksik

Solunduğunda veya yenildiğinde ya da deriye nüfuz ettiğinde, sağlık yönünden ciddi, akut veya kronik risk oluşturan ve hatta ölüme neden olan madde ve karışımlar.

H7 Kanserojen

Solunduğunda veya yenildiğinde ya da deriye nüfuz ettiğinde, kansere yol açan veya etkisinin artmasına neden olan madde ve karışımlar.

H8 Aşındırıcı (Korozif)

Temas halinde canlı dokuları tahrip eden madde ve karışımlar.

H9 Enfeksiyon yapıcı

Varlığını sürdürebilen mikro organizmalar veya insan veya diğer canlı organizmalarda hastalığa neden olduğu bilinen veya inanılan toksinlerini içeren maddeler veya karışımlar

H10 Üreme sistemine toksik

Solunduğunda, yenildiğinde veya deriye nüfuz ettiğinde, doğuştan gelen kalıtsal olmayan sakatlıklara yol açan veya yol açma riskini artıran madde ve karışımlar.

H11 Mutajenik

Solunduğunda, yenildiğinde veya deriye nüfuz ettiğinde, kalıtsal genetik bozukluklara yol açan veya yol açma riskini artıran madde ve karışımlar.

H12 Havayla, suyla veya bir asitle temas

etmesi sonucu zehirli veya çok zehirli gazları serbest bırakan atıklar.

H13 Hassaslaştırıcı

Cilde nüfuz ettiğinde ya da solunduğunda hiper-hassaslaştırma reaksiyonu oluşturabilen ve uzun süre maruz kalınması halinde karakteristik olumsuz etkilere sebep olabilen maddeler ve karışımlar

H14 Ekotoksik

Çevrenin bir veya daha fazla kesimi üzerinde ani veya gecikmeli zararlı etkiler gösteren veya gösterme riski taşıyan atıklar.

H15 Bertarafı sonrasında herhangi bir yolla, yukarıda listelenen karakterlerden herhangi birine sahip başka bir madde (sızıntı suyu gibi) ortaya çıkabilecek atık.

A2) Tehlikeli Atık Listesi: Atık Yönetmeliğinin ekinde bulabilirsiniz. <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.20644&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=At%C4%B1k%20Y%C3%B6netmeli%C4%9Fi>

B) Aküler ve Piller:

Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliğinde ve Atık Yönetimi Yönetmeliğinde aküler ve piller tehlikeli atıklardan sayılmıştır. Buna ilişkin listeden tehlikeli özellikleri olanlar kod no.ları ile aşağıda gösterilmiştir.

16 06	Piller ve Akümülatörler
16 06 01*	Kurşunlu piller ve akümülatörler
16 06 02*	Nikel kadmiyum piller
16 06 03*	Cıva içeren piller
16 06 06*	Piller ve akümülatörlerden ayrı toplanmış elektrolitler

C) Yağ, Gres, Sabun, Deterjan, Dezenfektan ve Kozmetiklerin İmalat, Formülasyon, Tedarik ve Kullanımından (İFTK) Kaynaklanan Atıklar:

Atık Yönetimi Yönetmeliğinin Ek:4 Atık Listesinde 13. sırada yağ atıkları ve sıvı yakıt

atıkları belirtilmektedir. Yağ, Gres, Sabun, Deterjan, Dezenfektan ve Kozmetiklerin İmalat, Formülasyon, Tedarik ve Kullanımından (İFTK) Kaynaklanan Atıklar kapsamında tehlikeli atık olarak belirtilenlere ilişkin liste şöyledir:

07 06 01*	Su bazlı yıkama sıvıları ve ana çözeltiler
07 06 03*	Halojenli organik çözücüler, yıkama sıvıları ve ana çözeltiler
07 06 04*	Diğer organik çözücüler, yıkama sıvıları ve ana çözeltiler
07 06 07*	Halojenli dip tortuları ve reaksiyon kalıntıları
07 06 08*	Diğer dip tortuları ve reaksiyon kalıntıları
07 06 09*	Halojenli filtre kekleri ve kullanılmış absorbanlar
07 06 10*	Diğer filtre kekleri ve kullanılmış absorbanlar
07 06 11*	Saha içi atıksu arıtımından kaynaklanan tehlikeli maddeler içeren çamurlar

Ayrıca, 01 05 05 kodu ile yağ atıkları, yağ içeren sondaj çamurları ve atıkları da tehlikeli atık durumundadır.

D) Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar:

Atık Yönetimi Yönetmeliğinin Ek:4 Atık Listesinde Elektrikli ve Elektronik Ekipman Atıkları belirtilmekte olup bunlardan tehlikeli olanlar aşağıda listelenmiştir. Konuyla ilgili olarak Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği mevcuttur.

16 02 09*	PCB'ler içeren transformatörler ve kapasitörler
16 02 10*	16 02 09 dışındaki PCB içeren ya da PCB ile kontamine olmuş ıskarta ekipmanlar
16 02 11*	Kloroflorokarbon, HCFC, HFC içeren ıskarta ekipmanlar
16 02 12*	Serbest asbest içeren ıskarta ekipman
16 02 13*	16 02 09'dan 16 02 12'ye kadar olanların dışındaki tehlikeli parçalar (3) içeren ıskarta ekipmanlar
16 02 15*	ıskarta ekipmanlardan çıkartılmış tehlikeli parçalar

E) Ömrünü Tamamlamış Araçlardan Çıkan Atıklar:

Çeşitli taşıma türlerindeki (iş makineleri dahil) ömrünü tamamlamış araçlar ve ömrünü tamamlamış araçların sökülmesi ile araç bakımından kaynaklanan atıkların bir kısmı tehlikeli olup bunlar Atık Yönetimi Yönetmeliğinin Ek:4 Atık Listesinde 16 01 04 ko-

duyla gösterilmektedir. Konuyla ilgili olarak Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmeliği mevcuttur.

F) İnsanlarda Doğum, Teşhis, Tedavi ya da Hastalık Önleme Çalışmalarından Kaynaklanan Atıklar:

Bu atık türüne tıbbi atık da denmektedir.

Bu atıkların büyük kısmı da tehlikeli atık kapsamındadır. Atık Yönetimi Yönetmeliğinin Ek:4 Atık Listesinde yer alan ve tehlikeli

özelliği olan tıbbi atıklar aşağıdaki listede gösterilmiştir. Konuyla ilgili olarak Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği mevcuttur.

18 01 03*	Enfeksiyonu önlemek amacı ile toplanmaları ve bertarafı özel işleme tabi olan atıklar
18 01 06*	Tehlikeli maddeler içeren ya da tehlikeli maddelerden oluşan kimyasallar
18 01 08*	Sitotoksik ve sitostatik ilaçlar
18 01 10*	Diş tedavisinden kaynaklanan amalgam atıkları

G) Hayvanlarla İlgili Araştırma, Teşhis, Tedavi ya da Hastalık Önleme Çalışmalarından Kaynaklanan Atıklar:

Atık Yönetimi Yönetmeliğinin Ek:4 Atık Listesinde yer alan ve tehlikeli özelliği olan veterinerlikle ilgili atıklar aşağıdaki listede gösterilmiştir.

18 02 02*	Enfeksiyonu önlemek amacı ile toplanmaları ve bertarafı özel işleme tabi olan atıklar
18 02 05*	Tehlikeli maddeler içeren ya da tehlikeli maddelerden oluşan kimyasallar
18 02 07*	Sitotoksik ve sitostatik ilaçlar

H) Toprak (Kirlenmiş Yerlerde Yapılan Hafriyat Dahil), Taşlar ve Dip Tarama Çamurları:

Atık Yönetimi Yönetmeliğinin Ek:4 Atık Listesinde yer alan ve tehlikeli özelliği olan toprak ve hafriyat atıkları aşağıdaki listede gösterilmiştir. Konuyla ilgili olarak Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği mevcuttur.

17 05 03*	Tehlikeli maddeler içeren toprak ve taşlar
17 05 05*	Tehlikeli maddeler içeren dip tarama çamuru
17 05 07*	Tehlikeli maddeler içeren demiryolu çakılı

I) Maden Aranması ve İşletilmesinden Kaynaklanan Atıklar:

Atık Yönetimi Yönetmeliğinin Ek:4 Atık Listesinde yer alan ve tehlikeli özelliği olan maden atıkları aşağıdaki listede gösterilmiştir. Konuyla ilgili olarak Maden Atıkları Yönetmeliği mevcuttur.

01 03 04*	Sülfürlü cevherlerin işlenmesinden kaynaklanan asit üretici maden atıkları
01 03 05*	Tehlikeli madde içeren diğer maden atıkları
01 03 07*	Metalik minerallerin fiziki ve kimyasal işlenmesinden kaynaklanan tehlikeli maddeler içeren diğer atıklar

Yukarıdaki listelerde tehlikeli atıklar hakkında bölümler ve atık türleri itibariyle genel olarak bilgiler mevcuttur. Bu atıkların tam listesi Atık Yönetimi Yönetmeliğinin ekinde mevcuttur.

4. TEHLİKELİ VE TEHLİKESİZ ATIKLARIN YÖNETİMİ:

Atık Yönetimi Yönetmeliğine göre tehlikeli atıkların neden olduğu çevresel kirlenme ve bozulmadan kaynaklanan zararlardan dolayı tehlikeli atığın toplanması, taşınması, geçici ve ara depolanması, geri kazanımı, yeniden kullanılması ve bertarafı faaliyetleri özel düzenlemeler ve özel hassasiyet gerektirmektedir. Bu yönetimde kamu kurum ve kuruluşlarıyla özel sektör kuruluş ve işletmeleri kusurları oranında müteselsilen sorumludurlar. Sorumluların bu faaliyetler sonucu meydana gelen zararlardan dolayı genel hükümlere göre de tazminat sorumluluğu saklıdır. Atıkların yönetiminden sorumlu kişilerin çevresel zararı durdurmak, gidermek ve azaltmak için gerekli önlemleri almaması veya bu önlemlerin yetkili makamlarca doğrudan alınması nedeniyle kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan ve/veya yapılması gereken harcamalar, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre atıkların yönetiminden sorumlu olanlardan tahsil edilir.

Mezkur Yönetmelik kapsamında yer alan ürünlerin çevre ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde piyasaya arz edilmesi esastır. Tüketicilerin tehlikeli ürünlerden korunması ve ticari işletmelerin mevzuata uygun ve güvenli ürünlerin piyasaya arz edilmesi ile ilgili yasal yükümlülüklerini yerine getirmesini sağlamak amacıyla ilgili teknik ve hukuki düzenlemeler çerçevesinde piyasa gözetimi ve denetimi yapılabilir. Piyasa gözetimi ve denetimi yapılacak ürünlere ilişkin usul ve esaslar Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca düzenlenir.

Serbest bölgelerde kurulu bulunanlar da dâhil olmak üzere, atıkla ilgili iş ve işlemler yapan gerçek ve/veya tüzel kişiler Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği doğrultusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve/veya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünden geçici faaliyet belgesi/çevre izin ve lisansı belgesi almakla, tehlikesiz atık toplama-ayırma tesisi için ise Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünden izin almakla yükümlüdürler. Tehlikesiz atık toplama-ayırma tesislerine izin vermek ve denetlemek görevi Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne aittir.

Atık Yönetimi Yönetmeliğinin 13 üncü maddesinde geçici depolama hakkında hükümler mevcuttur. Buna göre, atıklar ürettikleri yerde türlerine göre belirlenmiş kriterlere uygun şekilde geçici depolanır. Özelliğine göre sınıflandırılarak geçici depolanmış atığın üzerinde tehlikeli ya da tehlikesiz atık ibaresi, atık kodu, depolanmış atık miktarı ve depolama tarihi bulunur. Atıklar birbirleriyle reaksiyona girmeyecek şekilde geçici depolanır. Atıkların geçici depolanması işlemi atığın üretildiği tesis/kuruluş sınırları içinde yapılır. Geçici depolama alanları için Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünden geçici depolama izni alınır. Geçici depolama alanında değişiklik olması halinde geçici depolama izni yenilenir. Belediye atığı, ambalaj atığı ve tıbbi atık geçici depolama alanı/konteynerleri geçici depolama izninden muaftır. Geçici depolama alanlarına ilişkin esaslar Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenir.

Anılan Yönetmeliğin 16. maddesi sigorta yükümlülüğüyle ilgilidir. Söz konusu maddede hükmüne göre miktarına bakılmaksızın tehlikeli atıkların toplanması, taşınması, ara depolanması, geri kazanımı, yeniden kullanılması, bertarafı ve prosten kaynaklanan tehlikeli atıkların geçici depolanması faaliyetlerinde bulunanlar faaliyetleri nedeniyle oluşacak bir kaza dolayısıyla üçüncü şahıslara verebilecekleri zararlara karşı tehlikeli

atık malî sorumluluk sigortası yaptırmak zorundadırlar. Sigorta yaptırma zorunluluğuna uymayan kurum, kuruluş ve işletmelere bu faaliyetler için izin ve lisans verilmez. Halihazırda bu maddenin birinci fıkrasında yer alan faaliyetlerde bulunanlar için tehlikeli atıkları da kapsayacak şekilde 9/5/2010 tarihli ve 27576 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tehlikeli Maddeler İçin Yapılacak Zorunlu Sorumluluk Sigortalarına İlişkin Tarife ve Talimata uygun olarak düzenlenmiş bir sigorta poliçesi olması halinde ayrıca mali sorumluluk sigortası yaptırmasına gerek yoktur.

Atık Yönetimi Yönetmeliğinin 22 nci maddesine göre tehlikeli atıkların, serbest bölgeler dâhil Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesine girişi yasaktır. Ancak, sektör itibarı ile ekonomik değere haiz atıkların, kontrol tabi olarak ithalatına izin verilebilir. Bu izinlere ilişkin esaslar, Bakanlık görüşü doğrultusunda Ekonomi Bakanlığınca yayımlanacak düzenlemelerle belirlenir. Serbest bölgelerdeki faaliyetler sonucu ortaya çıkan atıkların işlenmesi amacıyla bölgede uygun tesis bulunmaması veya atık üreticisi firma tarafından atıkların bu tesislere verilmemesi durumunda atık üreticisinin talebi üzerine serbest bölge müdürlüğü başkanlığında gümrük ve gümrük muhafaza müdürlüğü, işletici veya bölge kurucu ve işleticisi ve atık üreticisi temsilcilerinden oluşan bir komisyonun uygun görüşünü müteakip serbest bölge müdürlüğünce Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünden alınacak onaya istinaden bu atıklar bölgeden çıkarılır. Serbest Bölge Komisyonuna aşağıda belirtilen bilgi ve belgeler sunulacaktır.

a) Atıkların serbest bölge içindeki bir üretim ve/veya tüketim faaliyeti sonucu ortaya çıktığına ilişkin belge,

b) Atığı oluşturan faaliyetin türü, atık tür ve miktarı,

c) Atığı kabul edecek tesisin atığın türüne göre tehlikesiz atık toplama-ayırma tesisleri için il müdürlüğünden alınan izin belgesi, atık işleme tesisleri için geçici faaliyet belgesi/çevre izin ve lisans belgesi,

ç) Atıkların, bu fıkranın (c) bendinde belirtilen belgelere sahip tesislere gönderileceğine dair sözleşme,

d) İl müdürlüğünce gerekli görülen diğer bilgi ve belgeler.

Kullanılmış lastiklerin karkas niteliğinde olanları Dahilde İşleme Rejimi kapsamında sadece Bakanlıktan lisans almış işletmeler tarafından geri kazanımı amacıyla ülkemize girişinde bu madde hükümleri uygulanmaz.

Mezkur Yönetmeliğin 23 üncü maddesinde atıkların ihracatı ve transit geçişi düzenlenmiştir. Buna göre, tehlikeli atıklar;

a) Ülkemizde atıkların bertarafı için gerekli teknik kapasiteye sahip tesislerin bulunmaması,

b) Söz konusu atıkları ithalatçı ve transit devletin yetkili otoritesinin kabul etmesi,

c) İhracata ilişkin iş ve işlemlerin tamamlanması,

durumunda sadece AB ve/veya OECD üyesi ülkeler ile Liechtenstein’a ihraç edilebilir.

Tehlikesiz atıkların;

a) AB ve/veya OECD üyesi ülkeler ile Liechtenstein’a ihracatında Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belge düzenlenmez, ihracat işlemi başlamadan Bakanlığa bilgi verilir ve kayıt altına alınır.

b) AB ve/veya OECD üyesi ülkeler ile Liechtenstein haricindeki ülkelere ihracatında ilgili ülkenin yetkili otoritesinden izin alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca başvuru yapılır. Bakanlıktan onay alınmaksızın

ihracat işlemi yapılamaz. Atıkların ihracatına ve transit geçişine ilişkin esaslar Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenir.

Tehlikeli atıkların ithalat ve ihracatında ülkemizin taraf olduğu Basel Sözleşmesi hükümleri uygulanmaktadır. Bu kapsamda, tehlikeli atıkların sınırlar ötesi hareketinde Basel Sözleşmesi hükümleri doğrultusunda hazırlanan Ön Bildirim (Notifikasyon) Formu kullanılarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığına başvuru yapılması gerekmektedir.

Tehlikeli atıklar insan ve çevre sağlığı açısından üzerinde ciddiyetle durulması ve özel bir yönetim ve hassas bir mantıkla takip ve kontrol edilmesi gereken atıklardır. Tehlikesiz atıklar ise geri değerlendirilmesi, kazanılması ve ekonomiye kâr olarak yansıtılması mümkün olan atıklardır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bu hususta bir tebliği mevcuttur. 17.06.2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanan Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliğine göre, tehlikesiz atıkların Çevre ve Şehircilik Bakanlığının çevre lisansı verdiği tesisler dışında geri kazanımı yasaktır.

5. SONUÇ

Atıklar tehlikeli ve tehlikesiz şeklinde iki ana gruba ayrılır. Tehlikeli atıklar 2015 yılına kadar özel ve ayrı bir Yönetmelikle düzenlenirken, bu yıldan itibaren Atık Yönetimi Yönetmeliğiyle Avrupa Birliği normlarına göre tek bir Yönetmelik içerisinde, ancak özel düzenlemelerle yönetilmektedir. Tehlikesiz atıkların yeniden değerlendirmesi ve ekonomiye kazandırılması mümkün iken, tehlikeli atıkların insan ve çevre sağlığı açısından hassasiyet ve özel yöntemlerle bertarafı ve titiz bir şekilde takip ve kontrolü gereklidir. Bu hususta halkımızın bilinçli olması ve hangi atıkların tehlikeli ve hangilerinin tehlikesiz olduğu noktasında hassas davranması ve yetkilileri bu konuda ikaz ederek haklarını araması ve tehlikeli atıkların yoğun olduğu hastane, fabrika ve madenler gibi yerlerdeki takip ve denetimlerde noksanlık görmesi durumunda gecikmeksizin şikayet hakkını kullanması gerekir.

Sıra No	Mevzuatın Adı	Yayımlandığı Resmi Gazete Tarih ve No.su
2	Atık Yönetimi Yönetmeliği	02.04.2015 - 29314
3	Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği	24.08.2011 - 28035
5	Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği	22.07.2005 - 25883
6	Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik	08.06.2010- 27605
7	Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği	30.07.2008 - 26952
8	Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği	19.04.2005 - 25791
9	Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği	18.03.2004 - 25406
10	Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği	31.08.2004 - 25569
11	Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği	22.05.2012 - 28300
12	Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği	25.11.2006 - 26357
13	Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik	06.10.2010 - 27721
14	Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmelik	06.10.2010 - 27721
15	Maden Atıkları Yönetmeliği	15.07.2015-29417
16	Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik	30.12.2009 -27448
17	PoliklorluBifenil ve Poliklorlu Terfenillerin Kontrolü Hakkındaki Yönetmelik	27.12.2007 - 26739

DEMOKRASİ KÜLTÜRÜNÜN GELİŞİMİNDE YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ VE ETKİLERİ

Doç. Dr. Rabia Bahar ÜSTE

Dokuz Eylül Üniversitesi
İzmir Meslek Yüksekokulu
Yerel Yönetimler Programı

1. GİRİŞ

Demokrasi, hayatımızın her aşamasında ailede, sosyal çevrede, eğitim kurumlarında ve iş yaşamında bir bütün olarak karşımıza çıkmaktadır. Demokrasi, birey ve toplumların birikimidir. Demokrasilerde iki nokta önemlidir: Doğru anlamak ve doğru uygulamak. Demokrasinin ülke yönetimlerinde oluşturmaya çalıştığı etkilerin başında, barış, huzur ve güven içinde yaşamak gelmektedir. Buna bağlı olarak, barış, huzur ve güven içinde yaşanılan bir dünya oluşturmak, insanın saygınlığını sağlayabilmekle ilişkilidir. Demokrasilerin öncelikleri arasında insan hakları¹ bulunmaktadır. Çağdaş ve çoğulcu demokrasilerin yerleşebilmesinde yerel yönetimler birer demokrasi okulu olarak kabul görmektedir.

Demokrasi kültürünün gelişimi öncelikli olarak siyasal kültürün gelişimine bağlıdır. Siyasal kültürün gelişimi ise, kurumsallaşma oranı ile paralellik göstermektedir. Demokrasi okulu olarak kabul gören yerel yönetimlerde mal ve hizmetlerin yerel ihtiyaçlara uygun ve kaliteli bir şekilde üretilebilmesi için yerel kurumların istikrar kazanması gerekmektedir. **Demokrasi, kendini yönetme, katılma, denetim, özgürlük, kamusal mallara duyarlılık, öteki ile dengeli ve güvenli ilişki, azınlık haklarına saygı, çoğunluğun**

1 Kepenekçi, 2000:5.

keyfi yönetimini önleme, rekabet, adalet, eşit saygıyı içeren siyasal haklar² olarak ifade edilmektedir.

2. YEREL YÖNETİMLER VE DEMOKRASİ

Yerel yönetimler, yerel kalkınmanın gerçekleşmesinde rol oynayan yerel aktörler arasında önemli bir işleve sahiptir. Demokratik olarak seçilen yerel yöneticiler, halka ve yerel ekonomiye en yakın kademe olan yerel yönetimlere yön verirler. Ayrıca yerel yönetimler, kamusal ve özel aktörleri biraraya getiren, istihdam geliştirmesine yönelik ortaklık kurulmasında önemli bir işleve sahiptir. Yerel kalkınmanın diğer yerel aktörleri, işletmeler (özellikle KOBİ'ler), yerel istihdam büroları, sosyal taraflar, sosyo-ekonomik kuruluşlar (kooperatifler, dernekler, vakıflar vb.), yerel politikacılar, yerel yönetimlere yön verecek eğitim merkezleridir³. Yerel aktörlerin, yerel mal ve hizmet üretiminde istenilen kaliteye ulaşabilmesinde demokratik unsurların benimsenmiş olması önemli bir konudur.

Demokrasi değişik tanımlamalar yapılan kavramlardan biridir. Bunlardan bazıları⁴: Çoğunluk yönetimi ilkesine dayalı, bir karar verme sistemi, hiyerarşi ve imtiyazdan ziyade eşit fırsatlara ve bireysel liyakata dayalı bir

2 Üste, 2011: 39-40.

3 Kösecik, 2006:21-22.

4 Heywood, 2010:102.

toplum, halkın menfaatlerine, onların siyasal hayata katılıp katılmamasına bakmadan hizmet eden bir hükümet sistemidir.

Halk kitlelerinin, geniş toplulukların yönetime katılması, yönetimde söz sahibi olması Eskiçağ'da çeşitli köy topluluklarında ve şehir örgütlenmelerinde karşımıza çıkan bir olgu olsa da, demokrasinin kavramsal ve hukuki olarak gelişimi modern çağdaki demokrasi⁵ anlayışını mümkün kılmıştır

Merkezden yönetim ile yerel yönetimler arasındaki idari ilişkilerin mal ve hizmet sunumunda yönetim konusundaki kısıtlamaların giderilmesi, demokratik yönetim anlayışının geliştirilmesi ile olanaklıdır. Yerel yönetimler, yerel halka mal ve hizmet sunarken bilgi toplumu anlayışını önceleyen, yerel olanaklarla farkındalık yaratan, yereli cazibe merkezi haline getiren, iç içe geçmiş karmaşık sorunları yetenekli yöneticilerle çözen, insan kaynağı ile teknolojiyi bütünleyebilen, rekabeti başarıya dönüştüren yerel demokratik strateji⁶ anlayışları ile hareket etmeleri gerekmektedir. Demokratik yerel yönetim anlayışı, yerel yönetimin kendi gücünü ya da iktidarını kendiliğinden bir amaç olarak değil, fakat sivil toplum içindeki diğer grup ve toplumsal hareketlerle paylaşarak kendisini en azından, devlet ve sivil toplum arasında konumlandırması gerekmektedir. Başka bir deyişle, zor olsa da, yerel yönetimler “**sivil ruhlu siyasal kurumlar**” olarak varlıklarını devam ettirmektedirler⁷.

3. DEMOKRASİ VE YEREL SİYASET

Klasik Yunan'ın doğrudan demokrasiyi içeren kent-devletinden, “İtalyan Rönesansı” kent-devleti cumhuriyetçiliğine, batıda temsili hükümet teorisinin ortaya çıkışından halk meclisleri düşüncesine kadar, tarih boyunca değişik köklerden beslenen demokra-

si, gerek tarihi gelişim bağlamı içinde ve gerekse günümüzdeki uygulamaları açısından, değişik anlamlara sahip olmuştur. Demokrasi, iki bin yıllık tarihi gelişim süreci içinde, uzun süre kent-devleti demokrasisi, halkın yönetime doğrudan katılımına dayalı bir tür siyasal düzen olarak algılanmıştır⁸.

Demokrasi, gündelik yaşamda benimsenirken, eleştiriler alan bir kavram olarak da karşımıza çıkmaktadır. Hepimiz “insanların kendi kendisini yönetme fikrini severiz” ancak sorun bunun nasıl gerçekleşebileceğindedir. Bütün insanlar yönetim içinde doğrudan olmalı mı? Yoksa kendilerini yönetecek temsilcilerini mi seçmelidir? Burada öncelikle bu seçimi yapacak halkın yerelde ve merkezde olması ayrımını yapmak gerekmektedir. Modern demokrasiler⁹, halktan gelen güç üzerinden ve halkın bu gücü seçmiş temsilcilerine aktarması ile var olmaktadır.

Yerel siyaset¹⁰ dar anlamda, yerel düzeydeki karar alma süreçlerini etkileyen tüm etmenlerin incelenmesi ile ilgiliyken, geniş anlamda ise, kentleşme sürecini ve yerel birimleri ilgilendiren bütün etkinlikler ve politikaları kapsamaktadır. Tarihi süreç içinde, yerel siyaset, kentleşme süreci, kentleşme açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Yerel siyasetin önemi, yerel ihtiyaçların tespit edilmesi ve karşılanmasında (üretim, tüketim ve dağıtım **aşamasında**) yerel halka yakınlığı ile yerel etkinliğidir.

Yerel yönetimlerin, hizmette halka yakınlığı, hizmette yerel anlayışa sahip olması literatüre “Subsidiarity”¹¹ ilkesinin girmesine neden olmuştur. Subsidiarity, 1992 tarihli Avrupa Birliği Maastricht Antlaşması ile güncellik kazanmıştır. Yerel yönetimlerde karar alma süreçlerine katılım, hizmet sunu-

5 Uslu, 2012:127.

6 Dulupçu / Özgür, 2006:177-178.

7 Parlak / Ökmen, 2015:49.

8 Parlak / Ökmen, 2015:45.

9 Taylor, 2011:24.

10 Parlak / Ökmen, 2015:49.

11 Şengül, 2010:22.

munda yerelin güçlendirilmesi, yerel kamu-
sal mal ve hizmetin niteliklerinin artırılması
gibi etmenler ile bu ilke antlaşmada yer al-
dığı şekli ile yerel demokrasinin güvencesi
olarak kabul edilmiştir.

Yerel demokrasinin gelişimi, yerel siya-
setin gücünü ve etkinliğini arttırmada ivme
sağlayabilecektir. Yerel siyasetin gücü, yerel
halkın ihtiyaçlarının sürekli olarak değişti-
ğini kabul ederek, değişen çağın koşullarına
göre hukuk devleti içerisinde hızlı ve iste-
nilen ölçülerde gerçekleşmesine olanak ta-
nımaktır. Yerel halkı ilgilendiren kararların
onlara en yakın birimlerce alınmasını esas
aldığından subsidiarity ilkesinin temelde si-
yasal bir nitelik taşıdığı kabul görmektedir.
Bu ilkenin sadece merkezi yönetim ile yerel
yönetimler arasındaki ilişkilere değil, yerel
yönetim bünyesinde de uygulanabileceği
öne sürülmüştür. Diğer bir ifade ile subsi-
diarity ilkesi “yerelin de yerelleşmesi”¹² an-
layışını öngörmektedir. 5393 Sayılı Belediye
Kanununun 14 üncü maddesinde yer alan
“belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın
yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur”¹³
**şeklindeki düzenleme bu kapsamda değer-
lendirilmektedir.**

Siyaset, insanları biraraya getirme sana-
tıdır¹⁴. Siyasal davranışların gelişimine ba-
kıldığında, örneğin köy hayatının dans gibi
toplumsal aktiviteleri Althusius’un¹⁵ ittifak
kavramına bir örnektir ki, bireylerin ortak
ihtiyaç, hizmet ve değerlere dayanan gruplar
oluşturması küçük birimlerin biraraya daha
kolay gelebilmesi ile açıklanmaktadır.

Seçimler, siyaset açısından demokra-
sinin temel öğelerinden biridir. Kışlalı’ya
göre, “seçim, ülkeyi yönetecekleri, kitleleri
temsil edecekleri belirlemede başvuru olan

bir yoldur”¹⁶. Ülke yönetimine katılma, seç-
me, seçilme haklarının tam olarak kullanı-
labilmesi, böylece halkın iradesinin serbest
seçimler yoluyla ifade edilmesi, özellikle dü-
şünce, düşünceyi açıklama ve yayma, basın,
haberleşme, bilgi edinme, kitle haberleşme
araçlarından yararlanma, dernek, sendika,
siyasal parti kurma, bağımsız olarak veya bir
siyasal parti içinde siyasal eylemde bulunma
gibi temel hak ve özgürlüklerin var olmasına
bağlıdır. Sosyo-demografik özellikler ve
sosyo-kültürel durumlar geleneksel olarak
parti tercihlerinin en iyi göstergeleri olmakla
birlikte, yeni modernize edilmiş anlayışlar ve
değer uyarlamaları seçim kampanyalarında
etkili olmaya başlamıştır¹⁷. Yerel seçimlerde,
demografik özellikler ön plana çıkmakta ve
yapılan kamuoyu araştırmalarında bu özel-
likler bağlamında, yerel halkın ihtiyaçlarının
tespit edilmesi ve siyaset açısından sosyolo-
jinin okunması daha kolay hale gelmektedir.

Yerel yönetimler, bundan sonra da
demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından
olan seçim ile belirlenen karar organları ara-
cılığıyla yönetilmeye devam edeceklerdir.
Seçmenlerin, yerel işlerin yapılmasında refe-
randum aracılığıyla kararlara katılmalarının
sağlanması, gereksinim duyulan yerel mal
ve hizmetlerin yerel seçmendeki karşılığını
ölçmek açısından önemlidir. Yerel demokra-
siyi güçlendirmek için¹⁸, yerel halkın mal ve
hizmetlerle ilgili değişiklikler yapılırken gö-
rüşlerinin alınması yerel yönetimlerin güç-
lenmesini de beraberinde getirebilecektir.

4.YEREL YÖNETİMLER, TEMSİL VE ÇOĞULCULUK

Siyasal bir ilke olarak temsil, bir bireyin
ya da grubun daha geniş bir insan toplulu-
ğu adına hareket etmesini sağlayan bir ilişki
biçimidir. Temsil, demokrasiden farklı bir

12 Şengül, 2010:24.

13 Şengül, 2010:24.

14 Kelly, 2013:92.

15 Kelly, 2013:93.

16 Fidan, 2000:323.

17 Fidan, 2000:324-325.

18 Canatan, 2006:312.

şeydir, temsil yönetim ve yönetilen arasındaki ayrımı kabul ederken, demokrasi –en azından klasik biçimde- bu ayrımı ortadan kaldırmayı ve halkın kendi kendini yönettiği bir sistem inşa etmeye çalışır¹⁹.

Bireylerin, yurttaşların temel demokratik hak ve özgürlükleri, yönetime katılım ve temsil, hukuk devleti ve çoğulculuk, şeffaflık ve insan hakları gibi ilke ve değerlere sahip demokrasi ile insanın özgürleşmesinde, kurumların demokratik yönetime yatkınlığı ve demokrasinin yaşayabilmesinde, insanların demokratik eğitim kazanabilmelerinde birincil öneme sahip olan yerel yönetimlerdir²⁰. Çağımızda birçok düşünür yerel yönetimlerin, yerel yönetimlerle zorunlu ilişkisini savunmaktadır. Hill ve Lipson gibi düşünürler yerel yönetimler olmadan demokrasi olmaz prensibini kabul edenler arasındadır²¹.

Demokrasinin çoğulculuk olarak güçlendirilmesinin birinci koşulu, yöneticilerin halka yakın olması ve halkın tercihlerine, ihtiyaçlarına, duygularına cevap verebilmek yani mal ve hizmeti ihtiyaçlara göre üretilebilmektir. Bu tür çoğulculuğun en çok uygulanabildiği yerler yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimlerde seçimle işbaşına gelen yöneticilerin “girişimci siyasetçi”²² olmaları gerekmektedir.

Geniş ve yaygın halk bütününe nasıl yönetilebileceği sorununun çözümü olarak temsil yolu bir kez benimsendiğinde, yurttaşların toplanarak yönetmesi koşullarının dayattığı demokratik birimin büyüklüğü sorunu da ortadan kalkmış olacaktır. Dolayısıyla, temsili demokrasi nüfus ya da alan açısından genişleyebilir. Siyasal katılımın sağlanmasında, demokratikleşme kriterleri büyük önem²³ taşımaktadır.

19 Heywood, 2010:292.

20 Parlak / Ökmen, 2015:45.

21 Görmez, 1997:23.

22 Heper, 2011:224.

23 Bogdanor, 1999:186-187.

Yerel yönetimlerin demokratikleşmesi tartışılırken üzerinde durulması gereken önemli bir konu “sivil toplum örgütleridir”²⁴. Yerel yönetim birimleri arasında çoğulculuk anlayışının gelişiminde sivil toplum örgütlerinin etkinlikleri özellikle yerel siyasetin oluşturacağı siyasaların belirlenmesinde yardımcı olan kuruluşlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çoğulculuk imgelendiğinde, yerel yönetimlerin sağlayabileceği katkı birçok düşünür tarafından epistemolojik bir bağlamda ele alınmıştır. Bunlardan Benjamin Constant, yerel yönetim anlayışının özgürlük ile temellendirildiğini bunun değerli bir yaklaşım olarak değerlendirilmesi gerektiğini ele almaktadır. Alexis de Tocqueville de, bu fikri desteklemektedir. Tocqueville’ye göre, özgürlük, bir adem-i merkeziyet sistemi, merkezden yönetim ise siyasal, ekonomik ve aynı zamanda bilim ve sanat alanlarında çeşitli dernekler, birlikler kurulmak suretiyle gelişime katkı sağlayabilir. Tocqueville’ye göre²⁵, yerel özgürlük, çoğulculuğun sağlanabilmesinde merkezi idareye de destek olabilecek yaklaşımların en önemlisidir.

5. DEMOKRASİNİN, YEREL MAL VE HİZMET ÜZERİNE ETKİLERİ

Yerel yönetimlerin, yerel halkın ihtiyaçlarının karşılanmasında demokratik yönetim anlayışını oluşturmaları yerel mal ve hizmetin kalite ile güvenilirliğinin artırılmasında kaçınılmaz bir gerçekliktir. Yerel yönetimlerde belirli standartların, üretilen politikalarla, planlarla, işletmecilik anlayışı gibi unsurlarla ortaya konulması gerekmektedir. Yerel yöneticilerin ve tüm çalışanların belirlenen standartlarda üretime ortak olması, yerel halkın beklentilerine cevap verilebilmesi anlamına gelecektir. Yerel yönetimlerde ele alınma-

24 Varol, 1989:14-15.

25 Parlak / Ökmen, 2015:47.

sı gereken standartlar²⁶: Kalite standartları, bütçe, kota, hedefler ve yapılanların uluslararası geçerliliği olan ölçeklerle değerlendirilerek sonuçlara ulaşılmıştır. Yerel mal ve hizmetler için ön bir denetimin yapılması alınan kararların uygulamaya geçmeden ortaya çıkabilecek sapmaları, gerçekleşmeden önlemek ve sınırlamaktır. Yerel yönetimlerin bu tür etkinlikleri sürekli olarak yapabilmesi ve yerel halkın memnuniyetinin artırılabilmesi için personelin performansının yüksek olması gerekmektedir. Liyakat ilkesi çalışanlar için temel kabul edilir ise, performans değerlendirme sonuçlarının istatistiki olarak süreklilik göstermesi kaçınılmaz olumlu bir yapılanmayı oluşturacaktır.

Değişen insan ve bilgi ile birlikte her şey sürekli gelişmeye başlamıştır. Ulaşım ve iletişim olanaklarının artması ile her yere ulaşılabilir ve herkesle iletişim kurulabilir hale gelmiştir. Dünya bir yandan küreselleşme sürecini yaşarken, aynı zamanda da yerelleşme²⁷ eğilimlerinin güçlendiği görülmektedir. Birbiri ile çelişir görülen bu durum, geleneksel devlet kavramını ve devletlerarasındaki ilişkilerin yapısını dönüştürmektedir. Ekonomik, sosyal, teknolojik güçler ve etkiler, yerel mal ve hizmetler üzerinde de rol oynamaktadır.

Bunlara bağlı olarak, yerel anlamda, bölgesel olarak yerel mal ve hizmetin kalkınmaya yapacağı etki karşımıza çıkmaktadır. Bölgesel kalkınma kavramı, bölgesel kalkınma çabalarında alternatif politika arayışlarına neden olmuştur. Bölge, analiz, yönetim ve planlama gibi perspektiflerde coğrafi bir alandır. Bölge kavramı içinde sosyoloji de barınmaktadır. Bununla ilgili geliştirilen teorilerden biri de, Rostow'un teorisidir. Rostow'un teorisi, bölgelerin kalkınmasının, ülke genelinde sağlanan kalkınmaya sağla-

dığı ivme açısından, Amerikan merkezci etnosentrist (bir kimsenin kendi kültürünü temel olarak alması ve diğer kültürleri kendi kültürü açısından değerlendirmesidir) tavrı bakımından mekanik bir model olarak eleştirilmiş, sermaye birikimi olgusunun az gelişmiş ülkelerde neden bir türlü gelişmediğini açıklamakta yetersiz kalmıştır. Böylesi bir gerekirci model, Arturo Escobar tarafından da postmodern eleştirilere tabii tutulmuş olup, batısal anlamda bir gelişme evriminin az gelişmiş, gelişmekte olan ve gelişmemiş gibi suni kategorilerde mutlak olarak gerçekleşmeyeceği ifade edilmiştir²⁸. Bölgesel kalkınma, hangi ülke için olursa olsun önem taşıdığı, ekonomik veriler başta olmak üzere bilimsel verilerle de ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Postmodernizmin, modernizme karşı en temel tezi, modernizmin tekçi ve tek kültürcü anlayışına karşılık, çoğulcu ve çok-kültürlülüğü ön plana aldığı anlayıştır. Modernizmin, ortaya çıkardığı ve belirlediği kültür anlayışının, tek doğru ve tek gerçek, dünyadaki tüm toplumların ve kültürlerin kendilerini buna göre tasniflendirmesi olarak kabul görmüştür. Bu anlayışla insanları, ilkel, yarı ilkel, modern ve çağdaş biçiminde ayırmıştır²⁹. Demokrasiler, çok yönlü düşünmeyi, düşündüklerimizi tartışmayı, tartıştıklarımızı üretime geçirmeyi ve üretiminde insanların yeterince ihtiyaçlarının karşılanmasını amaç edinmişlerdir. Ayrıca, bu anlayışın yerel yönetimlerde, çok daha kolay yer bulabileceğini, bunun da yerel mal ve hizmete olumlu yansıtılabileceği demokratik anlatılarda yer almaktadır.

Yerel kuruluşlar arasında etkin olması gereken belediyeler, *yerel halk arasında demokrasi kültürünün gelişimine olanak sağlanmasında önemli görevler üstlenmektedirler.*

26 Parlak, 2001:307-308.

27 Ökmen, 2009:5.

28 Ökmen / Özer, 2009:140-141.

29 Ateş, 2003:311.

Belediyeler, kent olarak tanımlanan yerleşim yerlerindeki yerel mal ve hizmetleri sunan kamusal örgütlerdir. Belediyeler ayrıca, kent sınırının dışında yer alan mücavir alanda imar konusunda da yetkilidir³⁰. Halkın istemlerine göre, mal ve hizmet üretiminde bu sınırlar içerisinde etkin olarak misyon ve vizyona sahip yerel kuruluşlar olan belediyeler, yerel halk arasında, hoşgörü, uzlaşma, dayanışma, paylaşma gibi anlayışların yaygınlaşmasında da aktif rol almaktadırlar.

Yerel yönetimlerde, demokrasi kültürünün gelişimi adına yerel katılım, yerel olan ortak ihtiyaçların belirlenmesi ve karşılanmasında ön plandadır. Yerel katılım, yerelde herkesin hem kararlara hem de uygulamalara katılması ile birlikte uygulama sonuçlarının denetlenebilmesidir. Yerel yönetimlerde yer alan kurum ve kuruluşların, birbiri ile olan ilişkileri gibi merkezle olan ilişkilerinin de katılım anlayışı içinde ele alınması gerekmektedir. Yerel yönetimlerde örgüt çalışanlarının katılımı ile başlayan süreç, uygulamalar, katılım, sonuçlar, denetim olarak karşımıza çıkacaktır. Katılımın başarısı, katılımı birlikte, örgüt çalışanlarının örgüte olan bağlılıklarının artırılmasıdır³¹. Yerel demokrasinin gelişimi, yerel halka mal ve hizmet üreten çalışanların demokratik değerlere sahip olması ile ilişkilidir. Demokratik değerlerle ele alınan mal ve hizmetler, yerel halkın tutum, durum ile davranışlarına olumlu olarak yansıtacaktır.

6. YEREL YÖNETİMLERİN SORUNLARININ ÇÖZÜMÜNDE DEMOKRASİ EĞİTİMİNİN ÖNEMİ

Demokrasilerde, çözüm odaklı ve üretken yapılanma öncelikle bilinçli bireylerden başlamaktır. Bu bilincin bütünleşmesi bilinçli yerel halkın, ülke genelinde bilinç düzeyi yüksek vatandaşlar olarak karşımıza çıkacaktır.

Bilinçli birey, sadece eğitim ve öğretim görenek ya da bunu elde etmiş kişilerle sağlanması olası değildir. Alınan eğitim ve öğretimin kişisel gelişimle pekiştirilmesi de ayrı bir yönü oluşturmaktadır. **Toplumdaki, sevgi, saygı, hoşgörü, dayanışma, paylaşma, uzlaşma, adaletli davranma, eşitliği önemseme ve özgürlüklere değer vermek, toplumsal birlik ve bütünlük için bir anahtar değerindedir.** Yerel yönetimlerde de, yerel halka mal ve hizmet üretilirken yaşanabilecek sorunların çözümünde bu değerler katkı sağlayacaktır.

Yerel yönetimler, halka en yakın yönetim birimleri olarak eşitsizlikleri gidermek açısından işlevsel mal ve hizmet üretiminde bulunabilecek kurum ve kuruluşlara sahiptir. Buna göre yerel yöneticiler³²: Yönetici olarak sahip oldukları olanakları herkesin ihtiyacına göre süreklilik çerçevesinde kullanmaktadırlar, hizmet dağılımında eşitliği ilke edinmelidirler, yerel halkın istem ve şikayetlerini bilerek yine yerel halk içinde yönetime katkı sağlayabilecek kişilerden yardım almalıdırlar, yerel halkı tanıyabilmeleri için iletişimleri kuvvetli olmalıdır, kararları doğru ve buna bağlı olan uygulamalarının yerel halk adına etkin olduğu kabul görmelidir, yerel halkta adaletli oldukları duygu ve algısını uygulamalar doğrultusunda sağlamaları gerekmektedir.

Birlikte yaşamak, fiziksel olarak korunmak, yaşamsal maddi kaynaklara erişmek, bu kaynakları denetlemek ve tüm bunların bireysel maliyetini en aza indirmek için demokrasi eğitimi³³ gereklidir. Diğer bir deyişle, birlikte yaşamak ve birlikte hareket etmek ve güven içinde yaşayabilmek için olması gereken bir eğitimidir. *Sadece, eğitim ile demokrasinin oluşumu yeterli değil, aynı zamanda bireylerin bu anlayışı içselleştirmeleri önem*

³⁰ Şahin, 2010:276.

³¹ Şahin, 2010:25.

³² Varol, 1989:31.

³³ Bayırbağ, 2012:530.

taşımaktadır. Yoksa, demokrasi söylemde kalan bir ifadenin ötesine geçemeyecektir.

İnsanı insan yapan en önemli şey insan olduğunu düşünebilmesi, kendisinin farkında olmasıdır. İnsan toplumsal bir varlık olduğu dikkate alınır, içinde bulunduğu toplumsal ilişkilere ve bu ilişkilerin geliştirdiği uzlaşma, paylaşma, dayanışma, hoşgörü farkındalığının gelişimi için demokrasiyi yaşam felsefesi³⁴ haline getirmelidir.

Hukuk, sosyal hayatta uyulan bir dizi davranış kuralından sadece biridir. İnsanlar, hukukun yanında, ahlak kuralları, din kuralları, örf ve adet kuralları gibi başka kurallara da uyarlar. Hukuk kuralları devlet tarafından konmuştur. Bu kurallara uyulmaması halinde bir yaptırımla karşılaşılabilir. Bu yüzden bir kişi toplumun kınamasını göze alarak bir ahlak kuralını göz ardı edebilir. Ancak, ceza alacağı korkusuyla hukuk kurallarına kayıtsız kalamaz³⁵. Kişiler, hukuk kurallarına otokontrol ile uyarlırsa, demokrasinin vazgeçilmezleri arasındaki özgürlük kavramını kendileri ile birlikte toplumdaki diğer bireyler için de istemiş olurlar. Bu tür bir eğitimi kabullenen bireylerden oluşan yerel yönetimler ve yerel halk karşılıklı anlayış içinde hareket serbestisi kazanmış olacaktır. Ulaşılan nokta, mutlu insanların yaşadığı, iller, ilçeler, beldeler ve köyler olacaktır.

Örneğin, belediyeler, yerel halkın güvenliğini ve mutluluğunu sağlamak için görev yapmaktadırlar³⁶. Belediye sınırları içinde kamu düzeninin sağlanmasına diğer birimlerle yardımcı olmak, demokrasi anlayışının gelişmişliği ile de doğru orantılıdır.

İdeal kent, kentli haklarını koruyarak, en iyi yaşam koşullarını sağlayarak, halkına iyi bir yaşam biçimi sunarak, değerini orada yaşatabilen, çalışmaya, ticaret yapmaya,

eğlenceye, kültüre, bilgiye ve kaliteli eğitime ulaşmayı sağlayan olanakları bir arada uyum içinde barındıran yaşanan yeridir³⁷. **Demokrasi kültürü ile yetişen nesiller, ideal olarak anlatılan kentleri yarınlarına katkı sağlayarak bırakabilecek kişilerdir.**

7. SİYASET KÜLTÜRÜ GELİŞİMİNE YEREL YÖNETİMLER PERSPEKTİFİN-DEN BAKMAK

Siyasal kültürün anlatılabilmesi için, öncelikle kültür kavramının içeriğinin bilinmesi gerekmektedir. Kültür, toplum içinde bir arada yaşayan insanların birbiri ile ilişkiler kurdukları bir bağdır. Siyasal kültürün önemi³⁸, siyasal tavır, davranış kalıpları, kurallar, katılımcı karar alma süreçleri, yöneticilerin karşılıklı ilişkilerinde saklıdır.

Siyasal kültürün anlaşılabilmesi için siyasal eşitliğin yani siyasal gücün mümkün olduğunca geniş ve eşit bir biçimde dağıtılması gerekmektedir. Bu güç "halk"tır. Siyaset kültürünün siyasal eşitliği anlatması şu şekilde karşımıza çıkmaktadır³⁹: "Siyasi güç ve etkinin eşit dağılımı aynı zamanda halkın her konuda eşit olması anlamına gelmektedir. Buradaki en önemli eşitlik sosyal, siyasal ve ekonomiktir".

Değişim, siyasal kültür için tanımlanması gereken bir kavramdır. Değişim, sosyal bir olaydır. Yapısal niteliği ile sosyal yapı, sosyal eylem ve ilişki kalıpları ile topluluğun kendi aralarındaki düzenleniş biçimini anlatır. Siyasal gelişme, siyasal kültüre, siyasal kültür de değişime bağlı olarak gelişim gösterir. Siyasal gelişme, herşeyden önce bir değişim, ekonomik, sosyal, kültürel, teknolojik alanda kalkınmanın sağlanması ve bunlar için siyasal alanda gerekli önlemlerin alınması anlamını içerir. Almond ve Verba⁴⁰ için, siyasal

34 Bayırbağ, 2012:539.

35 Şahin, 2010:108.

36 Gültekin, 2002:213.

37 Kaya, 2007:52-53.

38 Üste, 2016:2.

39 Heywod, 2010:103.

40 Çam, 1987:298-299.

gelişmenin simgesi siyasal kültürün bütün unsurları ile bireylerce benimsenmesi olarak kabul edilmektedir. Yerel yönetimlerin ortaya koydukları vizyonlarının, uzun yılları kapsamaya ve rasyonel olabilmesi, siyaset kültürünün, siyaset gelişimi içindeki yerini alabilmesine bağlıdır.

Yerel yönetimler açısından siyasal kültürün gelişimi, klasik yerel yönetim anlayışından, çağdaş yerel yönetim anlayışına geçişte önemlidir. Bunlardan bazıları⁴¹: Klasik yerel yönetim anlayışında var olan yerel topluma ilişkin kararların, konuya dair fazla bilgi toplanmasına gerek görülmeden, yöneticiler tarafından verilmesi yerine yerel toplumun dilek ve önerilerinin (ör. anket gibi) değişik yöntemlerle değerlendirilmesi sonucunda hizmet sunumunun sağlanmasıdır. Yine klasik anlayıştaki, yöneten yerel yönetim – yönetilen vatandaş ilişkisi yerine, hizmet sunan yerel yönetim-hizmet alan ve katılan vatandaş ilişkisine geçmek olarak sayılabilir.

Yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluklarının anayasa ve yasalarca belirlenmesi, güvence altına alınması gerekmektedir. Çoğulcu toplumda, siyasal güç kurumsal düzenlemeler ile dağıtılmıştır. Çoğulcu çözümlenmeye, çoğu kez, belirli bir ekonomik, siyasal, ideolojik grubun egemen olmadığı bir durumu göstermek için başvurulmuştur. Çoğulcu yapı, toplumun, tümü için karar alabilen ve kaynakların dağılımını ihtiyaçlar doğrultusunda dağıtmayı amaç edinmiştir⁴².

Siyaset kültürünün gelişiminde siyasa / politika hareket serbestisi sağlayan ivme görevi gören kavramlar olarak yer almaktadır. Politika, “bir işin nasıl halledileceği, bir planın nasıl gerçekleştirileceği veya bir hedefe nasıl ulaşılabileceğiyle ilgili adımlar, önlemler ve uygulamalar bütünüdür”⁴³. **Yerel yöne-**

timlerin, yerel politikaları oluştururken, bir taraftan belirli bir doktrini hayata geçirmek amacını taşımakta, diğer yandan bu politikaların belirli bir felsefi arka planı bulunmaktadır. Yerel yönetimler, örneğin, kentleşme politikalarında siyaset kültürünün unsurunu taşıyan değerleri göz ardı etmemeleri gerekmektedir. Çarpık kentleşmenin olmaması, yerel yöneticilerin olduğu gibi, aynı zamanda yerel halkın da istemidir. Bunun gerçekleşmemesindeki neden, siyasal kültür bağlamında yerel politikaların dik-kate alınarak hazırlanmamasıdır.

8. SONUÇ

Yerel yönetimler, halka en yakın kuruluşlar olarak demokrasi kültürüne ve gelişimine olanak sağlayacak çağdaş değerleri yerel halk ile buluşturan yönetim birimleridir. **Geleceğe yönelik olan projelerini yerel halk ile bütünleştiren projelerin uygulamaya geçirilmesi için stratejiler belirleyen demokrasi okullarıdır.**

Yerel yönetimlerde demokrasi kültürünün gelişimi, yerel halkın girişimcilik anlayışının gelişimine yardımcı olabileceği gibi işsizliğin azaltılmasında da rol oynayabilecektir. **Yerel birimlerde üretilecek projelerin bölgesel gelişim başta olmak üzere ülke ekonomisine, buna bağlı olarak sosyolojisine ve kültürüne katkı sağlaması beklenen bir sonuçtur.** Yerel siyasal kültür, ihtiyaçlar doğrultusunda mal ve hizmet üretimine yani yerel halkın refahının arttırılmasına aynı zamanda yerel yöneticilere de güvenin sağlanmasında etkin rol oynayabilecektir.

Yerel demokrasinin gelişimi, güçlü yerel yönetim anlayışının oluşumunu ve yerelde karşılaşılan sorunların, yerel politikalarla sorun üreten değil, sorun çözen bir anlayışa evrilmesini getirebilecektir. Demokrasi kültürü yerel yönetimler açısından, yerel aktörlerin harekete geçirilmesinde bir güç olacaktır. Öncelikle, yerel yönetimlerin insan

41 Baştan, Aytekin, Ertan, 2009:191.

42 Varol, 1989:23.

43 Şahin, 2010:8.

kaynaklarını doğru tespit edip, doğru yerlere kanalize etmeleri güçlü yerel yönetim anlayışının oluşumunu karşımıza çıkarabilecektir.

Yerelde insan kaynaklarının etkin kullanılması, ekonomik açıdan kalkınmak anlamına eş değer olacaktır. **Sosyal alanda varolan yerel halkın, demokrasi adına eğitim alacağı ve bunu yaşam felsefesi haline getireceği alanlar yaşadığı yerden başlamaktadır. O yüzden yerel yönetimlere “demokrasi okulu” denilmektedir.** Yerel demokrasinin geliştiği alanlar, yerel halkın ihtiyaçları doğrultusunda, planlama yapabilmek, buna uygun kararlar alabilmek, kaynakların optimal kullanımını sağlamak ve üretilen mal / hizmetten eşit yararlanmayı ortaya koyabilmek demektir.

Demokrasi, ömür boyu süren bir eğitimidir. Bu eğitim, yerel yönetimlerin gelişiminde olması gereken bir durumdur. Kurumları ileriye götürecektir ve yarınları ulaşmasını sağlayacak insan olduğuna göre, demokrasiyi içselleştiren ve yaşamını uzlaşma, hoşgörü ve güven üzerine inşa eden kişiler yerel yönetimlerin de yarınlarına çağdaş bir anlayışla yön verebileceklerdir.

Demokrasi kültürü, birarada yaşama bilinci aşladığı gibi, bu kültürü edinen yerel yönetimlerin emin ve güvenli kentler, doğal kaynakların korunduğu eko-sistem, kişisel özgürlüklerin kazanımı, yeterli ve konforlu konutlar, uyumlu ve düzenli çevre, her yaşta sosyal zekanın gelişimine olanak sağlayacak alt yapının tesisi, hoşgörülü yetişen çocuk ve gençler, insan doğasına uygun fiziksel mekanlar, yardımlaşma kültürü, yerel kalkınmanın sürekliliği, yerel halkın kaynaklarının akılcı ve verimli kullanılması, kişisel refahın artırılmasını sağlayabilir. Tüm bunların yanında yerel yönetimler, uzlaşmayı yerel halkın yaşamlarına uyarladığı, kadın - erkek eşitliğinin önemsendiği, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel olarak gelişimin sağlandığı, ya-

şam standartları yüksek örnek alınan yerel birimler olarak demokrasi kültürü içindeki yerlerini alabileceklerdir.

KAYNAKÇA

Ateş, H., “Post Modern Toplum, Devlet ve Kamu Yönetimi”, Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar, Ed. Bacı, A., Öztürk, N.M, Nohutçu, A., Çoşkun, B., Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003.

Bogdanor, V., Siyaset Bilimi Ansiklopedisi, Çev: Peker, B., Ümit Yayıncılık, Ankara, 1999.

Bayırbağ, M.K., “Siyaset Bilimi ve Kent Çalışmaları”, Siyaset Bilimi, Ed. G. Atılğan, A. Aytekin, Yordam Kitap, İstanbul, 2012.

Baştan, S., Aytekin, N., Ertan, F., “Yakın-sayan İletişim Teknolojileri Ekseninde Yerel Yönetimlerde Kurumsal İletişim”, Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları, Ed. Görmez, K., Ökmen, M., Beta Yayıncılık, İstanbul, 2009.

Canatan, B., “Fransada 28 Mart 2003 Anayasa Değişikliği: Üniter Devlette Yerel Yönetimlerin Yeniden Tanımlanması”, Avrupa Perspektifinde Yerel Yönetimler, Ed. Özgür, H., Parlak, B., Alfa Aktüel Yayıncılık, İstanbul, 2006.

Çam, E., Siyaset Bilimine Giriş, Der Yayınları, İstanbul, 1987.

Dulupçu, M. A., Özgür, H., “Yerel Ekonomik Gelişimde Yerel Yönetimlerin Rolü”, Ed. H. Özgür, B. Parlak, Avrupa Perspektifinde Yerel Yönetimler, Alfa Aktüel Yayınları, İstanbul, 2006.

Fidan, M., Seçim Kampanyalarında Siyasal Partilerin Güvenirlilik Oluşturma Girişimleri:1999 Seçimleri Üzerine Halkla İlişkiler ve Reklamcılık, I.Ulusal İletişim Sempozyumu Bildirileri, 3-5 Mayıs Ankara, 2000.

Görmez, K., Yerel Demokrasi ve Türkiye, Vadi Yayıncılık, Ankara, 1997.

Gültekin, S., Kamu Yönetimi, Akademi Yayınevi, Rize, 2002.

Heper, M., Türkiye'nin Siyasal Hayatı, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, 2011.

Heywood, A., Siyaset, Çev:Kopuzlu, Z., Adres Yayınları, Ankara, 2010.

Kaya, E., Modern Kent Yönetimi, Okutan Yayınları, İstanbul, 2007.

Kelly, P., Siyaset Kitabı, Çev: Sadak, T., Alfa Yayıncılık, İstanbul, 2013.

Keşen, Y., İnsan Hakları Eğitimi, Anı Yayıncılık, Ankara, 2000.

Kösecik, M., "Yerel ve Bölgesel Yönetimler Açısından Avrupa Birliği Bütünleşme Süreci ve Anayasası", Ed. H. Özgür, B. Parlak, Avrupa Perspektifinde Yerel Yönetimler, Alfa Aktüel Yayınları, İstanbul, 2006.

Ökmen, M., "Sürekli Değişme ve Gelişme Sürecinde Kamu Yönetimi ve Yerel Yönetimler", Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları, Ed. Görmez, K., Ökmen, M., Beta Yayıncılık, İstanbul, 2009.

Ökten, M., Özer, B., "Yerelleşme – Küreselleşme Sarmalında Türkiye'de Yerel – Bölgesel Kalkınma Süreçleri ve Yerel Yönetimler", Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları,

Ed. Görmez, K., Ökmen, M., Beta Yayıncılık, İstanbul, 2009.

Parlak, B., Yönetim Bilimi, Melisa Matbaacılık, Bursa, 2001.

Parlak, B., Ökmen, M., Yerel Yönetimler, Kuram ve Uygulamada Küresel ve Ulusal Konular ve Sorunlar, Ekin Yayıncılık, Bursa, 2015.

Şahin, Y., Yönetim Bilimi ve Türk Kamu Yönetimi, Murathan Yayınevi, Trabzon, 2010.

Şahin, Y., Kentleşme Politikası, Murathan Yayınevi, Trabzon, 2010.

Şengül, R., Yerel Yönetimler, Umuttepe Yayınları, Kocaeli, 2010.

Uslu, A., "Demokrasi", Siyaset Bilimi, Ed. G. Atılğan, A. Aytekin, Yordam Kitap, İstanbul, 2012.

Üste, R.B., Siyaset Bilimi, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2011.

Üste, R.B., Türkiye'de Siyaset –Dönemler / Etkileri ve Sonuçları- Beta Basım Yayım, İstanbul, 2016.

Taylor, S.T., 30 Saniyede Siyaset, Çev:Yalçın, M., Caretta Kitapları, İstanbul, 2011.

Varol, M., Yerel Siyasetin Demokratikleşmesi, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1989.

Ömer KÖSE

Maliye Bakanlığı Denetim Elemanı

EKAP'A KAYIT EDİLMİYEN İŞ DENEYİM BELGESİ İHALEDE KABUL EDİLEBİLİR Mİ?

1. GİRİŞ

Teknolojinin ilerlemesi ve bilgisayar teknolojisinin gündelik hayatımıza girmesi hayatımızı birçok alanda kolaylaştırmaktadır.

Kamu kurumları, daha fazla teknoloji kullanımını faaliyet plan ve programlarına dahil etmektedirler. Teknoloji kullanımına dayalı yazılımlar eliyle iş yükleri hafifletmekte, geliştirilen yazılımlar sayesinde pratik uygulamalar ortaya çıkmakta ve teknoloji kullanımı çalışma hayatına pratik çözümler kazandırmaktadır.

Bu pratik çözümlerden biri de, Kamu İhale Kurumunca ihale sistemimize dahil edilmiş olan EKAP (Elektronik Kamu Alımları Platformu) sistemidir.

EKAP sisteminin temelini, ihale sürecinde kullanılan belli belge ve dokümanların EKAP sistemi aracılığıyla kullanımını sağlamak oluşturmaktadır.

Her geçen gün ihale sürecinde EKAP sisteminin kullanımı yaygınlaşmaktadır.

Bu çalışmada, ihale işlemlerinde kullanılan iş deneyim belgesinin EKAP sistemine kayıt edilmesi üzerinde durulacak ve konu Kamu İhale Kurulunca verilen bir karar ile örneklendirilecektir.

2. YASAL VE İDARİ MEVZUAT

İş Bitirme Belgesi Nedir?

İş bitirme belgesi, ihaleye katılacak olan isteklinin daha önce benzer işleri yaptığı, ihale konusu olan işte belli bir tecrübeye sahip olduğu ve ihale konusu işi yapma ya da ihale konusu olan malı satma yeterliğine sahip olması anlamına gelmektedir.

Konuyla ilgili olarak Kamu ihale Kanununda ve ihale yönetmeliklerinde benzer düzenlemeler yer almaktadır.

Konuyla ilgili olarak Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde aşağıda yer alan düzenlemeler yer almaktadır.

Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin “İş bitirme belgelerinin EKAP üzerinden düzenlenmesi” başlıklı Ek 1 inci maddesinde;

“(1) İş bitirme belgesi düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından 31/8/2014 tarihinden sonra düzenlenecek olan iş bitirme belgelerinin EKAP üzerinden düzenlenerek kayıt edilmesi zorunludur.

(2) İlanı veya duyurusu 31/8/2010 tarihinden sonra yapılan Kanun kapsamındaki ihalelere ilişkin olup EKAP'a kayıt edilmeden 1/9/2014 tarihine kadar düzenlenmiş bulunan iş bitirme belgelerinin asıllarının 1/7/2016 tarihine kadar belgeyi düzenleyen

idareye teslim edilmesi ve EKAP üzerinden yeniden düzenlenerek kayıt edilmesi zorunludur. Bu durumda; EKAP üzerinden düzenlenen yeni belgeye, daha önce düzenlenen belgenin tarih ve sayısının da belirtildiği ve eski belgenin yerine verildiğine dair bir şerh düşülür ve eski belge dosyasında muhafaza edilir.

(3) Birinci ve ikinci fıkra uyarınca EKAP üzerinden kayıt edilme zorunluluğu getirilen iş bitirme belgeleri EKAP üzerinden kayıt edilmedikleri müddetçe ilanı veya duyurusu 1/7/2016 tarihinden sonra yapılan ihalelerde iş deneyimini tevsik için kullanılamaz.

(4) İlanı veya duyurusu 1/9/2014 tarihinden sonra yapılan ihalelerde, aday veya istekliler tarafından sunulan ve üzerinde EKAP kayıt numarası bulunan iş bitirme belgelerinin EKAP üzerinden sorgulanması zorunludur.” hükmü,

Kamu İhale Genel Tebliğinin “Belgelerin sunulmuş şekli” başlıklı 8 inci maddesinde; “8.1.Belgelerin sunulmuş şekline ilişkin düzenlemeler, Uygulama Yönetmelikleri ile tip şartnamelerin “Belgelerin sunulmuş şekli” başlıklı maddelerinde yer almaktadır.

8.1.1.Mal alımı ihalelerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının internet sayfası üzerinden temin edilebilen ve teyidi yapılabilen ihaleye katılım ve yeterlik kriterlerine ilişkin belgelerin, internet çıktılarının sunulmasına yönelik olarak ihale ve ön yeterlik dokümanında düzenleme yapılabilir. İdareler tarafından belgelerin internet çıktılarının sunulmasına ilişkin olarak tip şartnamelerin ilgili maddesinin dipnotundaki uygun seçenek kullanılarak düzenleme yapılacaktır.

8.1.2.Mal alımı ihalelerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca düzenlenen

ihaleye katılım ve yeterlik kriterlerine ilişkin belgelerin, sadece internet üzerinden temin edilebilmesi durumunda; idare tarafından şartnamede bu belgelerin internet çıktısının sunulmasına yönelik düzenleme yapılmasa dahi aday veya isteklilerce sunulan internet çıktısı belgeler kabul edilecektir.

8.1.3.Hizmet alımı ve yapım işi ihalelerinde kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının internet sayfası üzerinden temin edilebilen ve teyidi yapılabilen ihaleye katılım ve yeterlik belgelerinin internet çıktısı sunulabilecektir.

8.1.4.Mal ve hizmet alımları ile yapım işi ihalelerinde, ihale üzerinde bırakılan istekli tarafından 4734 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrasının (a), (b), (c), (d), (e) ve (g) bentlerinde belirtilen durumlarda olunmadığına dair belgelerden kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının internet sayfası üzerinden temin edilebilen ve teyidi yapılabilenlerin de internet çıktısı sunulabilecektir.

8.1.5.Aday veya isteklilerce internet çıktısı şeklinde sunulan ve idarece teyidi yapılan belgelere ilişkin olarak gerekli görülmesi durumunda, ihale komisyonu ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından gerekli belge ve bilgileri isteyebilir.” açıklaması,

Anılan Tebliğin “İdarelerce belgelerdeki eksik bilgilerin tamamlanması” başlıklı 16.6 ncı maddesinde;

“...b) Aday ve isteklilerce sunulan ve başka kurum, kuruluş ve kişilerce düzenlenen belgelerde, belgenin taşınması zorunlu asli unsurlar dışında, **belgenin içeriğine ilişkin tereddüt yaratacak nitelikte olan ve belgeyi düzenleyen kurum, kuruluş veya kişilerden kaynaklanan bilgi eksikliklerinin**

giderilmesine ilişkin belgeler idarelerce tamamlanacaktır.

Bu çerçevede, bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgeler, idarece ilgili kurum veya kuruluştan re'sen istenebilir.

Söz konusu belgelerin aday veya istekliler tarafından tamamlanmasının istenilmesi halinde ise bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgelerin niteliği dikkate alınarak idarelerce **aday veya isteklilere iki iş gününden az olmamak üzere makul bir tamamlama süresi verilecektir.** açıklaması,

Anılan Tebliğin “İş deneyim belgelerinin EKAP üzerinden düzenlenmesi” başlıklı 30.8 inci maddesinde;

“... 30.8.2. **İş deneyim belgelerinin EKAP üzerinden düzenlenmesi** ve belge sahiplerine verilmesinde, İhale Uygulama Yönetmelikleri ile bu Tebliğin iş deneyim belgelerinin düzenlenmesi ve verilmesine ilişkin hükümlerine uyulması gerekmektedir.

EKAP üzerinden iş deneyim belgesi düzenlenmesi ve sorgulanmasına ilişkin “**İdare İş Deneyim Belgesi Düzenleme, Kayıt ve Sorgulama Kullanım Rehberi**”ne EKAP üzerinden erişilebilir.

30.8.3. İdarece EKAP üzerinden düzenlenen iş deneyim belgesine, EKAP tarafından otomatik olarak bir “belge numarası” verilmektedir. EKAP üzerinden düzenlenen iş deneyim belgesi çıktısı alınarak belgeyi onaylamaya yetkili kişi tarafından isim ve unvanı belirtilmek suretiyle imzalanıp mühürlendikten sonra ilgiliye verilecektir.

30.8.4. Daha önce EKAP üzerinden düzenlenmeyen mevcut iş deneyim belgesinin, EKAP üzerinden kayıt altına alınarak yeniden düzenlenebilmesi için, **iş deneyim belgesi sahibinin ilgili idareye başvuruda bulunması ve iş deneyim belgesinin aslını idareye teslim etmesi gerekmektedir.**

Bu durumda; ilgili idarece iş deneyim belgesi süresi içinde EKAP üzerinden yeniden düzenlenerek **30.8.3 üncü maddede belirtilen şekilde onaylanıp ilgiliye verilecek, ilgili tarafından idareye teslim edilen iş deneyim belgesi ise dosyasında muhafaza edilecektir.**

30.8.5 İhalelerde aday veya isteklilerce sunulan ve üzerinde **EKAP belge numarası bulunan iş deneyim belgelerinin sorgulanması**, ihale komisyonu tarafından EKAP'ın “**İş deneyim belgesi sorgulama**” uygulaması vasıtasıyla, **belge üzerinde yer alan “belge numarası” esas alınarak yapılacaktır.**

30.8.6 İş deneyim belgelerinin EKAP üzerinden sorgulanmasında **iş deneyim belgesinin, EKAP kaydı ile uyumlu olup olmadığı kontrol edilecektir.**

Yapılan sorgulamada, bir uyumsuzluk olduğunun belirlenmesi durumunda, sunulan belgenin geçerliğine ilişkin olarak ihale komisyonu tarafından gerekli inceleme ve değerlendirme yapılmalıdır.” açıklaması yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, firmaların iş deneyim belgelerini aldıkları idarede aracılılıkla EKAP sistemine kayıt ettirmeleri ve ihaleye katılırken de onaylı suretleri yetkili olan kurumdaki alarak, ihaleye yapacak olan idareye sunulması gerekmektedir.

İhale komisyonları, istekliler tarafından sunulan iş deneyim belgesini, EKAP sisteminden sorgulamak suretiyle değerlendirme yapacaktır

3. ÖRNEK OLAY¹

Konunun daha iyi anlaşılması amacıyla Kamu İhale Kurulunca verilen bir karar örnek olarak sunulmuştur.

¹ Kamu İhale Kurulunun 22.02.2017 tarih ve 2017/UM.II-649 sayılı kararı

“İtirazen şikâyet dilekçesinde özetle, tekliflerinin sundukları iş deneyim belgesi üzerinde “belgenin EKAP’a **kayıtlı olduğunu gösterir sayı numaraları bulunmadığı için EKAP’a kayıtlı olmadığı**” gerekçesiyle **değerlendirme dışı bırakıldığı**;

Ancak iş deneyim belgelerinin EKAP’a kaydının bulunduğu, bu sebeple idarece eksik bilgi kapsamında **belgenin tamamlanması ve tekliflerinin değerlendirmeye alınarak ihalenin kendileri üzerinde bırakılması gerektiği** iddialarına yer verilmiştir.

...

İdari Şartname’nin “İhaleye katılabilmek için gereken belgeler ve yeterlik kriterleri” başlıklı 7.5.1’inci maddesinde “*İsteklinin ilk ilan veya davet tarihinden geriye doğru son beş yıl içinde kesin kabul işlemleri tamamlanan mal alımlarıyla ilgili yurt içinde veya yurt dışında kamu veya özel sektörde bedel içeren tek bir sözleşme kapsamında gerçekleştirilen ihale konusu iş veya benzer işlere ilişkin olarak deneyimini gösteren belge veya teknolojik ürün deneyim belgesi sunması zorunludur. İstekli tarafından teklif edilen bedelin %30 dan az olmamak üzere, ihale konusu iş veya benzer işlere ait tek sözleşmeye ilişkin iş deneyimini gösteren belgeler veya teknolojik ürün deneyim belgesinin sunulması gerekir.*” düzenlemesi yer almaktadır.

...

İhale işlem dosyasının incelenmesi neticesinde; başvuru sahibi V...Makina Sanayi ve Tic. A.Ş. tarafından iş deneyimini tevsiken DSİ.18-11 Sondaj Şube Müdürlüğü ... tarafından düzenlenen 09.01.2014 onay tarihli ve 1 sayılı Yüklenici İş Bitirme Belgesi’nin sunulduğu,

Sunulan iş bitirme belgesinde işin adının “2013-126686- Dalgıç Pompa ve Teçhizatı Mal Alımı” şeklinde olduğu, anılan iş bitirme belgesinin V...Makina Sanayi ve

Tic. A.Ş. adına düzenlendiği, belge tutarının 599.939,00 TL olduğu, anılan belgenin EKAP üzerinden düzenlendiğine ilişkin herhangi bir ibareye ve belgenin EKAP üzerinden düzenlenip düzenlenmediğine ilişkin sorgulamaya esas EKAP belge numarasına yer verilmediği görülmüştür.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde, ihale uygulama yönetmeliklerinde yapılan değişiklikler ile **iş bitirme belgesi düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından 31.08.2014 tarihinden sonra düzenlenecek belgelerin EKAP üzerinden düzenlenerek kayıt edilmesi zorunluluğunun getirildiği**, ilanı veya duyurusu 31.08.2010 tarihinden sonra yapılan Kanun kapsamındaki ihalelere ilişkin olup EKAP’a kayıt edilmeden 01.09.2014 tarihine kadar düzenlenmiş bulunan iş bitirme belgelerinin asıllarının 01.07.2016 tarihine kadar belgeyi düzenleyen idareye teslim edilmesi gerektiği ve **EKAP üzerinden yeniden düzenlenerek kayıt edilmesinin** zorunlu olduğu, ayrıca **EKAP üzerinden kayıt edilme zorunluluğu getirilen iş deneyim belgelerinin EKAP üzerinden kayıt edilmedikleri müddetçe ilanı veya duyurusu 1/7/2016 tarihinden sonra yapılan ihalelerde iş deneyimini tevsik için kullanılamayacağı anlaşılmaktadır.**

Öte yandan iş deneyim belgesinin, bir ihalede iş deneyimini tevsiken sunulması halinde, sunulan bu iş deneyim belgesinin ihale komisyonunca **EKAP kaydı ile uyumlu olup olmadığı yönünde kontrole tabi tutulmasının zorunlu olduğu anlaşılmaktadır.**

Bahse konu yüklenici iş bitirme belgesinin ihale kayıt numarasının 2013/126686 olduğu, iş deneyim belgesine konu ihalenin ilanının 31.08.2010 tarihinden sonra olduğu, bu kapsamda EKAP’a kayıt edilmeden 01.09.2014 tarihine kadar düzenlenmiş bulunan iş deneyim belgesinin asıllarının

01.07.2016 tarihine kadar belgeyi düzenleyen idareye teslim edilmesi gerektiği ve EKAP üzerinden yeniden düzenlenerek kayıt edilmesinin zorunlu olduğu anlaşılmıştır.

İhale işlem dosyası üzerinden yapılan incelemede başvuru sahibinin, idareye yapmış olduğu şikayet başvurusu ekinde anılan iş deneyim belgesinin EKAP'a kayıtlı olduğunu gösterir ekran çıktıklarına yer verdiği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde; ilanı, 01.09.2014 tarihinden itibaren olmak üzere 31.06.2016 tarihine kadar yapılan ihalelerde isteklilerin ihalede sunacakları iş deneyim belgelerinin EKAP'a kayıtlı olması mecburiyetinin aranmayacağı, ancak ilanı 01.07.2016 tarihinden sonra yapılan ihalelerde bu şartın aranacağı hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca Kamu İhale Genel Tebliği'nin 30.8.5'inci maddesinde ihalelerde isteklilerce sunulan ve üzerinde EKAP belge numarası bulunan iş deneyim belgelerinin sorgulanması işleminin, ihale komisyonu tarafından EKAP'ın "İş deneyim belgesi sorgulama" uygulaması vasıtasıyla, belge üzerinde yer alan "belge numarası" esas alınarak yapılacağı açıklaması yer almaktadır.

Yapılan incelemede başvuru sahibi tarafından teklif dosyası kapsamında EKAP üzerinden düzenlenen iş deneyim belgesinin sunulmadığı, teklif dosyası kapsamında 09.01.2014 onay tarihli ve 1 sayılı iş deneyim belgesinde idare tarafından sorgulama işleminde gerekli belge numarasının bulunmadığı, bu çerçevede idare tarafından iş deneyim belgesinin EKAP üzerinden düzenlenip düzenlenmediği hususunun EKAP'tan sorgulanmasına olanak bulunmadığı hususları bir arada değerlendirildiğinde iş deneyim belgesinin EKAP'a kayıtlı olmadığı gerekçesiyle değerlendirme dışı bırakıl-

ması işleminin mevzuata aykırı olmadığı, itirazın şikayet başvurusunun reddedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır

Diğer yandan itirazın şikayet başvuru sahibi isteklinin anılan iş deneyim belgesinin bilgi eksikliği kapsamında tamamlanmasına ilişkin iddiasına yönelik olarak yapılan incelemede;

İsteklinin idareye şikayet başvurusunda anılan iş deneyim belgesinin eksik bilgi/belge kapsamında tamamlanması gerektiği hususuna yer vermediği dikkate alındığında;

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İhalelere yönelik başvurular" başlıklı 54'üncü maddesinde yer alan "İhale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden aday veya istekli ile istekli olabilecekler, bu Kanunda belirtilen şekil ve usul kurallarına uygun olmak şartıyla şikayet ve itirazın şikayet başvurusunda bulunabilirler." hükmü,

"Kuruma itirazın şikayet başvurusu" başlıklı 56 ncı maddesinde yer alan "İdareye şikayet başvurusunda bulunan veya idarece alınan kararı uygun bulmayan aday, istekli veya istekli olabilecekler tarafından 55 inci maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen hallerde ve sürede, sözleşme imzalanmadan önce itirazın şikayet başvurusunda bulunabilir." hükmü,

İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmeliğin "Başvuruların şekil unsurları" başlıklı 8 inci maddesinin onuncu fıkrasında yer alan "(10) İdarenin şikayet üzerine aldığı kararda belirtilen hususlar hariç, şikayet başvurusunda belirtilmeyen hususlar itirazın şikayet başvurusuna konu edilemez." hükmü uyarınca bu hususa ilişkin itirazın şikayet başvurusunun şekil yönünden reddedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anılan iddianın esas yönünden incelenmesi durumu söz konusu olsa dahi Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Başvuruların ve tekliflerin alınması, açılması ve belgelerdeki bilgi eksikliklerinin tamamlanması" başlıklı 55'inci maddesinde yer alan "**(4) Başvuru veya teklif zarfı içinde sunulması istenilen belgeler ve bu belgelere ilgili mevzuat gereğince eklenmesi zorunlu olan belgelerden herhangi birinin, aday veya isteklilerce sunulmaması halinde, bu eksik belgeler idarelerce tamamlanmaz.**

(5) **Başvuru veya teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla,** sunulan belgelerde bilgi eksikliği bulunması halinde idarece belirlenen sürede bu eksik bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Bu çerçevede, tamamlanması istenen bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgelerin niteliği dikkate alınarak, idare tarafından **iki iş gününden az olmamak üzere makul bir tamamlama süresi verilir.** Belirlenen sürede bilgileri tamamlamayanların başvuru veya teklifleri değerlendirme dışı bırakılır ve geçici teminatları gelir kaydedilir." hükmü,

Kamu İhale Genel Tebliği'nin "İdarelerce belgelerdeki eksik bilgilerin tamamlanması" başlıklı 16.6'ncı maddesinde yer alan "16.6.1 İhale dokümanında başvuru veya teklif zarfı içinde sunulması istenilen belgeler ve bu belgelere ilgili mevzuat gereğince eklenmesi zorunlu olan eklerinden herhangi birinin, aday veya isteklilerce sunulmaması halinde, bu eksik belgeler ve ekleri idarelerce tamamlanmayacaktır. Ancak,

a) **Geçici teminat ve teklif mektuplarının** Kanunen taşınması zorunlu hususlar hariç olmak üzere, sunulan belgelerde ihale sonucu açısından teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmayan bilgi eksikliklerinin bulunması halinde, bu tür bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgeler,

b) Aday ve isteklilerce sunulan ve başka kurum, kuruluş ve kişilerce düzenlenen belgelerde, belgenin taşınması zorunlu asli unsurlar dışında, **belgenin içeriğine ilişkin tereddüt yaratacak nitelikte olan ve belgeyi düzenleyen kurum, kuruluş veya kişilerden kaynaklanan bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgeler,**

İdarelerce tamamlanacaktır.

Bu çerçevede, bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgeler, idarece ilgili kurum veya kuruluşun re'sen istenebilir.

Söz konusu belgelerin aday veya istekliler tarafından tamamlanmasının istenilmesi halinde ise bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgelerin niteliği dikkate alınarak idarelerce aday veya isteklilere iki iş gününden az olmamak üzere makul bir tamamlama süresi verilecektir." açıklaması dikkate alındığında;

EKAP üzerinden düzenlenen iş deneyim belgelerine, EKAP tarafından otomatik olarak bir "belge numarası"nın verilmekte olduğu, ilanı 01.07.2016 tarihinden sonra yapılan ihalelerde isteklilerin ihalede sunacakları iş deneyim belgelerinin EKAP'a kayıtlı olması mecburiyetinin bulunduğu, istekli tarafından sunulan **iş deneyim belgesinin belge numarası içermemesi sebebiyle EKAP üzerinden düzenlenip düzenlenmediğinin anlaşılmadığı** gibi belgenin EKAP üzerinden sorgulanmasının da mümkün olmayacağı açık olduğundan ve **istekli tarafından iş deneyim belgesi olarak sunulan belgenin geçerli olmadığı,** Yönetmelik ve Tebliğ hükmü gereğince eksik bilgi/belge tamamlanması hususunda geçerli olmayan bir belgenin tamamlanması değil **geçerli olan belgelerdeki bilgi eksikliğinin tamamlanabilmesinin mümkün olduğu anlaşıldığından** isteklinin bu yöndeki iddiasının da yerinde olmadığı sonucuna varılmıştır."

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yukarıda belirtilen mevzuat ve örnek olayda ifade edildiği üzere, istekli tarafından sunulan belge, EKAP'a kayıt ettirilmediği için, EKAP'tan kayıt numarası alınamamış ve bu haliyle ihaleye sunulmuş;

İdare bu iş deneyim belgesini EKAP'dan sorgulayamadığı için belgeyi geçersiz saymıştır.

İstekli, İş deneyim belgesinin tamamlanması ile ilgili olarak idareye yaptığı şikayet başvurusunda bu hususu belirtmediği için KİK yapılan itirazın şikayet başvurusunda bu konuya değinemeyeceği,

Velevki değinmiş olsa bir belge geçersiz olarak kabul edildiği için tamamlattırılması durumu söz konusu olamayacağı ifade edilmiştir.

Burada teknik olarak ifade edilmesi gereken birkaç husus bulunmaktadır.

Bunlardan biri, idare ve KİK, söz konusu iş deneyim belgesiyle ilgili olarak şekilsel bir

şartı, belgenin geçerliliği açısından belirleyici hale getirmiştir.

Oysa iş deneyim belgesinde temel şart, belli bir işin gerçekleştirilmiş olması ve bu belgenin yetkili bir kurumdan alınmış olmasıdır.

Yeterliğe ilişkin isteklilerden istenilecek belgeler 4734 sayılı Kanunda sayılmış olup, EKAP'a kayıt şartı tebliğ ile düzenlenmiştir.

Diğer bir konu ise, belgenin içerik itibarıyla değil EKAP'a kayıt edilmemiş olması nedeniyle geçersiz olarak değerlendirilmiştir. Bu noktada belge tamamlattırılması uygulamasına gidilse, muhtemelen bu firma teklifi değerlendirmeye alınacaktı.

Sonuç itibarıyla, EKAP'a ilişkin uygulamalar başarılı sonuçlar doğurduğu görülmekle beraber, yeni yapılan düzenlemelerin yapıldıktan sonraki tarihler için geçerli olması, düzenlemeden önceki işlemler için ilave işler yapılmasını gerektirmeyecek şekilde düzenlemelerin yapılmasının yerinde olduğu düşünülmektedir.

BELEDİYELERİN VERGİ USUL KANUNA GÖRE YAPABİLECEKLERİ İŞLEMLER

Ayşe Çiğdem TAŞINAR

Gelir Uzmanı

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere Belediyelerin Vergi Usul Kanununun bazı hükümlerini uygulama imkânları bulunmaktadır. Özellikle 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ile yapılan atıflar sayesinde 213 sayılı Vergi Usul Kanunundan doğan bir çok hakkı bulunmaktadır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun “Vergi Usul Kanununun Uygulanması” başlıklı 102 nci maddesinde;

“Vergi Usul Kanununun uygulanması: 213 sayılı Vergi Usul Kanununda belirtilen vergi inceleme yetkisi hariç olmak üzere;

1. Belediye Gelir Şube Müdürü, Gelir Şube Müdürü olmayan yerlerde Belediye Hesap İşleri Müdürü, Hesap İşleri Müdürü olmayan yerlerde Muhasebeci, Vergi Dairesi Müdürü sıfat ve yetkisini haizdir.

2. Vergi Usul Kanununda mahallin en büyük mal memuruna verilmiş görev ve yetkiler, Belediye Gelirleri Kanunu uygulaması yönünden Belediye Başkanı tarafından kullanılır. “ denilmektedir.

Yine Mezkûr Kanunun “Usul Hükümleri” başlıklı 98 inci maddesinde; “Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanuna göre alınacak vergi, harç ve katılma payları hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve bunların ek ve tadilleri hükümleri uygulanır.” denilmektedir.

Bu hükümler olmasa bile 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 4 üncü maddesinde göre “Vergi dairesi, mükellefi tespit eden, vergi tarh eden, tahakkuk ettiren ve tahsil eden dairedir”, belediyelerin de (vergi inceleme yetkisi hariç) vergi daireleri ile eş değer görevde oldukları sonucunu çıkarabilirdik.

Mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde vergi inceleme yetkisi hariç 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerinin uygulanabileceği bir gerçektir. Vergi Usul Kanununda belirtilen ve Belediyelerin de uygulayabilecekleri yetkiler aşağıdaki gibidir;

- ✓ Yoklama
- ✓ Bilgi İsteme
- ✓ Ceza Kesme
- ✓ Uzlaşma

2. YOKLAMA

Yoklamadan maksat, mükellefleri ve mükellefiyetle ilgili maddi olayları, kayıtları ve mevzuları araştırmak ve tespit etmektir.

Belediye Gelirleri Kanununun 102/1 inci maddesine göre vergi dairesi müdürü yetkisi belediyelerde, Belediye Gelir Şube Müdürü, Gelir Şube Müdürü olmayan yerlerde Belediye Hesap İşleri Müdürü, Hesap İşleri Müdürü olmayan yerlerde Muhasebeci, Vergisi Dairesi Müdürü sıfat ve yetkisini haizdir.

Buna göre, vergi dairesi müdürü yetkisine sahip olan yukarıdaki kişiler yoklama yetkisine sahiptirler. Yetkili makamlar tarafından yoklama işi ile görevlendirilenler de yoklama yapabilir. Yetkili makamın belediyelerde belediye başkanı olduğu görüşündeyim.

Yoklama yapanların elinde yoklama yetkilerini gösteren fotoğraflı resmi bir vesika bulunur. Yoklama yapanlar bu vesikayı, kendilerinden sorulmasa bile, nezdinde yoklama yapılan kimseye gösterirler (VUK Md.129). Yoklama her zaman yapılabilir. Yoklamanın ne zaman yapılacağı ilgiliye haber verilmez (VUK. Md.130) ¹.

Belediyelerin yoklama yapabileceği Gelir İdaresi Başkanlığının 18.05.2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.35.17.02-032-160 sayılı özeldesesi ile 18.06.2008 tarih ve B.07.1.GİB.0.66/6602-60/61132 sayılı özeldeselerinde belirtilmiştir.

Ayrıca, 213 sayılı VUK'un 127 nci maddesinde yoklamaya ilişkin yoklama memurlarının yapabilecekleri tespitler sayılmıştır:

Yoklamaya yetkili memurlar, ayrıca vergi kanunlarının uygulanması ile ilgili olarak:

a) Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenmiş usuller dâhilinde özel yetki verilmiş olmak kaydıyla günlük hasılatı tespit etmek,

b) 3100 Sayılı Kanun kapsamına girip ödeme kaydedici cihaz kullanmak mecburiyetinde olanların bu mecburiyete uyup uymadıklarını, bu cihazları belli edilmiş esaslara göre kullanıp kullanmadıklarını ve günlük hasılatı tespit etmek,

c) Günü gününe kayıt yapılması zorunlu defterlerin iş yerlerinde bulundurulup bulundurulmadığını, tasdikli olup olmadığını

usulüne göre kayıt yapılıp yapılmadığını, vergi kanunları uyarınca düzenlenmesi icap eden belgelerin usulüne göre düzenlenip düzenlenmediği ile kullanılıp kullanılmadığını, faturasız mal bulunup bulunmadığını, levha asma veya kullanma mecburiyetine uyulup uyulmadığını tespit etmek, kanuni defter ve belgeler dışında kalan ve vergi kaybının bulunduğu emare teşkil eden defter, belge ve delillerin tespit edilmesi halinde bunları almak,

d) Nakil vasıtalarını, Maliye ve Gümrük Bakanlığının belirleyeceği özel işaretle durdurmak ve taşıtta bulundurulması icap eden taşıt pulu, yolcu listesi, fatura veya sevk irsaliyesi, yolcu bileti ile taşıma irsaliyelerinin muhtevası ile taşınan yolcu ve malların miktar ve mahiyetlerini ölçmek, tartmak, saymak suretiyle tespit etmek,

e) Taşıma irsaliyesi, sevk irsaliyesi ve faturanın taşıtta bulunmaması, halinde bu belgelerin ibrazına kadar nakil vasıtalarını trafikten alıkoymak, taşınan malın sahibi belli değilse tespitine kadar malı bekletmek ve muhafaza altına almak, (Beklemeye ve muhafazaya alınan malların bozulmaya ve çürümeye maruz mallar olması halinde derhal, diğer mallar ise üç ay sonra Maliye ve Gümrük Bakanlığının belli edeceği esaslar dahilinde tasfiye olunur.)

Yetkisini haizdirler.

Anılan mevzuat hükümleri çerçevesinde Belediye Mali Hizmetler Müdürlüğünde görevlendirilen kişilerin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunu ile 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununu iyi bilmeleri gerekmektedir. Zira, mevzuat hükümlerinde yapılan hatalar mahkemeler nezdinde kabul edilmemektedir.

Örneğin, Danıştay 9. Dairesi 24.12.2016 gün ve 29928 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 22.02.2016 gün ve E.2014/2441 K.2016/647 sayısıyla verdiği kararda;

¹ ÖZ, Erdoğan, "İlan ve Reklam Vergisi Uygulamasında Yoklama Fişinin Önemi ve Bir Danıştay Kararı", <http://www.ertadenetim.com/2016/12/ilan-ve-reklam-vergisi-uygulamasinda-yoklama-fisinin-onemi-ve-bir-danistay-karari/>

“Olayda, dava konusu ilan ve reklam vergisi ile 1. Derece usulsüzlük cezasına dayanarak alınan yoklama tutanağının mükellefin ya da yetkili adamının nezdinde düzenlenmediği, bu tutanağın, bunlara veya söz konusu yasanın ikinci fıkrasında yazılı kişilere imzalatılmadığı anlaşıldığından, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun 131’inci maddesinde yazılı koşulları taşımayan yoklama tutanağı esas alınmak suretiyle salınan ilan ve reklam vergisi ile kesilen 1. Derece usulsüzlük cezasının kaldırılması istemiyle açılan davayı reddeden Vergi Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmemiştir.” denilerek Danıştay Başsavcısı tarafından yapılan temyiz istemi kabul edilmiş ve vergi mahkemesi kararı bozulmuştur.

3. BİLGİ İSTEME

213 sayılı Vergi Usul Kanununun “Devamlı Bilgi Verme” başlıklı 149 uncu maddesinde;

“Kamu idare ve müesseseleri (Kamu hizmeti ifa eden kurum ve kuruluşlar dahil) ile gerçek ve tüzelkişiler vergilendirmeye ilişkin olaylarla ilgili olarak Maliye ve Gümrük Bakanlığı ve vergi dairesince kendilerinden yazı ile istenecek bilgileri belli fasıllarla ve devamlı olarak yazı ile vermeye mecburdurlar.” hükmü bulunmaktadır.

Bu hükme istinaden vergi dairesi ile eş değer olan Mali Hizmetler Birimleri vergi incelemesi dışında olan bütün istek ve yazılarına mükelleflerin cevap vermeleri gerekmektedir.

4. CEZA KESME

213 sayılı VUK 331 inci maddesine göre vergi kanunları hükümlerine aykırı hareket edenler, bu kitapta yazılı vergi cezaları (vergi ziyayı cezası ve usulsüzlük cezaları) ve diğer cezalar ile cezalandırılırlar. Tüzel kişilerin idare ve tasfiyesinde Vergi Kanununa aykırı hareketlerden tevellüt edecek vergi cezaları tüzel kişiler adına kesilir.

Belediyelerin mali hizmetler birimi vergi daireleri ile eş değer olduğundan durumuna

göre 213 sayılı Vergi Usul Kanununda sayılan usulsüzlük, özel usulsüzlük ve vergi ziyayı cezalarını tatbik edebilirler.

Örneğin, Gelir İdaresi Başkanlığı 07.08.2006 tarih ve B.07.1. GİB.0.66/6676-149/61587 sayılı özelgesinde Belediyeye Emlak vergisini zamanında beyan etmeyen mükellef için “ bildirim vermek zorunda olan mükelleflerin, bu bildirim sürecinde vermemeleri halinde Vergi Usul Kanununun 352-II/7 nci maddesi uyarınca ikinci derece usulsüzlük cezası kesilmesi gerektiği” sonucuna varmıştı.

5. UZLAŞMA

Vergi Usul Kanununun ek 1 inci maddesine göre mükellef tarafından, ikmalen, re’sen veya idarece tarh edilen vergilerle bunlara ilişkin vergi ziyayı cezalarının (359 uncu maddede yazılı fiillerle vergi ziyasına sebebiyet verilmesi halinde tarh edilen vergi ve kesilen ceza ile bu fiillere iştirak edenlere kesilen ceza hariç) tahakkuk edecek miktarları konusunda, vergi ziyasına sebebiyet verilmesinin kanun hükümlerine yeterince nüfuz edememekten ya da 369 uncu maddede yazılı yanılmadan kaynaklandığının veya bu Kanunun 116, 117 ve 118 inci maddelerinde yazılı vergi hataları ile bunun dışında her türlü maddi hata bulunduğu veya yargı kararları ile idarenin ihtilaf konusu olayda görüş farklılığının olduğunun ileri sürülmesi durumunda, idare bu bölümde yer alan hükümler çerçevesinde mükellefler ile uzlaşabilir.

Mahalli İdarelere İlişkin 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan tarhiyat sonrası uzlaşmaya ilişkin usul ve esaslar, 01.08.2003 gün ve 25186 sayılı Resmî Gazete’de Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliğinde yayımlandığı için bu usul ve esasların uygulanması gerekmektedir.

Uzlaşmanın kapsamına il özel idareleri ve belediyelerce ikmalen, re’sen veya idarece tarh ve tebliğ edilen vergi, resim ve harç

asıllarına ilişkin olarak özel kanunlarında belirtilen kanuni hadlerin altına düşmemek kaydıyla vergi asılları ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyayı cezaları girmektedir.

Yine, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 344 üncü maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları uyarınca kesilecek vergi ziyayı cezaları uzlaşma konusu olabilecek, aynı maddenin üçüncü fıkrası uyarınca kesilecek vergi ziyayı cezaları ile 352 nci maddeye göre kesilen usulsüzlük cezaları ise uzlaşma kapsamında değerlendirilmeyecektir.

Ayrıca, kanuni süresi içinde yapılan beyan üzerinden, tarh ve tahakkuk ettirilen vergi, resim ve harçlar ile tahakkuku tahsile bağlı bulunan vergi, resim ve harçlar üzerinde uzlaşma yapılması mümkün değildir.

Bu bağlamda il özel idareleri ile belediyelerin uzlaşma kapsamına giren gelirleri şunlardır:

1. 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu uyarınca tahsil edilen bina ve arazi vergileri,

2. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca tahsilatı doğrudan belediyeler tarafından yapılan gelirlerden;

a) Vergiler

1. İlan ve Reklam Vergisi,
2. Haberleşme Vergisi,
3. Eğlence Vergisi,
4. Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi,
5. Yangın Sigortası Vergisi,
6. Çevre Temizlik Vergisi,

b) Harçlar

1. İşgal Harcı,
2. Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı,
3. Kaynak Suları Harcı,
4. Tellallık Harcı,

5. Hayvan Kesimi Muayene ve Denetleme Harcı,

6. Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı,

7. Bina İnşaat Harcı,

8. Çeşitli harçlar:

a) Kayıt ve Suret Harcı,

b) İmar ile ilgili harçlar;

- Parselasyon Harcı,

- İfraz ve Tevhit Harcı,

- İşyeri Açma İzin Harcı,

- Muayene, Ruhsat ve Rapor Harcı,

- Sağlık Belgesi Harcı.

Ayrıca, yeni bir tebliğe gerek kalmaksızın başka kanunlarda il özel idareleri ve belediye geliri olarak kabul edilecek ve bu idarelerce tarh ve tahakkuk edilecek diğer vergi, resim ve harç asıllarına ilişkin olarak özel kanunlarında belirtilen kanuni hadlerin altına düşmemek kaydıyla vergi asılları ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyayı cezalarında da uzlaşmaya gidilebilecektir.

6. SONUÇ

Yukarıda açıklanan nedenlerle belediyelerin vergi gücünü ve Vergi Usul Kanunundan gelen haklarını kullanmalarını vergilerin tarh, tahakkuk ve tahsil süreçlerini kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle, 213 sayılı Vergi Usul Kanununda ve diğer Kanunlardan kaynaklanan haklarını iyi bilmeleri gerekmektedir. Örneğin, vergi niteliğindeki gelirlerinin tahsil edilememesi durumunda 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun hükümlerinin uygulanabileceği gibi. Kanun koyucu bu Kanunlar ile Belediyelerin vergi ve benzeri gelirlerini tarh, tahakkuk ve tahsil aşamalarının kolaylaştırmasını amaçlamaktadır.

YATIRIM ORTAMININ İYİLEŞTİRİLMESİ VE BU ÇERÇEVEDE İŞLEM MALİYETLERİNİN AZALTILMASI BAĞLAMINDA 6728 SAYILI KANUNLA YAPILAN DÜZENLEMELER KAPSAMINDA GEÇİCİ EMLAK VERGİSİ MUAFİYETİ

Altar Ömer ARPACI

Maliye Bakanlığı
Vergi Başmüfettişi
E. Gelirler Başkontrolörü

1. GİRİŞ

9 Ağustos 2016 Tarihli ve 29796 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 6728 sayılı Kanun ile çeşitli kanunlarda önemli değişiklikler yapılmıştır.¹ Söz konusu Kanunun temelinde 65 inci Hükümet Programına uygun olarak yatırım ortamının iyileştirilmesi ve bu çerçevede işlem maliyetlerinin azaltılmasıdır. 6728 sayılı Kanunun genel gerekçesi şu şekildedir.

“10. Kalkınma Planı, bu planın uygulanabilirliğini ve etkinliğini artırmak üzere tasarlanan 25 adet öncelikli dönüşüm programı ile bunlara ilişkin hazırlanan eylem planları çerçevesinde;

- Yatırım ortamının iyileştirilmesi ve yatırım ortamına ilişkin işlem maliyetlerinin azaltılması;

- Ar-Ge’ye yönelik teşviklerin gözden geçirilerek yasal düzenlemelerden kaynaklı uygulama farklılıklarının giderilmesi;

- Finans kurumları arasında farklı uygulamaların ortadan kaldırılması;

1 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanuna 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu, 492 sayılı Harçlar Kanunu, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununda değişiklikler yapılmıştır.

- Faizsiz finans ürünlerinin yaygınlaştırılması; uluslararası yatırımların teşvik edilmesi,

- Tasarrufların vergisel düzenlemelerle üretken alanlara yönlendirilmesi,

- Vergilemede öngörülebilirliğin artırılması ve uyum maliyetlerinin azaltılması,

- Mükellefler tarafından vergi dairelerine verilen muhtasar beyanname ile Sosyal Güvenlik Kurumu’na verilen bildirelerin tek elde birleştirilmesi,

- Şirket kuruluş ve şube açılış işlemlerindeki bürokratik işlemlerin ve kuruluş maliyetlerinin azaltılması hedeflerine ulaşabilmek için vergi kanunları ve ilgili diğer kanunlarda düzenlemeler yapılması”

6728 sayılı Kanun ile emlak vergisi açısından yapılan düzenleme ile Yatırım Teşvik Belgesi kapsamındaki binalara beş yıl süre ile arazilere ise Yatırım Teşvik Belgesi süresince geçici emlak vergisi muafiyeti tanınmaktadır.

6728 sayılı Kanunun 39 uncu maddesi ile 1319 sayılı Kanunun “Geçici muafıklar” başlıklı 5 inci maddesinin (f) fıkrasından sonra gelmek üzere;

“g) Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında inşa edilen binalar, inşalarının sona erdiği tarihi takip eden bütçe yılından itibaren beş yıl süre ile geçici muafiyetten faydalandırılır.” fıkrası eklenmiştir.

(2) 6728 sayılı Kanununun 40 ıncı maddesi ile 1319 sayılı Kanunun “Geçici muafıflıklar” başlıklı 15 inci maddesinin (d) fıkrasından sonra gelmek üzere;

“e) Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yapılan yatırımlar için iktisap olunan veya tahsis edilen araziler Yatırım Teşvik Belgesi süresince.” fıkrası eklenmiştir.

Söz konusu düzenlemelerin yürürlük tarihi ise 1 Ocak 2017 olarak belirlenmiştir.²

2. YATIRIM TEŞVİK BELGESİ KAPSAMINDA İNŞA EDİLEN BİNALAR İÇİN GEÇİCİ EMLAK VERGİSİ MUAFİYETİ UYGULAMASI

6728 sayılı Kanunla yapılan düzenleme ile Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında inşa edilen binalar, inşalarının sona erdiği tarihi takip eden bütçe yılından itibaren beş yıl süre ile geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanabilecektir. Söz konusu muafiyet, bina inşaatının sona ermesini takip eden bütçe yılından itibaren başlayacak olup binanın kısmen kullanılmaya başlanması halinde ise muafiyet kısmen kullanılmaya başlanan kısımlar için uygulanacaktır.

Geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanabilmek için;

a) Bina inşaatının Yatırım Teşvik Belgesinin tamamlama vizesinin yapılacağı tarihten önce sona ermiş olması,

b) Yeni inşa edilen binaya ilişkin olarak 1319 sayılı Kanununun 23 üncü maddesi gereği verilecek olan emlak vergisi (bina) bildiriyle birlikte Yatırım Teşvik Belgesinin bir örneğinin de ilgili belediyeye verilmesi,

gerekmektedir.

2. Konuya ilişkin olarak, 6728 sayılı Kanunla Emlak Vergisi Kanununa yönelik getirilen hükümler 69 Seri No.lu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile Maliye Bakanlığınca detaylı olarak açıklanmıştır. (29 Eylül 2016 tarih ve 29842 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Ancak, Yatırım Teşvik Belgesinin bir örneğinin ilgili belediyeye emlak vergisi (bina) bildiriyle birlikte verilmemiş olması, geçmiş yıllara ilişkin olarak geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanabilme hakkını düşürmeyecektir.

Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 1 Ocak 2017 tarihinden sonra alınan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında inşa edilen binalar geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanabilecektir. Bu muafiyetin uygulanmasında, yeni inşa edilen binalara ilişkin ilgili belediyeye verilecek olan emlak vergisi (bina) bildiriyle birlikte Yatırım Teşvik Belgesinin bir örneğinin de verilmiş olması gerekmektedir olup binalar geçici emlak vergisi muafiyetinden inşalarının sona erdiği tarihi takip eden bütçe yılından itibaren beş yıl süre ile faydalanabilecektir.

Örnek 1: 3/5/2017 tarihinde alınan ve 2 yılda tamamlama vizesinin yapılacağı varsayılan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamındaki binanın inşası 1/4/2018 tarihinde sona erecektir. Bu binaya ilişkin olarak ilgili belediyeye verilecek olan emlak vergisi (bina) bildiriyle birlikte Yatırım Teşvik Belgesinin bir örneğinin de verilmiş olması durumunda söz konusu bina, inşasının sona erdiği yılı takip eden bütçe yılının başından itibaren 2019 ila 2023 yılları arasında (beş yıl süreyle) emlak vergisinden muaf olacaktır.

Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 1 Ocak 2017 tarihinden önce alınan ve bu tarih itibarıyla tamamlama vizesi yapılmamış olan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında inşa edilen binalar için geçici emlak vergisi muafiyeti uygulaması aşağıdaki şekilde olacaktır.

Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 1 Ocak 2017 tarihinden önce alınmış ve bu tarih itibarıyla tamamlama vizesi yapılmamış olan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında inşa edilen ve inşaları 1 Ocak 2017 tarihinden sonra sona eren binalar, inşalarının sona erdiği

tarihi takip eden bütçe yılından itibaren beş yıl süre ile geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanabilecektir. Söz konusu binalara ilişkin ilgili belediyeye verilecek olan emlak vergisi (bina) bildirimleriyle birlikte Yatırım Teşvik Belgesinin bir örneğinin de verilmesi gerekmektedir.

Örnek 2: 1/9/2015 tarihinde alınan ve 3 yılda tamamlama vizesinin yapılacağı varsayılan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamındaki binanın inşası 1/5/2017 tarihinde sona erecektir. Bu binaya ilişkin olarak ilgili belediyeye verilecek olan emlak vergisi (bina) bildirimleriyle birlikte Yatırım Teşvik Belgesinin bir örneğinin de verilmiş olması durumunda söz konusu bina, inşasının sona erdiği yılı takip eden bütçe yılının başından itibaren 2018 ila 2022 yılları arasında (beş yıl süreyle) emlak vergisinden muaf olacaktır.

Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 1 Ocak 2017 tarihinden önce alınmış ve bu tarih itibarıyla tamamlama vizesi yapılmamış olan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında inşa edilen ve inşaları 1 Ocak 2017 tarihinden önce sona eren binalara ilişkin olarak, 1 Ocak 2017 tarihine kadar geçen süreler için geçici emlak vergisi muafiyeti uygulanmayacak olup Yatırım Teşvik Belgesinin bir örneğinin ilgili Belediyeye verilmesi durumunda, 5 yıllık muafiyet süresinden muafiyetin uygulanmadığı süreler düşüldükten sonra kalan süre kadar emlak vergisi muafiyeti uygulanacaktır.

Örnek 3: 4/5/2014 tarihinde alınan ve 3 yılda tamamlama vizesinin yapılacağı varsayılan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamındaki binanın inşası, 15/12/2014 tarihinde sona ermiş ve binaya ilişkin emlak vergisi (bina) bildirim zamanında verilmiştir. Söz konusu binanın inşası, düzenlemenin yürürlük tarihinden önce sona erdiği için 2015 ve 2016 yıllarına ilişkin olarak geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanılamayacaktır. An-

cak, anılan düzenlemenin 1/1/2017 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmesi nedeniyle bu bina 5 yıllık muafiyet süresinden kalan 3 yıl boyunca yani 2017, 2018 ve 2019 yılları için emlak vergisinden muaf olacaktır.

Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 1 Ocak 2017 tarihinden önce tamamlama vizesi yapılmış olan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında inşa edilen binalar, geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanamayacaktır.

Örnek 4: 15/12/2014 tarihinde alınan ve 2 yılda tamamlama vizesinin yapılacağı varsayılan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamındaki binanın inşası, 30/11/2016 tarihinde sona erecektir. Söz konusu Yatırım Teşvik Belgesinin tamamlama vizesinin düzenlemenin yürürlük tarihinden (1 Ocak 2017) önce yapılacak olması nedeniyle bu bina geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanamayacaktır.

Örnek 5: 10/8/2014 tarihinde alınan ve 2 yılda tamamlama vizesinin yapılacağı varsayılan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamındaki binanın inşası, 10/3/2017 tarihinde sona erecektir. Söz konusu Yatırım Teşvik Belgesinin tamamlama vizesinin düzenlemenin yürürlük tarihinden (1 Ocak 2017) önce yapılmış olması nedeniyle bu bina geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanamayacaktır.

3. YATIRIM TEŞVİK BELGESİ KAPSAMINDA YAPILAN YATIRIMLAR İÇİN İKTİSAP OLUNAN VEYA TAHSİS EDİLEN ARAZİLERE İLİŞKİN GEÇİCİ EMLAK VERGİSİ MUAFİYETİ UYGULAMASI

6728 sayılı Kanunla yapılan düzenleme ile Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yapılan yatırımlar için iktisap olunan veya tahsis edilen araziler, Yatırım Teşvik Belgesinin tamamlama vizesi yapılıncaya kadar geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanabilecektir. 1319 sayılı Kanununun 12 nci maddesi hükmü gereği, buradaki arazi tabiri arsaları da kapsar.

1319 sayılı Kanununun 15 inci maddesinde, geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanabilmesi için arazinin bu maddede yazılı cihetlere tahsis edilmiş olduğunun (yatırımlar için iktisap veya tahsis edildiğinin) ilgili belediyeye bütçe yılı içinde bildirilmesinin şart olduğu, muafiyetlerin arazinin tayin olunan cihetlere tahsis edildiği yılı takip eden bütçe yılından itibaren başlayacağı, bu süre zarfında bildirim yapılmazsa muafiyetin, bildirim yapıldığı yılı takip eden bütçe yılından itibaren geçerli olacağı, bu takdirde bildirim yapıldığı bütçe yılının sonuna kadar geçen yıllara ait muafiyet hakkının düşeceği hükme bağlanmıştır.

Geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanabilmek için;

- Yatırım Teşvik Belgesinin tamamlama vizesinin yapılacağı tarihten önce arazinin iktisap olunması veya tahsis edilmesi,

- Arazinin Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yapılan yatırımlar için iktisap olunduğunun veya tahsis edildiğinin, Yatırım Teşvik Belgesinin bir örneğiyle birlikte ilgili belediyeye bütçe yılı içerisinde bildirilmesi,

gerekmektedir.

Ancak, keyfiyetin bütçe yılı içerisinde bildirilmemesi durumunda, bildirim yapıldığı bütçe yılının sonuna kadar geçen yıllara ait muafiyet hakkı düşecektir.

Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 1 Ocak 2017 tarihinden sonra alınan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yapılan yatırımlar için iktisap olunan veya tahsis edilen araziler, söz konusu belge kapsamında yapılan yatırımlar için iktisap olunduğunun veya tahsis edildiğinin Yatırım Teşvik Belgesinin bir örneği ile ilgili belediyeye bildirilmeleri durumunda iktisap olundukları veya tahsis edildikleri yılı takip eden bütçe yılından itibaren Yatırım Teşvik Belgesinin tamamlama vizesinin yapıldığı yılın sonuna kadar geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanabilecektir.

Örnek 6: 8/3/2017 tarihinde alınan ve 3 yılda tamamlama vizesinin yapılacağı varsayılan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yapılan yatırım için 22/3/2018 tarihinde iktisap olunan 3.000 m2 büyüklüğündeki arazinin, Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yapılan yatırımlar için iktisap olunduğunun 2018 yılı içinde bu belgenin bir örneği ile ilgili belediyeye bildirilmesi durumunda bu arazi, 2019 ve 2020 yılları için iki yıl süreyle emlak vergisinden muaf olacaktır.

Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 1 Ocak 2017 tarihinden önce alınan ve bu tarih itibarıyla tamamlama vizesi yapılmamış olan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yapılan yatırımlar için iktisap olunan veya tahsis edilen arazilere ilişkin geçici emlak vergisi muafiyeti uygulaması aşağıdaki şekilde olacaktır.

Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 1 Ocak 2017 tarihinden önce alınmış ve bu tarih itibarıyla tamamlama vizesi yapılmamış olan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yapılan yatırımlar için 1 Ocak 2017 tarihinden sonra iktisap olunan veya tahsis edilen araziler, söz konusu belge kapsamında yapılan yatırımlar için iktisap olunduğunun veya tahsis edildiğinin bu belgenin bir örneği ile ilgili belediyeye bildirilmesi durumunda, iktisap olundukları veya tahsis edildikleri yılı takip eden bütçe yılından itibaren Yatırım Teşvik Belgesinin tamamlama vizesinin yapıldığı yılın sonuna kadar geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanabilecektir.

Örnek 7: 4/3/2016 tarihinde alınan ve 3 yılda tamamlama vizesinin yapılacağı varsayılan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yapılan yatırım için 15/6/2017 tarihinde tahsis edilen 4.500 m2 büyüklüğündeki arazinin, Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yapılan yatırım için tahsis edildiğinin 2017 yılı içinde bu belgenin bir örneği ile ilgili belediyeye bildirilmesi durumunda bu arazi, 2018 ve 2019 yılları için emlak vergisinden muaf olacaktır.

Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 1 Ocak 2017 tarihinden önce alınmış ve bu tarih itibarıyla tamamlama vizesi yapılmamış olan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yapılan yatırımlar için 1 Ocak 2017 tarihinden önce iktisap olunan veya tahsis edilen arazilerin, söz konusu belge kapsamında yapılan yatırımlar için iktisap olunduğunun veya tahsis edildiğinin bu belgenin bir örneği ile ilgili belediyeye 2017 yılı emlak vergisinin 1 inci taksitinin ödeme süresinin sonuna kadar bildirilmesi durumunda, 1 Ocak 2017 tarihinden itibaren Yatırım Teşvik Belgesinin tamamlama vizesinin yapıldığı yılın sonuna kadar geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanabilmesi mümkün olacaktır.

Örnek 8: 2/6/2015 tarihinde alınan ve 4 yılda tamamlama vizesinin yapılacağı varsayılan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yapılan yatırım için 1/6/2016 tarihinde iktisap olunan arazinin, Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında iktisap olunduğunun bu belgenin bir örneği ile ilgili belediyeye 2017 yılının Mart ayı içinde bildirilmesi durumunda, 2017, 2018 ve 2019 yılları için üç yıl süreyle emlak vergisi muafiyetinden faydalanabilecektir.

Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 1 Ocak 2017 tarihinden önce tamamlama vizesi yapılmış olan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yapılan yatırımlar için iktisap olunan veya tahsis edilen araziler, geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanamayacaktır.

Örnek 9: 10/4/2014 tarihinde alınan ve 2 yılda tamamlama vizesinin yapılacağı varsayılan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamındaki yatırım için 27/3/2015 tarihinde iktisap olunan arazi, söz konusu Yatırım Teşvik Belge-

sinin tamamlama vizesinin düzenlemenin yürürlük tarihinden (1 Ocak 2017) önce yapılmış olması nedeniyle geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanamayacaktır.

Örnek 10: 15/7/2013 tarihinde alınan ve 3 yılda tamamlama vizesinin yapılacağı varsayılan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamındaki yatırım için 9/2/2017 tarihinde tahsis edilen arsa, söz konusu Yatırım Teşvik Belgesinin tamamlama vizesinin düzenlemenin yürürlük tarihinden (1 Ocak 2017) önce yapılmış olması nedeniyle geçici emlak vergisi muafiyetinden faydalanamayacaktır.

4. SONUÇ

Yatırım ortamının iyileştirilmesi, yatırım ortamına ilişkin işlem maliyetlerinin azaltılması ve güvenli bir yatırım ortamının oluşturulması amacıyla 6728 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemelerden bir kısmı 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununa yöneliktir. Emlak Vergisi Kanununa eklenen yeni hükümlerle yatırım teşvik belgesi kapsamında inşa edilen binalar ile yatırım teşvik belgesi kapsamında yapılan yatırımlar için iktisap olunan veya tahsis edilen arazilere yönelik olarak belirli süreler için muafiyet tanınmıştır. Yine burada gözden uzak tutulmaması gereken husus Yatırım Teşvik Belgesinin iptali durumunda, bu belge kapsamında inşa edilen binalar ile yapılan yatırımlar için iktisap olunan veya tahsis edilen arazilere ilişkin olarak muafiyetten faydalanıldığı için tahsil edilmeyen emlak vergileri, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde ilgili belediyelerce tahsil edileceğidir.

Sedi KAVAK

İç Denetçi
Anadolu Üniversitesi

Engin KÜKRER

İç Denetçi
Eskişehir B.B. Eski Genel Müdürlüğü

ÖN ÖDEME USUL VE ESASLARI TEBLİĞİNDE YAPILAN ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİKLER

1. GİRİŞ

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 123 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasında “*Ön ödemeler ile ilgili olarak bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde 5018 sayılı Kanununun 35 inci maddesinde belirtilen yönetmelik hükümleri uygulanır.*” hükmü uyarınca bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde Maliye Bakanlığının düzenlemelerine mahalli idarelerce uyulması gerekmektedir.

Bu kapsamda mahalli idareleri de yakında ilgilendiren 25 Şubat 2017 tarih 29990 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:55) ile daha önce yürürlükte olan “Ön Ödeme Usul ve Esasları Tebliği”¹ yürürlükten kaldırılmıştır.

Makalemizde söz konusu Tebliğ ile ön ödeme usul ve esaslarına ilişkin yapılan önemli değişiklikler, kısaca açıklanmaya çalışılacaktır.

2. ÖN ÖDEME USUL VE ESASLARI TEBLİĞİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

2.1. Tebliğin Başlık, Madde ve Hüküm-

1 08/03/2007 tarih ve 26456 sayılı R.G.’de yayınlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:25) “Ön Ödeme Usul ve Esasları”, 25 Şubat 2017 tarih ve R.G.’de yayınlanan “Ön Ödeme Usul ve Esasları” tebliğinin 10 uncu maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

leri “Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” Hükümleri Uyarınca Yeniden Düzenlenmiştir.

Yayımlanan yeni tebliğde; “Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” hükümlerine uygun olarak başlık, madde ve hükümlerin düzenlendiği görülmektedir. **Bu kapsamda amaç, kapsam, dayanak, nitelik, düzenleyici işlemlere ilişkin hükümler, yürürlük ve yürütme ile ilgili hususlar ilgili yönetmeliğe uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.**

2.2 Satın Almalar için Açılan Kredilerde Paranın Doğrudan Banka Hesaplarına Aktarılması Uygun Görülen Kuruluşlar Listesi Güncellenmiştir.

Başta Devlet Malzeme Ofisi (DMO) olmak üzere mal ve hizmet alımı gerçekleştirecek kamu idarelerinden, Tebliğde belirtilen kuruluşlara yapılacak ön ödemelerde, kredi tutarı doğrudan ilgili kuruluşun banka hesabına aktarılırdı. **Bu listede olmamasına rağmen Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Basın İlan Kurumu, Türkiye İş Kurumu gibi mal ve hizmet tutarının ön ödeme ile direkt olarak kendi hesabına aktarılmasını talep edebiliyorlardı.** Söz konusu kuruluşların kendi mevzuatlarında, ödemenin peşin olacağına dair hükümler bulunması ve bu kuru-

2 17/02/2006 tarih ve 26083 sayılı R.G.’de yayınlanmıştır.

luşların isimlerinin mülga Tebliğdeki “Ek-3 Satın Almalar İçin Açılan Kredilerde Paranın Doğrudan Banka Hesaplarına Aktarılması Uygun Görülen Kuruluşlar Listesi”nde yer almaması sebebiyle uygulamada zorluklar yaşanmakta ve uygulama birlikteliği bulunmamaktadır.

Yeni yürürlüğe giren Tebliğin “Ön Ödeme Uygulaması” başlıklı 5inci maddesinin 6ncı fıkrası “(6) Mal ve hizmet alımı gerçekleştirilecek kamu idarelerinden EK-2’de yer alan kuruluşlara yapılacak ön ödemelerde ise kredi tutarı doğrudan ilgili kuruluşun banka

hesabına aktarılır. EK-2’de yer almamakla birlikte, ilgili kurum ve kuruluşun mevzuatında ödemenin peşin yapılacağına dair hüküm bulunması halinde kredi tutarının doğrudan ilgili kuruluşun banka hesabına aktarılması hususunda Maliye Bakanlığı yetkilidir” hükmü ile bahse konu kuruluşlar güncellenmiştir.(Tablo-1)

Ayrıca EK-2’de yer almamakla birlikte kendi mevzuatı gereğince bu tür talebi olan kurum ve kuruluşlara kredi tutarının doğrudan aktarılması hususunda Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır.

Tablo-1:Satın Almalar İçin Açılan Kredilerde Paranın Doğrudan Banka Hesaplarına Aktarılması Uygun Görülen Kuruluşlar Listesi³

Kuruluş Adı	Açıklamalar
1-Devlet Malzeme Ofisi,	
2-Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu ve Müesseseleri,	(Kömür alımları için)
3-Türkiye Taşkömürü Kurumu ve Müesseseleri,	(Taşkömürü alımları için)
4-Türkiye Elektrik Üretim, İletişim A.Ş. ve Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. ile Müesseseleri,	(Elektrik enerjisi alımları için)
5-Orman İşletme Müdürlükleri,	(Yakacak odun, tomruk ve kereste alımları için)
6-Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi,	(Pul alımları, posta ücret makinesine bağlanacak krediler dahil, abone ve hizmet bedelleri hariç)
7-Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. ve Müesseseleri,	
8-Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu ve müesseseleri ile bağlı ortaklıkları,	(Bizzat ürettikleri harp araç gereç ve diğer maddeler için)
9-Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü	(Resmi mühür ve soğuk damga için)
10- Kamu İhale Kurumu	(İlan giderleri için)
Yürürlüğe Giren Tebliğde Yeni Eklenen Kurumlar	
11-Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü,	(Cari yıl taahhüt tutarının en fazla %50 si)
12-Basın İlan Kurumu,	(İlan giderleri için)
13-Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü,	
14-Türkiye Atom Enerjisi Kurumu,	
15-Millî Eğitim Bakanlığı Ders Aletleri Yapım Merkezi Müdürlüğü,	(Ders araç ve gereçleri ile derslik donatım eşya giderleri için)
16-Ulusal Metroloji Enstitüsü,	(Kalibrasyon hizmet giderleri için)
17-Türkiye İş Kurumu,	(Masraf karşılıkları için)
18-Türkiye Halk Sağlığı Kurumu,	(Su analiz giderleri için)
19-Bilişim ve Bilgi Güvenliği İleri Teknolojiler Araştırma Merkezi,	(Kamu Sertifikasyon Merkezi tarafından gerçekleştirilecek hizmetler için).

3 25/02/2017 tarih ve 29990 sayılı R.G’de yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:55) (Ön Ödeme Usul ve Esasları) “EK-2 Satın Almalar İçin Açılan Kredilerde Paranın Doğrudan Banka Hesaplarına Aktarılması Uygun Görülen Kuruluşlar Listesi” esas alınarak düzenlenmiştir.

2.3 Avansın Verildiği Tarihten Önce Olduğu Halde Yolluk Ödemeleri ile Kurs, Eğitim Ücreti Gibi Harcamalarda; Harcama Talimatından veya Görevlendirme Yazısından Sonraki Tarihi Taşıyan Belgelerin Avans Mahsubunda Kabul Edilmesi Hususu Düzenlenmiştir.

Ön Ödeme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğinin “Ön ödeme şekilleri ve uygulaması” başlıklı 5 inci maddesinde “ ... Mutemetler avans almadan harcama yapamaz ve kamu idaresi adına harcama yapmak üzere muhasebe biriminin veznesi veya banka hesabından başka hiçbir yerden, hiçbir nam ile para alamazlar.” hükmüyle avansın verildiği tarihten önceki bir tarihi taşıyan kanıtlayıcı belge, avansın mahsubunda kabul edilmemektedir.

Ancak, Tebliğin “Mahsup İşlemleri” başlıklı 7 nci maddesinin ilk fıkrasında “(1) Mahsup süresi avanslarda bir ay kredilerde ise üç aydır. 31/12/2005 tarihli ve 26040 üçüncü mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Merkezî Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği ile belirlenen kanıtlayıcı belgeler mahsup süresi içinde ödeme emri belgesi ekinde muhasebe yetkilisine verilir. Avansın verildiği tarihten önceki bir tarihi taşıyan kanıtlayıcı belgeler avansın mahsubunda kabul edilmez. Ancak, yolluk ödemeleri ile kurs ve eğitim amaçlı görevlendirmelerdeki kurs, eğitim ücreti gibi harcamalara ilişkin olan ve harcama talimatından veya görevlendirme yazısından sonraki bir tarihi taşıyan belgeler, avansın mahsubunda kabul edilir. Mahsup dönemi içinde verilen kanıtlayıcı belgelerin ise en geç ilgili olduğu mali yılın son gününün tarihini taşıması gerekir...” hükmüyle bu duruma istisna olarak yolluk ödemeleri ile kurs, eğitim ücreti gibi harcamalarda; harcama talimatı veya görevlendirme yazısından sonraki bir tarih olmak kaydıyla, avans verilen tarihten önceki bir kanıtlayıcı belgenin avansın mahsubunda kabul edilebileceği belirtilmektedir.

Örneğin; (X) Mahalli idaresinde görevli Devlet memuru yabancı bir ülkede 12/07/2017 tarihinde yapılacak sempozyuma katılmak üzere 30/03/2017 tarihinde görevlendirilmiştir. 06/07/2017 tarihinde personel kurumundan yolluk avansı çektiğini farz edelim. Mülga Tebliğ yürürlükte olsaydı söz konusu personelin 06/07/2017 tarihinden önceki yolluk ödemelerine ilişkin harcaması avansın mahsubunda kabul edilmeyecekti. Bu durum; personelin uçak bileti bulamama riskini arttırmakta ve yolculuk tarihlerine yakın zamanda alınan yüksek bedelli bilet ödemesine bağlı kaynak israfına yol açmaktadır. Yapılan değişiklikle birlikte personel biletini görevlendirme tarihi olan 20/03/2017 tarihinden itibaren daha ekonomik bir fiyata alabilecek ve avansın mahsubunda kullanabilecektir.

Yapılan bu düzenlemenin; kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması noktasında önemli olduğu değerlendirilmektedir.

2.4 Bedeli Peşin Ödenerek Elektronik Sayaç/Kartlara Yüklenen Kredi Tutarında Tüketimi Sağlanan Giderlere “Ulaşım ve Benzeri Giderler” İbaresini Eklenmiştir.

Mülga Tebliğin “Elektronik sayaçlara yüklenen doğalgaz ve su bedelleri” başlıklı 9uncu maddesinde“(1)Bedelleri peşin ödenerek elektronik sayaçlara yüklenen kredi tutarında tüketimi sağlanan doğalgaz ve su bedelleri için ilgili kuruluşa kredi şeklinde ön ödeme yapılır. Bu nedenle, harcama yetkilisi mutemedi adına açılan kredi tutarı, muhasebe birimince doğrudan kuruluşun banka hesabına aktarılır...” hükmü yer almaktaydı.

Yeni tebliğin “Elektronik sayaç/kartlara yüklenen doğalgaz, su, ulaşım ve benzeri giderler” başlıklı 8inci maddesinde “(1) Kamu kurum ve kuruluşlarının veya kamu kurum ve kuruluşlarının denetim ve gözetimi altında özel hukuk tüzel kişilerin sunulan ve be-

deli peşin ödenerek elektronik sayaç/kartlara yükletilen kredi tutarında tüketimi sağlanan doğalgaz, su, ulaşım ve benzeri giderler için ilgili kamu ya da özel kuruluşa kredi şeklinde ön ödeme yapılabilir. Bu amaçla harcama yetkilisi mutemedi adına açılan kredi tutarı, muhasebe birimince doğrudan kuruluşun banka hesabına aktarılır...” hükmüyle bu kapsam genişletilerek **“Ulaşım ve Benzeri Giderler”** içinde doğrudan ilgili kuruma ön ödeme yapılması söz konusu olmuştur.

2.5 Kredi İzinleri Kaldırılmıştır.

Yürürlükten kalkan Ön Ödeme Usul ve Esasları Hakkında Genel Tebliğinin “Kredi İzinleri” başlıklı 6 ncı maddesi “Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerince açılacak kredilerden tutarı, merkezi yönetim bütçe kanununa bağlı (İ) cetvelinde belirlenen tutarı aşanlar ile yurt dışından yapılacak alımlar için açtırılacak akreditif karşılığı krediler için Bakanlığımızdan (Muhasebat Genel Müdürlüğü) izin alınacaktır...”

(...)

...Kredi izinleri için, Ek-1’deki Kredi Talepnamesi düzenlenecektir...

(...)” hükümleriyle genel bütçe kapsamındaki idarelerde kredi kullanımını belli esas, usul ve izinlere bağlamaktaydı. **Yürürlüğe giren tebliğ ile “Ek-1 Kredi Talepnamesi” ve kredi kullanımına ilişkin izinleri içeren maddeler (6. 7. ve 8 inci maddeler) yürürlükten kaldırılmıştır.**

2.6 Nezdinde Kredi Açılabilecek Kurumlara Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. (PTT) Eklenmiştir.

Ön Ödeme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğinin “Ön ödeme şekilleri ve uygulaması” başlıklı 5inci maddesi “ ... Kredi, mutemetler adına banka veya aynı idareye hizmet veren muhasebe birimi nezdinde açtırılabilir. Mutemetlerin imza örneği, nezdinde

kredi açılan banka veya muhasebe birimine gönderilir...” hükmüyle kredi açılması esaslarını ana hatlarıyla tanımlamıştır.

Yürürlüğe yeni giren tebliğin “Ön Ödeme Uygulaması” başlıklı 5 inci maddesi; “(1) Ön ödeme, harcama yetkilisi mutemetlerine avans verilmesi ile 8/12/2016 tarihli ve 29912 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu Haznedarlığı Genel Tebliğinde belirtilen kamu sermayeli banka, **Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. (PTT)** veya muhasebe birimi nezdinde kredi açılması suretiyle yapılabilir.

(...)

(4) Harcama yetkilisi tarafından kredi şeklinde ön ödeme yapılması uygun görülen giderler ile avans sınırlarını aşan giderler için banka, PTT veya muhasebe birimi nezdinde kredi açılabilir. Kredi mutemede nakden verilmemez veya mutemedin şahsi hesabına aktarılmaz.

(5) Harcama yetkilisi mutemedince, mal veya hizmet satın alınan kişi veya kuruluşa ödeme yapılmak üzere, adına kredi açılan banka, PTT veya muhasebe birimine hitaben Kredi Ödeme Talimatı (EK-1) düzenlenir. Banka, PTT veya muhasebe birimince, kredi ödeme talimatında belirtilen tutar hak sahibine ödenir.

(...)” hükümleriyle mülga Tebliğden farklı olarak nezdinde kredi açılacak kurumlara PTT’yi de eklemiştir. **Buna göre avans sınırını aşan giderler için banka ve muhasebe birimine ek olarak PTT nezdinde de kredi açılacaktır.**

2.7 Mahkeme Harç ve Giderleri İle Askerlik Hizmetini Yerine Getirmesi Gereken Yükümlülerin Sevki Sırasındaki İşe Bedeli ve Taşıma Giderlerinin Ödenmesi İçin Kredi Açılabilmesi Hususu Düzenlenmiştir.

Tebliğin “Ön Ödeme Uygulaması” başlıklı 5 inci maddesinin 7 nci fıkrasında “ (7) Mah-

keme harç ve giderleri ile askerlik hizmetini yerine getirmesi gereken yükümlülerin sevki sırasındaki işe bedeli ve taşıma giderlerinin ödenmesi için kredi açılabilir. Açılan krediden kamu idaresi ile banka veya PTT arasında yapılan protokol hükümlerine göre hak sahiplerine yapılacak ödemelerde kredi ödeme talimatı düzenlenmez.” hükmüyle eski tebliğden farklı olarak **mahkeme harç ve giderleri ile askerlik hizmetini yerine getirmesi gereken yükümlülerin sevki sırasındaki giderler ile ilgili olarak kredi açılabilmesi hususu düzenlenmiştir.**

2.8 Yönetmelikte Yer Alan Avans Artığının İade Edilmesi Hususu Yeni Tebliğe Dahil Edilmiştir.

Avansın ivedi ihtiyaçlar için verildiği göz önünde bulundurularak harcamasına en geç beş gün içinde başlanması mülga tebliğde yer almaktaydı.

Bu düzenlemeye ilave olarak Ön Ödeme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 11 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında; “*Muteemet, işin tamamlanmasından sonra, yukarıdaki bir ve üç aylık sürelerin bitimini beklemeden, son harcama tarihini takip eden üç iş günü içinde ön ödeme artığını iade etmek ve süresinde mahsubunu yaparak hesabını kapatmak zorundadır.*” şeklindeki yer alan avans artığının iadesine ilişkin süre, yeni Tebliğin 9 uncu maddesi kapsamında düzenlenmiştir.

3.SONUÇ

Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:55) “Ön Ödeme Usul ve Esasları” ile daha önce yürürlükte olan 8/3/2007 tarihli ve 26456 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:25) “Ön Ödeme Usul ve Esasları” yürürlükten kaldırılmıştır.

Buna göre; “Ön Ödeme Usul ve Esasları” (Sıra No:55) hakkında tebliğ ile yapılan önemli değişiklikleri;

a- Tebliğ içeriğinde, “Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” hükümlerine uygun olarak yeniden şekli düzenleme yapılması,

b- Satın almalar için açılan kredilerde paranın doğrudan banka hesaplarına aktarılması uygun görülen kuruluşların güncellenmesi,

c- Avansın mahsubu ile ilgili olarak istisnai haller 5018 sayılı Kanunun ana ilkesi olan “Kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması” hususuna uygun olarak düzenlenmesi,

ç- Bedeli peşin ödenerek elektronik sayıç/kartlara yüklenen kredi tutarında tüketimi sağlanan giderlere “Ulaşım ve Benzeri Giderler” ibaresi eklenerek maddenin kapsamının genişletilmesi,

d- Kredi iznine ilişkin hükümler içeren mevzuat hükümlerinin kaldırılması,

e- Nezdinde kredi açılabilecek kurumlara Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. (PTT)’nin eklenmesi,

f- Mahkeme harç ve giderleri ile askerlik hizmetini yerine getirmesi gereken yükümlülerin sevki sırasındaki giderlerinin ödenmesi için kredi açılabilmesi hususu,

g- Yönetmelikte yer alan avans artığının son harcama tarihini takip eden üç iş günü içinde iade edilmesi hükmünün yeni Tebliğe eklenmesi,

şeklinde özetlemek mümkündür.

Bu düzenlemelerin; kamunun mevcut ihtiyaçlarının dikkate aldığı, kurum ve kuruluşların ön ödeme ile ilgili olarak geçmişte yaşadığı bazı uygulama sorunlarını ortadan kaldırdığı ve uygulama birlikteliği sağladığı gibi kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması bakımından da önemli olduğu değerlendirilmektedir.

ÇALIŞANLARDAN NE KADAR BES(BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ) KATKI PAYI KESİLECEK, TAŞERON İŞÇİLER BES'E DAHİL Mİ?

M. Kemal ÇAYIROĞLU

Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Rektör Danışmanı / Mali Hizmetler Uzmanı

ÖZET

Kamu sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı olarak tasarlanan ve isteğe bağlı katılımı öngören BES'de (Bireysel Emeklilik Sistemi), 2016 yılında yapılan yeni düzenleme (4740 sayılı Kanun, m.1) ile işverenler aracılığıyla kurumsal katılımın artırılması ve sistemin büyümesi amacıyla 2017 yılından itibaren kademeli olarak ücret karşılığı 45 yaşını doldurmamış çalışanların tümünü sisteme otomatik olarak dahil edilmesi öngörülmüştür.

Bu çalışmada; taşeron işçilerin otomatik BES primi kesintisinden kimin sorumlu olacağı, çalışanlardan ne kadar BES katkı payı kesileceği, otomatik katımlı BES'in avantajları, çalışan sayısının nasıl tespit edileceği, emeklilik şirketiyle anlaşma ve BES'ten caymanın nasıl olacağı üzerinde durulacaktır.

1. GİRİŞ

Dünyada sosyal güvenlik sistemlerine verilen önem gün geçtikçe artmaktadır. Bir çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkenin gündemini sosyal güvenlik reformu oluşturmaktadır. Sanayileşme ile birlikte ülkelerin nüfusunun yaşlanması ile kamu sosyal güvenlik sistemlerinin beklentiyi karşılamada zorlanması ülkeleri ek önlemler almaya yöneltmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde ise sosyal güvenlik reformu ile bireylere daha nitelikli ve daha yüksek sosyal güvenlik hizmetinin verilmesinin amaçlandığı görülmektedir. Bu kapsamda Türkiye'de 2001 yılında yapılan düzenleme ile kamu sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı olarak, bireylerin emekliliğe yönelik tasarruflarının yatırıma yönlendirilmesi ile emeklilik döneminde ek bir gelir sağlanarak refah düzeylerinin yükseltilmesi, ekonomiye uzun vadeli kaynak ya-

ratarak istihdamın artırılması ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunulmasını teminen, gönüllü katılıma dayalı ve belirlenmiş katkı esasına göre oluşturulan bireysel emeklilik sisteminin düzenlenmesi ve denetlenmesi için Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu çıkarılmıştır.

2. BES NEDİR?

Kısa adı BES olan Bireysel Emeklilik Sistemi; "emeklilik sözleşmesine kendi ad ve hesabına taraf olan gerçek kişinin, yasalara uygun olarak kurulmuş ve bu konuda hizmet veren şirketlere sözleşmeye dayalı olarak tasarrufa yönelik ödediği katkı payı ve belirli şartlarda Devlet katkısının da dahil edilerek, sigortalının seçimi doğrultusunda fon vb. değerlendirme araçları ile değerlendirilmesinden oluşan bir birikim sigortası sistemi" olarak tanımlanabilir.

Katılımcı sistemde en az on yıl bulunmak koşuluyla 56 yaşını tamamladıktan sonra emekliliğe hak kazanmaktadır. Emekliliğe hak kazanan ve bu hakkı kullanarak bireysel emeklilik hesabındaki birikimi almak isteyen katılımcı, toplu para, programlı geri ödeme ya da yıllık gelir sigortası seçeneklerinden birini seçer veya hesabındaki tutarı belirtilen seçenekler arasında paylaşabilir (Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelik, m.16). Devlet katkısı, 2012 yılında yapılan düzenleme ile sigortalının ödediği tutarın %25 olarak belirlenmiştir (6327 sayılı Kanun, m. 29).

3. BES'DE YENİ DÜZENLEMENE GİTİRDİ

Ekonomik veriler incelendiğinde Türkiye'deki tasarruf oranlarının Dünyadaki tasarruf oranlarının altında kaldığı ve sisteme istenilen düzeyde katılımın olmadığı görülmektedir. Örnek vermek gerekirse 2015 yılı verilerine göre brüt ulusal tasarrufların GSYH'ya oranı (gayrisafi yurt içi hasıla) Çin'de %46, Kore'de %35, Meksika'da %33, Japonya'da %25, Fransa'da %21, ABD'de %18, Türkiye'de ise %15'dir (TBMM, Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu 1/752). Bu nedenle, 2001 yılında çıkarılan 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda 2016 yılında 6740 sayılı Kanun ile değişikliğe gidilerek Türk Vatandaşlığı Kanununun 28 inci maddesi kapsamında olup 45 yaşını doldurmamış olanlardan 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre çalışanların -yani, işçi ve memurlar-, emeklilik sözleşmesiyle emeklilik planına dâhil edilmesi öngörülmüş ve Bakanlar Kurulunu emeklilik planına dahil edilecek çalışanları belirleme konusunda yetkilendirmiştir. Yine aynı düzenleme ile çalışanlardan kesilecek katkı payı oranının prime esas kazancın %3'ü olarak belirlenmiş ve bu oranı iki katına kadar artırmaya veya bire indirmeye Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

Ayrıca, bu düzenleme ile sisteme otomatik olarak dahil edilen 45 yaşını doldurmamış çalışanlara emeklilik planına dâhil olduğunun kendisine bildirildiği tarihi müteakip 2 ay içinde sözleşmeden cayma hakkı tanınmaktadır. Cayma halinde çalışandan kesilen tutar Devlet katkısı eklenmeden, yatırım geliri (çalışandan kesilen katkı payının, çalışanın tercihi doğrultusunda fon vb. değerlendirme araçları ile değerlendirilmesi sonucu oluşacak gelir) ilave edilerek 10 iş günü içerisinde hesabına ödenmesi öngörülmüştür (6740 sayılı Kanun, m.1).

Bu düzenlemeye istinaden Bakanlar Kurulu almış olduğu karar ile 5018 sayılı Kanuna ekli I, II, III ve IV sayılı cetvelde isimleri yazılı kamu idarelerinde çalışanların 01 Nisan 2017, **Mahalli İdare, Belediye ve KİT'lerde çalışanlar ise 01 Ocak 2018 tarihinden itibaren sisteme katılmaları kararlaştırılmıştır. Özel sektörde çalışanlar ise;**

1-Çalışan sayısı 1.000 ve üzerinde olan bir işverene bağlı olarak çalışanların 1 Ocak 2017 tarihinden itibaren,

2-Çalışan sayısı 250 ve üzerinde ancak 1.000'den az olan bir işverene bağlı olarak çalışanların 01 Nisan 2017 tarihinden itibaren,

3-Çalışan sayısı 100 ve üzerinde ancak 250'den az olan bir işverene bağlı olarak çalışanların 01 Temmuz 2017 tarihinden itibaren,

4-Çalışan sayısı 50 ve üzerinde ancak 100'den az olan bir işverene bağlı olarak çalışanların 01 Ocak 2018 tarihinden itibaren,

5-Çalışan sayısı 10 ve üzerinde ancak 50'den az olan bir işverene bağlı olarak çalışanların 01 Temmuz 2018 tarihinden itibaren,

6-Çalışan sayısı 5 ve üzerinde ancak 10'dan az olan bir işverene bağlı olarak çalışanların 01 Ocak 2019 tarihinden itibaren sisteme katılmaları öngörülmüştür.

Belirlenen tarihten sonra işe başlayan çalışanlar ise göreve başladıkları tarihten itibaren sisteme dahil edilmeleri gerekmektedir. Ancak çalışanın, kapsama alınma tarihinden önceki bir döneme ilişkin çalışması karşılığında, kapsama alınma tarihi ve sonrasında ödenen ücretlerinden çalışan katkı payı kesintisi yapılmayacaktır. Aynı şekilde ücreti peşin ödenen çalışanlara, kapsama alınma tarihinden önceki dönemde ödenen ücretlerinden çalışan katkı payı kesintisi yapılmayacaktır (BKK, 2017/9721; m.6).

4. BELEDİYEDE ÇALIŞAN TAŞERON İŞÇİLERDEN BES PRİMİ KESİLECEK Mİ?

Bilindiği üzere, Belediye ve İl Özel İdarelerinde 4734 sayılı İhale Kanunu hükümleri uyarınca himzet alımı kapsamında -kamuyunda taşeron işçi diye anılan- işçi çalıştırılmaktadır. Hizmet alımı kapsamında çalışan işçiler de diğer çalışanlar gibi BES sistemine dahil olmaları gerekmektedir. Hizmet alımı kapsamında çalışan işçiler, ihaleyi alan yüklenici firmanın toplam işçi sayısı dikkete alınarak BES kapsamına alınması gerekmektedir.

Örnek vermek gerekirse; yüklenici firmanın -başka kurumlarda ve şirketlerde çalışan işçileri dahil- toplam personel sayısı (BKK, 2017/9721; m.6/4) 1.000 ve üzerinde ise 01 Ocak 2017; 250 ile 1.000 arasında ise 01 Nisan 2017; 100 ile 250 arasında ise 01 Temmuz 2017; 50 ile 100 arasında ise 01 Ocak 2018; 10 ile 50 arasında ise 01 Temmuz 2018; 5 ile 10 arasında ise 01 Ocak 2019 tarihinde BES sistemine dahil olması gerekmektedir.

Hizmet alımı kapsamında çalışan personellerden otomatik BES primi kesilmesi ihaleyi alan şirketin yükümlülüğündedir. Kanun hükümleri uyarınca yükümlüğünü yerine getirmeyen işveren oluşacak kaybı karşılayacağı gibi, ayrıca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca personel başına 100

TL idari para cezası verilebilmektedir (Bkz; sonuç kısmı). Ancak yasa hükümleri uyarınca ihaleyi yapan İdare (Belediye veya İl Özel İdaresi) asıl işveren sıfatıyla denetim - gözetim sorumluluğuna asıl işveren-alt işveren sıfatıyla yüklenici firmayı denetlemek ve diğer prim ödemelerinde olduğu gibi BES primlerinin kesilip kesilmediğini kontrol etmekle sorumludur. (4857 sayılı Kanun; m.2, 36 ve 5510 sayılı Kanun; m.12/6) Nitekim Yargıtay; iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte asıl işvereni de sorumlu tutmuştur (Yargıtay 21. Hukuk Dairesi; 2016).

Bu çerçevede hizmet alımı kapsamında çalışan ve kapsama dahil olduğu tarihte 45 yaşını doldurmamış işçilerden otomatik BES kesintisi yapıp yapılmadığını idare yetkilileri hakediş ödemeleri esnasında kontrol etmekle sorumlu olduğu değerlendirilmektedir.

5. ÇALIŞANLARDAN NE KADAR BES KESİLECEK

2016 yılında çıkarılan ve Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda yeni düzenlemeler yapan 6740 sayılı Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan Bakanlar Kurulu kararı ile çalışanların BES'e yukarıda belirtilen takvim doğrultusunda otomatik katılımı öngörülmüş ve çalışanlardan kesilecek katkı payı 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 80 inci maddesinde belirlenen prime esas kazancın %3'ü olarak belirlenmiş bulunmaktadır.

A-5510 SAYILI KANUNUN 4/A MADDESİNDE SAYILAN ÇALIŞANLARIN (İŞÇİ, SÖZLEŞMELİ PERSONEL VE 657/4-C'LİLER) PİRİME TABİ KAZANÇLARI

Aynı yardımlar ve ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev

tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, keşif ücreti, ihbar ve kasa tazminatları ile SGK'ce tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları, prime esas kazançta tabi tutulmayacağı, bunun dışında her ne ad altında yapılırsa yapılınsın aynı yardım yerine geçmek üzere yapılan nakdi ödemeler de dahil tüm ödemelerin prime tabi tutulacağı hüküm altına alınmıştır (5510 sayılı Kanun, m.80).

Örnek-1: 2017 yılının Nisan ayında asgari ücretin %50 fazlası ücretle çalışan işçi yemek, çocuk ve aile yardımından faydalanmadığı varsayıldığında prime tabi ücreti [brüt asgari ücret:1.777,50 TL (x) % 50 artırımlı =] 2.666,25 TL'dir. BES katkı payı: 2.666,25 TL (x) %3 = 79,98 TL olarak hesaplanmaktadır ancak BES katkı payı hesabında virgülden sonraki rakamlar dikkate alınmayacağı için bu çalışandan 79 TL BES katkı payı kesintisi yapılması gerekmektedir.

Örnek-2: 2017 yılının Nisan ayında asgari ücretle çalışan işçi yemek, çocuk ve aile yardımından faydalanmadığı varsayıldığında prime tabi ücreti [brüt asgari ücret:1.777,50 TL (x) % 3 BES katkı payı =] 53,32 TL olarak hesaplanmaktadır ancak BES katkı payı he-

sabında virgülden sonraki rakamlar dikkate alınmayacağı için bu çalışandan 53 TL BES katkı payı kesintisi yapılması gerekmektedir.

B-5510 SAYILI KANUN'UN 4/C MADDESİNDE SAYILAN MEMURLARIN (657/4-A MADDESİ) PİRİME TABİ KAZANÇLARI:

Özet olarak; belediye veya il özel idarelerinde görev yapan ve 15 Ekim 2008 tarihinden önce göreve başlayan yani 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununa tabi memurun aylığının gösterge, varsa ek gösterge, taban aylığı ve kıdem aylığı ile 5434 sayılı Kanunun ek 70'inci maddesine göre belirlenen oranla hesaplanan tutarların toplamı prime esas kazancı oluşturmaktadır.

Belediye veya il özel idarelerinde görev yapan ve 15 Ekim 2008 tarihinden sonra göreve başlayan memurların ise; aylığının gösterge, varsa ek gösterge, taban aylığı, kıdem aylığı ve özel hizmet tazminatı ile varsa maaş ve görev tazminatı tutarlarının toplam tutarları prime esas kazancı oluşturmaktadır.

Örnek-3:2017 yılının Nisan ayında [aylık katsayı: 0,096058, taban aylığı katsayısı: 1,503595, yan ödeme katsayısı: 0,030462] 1/4 dereceden aylık alan 2200 ek göstergeli, 25 yıl hizmeti bulunan ve memuriyete 15 Ekim 2008'den önce başlayan şube müdürü prime tabi kazancı aşağıdaki Tablo-1'de de ayrıntılı görülebileceği gibi 2.682,72 TL olup, BES kesintisi 80 TL olarak hesaplanmaktadır.

Tablo-1(15 Ekim 2008 Tarihinden Önce Göreve Başlayan Personel)

GELİRLER:	Derece/Oran	Tutar
Aylık*	1/4	144,09 ₺
Ek Gösterge*	2200	211,33 ₺
Taban Aylığı*		1.503,60 ₺
Kıdem Aylığı*	25	48,03 ₺
Özel Hizmet Taz.	% 135	1.231,94 ₺
Yan Ödeme	1100	33,51 ₺
Ek Ödeme (Denge Tazminatı)	% 170	1.551,34 ₺

Eşi yardımı	2134	204,99 ₺
Çocuk yardımı	500	48,03 ₺
Sosyal Denge Tazminatı	% 100	912,55 ₺
Emekli Keseneği (Devlet)	% 20	536,54 ₺
Genel Sağlık Sigortası (Devlet)	% 12	321,93 ₺
5434 s.K Ek 70Mdüyarınca prime ilave kesinti *	% 85	775,67 ₺
Prime Tabi Kazanç		2.682,72 ₺
Brüt Maaş		6.747,88 ₺
KESİNTİLER:		
Emekli Keseneği (Devlet)	% 20	536,54 ₺
Genel Sağlık Sigortası (Devlet)	% 12	321,93 ₺
Emeklilik Keseneği (Çalışan)	% 16	429,23 ₺
Gelir Vergisi	% 15	226,70 ₺
Asgari Geçim İndirimi (Eşi çalışmayan 2 çocuk)	% 75	199,97 ₺
Damga Vergisi	% 0,759	42,78 ₺
Kesintilerin Toplamı		1.357,21 ₺
NET MAAŞ		5.390,67 ₺
BES KATKI PAYI (ÇALIŞAN)	% 3	80,00 ₺**
NET ELE GEÇEN		5.310,67 ₺
*Prime tabi kazançlar		
** BES kesintilerinde virgülden sonraki rakamlar dikkate alınmamaktadır.		

Örnek-4: 2017 yılının Nisan ayında [aylık katsayı: 0,096058, taban aylığı katsayısı: 1,503595, yan ödeme katsayısı: 0,030462] 8/1 dereceden aylık alan ek göstergesiz, 3 yıl hizmeti bulunan ve memuriyete 15 Ekim 2008'den sonra başlayan memurun prime tabi kazancı Tablo-2'de ayrıntılı görülebileceği gibi; 2.010,78 TL olup BES kesintisi 60 TL olarak hesaplanmaktadır.

Tablo-2(15 Ekim 2008 Tarihinden Sonra Göreve Başlayan Personel)

GELİRLER:	Derece/Oran	Tutar
Aylık*	8/3	63,40 ₺
Ek Gösterge *		0,00 ₺
Taban Aylığı*		1.503,60 ₺
Kıdem Aylığı*	3	5,76 ₺
Özel Hizmet Taz.*	% 48	438,02 ₺
Yan Ödeme	500	15,23 ₺
Ek Ödeme (Denge Tazminatı)	% 85	775,67 ₺
Eşi yardımı	2134	204,99 ₺
Çocuk yardımı	0	0,00 ₺
Sosyal Denge Tazminatı	% 100	912,55 ₺
Malüllük-Yaşlılık-Ölüm (Devlet)	% 11	221,19 ₺
Genel Sağ.Sigortası (Devlet)	% 7,5	150,81 ₺

Prime Tabi Kazanç		2.010,78 ₺
Brüt Maaş		4.291,22 ₺
KESİNTİLER:		
Malüllük-Yaşlılık-Ölüm (Devlet)	% 11	221,19 ₺
Genel Sağ.Sigortası (Devlet)	% 7,5	150,81 ₺
Genel Sağ.Sigortası (Çalışan)	% 5	100,54 ₺
Malüllük-Yaşlılık-Ölüm (Çalışan)	% 9	180,97 ₺
Gelir Vergisi	% 15	195,97 ₺
Asgari Geçim İndirimi (Bekar)	% 50	133,31 ₺
Damga Vergisi	% 0,759	28,19 ₺
Kesintilerin Toplamı		744,36 ₺
NET MAAŞ		3.546,86 ₺
BES KATKI PAYI (ÇALIŞAN)	% 3	60,00 ₺**
NET ELE GEÇEN		3.466,86 ₺
*Prime tabi kazançlar		
** BES kesintilerinde virgülden sonraki rakamlar dikkate alınmamaktadır.		

6. SONUÇ

Türkiye'de bireylerin sosyal güvenlik kurumlarından sağlanan emeklilik gelirleri, prime esas masraf ve tavanlara ilişkin sınırlamalar nedeniyle yeterli olmamaktadır. Sanayileşmiş ülkelere bakıldığında, bu ülkelerde tasarrufların önemli bir kısmını emekliliğe yönelik fonların oluşturduğu görülmektedir. 2015 yılı verilerine göre gelişmekte olan ülkelerin ulusal tasarruf tutarlarının GSYH'ya oranı % 31,39 iken, Türkiye'de bu oran 15,63'de kalmıştır (TBMM, Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu 1/752).

Çalışan sayısının belirlenmesinde, birden fazla işyeri olan işverenler için bütün işyerlerindeki çalışanların toplamının göz önünde bulundurulması ve SGK verilerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Kamu veya özel sektör işverenleri öncelikle, otomatik katılım için emeklilik planı düzenleme konusunda Hazine Müsteşarlığı tarafından yetkilendirilmiş en az bir emeklilik şirketi ile emeklilik sözleşmesi imzalaması gerekmektedir. Bu çerçevede, işverenlerin

merkez ve/veya taşra birimleri adına emeklilik sözleşmesi imzalanmasına ilişkin olarak yetkili yöneticilerini belirlemesi de gerekmektedir. Halen sektörde gerekli yeterliliğe sahip 18 şirket faaliyet göstermektedir. İşverenler hizmet kalitesi ve çalışana sunulan avantajları dikkate alarak bu şirketlerin biri ile sözleşme imzalamaya yetkilidir. (Hazine Müsteşarlığı; 2017). Bu şirketlerin adreslerine www.egm.org.tr adresinden ulaşılabilir.

İşverenler tarafından yerine getirilecek en önemli yükümlülüklerden bir diğeri ise; çalışan tarafından sisteme ödenecek katkı paylarının çalışanın ücretinden kesilerek emeklilik şirketine aktarılmasıdır. İşveren katkı payını zamanında emeklilik şirketine aktarmaz veya geç aktarırsa çalışanın birikiminde oluşabilecek parasal kaybı telafi etmek zorundadır. Ayrıca, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca her bir ihlal için 100 TL idari para cezası uygulanabilmektedir (6740 sayılı Kanun, m.1).

Ayrıca, İhale Kanunu hükümleri uya-

rınca hizmet alımı kapsamında teşeron işçi çalıştıran kamu kaurumları hakediş ödemelerinde müteahhitin çalışanlardan otomatik BES kesip kesmediğini kontrol etme sorumluluğu bulunmaktadır.

Türkiyede 2016 yılında yapılan yeni BES düzenlemesi ile cayma hakkını kullanmayarak sistemde kalan çalışana % 25 Devlet katkısına ilave olarak, 1.000 TL tutarında ilave Devlet katkısı ve emeklilik hakkının kullanılması hâlinde, hesabında bulunan birikimi en az on yıllık, yıllık gelir sigortası sözleşmesi kapsamında almayı tercih eden çalışana, birikiminin % 5'i karşılığı ek Devlet katkısı ödemesi yapılması hüküm altına alınmıştır (6740 sayılı Kanun; m.1). Bu nedenle, 2017 yılından itibaren 45 yaşın altındaki çalışanların kademeli olarak otomatik katılımını öngören, kısaca BES olarak bilinen Bireysel Emeklilik Sistemine, otomatik katılımın ardından 2 ay içinde cayma (ayrılma) hakkı tanınmış olsa dahi, çalışanların emeklilik yaşantılarında emeklilik maaşlarına ilave olarak BES'in sağladığı ilave teşviklerden faydalanabilmeleri açısından sistemde kalmaları önerilmektedir.

Yeni geliştirilen förmüle göre; çalışanların aylıklarından kesilecek BES katkı payı tutarını yaklaşık olarak hesaplamanın en basit yolu; çalışan ve Devlet GSS (Genel Sağlık Sigortası) kesintisinin 4'de biri olarak hesaplanabilir (Bkz: Tablo-1 ve Tablo-2).

KAYNAKÇA

1) Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun; Sayısı: 6740; m:1, Resmi Gazete Tarihi: 25/08/2016

2) TBMM, Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu, 1/752; Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

3) Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelik, m.16; Resmi Gazete Tarihi: 09/11/2012

4) Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Sayısı: 6327; m.29; Resmi Gazete Tarihi: 29/06/2012

5) BKK, 2017/9721; Çalışanların İşverenleri Aracılığıyla Otomatik Olarak Emeklilik Planına Dahil Edilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, Resmi Gazete Tarihi: 02/01/2017

6) Yargıtay 21. Hukuk Dairesi; Karar Tarihi: 08/03/2016; Karar Sayısı: 2016/5389

7) İş Kanunu; Sayısı: 4857; m.2, 36; Resmi Gazete Tarihi: 10/6/2003

8) Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu; m.4, 12/6, 80; Resmi Gazete Tarihi: 16/6/2006

10) İşveren Uygulama Tebliği; m. 7.7; Resmi Gazete Tarihi: 01/09/2012

11) Hazine Müşteşarlığı; Basın Açıklaması; Sayı: 2016/192; 30/03/2017

12) Bireysel Emeklilik Tasarruf Ve Yatırım Sistemi Kanunu; Sayısı: 4632; m.ek 2; Resmi Gazete Tarihi: 07/04/2001 ve 25/08/2016

Ahmet OğLAKÇI

Harita Mühendisi

KIYI KENAR ÇİZGİSİ TESPİT VE ONAY İŞLEMLERİ İLE BU İŞLEMLERE BAĞLI UYGULAMALAR - I

ÖZET

Kıyılar, su ile karaların birleştikleri eko sistemler olarak değişik hayvan ve bitki türleri için uygun habitatlar oluşturur. Aynı zamanda sundukları pek çok doğal, estetik, ekonomik ve coğrafi olanaklar nedeniyle tarihin ilk çağlarından itibaren kıyılar, insanlar için çok değerli yerleşme alanları olmuşlardır. Kıyılar aynı zamanda mikroklimatik özellikleri nedeniyle tatil ve dinlenme olanakları sağlayan alanlardır. Dünyada yaşanan refah ekonomisi, toplumların dinlenmeye ayırdığı zaman ve mali imkânları arttırmış ve kitle turizmi olgusu tüm kıyıların daha fazla kullanımı sonucunu getirmiştir. Böylece çok boyutlu kıyı mekânının nicelik ve nitelik açısından sağlıklı ve planlı kullanımı zorunlu hale gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: kıyı, kıyı kenar çizgisi, alçak basık kıyı, dar yüksek kıyı, kıyı kenar çizgisi tespit komisyonu, kkudy (kıyı kanununun uygulanmasında dair yönetmelik), Bakanlık (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı), Kanun (3621 sayılı Kıyı Kanunu)

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere; ülkemiz gerek dünya üzerinde bulunduğu konumu itibariyle üç tarafının denizlerle çevrili olması, gerekse de artezyen su kaynakları bakımından oldukça zengin bir coğrafyada bulunması nedeniyle deniz, göl ve akarsular bakımından da oldukça zengindir. Ülkemizin deniz, göl ve akarsu kıyıları ile bunların devamı niteliğinde olan sahil şeritlerimizin doğal ve kültürel özelliklerini korumak ve kamunun kullanımına açık kalmasını sağlayarak, kamu yararı doğrultusunda kullanma esaslarını belirlemenin ilk adımı da kıyı kenar çizgisinin tespiti ile başlamaktadır. Bu nedenle kıyı kenar çizgisinin de sağlıklı bir şekilde tespit edilmesi amacıyla pek çok yasal düzenlemeler yapılmıştır.

Bu amaçla yapılan son düzenleme ise deniz, tabii ve suni göller ve akarsularda kıyı kenar çizgisinin tespiti, kıyıların kullanılması ve korunması ile kıyılarda doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda, deniz ve göllerin kıyıların devamı niteliğinde olan sahil şeritlerinde planlama ve uygulama esaslarını belirleyen 3621 Sayılı Kıyı Kanunu ve bu Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte yer almıştır.

2. 3621 SAYILI KIYI KANUNU

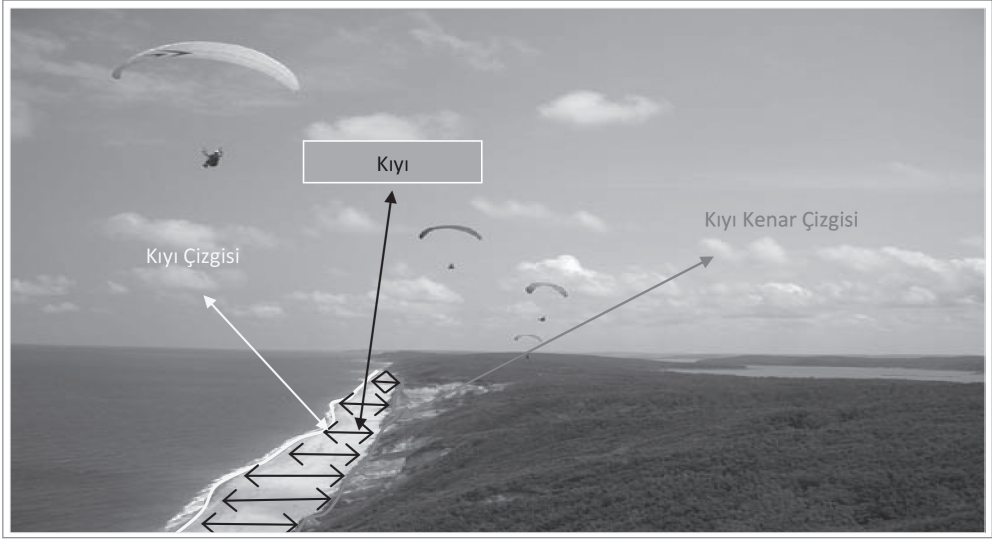
A-TANIMLAR

1. Kıyı Çizgisi: Deniz, göl ve akarsularda, suyun taşkın durumları dışında kara parçasına değdiği noktaların birleşmesinden oluşan meteorolojik olaylara göre değişen doğal çiz-

gidir. Tabii ve suni göllerde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce belirlenen maksimum su kotu kıyı çizgisini belirler.

2. **Kıyı Kenar Çizgisi (K.K.Ç)** :Deniz, tabii ve suni göl ve akarsuların, alçak basık kıyı özelliği gösteren kesimlerinde kıyı çizgi-

sinden sonra kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu kumsal ve kıyı kumullarından oluşan kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırı, dar-yüksek kıyı özelliği gösteren yerlerde ise şev ya da falezin üst sınırındır.

Şekil 3. Kıyı

3. **Kıyı**: Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasında kalan alandır. (Şekil 3)

- **1-Dar Yüksek Kıyı**: Plaj ya da abrazyon platformu olmayan veya çok dar olan şev veya falezle son bulan kıyılardır.
- **2-Alçak Basık Kıyı**: Kıyı çizgisinden sonra da devam eden kıyı hareketlerinin oluşturduğu plaj, hareketli ve sabit kumulları da içeren kıyı kordonu, lagün gölü, lagün alanları, sazlık, bataklık ile kumluk, çakıllık, taşlık ve kayalık alanları içeren kıyılardır.

4. **Abrazyon**: Dalga aşındırmasına abrazyon denir.

5. **Abrazyon Platformu (Kıyı Aşınım Düzlüğü)**: Dalgaların kıyıya kara içine doğru

aşındırması ve kıyıyı geriletmesi ile oluşan falezler önünde az eğimli bir yüzey gelişir.

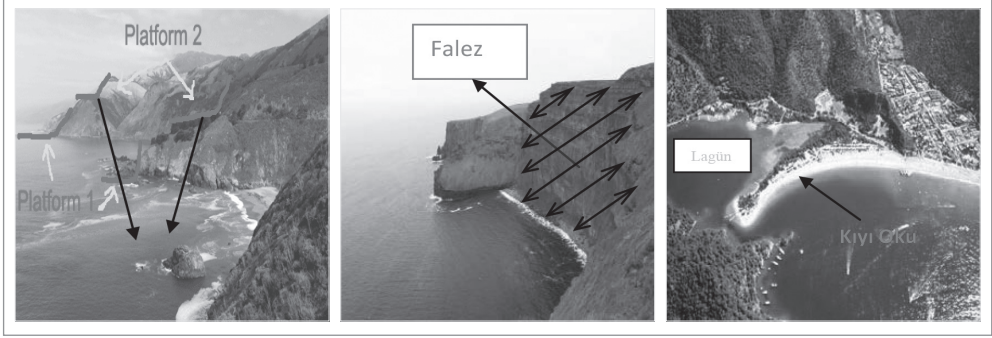
Kıyı aşınım düzlüğü ya da abrazyon platformu adı verilen bu düzlüklerin üzeri genellikle kum ve çakıllarla kaplıdır.

6. **Falez (Yalıyar)** : Dalgalar aşındırma yaparken önce çarptıkları kıyı boyunca bir çentik açar. Buna dalga oyucu denir. Dalga oyukları derinleştikçe üzerindeki kütleler kopar ve düşer. Böylece kıyı boyunca diklikler oluşur. Bu dikliklere falez ya da yalıyar adı verilir

7. **Kıyı Kordonu (Kıyı Oku)** : Dalga ve akıntıların kıyıda taşıdıkları maddeleri küçük koylarda biriktirmesi ile oluşan, bir ucu karaya bağlı ve denize doğru ok şeklinde uzanan yığıntılardır.

Kıyı kordonu bir koyun önünü kapatacak şekilde gelişirse kıyı kordonu gerisinde lagün oluşur.

8. Lagün (Deniz Kulağı) : Kıyı kordonunun bir koyun önünü kapatması ile oluşan göllere lagün, deniz kulağı ya da kıyı set gölü denir.

B-KIYI KENAR ÇİZGİSİ TESPİTİNE HAZIRLIK VE AKIŞ İŞLEMLERİ

1-Kıyı Kenar Çizgisi Tespit Komisyonunun Oluşumu

3621 sayılı Kıyı Kanununun 9 uncu maddesi ve Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 6 ncı maddesi ile Kıyı kenar çizgisi tespit komisyonu valiliklerce, kamu görevlilerinden en az beş kişiden oluşturulur. Komisyonunda jeoloji mühendisi ve/veya jeolog, ve/veya jeomorfolog, harita ve kadaströ mühendisi, ziraat mühendisi, mimar ve/veya şehir plancısı ve inşaat mühendisi bulunmak zorundadır. Bu üyeler arasından valinin belirleyeceği bir üye komisyon başkanlığını yürütür.

2- Kıyı Kenar Çizgisi Tespit İşlemleri

Kıyı kenar çizgisi tespit işlemleri karşımıza iki farklı şekilde gelmektedir. Birincisi ilgisinin talebi üzerine yapılırken, diğer tespit işlemi ise valiliklerce hazırlanan kıyı kenar çizgisi yıllık tespit programına göre yapılan işlemlerdir. Eğer tespit ilgisince talep ediliyor ise başvuruyu yapan şahıs istediği bölgeye gösterir 1/1000 ölçekli güncel halihazır harita paftaları ile birlikte Bakanlığımız Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğüne kıyı kenar çizgisi tespit işlem bedelini yatırdığını gösterir banka dekontu ile birlikte müracaat etmelidir. Kıyı kenar çizgisi tespit komisyonu ilgisinin valiliğe ibraz ettiği belgelerle herhangi bir sorun olmaması halinde halihazır haritaların valiliğe (çevre ve şehircilik il müdürlükleri) teslim tarihinden itibaren 3 ay içerisinde kıyı kenar çizgisi tespit işlemini sonuçlandırmalıdır.

hazır harita paftaları ile birlikte Bakanlığımız Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğüne kıyı kenar çizgisi tespit işlem bedelini yatırdığını gösterir banka dekontu ile birlikte müracaat etmelidir. Kıyı kenar çizgisi tespit komisyonu ilgisinin valiliğe ibraz ettiği belgelerle herhangi bir sorun olmaması halinde halihazır haritaların valiliğe (çevre ve şehircilik il müdürlükleri) teslim tarihinden itibaren 3 ay içerisinde kıyı kenar çizgisi tespit işlemini sonuçlandırmalıdır.

Kıyı kenar çizgisi tespit talebi valiliklerce belirlenen kıyı kenar çizgisi yıllık tespit programı dahilinde gelmesi durumunda, 1/1000 ölçekli halihazır, fotogrametrik, kadastral, ortofoto haritalarla birlikte 1/2000 veya 1/5000 ölçekli fotogrametrik, kadastral ya da ortofoto haritalar da kullanılabilir.

Tespit işlemlerine ilişkin büro çalışmalarına geçilmeden önce kıyı kenar çizgisi tespit komisyonu, tespit yapılacağı alanı bizzat mahallinde inceleyerek arazinin jeolojik-jeomorfolojik ve zirai durumunu aynı zamanda hangi noktalar arasında hangi kıyı tiplerinin görüldüğünü (alçak basık kıyı özelliği gösteren kısımlarda halihazır harita da muhtemel

kıyı kenar çizgisinden itibaren 200 m'lik, dar yüksek kıyı özelliği gösteren kısımlarda muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren 50m'lik alan görülmelidir) halihazır haritaların güncel olup olmadığını da kontrol eder. Kıyı kenar çizgisi talep üzerine yapılmış ise halihazır harita üzerine talep konusu taşınmazların mülkiyet sınırları göstermelidir.

Kıyı kenar çizgisinin pafta bütününe geçirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, haritanın da buna uygun olması gerekmektedir **Ancak, İl sınırına rastlayan alanlarda pafta bütününe geçirilme şartı aranmaz.**

Haritalar güncel olmalı ve revize veya ilave yapılmış ise ayrıca harita onayı yapılmalıdır. Daha evvel 1/1000 ölçekli veya daha büyük ölçekli haritalar üzerine çizilerek onaylanmış K.K.Ç.lerinin 1/1000 ölçekli halihazır harita üzerine aktarılması istenirse K.K.Ç. muhtemel K.K.Ç'den itibaren kara yönünde en az 200 metrelik alanı içeren 1/1000 ölçekli halihazır harita, ilgisince yaptırılarak onaylatıldıktan sonra bu halihazır harita üzerine aktarılarak aktarma işleminin doğruluğu valiliklerce onaylanır ve bilgi için Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilir. Daha önce 1/2000 veya 1/5000 ölçekli haritalar üzerine geçirilerek onaylanmış olan K.K.Ç. varsa bu K.K.Ç.'nin ilgililerince yaptırılacak 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita üzerine aktarılması ve onaylanmak üzere Bakanlığımıza gönderilmesi gerekmektedir. 2011 yılından itibaren bilgi amacıyla Bakanlığımıza gönderilen kıyı kenar çizgisi aktarımına ilişkin paftalar üzerine Bakanlığımızca da aktarma işleminin uygun görüldüğüne ilişkin işlem yapılmaktadır. (25.03.2011 tarih ve 27885 sayılı Resmi Gazete'de yürürlüğe giren Yönetmelik değişikliğinden itibaren)

Pafta bütününe yapılmış ancak farklı il sınırına rastlayan 1/1000 ölçekli haritaların olması durumunda harita her iki ilin ilgili idaresi (belediye veya valiliklerce) tarafından onaylanması gerekir. Kıyı kenar çizgisi tespiti de her ilin kıyı kenar çizgisi tespiti komisyonu tarafından kendi il sınırları içerisinde yapılır.

3- Kıyı Kenar Çizgisi İle İlgili Büro Çalışmaları

3.1. Tutanak İle İlgili Hususlar

- Tespitin yapıldığı yer il, ilçe ve mahal belirtilerek tam olarak yazılmalıdır. Tespitin hangi deniz, göl ve nehir kıyısına ait olduğu açıkça belirtilmelidir.
- Tespitin yapıldığı pafta, ölçek ve numaraları incelemenin başlangıcından itibaren sırayla ve tek tek yazılmalıdır.
- Yerbilimci ve ziraat mühendisi, incelemeler sonucu elde ettikleri bulguları tutanakta ayrı başlıklar altında anlatılmalıdır.
- Komisyon üyelerinin ortak görüşü olan kıyı kenar çizgisinin yeri ve bunun gerekçeleri ile ne tür zemin yapısı ve bitki örtüsünün kıyıda veya sahilde bırakıldığı ayrıntılı olarak izah edilmelidir.

Tutanak tarihe bağlanmalıdır.

3.2. Kıyı Kenar Çizgisine İlişkin Valilik Uygun Görüşünün Alınması Ve Onay İçin Bakanlığa Gönderilmesi

Mahallinden kıyı kenar çizgisi tespit komisyonunca tamamen doğal ve bilimsel veriler ışığında KKUDY hükümleri kapsamında tespit edilen kıyı kenar çizgisi,

- Kıyı kenar çizgisini içeren şeffaf pafta,
- Paftadan çoğaltılmış bir takım ozalit pafta ,
- Tutanak,
- Ölçü işlemleri ile ilgili bilgi ve belgelemlerle birlikte

valilik uygun görüşü de dosyasına eklenerek Onay işlemleri için Bakanlığa gönderilir. Bakanlık valiliklerce onaylanmak üzere gönderilen kıyı kenar çizgisini kanun kapsamında inceler ve uygun görmesi halinde onay işlemi gerçekleşir, uygun görülmez ise eksikliklerinin giderilmesi için tekrar valiliğine (çevre ve şehircilik il müdürlüğü) iade edilir. Uygun görülerek onama işlemi yapılan kıyı kenar çizgilerini içeren harita paftaları kıyı kenar çizgisi tespit edilen alan, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde ise belediye başkanlığınca tespit edilen ilan yerlerinde, belediye ve mücavir alan sınırları dışında ise valiliklerce uygun görülen yerlerde, köy sınırları içerisinde ise köy muhtarlığında bir ay süre ile ilan edilmelidir. Onaylı orijinal kıyı kenar çizgisi paftaları valiliklerce muhafaza edilir. Aynı zamanda onaylanan kıyı kenar çizgisi paftaları Tapu ve Kadastro Müdürlüğüne(kadastral paftalara işlenmek ve gerekli şerhlerin konulmak üzere), yerel maliye teşkilatına (tapu iptal davaları için) ve Belediyesine (ilan ve uygulamalar için) gönderilir.

C-KIYI KENAR ÇİZGİSİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ

Onaylanan kıyı kenar çizgileri **02.04.2013** tarihli ve **28606** sayılı **Resmi Gazete** ile **3621** sayılı **Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 9 uncu maddesine eklenen Ek fıkra:**

- a) Kıyı kenar çizgisinin suya düşmesi,

b) Mükerrer kıyı kenar çizgisinin bulunması,

c) Kıyı kenar çizgilerinin kenarlaşmaması,

ç)Yargı organlarınca kıyı kenar çizgisinin iptali ya da ikinci bir kıyı kenar çizgisinin tespit edilmesi,

d)Daha evvel kıyı özelliği göstermediği halde, malzeme alımı sonucunda oluşan su alanları nedeniyle, bu alanları kıyıda bırakacak şekilde tespit edilen kıyı kenar çizgileri, bu su alanlarının deniz, göl veya akarsu ile doğrudan bağlantılı olmadığından Kıyı Kenar Çizgisi Tespit Komisyonunca belirlenmesi, halleri dışında değiştirilemez.»

D-KIYI KENAR ÇİZGİSİ TESPİTİ TEKLİFLERİNE HİZMET BEDELLERİ

Bakanlığımız Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği çerçevesinde Yönetim Kurulu tarafından alınan kararlar ile;

- İlgilisince onaylı kıyı kenar çizgisini içeren paftaların çoğaltılması talep edilmiş ise pafta çoğaltma işlemi (1 pafta için çoğaltma bedeli) hizmet bedeli olarak **250 TL** ödeme yapılması gerekmektedir.
- İlgilisince onaylı kıyı kenar çizgisinin, güncel hâlihazır harita paftalarına aktarımının talep edilmesi halinde Kıyı Kenar Çizgisi Aktarım İşlemi (1 paftaya yapılan işlem) hizmet bedeli olarak **2000 TL.** ödeme yapılması gerekmektedir.
- İlgilisince onaylı kıyı kenar çizgisinin, güncel hâlihazır harita paftalarına aktarımının talep edilmesi sonucunda pafta bütünlüğünü sağlamak amacıyla yapılan kıyı kenar çizgisi onay işlemi (1 paftada yapı-

lan işlem) hizmet bedeli olarak **4000 TL.** ödeme yapılması gerekmektedir.

- İlgilisince kıyı kenar çizgisi tespiti talep edilmiş ise kıyı kenar çizgisi onay işlemi (1 paftada yapılan işlem) hizmet bedeli olarak **10000 TL.** ödeme yapılması gerekmektedir.
- Aktarma ve tespit işlemleri Valilik Yıllık Tespit Programlarında yer alıyorsa; söz konusu işlemler için herhangi bir hizmet bedeli alınmamaktadır.

3. 3621 SAYILI KIYI KANUNU UYGULAMALARINDA MAHALLİ İDARELERİN GÖREV VE YETKİLERİ

3621 sayılı Kıyı Kanunu ve ilgili mevzuat kapsamında yapılan kıyı kenar çizgisi aktarım, iptal ve tespit işlemlerini içeren onaylı harita paftalarının gerekli şerhlerin düşülmesi, bilgilendirme ve tapu iptallerinin yapılması için tapu kadastro, maliye ve belediye teşkilatlarına da gönderilmesi hususlarını yukarıda da belirtmiştik. Özellikle bu kıyı bölgelerinde yapılacak olan planlarda mahalli idareler (belediyeler ve il özel idareleri) planlama öncesinde söz konusu alanlarda onaylı kıyı kenar çizgisi paftalarının olup olmadığı hususlarını detaylı olarak araştırmalıdır. Onaylı kıyı kenar çizgisi paftalarını arşivleme yetkisi ilgili Valiliklerinde (çevre ve şehircilik il müdürlükleri) olması nedeniyle bu araştırmalar ilgili kurumla gerekli koordinasyon sağlanarak yapılmalıdır. Kıyılarına mücavir bu alanlarda yapılan araştırmalar sonucunda şayet onaylı kıyı kenar çizgileri varsa plana işlenmeli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve ilgili mevzuat hükümlerine göre planlama yapılmalıdır. Yine yapılan araştırmalar sonucu bu alanlarda onaylı kıyı kenar çizgileri olmadığı tespit edilmişse de, bu husus çevre ve şehircilik il müdürlükle-

rine bildirilmeli söz konusu alanlarda eğer kıyı kenar çizgisi tespit işlemi gerekiyor ise bu alanlarda plan yapımı öncesi kıyı kenar çizgisi tespit ve onama işlemlerinin yapılarak sonuçlandırılması akabinde planlamaya geçilmesi, 3621 sayılı Kıyı Kanununun 5 inci maddesi gereğidir. Kıyı kenar çizgisi onama işlemleri sonuç olarak; gerek idare gerekse de mülkiyet hukuku açısından taşınmazlar üzerinde kısıtlamalar getirdiğinden *kıyıya mücavir olan bu tür alanlarda yapılacak olan her türlü uygulama öncesinde mahalli idarelerin detaylı araştırma yaparak planlama ve uygulama faaliyetlerini gerçekleştirmeleri yaşanması muhtemel sıkıntıların da önüne geçecektir.*

4. SONUÇ

Kıyıların korunması ve bu kıyıların etkisinde bulunan sahil şeritlerinin doğal ve kültürel özelliklerini gözeterek korumak ve bu alanlarda oluşacak yapılaşmalarda koruma kullanma dengesinin sağlanması ülkemizin doğal kaynaklarının verimli kullanılması açısından ciddi manada önem arz etmektedir.

3621 sayılı Kıyı Kanunu ve İlgili Yönetmelik hükümleri doğrultusunda tespit edilerek onaylanan kıyı kenar çizgisini içeren alanlarda, yine aynı yönetmelikte belirtilen hükümler doğrultusunda kıyıda kalan mülkiyetlerin tapu iptal işlemlerinin ivedi olarak sonuçlandırılması ve tapu kayıtlarına yine aynı şekilde ivedi olarak kıyıda kaldıklarına ilişkin şerhlerin düşülmesi vatandaşların tapu müdürlüklerinde yapacakları taşınmaz alım-satım işlemlerinde yaşanması muhtemel mağduriyetin de önüne geçecektir. Çünkü ilgili mevzuat kapsamında yapılan kıyı kenar çizgisi onama işlemleri beraberinde mülkiyetler üzerinde kısıtlamalar getirmektedir. Şöyle ki; taşınmazın kıyıda

kalan kısmının Maliye Bakanlığı eliyle tapu iptali yapılmakta ve sahil şeridi içerisinde kalan kısımda da yine aynı mevzuat kapsamında yapılaşmalar ile ilgili kısıtlamalar getirilmektedir. *Dolayısıyla*, kıyılara mücavir alanlarda taşınmaz alımı yapacak vatandaşların gerek *tapu ve kadastro müdürlükleri gerekse de* çevre ve şehircilik il müdürlükleri ve milli emlak müdürlüklerinden, *alacakları taşınmazlar üzerinde onaylı kıyı kenar çizgisi olup olmadığı, alacakları taşınmazlar üzerinde bu işleme ilişkin herhangi bir şerh bulunup bulunmadığına ilişkin detaylı araştırma yapmaları ileride yaşayabilecekleri teknik ve hukuki sorunların önüne geçebileceği veya bu sorunları asgari düzeye indirilebileceği kesindir.*

Mahalli idarelerin de kıyı alanlarında planlama ve uygulama yapmadan önce yukarıda açıklanan şekilde hareket etmeleri, hem kıyıların ve doğal güzelliklerin korunmasını hem de sağlıklı bir kıyı kentleşmesini sağlayacaktır.

Not: Kıyı Kenar Çizgisinin İşlevi ve Kıyınının Hukuki Niteliği, Kıyı Kenar Çizgisi Tespiti Sonucunda Kıyıda Kalan Özel Mülkiyete Konu Taşınmazların Durumu ve Adli Yargı Tarafından Kıyı Kenar Çizgisi Tespiti Yapılan Alanlarda Uygulamalara ilişkin konularla birlikte Kıyılarda Mülkiyet Problemlerinin Aşılmasına ilişkin çözüm önerilerimizi bir sonraki makalemizde detaylı olarak açıklamaya devam edeceğiz.

İHALE ÜZERİNDE KALAN İSTEKLİNİN İHALEYE YÖNELİK ŞİKAYET HAKKI YOK MUDUR?

Av. Necati TORUN

İhale ve İş Hukuku Uzmanı

1. GİRİŞ

Kamu ihaleleri idare ile istekli arasında kuralları 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yer alan ve ihalelerin sonuçlanmasını müteakip 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeler Kanunundaki maddelerin öncelikli olarak uygulandığı ekonomik değeri 120 milyar TL'yi geçen bir alandır.¹

Bu alandan ekonomik olarak yararlanmak isteyen isteklilerle ihaleyi yapan idareler arasında; ayrıca ihaleyi kazanan yüklenici ile idare arasında zaman zaman oluşan uyuşmazlıklar sebebiyle davalar açılabilen ve ilgi alanına göre idari yargı veya adli yargıda bu davalar görülebilmektedir.

Bu davaların bazıları da okuyucularımıza garip gelebilir ancak, ihale üzerinde kalan firmanın ihalenin bu şekilde sonuçlanmaması doğrultusunda alınmış bulunan ihale kararına ve Kamu İhale Kurulu kararlarına karşı açılan davalardır.

Makalemizde ihale üzerinde kalan firmaların ihale kararına karşı şikayet ve itirazın şikayet haklarının olup olmadığı Kamu İhale Kurulu kararları ve idari yargının bakışıyla işlenmeye çalışılacaktır.

¹ www.kik.gov.tr/istatistikler/2016

2. KAMU İHALE KURULU'NA İTİRAZEN ŞİKAYET BAŞVURUSU

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu 2886 sayılı Devlet İhale Kanunundaki idarelerimizin satınalma süreçlerindeki eksiklikleri gidermek amacıyla yürürlüğe konmuş bulunan bir Kanun olarak bir çok yenilik getirmiştir.

Bu yeniliklerden birisi de 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilen ihale süreçlerine yönelik olarak idari yargıya başvuru öncesi ihaleyi gerçekleştiren idareye şikayet ve idarenin almış olduğu karar başvuran kişi açısından uygun değilse Kamu İhale Kurumuna itirazın şikayet başvurularında bulunulması doğrultusunda mahkeme öncesi bir mekanizmanın kurulmuş olmasıdır.

Kamu İhale Kurulu kararları ihalelerimizi gerçekleştiren idareler açısından ihalelerin süreçleri konusunda ehemmiyet arz eden ve yol gösteren kararlardır. Kamu İhale Kurulu kendisine yapılan itirazın şikayet başvurularını **İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde değerlendirerek** karara bağlamaktadır.

İdareler hukuki durumda değişiklik yaratan Kurul kararlarının gerektirdiği işlemleri ivedilikle yerine getirmek zorundadır. Şikâyetler ile ilgili Kamu İhale Kurumu

tarafından verilen nihai kararlar Türkiye Cumhuriyeti Mahkemelerinde dava konusu edilebilir ve bu davalar öncelikle görülür. İvedi yargılama usulüne göre yargılama süreçleri işlemektedir.

2. İHALE ÜZERİNDE KALAN FİRMANIN ŞİKAYET VE İTİRAZEN ŞİKAYET HAKKI BULUNMAKTA MIDIR?

Son yıllarda Kamu İhale Kuruluna itirazın şikayet başvurularında yeni bir sebep ortaya çıkmıştır. İhale üzerinde kalan firmaların itirazın şikayet başvurusu.

İlk bakıldığında veya duyulduğunda göze ve kulağa garip gelmektedir. Bunun sebebi ihaleden haberdar olan isteklilerin bir çok maddi ve bürokratik işlemi atlattıktan ve diğer istekliler arasından sıyrılarak ihaleyi kazandıktan sonra hangi gerekçelerle şikayet edebileceğidir.

İşte Kamu İhale Kurulu ve idari Yargının bakış açısı bu noktada ayrılmaktadır. Makalemizin konusunu teşkil eden ihale üzerinde kalan firmaların ihale kararına karşı şikayet ve itirazın şikayet haklarının olup olmadığı Kamu İhale Kurulu kararları ve idari yargının bakış açısıyla bu bölümde açıklanmaya çalışılmıştır.

2.1 Kamu İhale Kurulunun Konuya Bakış Açısı

Kamu İhale Kurulunun 12.10.2016 tarihli ve 2016/UM.IV-2540 sayılı Kararında, ihale üzerinde kalan firma aşağıdaki gerekçe ile KİK'e başvurmuştur.

“İhalenin firmalarının üzerinde kaldığı, idare tarafından 2 ayrı elektrik alımı ihalesine çıkılmış olduğu, itirazın şikayete konu ihalede toplam bedel üzerinden teklif alınacağı belirtilen, idarenin çıkmış olduğu diğer ihalede ise yapılan zeyilname ile tekliflerin sadece aktif enerji bedeli üzerinden verileceğinin ilan edildiği, zeyilnamenin söz

konusu ihale için geçerli olduğu zannedilmek suretiyle sadece aktif enerji bedeli üzerinden teklif verdikleri, teminat bedellerinin de teklif ettikleri bedelin % 3'ünden fazla olacak şekilde asıl teklif etmek istedikleri bedel üzerinden hesaplandığı, gerçek tekliflerinin yasal yükümlülükler toplam bedeli dahil 7.994.688,86 TL olduğu, tekliflerinin aşırı düşük teklif olarak belirlenip değerlendirme dışı bırakılması gerektiği, zarar edeceği anlaşılan bir istekli üzerinde ihalenin bırakılmasının kanun ve ilgili mevzuata uygun olmadığı, haklarının ve menfaatlerinin ihlal edildiği iddialarına yer verilmiştir.”

Özetle, ihale üzerinde kalan firmanın iddiası aynı idarenin 2 adet ihalesine katıldığı, diğer ihalesinde zeyilname ile değişiklik gerçekleştirdiği ve söz konusu değişikliğin üzerinde kalan ihalede de uygulanacağı doğrultusunda tekliflerini verdikleri, tekliflerinin aşırı düşük olduğu bu nedenle değerlendirme dışı bırakılması gerektiği, zarar edeceği anlaşılan bir istekli üzerinde ihalenin bırakılmasının kanun ve ilgili mevzuata uygun olmadığı doğrultusundadır.

Kamu İhale Kurulu ihale üzerinde kalan firmanın başvuru ehliyetine sahip olup olmadığını aşağıdaki mevzuat hükümleri çerçevesinde değerlendirmiştir:

“4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “İhalelere yönelik başvurular” başlıklı 54 üncü maddesinin birinci fıkrasında

“İhale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden aday veya istekli ile istekli olabilecekler, bu Kanunda belirtilen şekil ve usul kurallarına uygun olmak şartıyla şikayet ve itirazın şikayet başvurusunda bulunabilirler.”

Aynı maddenin onbirinci fıkrasının (c) bendinde “Başvurunun süre, usul ve şekil

kurallarına uygun olmaması, usulüne uygun olarak sözleşme imzalanmış olması veya şikayete konu işlemlerde hukuka aykırılığın tespit edilememesi veya itirazın şikayet başvurusuna konu hususun Kurumun görev alanında bulunmaması hallerinde başvurunun reddine karar verilir.”

İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmeliğin “Başvuru ehliyeti” başlıklı 5 inci maddesinde “(1) İhale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden;

a) İstekli olabilecekler; ön yeterlik ve/veya ihale dokümanının verilmesi, ön yeterlik ve/veya ihale ilanında veya ön yeterlik ve/veya ihale dokümanında yer verilen düzenlemeler ve/veya bu düzenlemeler ile idari uygulamalar arasındaki uyumsuzluklar,

b) Adaylar; belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan ihalelerde ön yeterlik başvurularının sunulması, değerlendirmesi ve sonuçlandırılmasına ilişkin idari işlem ve eylemler; belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan danışmanlık hizmet alımı ihalelerinde ise kısa listeye alınmış olmaları kaydıyla ayrıca ihale daveti ve/veya ihale dokümanının gönderilmesi, ihale dokümanında yer verilen düzenlemeler ve/veya bu düzenlemeler ile idari uygulamalar arasındaki uyumsuzluklar,

c) İstekliler; yeterlik başvurularının veya tekliflerin sunulması, değerlendirilmesi ve ihalenin sonuçlandırılmasına ilişkin idari işlem veya eylemler hakkında başvuruda bulunabilir.” hükmüne,

Anılan yönetmeliğin “Ön inceleme konuları ve ön inceleme üzerine yapılacak işlemler” başlıklı 16 ncı maddesinde “(1) Başvurular öncelikli;

...

b) Başvuru ehliyeti,

...

yönlerinden sırasıyla incelenir.

(2) Başvuru dilekçesi ve ekinde yukarıda belirtilen ön inceleme konuları bakımından bir aykırılığın bulunmaması durumunda esasın incelenmesine geçilir.

(3) Birinci fıkrada yer alan bilgi ve belgeleri içermeyen ve henüz başvuru süresi dolmamış olan itirazın şikayet başvurularında, başvuru süresinin sonuna kadar söz konusu eksiklikler başvuru sahibi tarafından giderilebilir.

(4) Yapılan ön inceleme sonucunda, bir aykırılığın tespit edilmesi halinde bu hususa ilişkin ön inceleme raporu düzenlenir.” hükmüne,

Aynı yönetmeliğin “**Ön inceleme konularına aykırılık üzerine alınacak kararlar**” başlıklı 17 nci maddesinde “(1) 16 ncı maddenin birinci fıkrası bakımından bir aykırılığın tespiti üzerine Kurul tarafından başvurunun reddine karar verilir.

(2) Kurul tarafından gerekli görüldüğü takdirde, başvuru dilekçesi ve eklerinin bir örneğinin ilgisi nedeniyle idareye veya idarenin bağlı veya ilgili/ilişkili olduğu mercie yahut yetkili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verilir.” hükmüne yer verilmiştir.

Mevzuattaki düzenlemeler doğrultusunda Kamu İhale Kurulunun kararı aşağıdaki şekilde oluşmuştur:

“4734 sayılı Kanun’un 54 üncü maddesinde ihale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden aday, istekli ve istekli olabileceklerin anılan Kanun’da belirtilen şekil ve usul kurallarına uygun olmak şartıyla

şikâyet ve itirazın şikâyet başvurusunda bulunabileceği hüküm altına alınmış, şikâyet ve itirazın şikâyet başvurusu, dava açılmadan önce tüketilmesi zorunlu bir idari başvuru yolu olarak öngörülmüştür.

Anılan Kanunda idareye şikâyet ve Kuruma itirazın şikâyet başvurularının, ihale süreci içerisindeki idari işlem veya eylemlerle ilgili muhtel olan aday, istekli ve istekli olabileceklerle sınırlı biçimde öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Bu haliyle idareye şikâyet ve Kuruma itirazın şikâyet başvurusunda bulunabilmesi için öncelikle,

1) Aday, istekli veya istekli olabilecek sıfatını haiz olunması,

2) Başvuru sahibinin idarenin hukuka aykırı bir işlem veya eyleminden dolayı bir hak kaybına veya zarara uğraması veya zarara uğramasının muhtemel olması gerekmektedir.

Sonuç itibariyle, idareye şikâyet, Kuruma itirazın şikâyet başvurusunda bulunulabilmesi için, aday, istekli veya istekli olabileceklerin hukukten korunması gerekli bir hakkının veya menfaatinin olması gerektiği, ihale başvuru sahibi olan Clk Boğaziçi Elektrik Perakende Satış A.Ş. üzerinde kaldığından, başvuru sahibinin ihale üzerinde bırakılan istekli olması nedeniyle hukukten korunması gerekli bir hakkının veya menfaatinin bulunmadığı, herhangi bir hak kaybına uğraması ve bunun sonucunda zarar doğma ihtimalinin bulunmadığı, bu nedenle anılan isteklinin başvuru ehliyetinin olmadığı anlaşılmıştır.

Bu itibarla, 4734 sayılı Kanun'un 54'üncü maddesinin onbirinci fıkrasının (c) bendi ile İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelik'in 17'nci maddesinin birinci fıkrası gereğince başvurunun ehliyet yönünden reddi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, 4734 sayılı Kanun'un 65'inci maddesi uyarınca bu kararın tebliğ edildiği veya tebliğ edilmiş sayıldığı tarihi izleyen 30 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde dava yolu açık olmak üzere,

Başvurunun reddine,

Oybirliği ile karar verildi."

Özetle, Kamu İhale Kurulu itirazın şikâyet başvurusunda bulunanın ihale üzerinde bırakılan istekli olması nedeniyle hukukten korunması gerekli bir hakkının veya menfaatinin bulunmadığı, herhangi bir hak kaybına uğraması ve bunun sonucunda zarar doğma ihtimalinin bulunmadığı, bu nedenle anılan isteklinin başvuru ehliyetinin olmadığı gerekçesiyle itirazın şikâyet başvurusunun reddine yönelik karar vermiştir.

2.2 İdari Yargının Konuya Bakış Açısı

Söz konusu itirazın şikâyet başvurusu, idari yargıya KİK'e başvuran yani ihale üzerinde kalan firma tarafından idari yargıya taşınmıştır.

Ankara 14. İdare Mahkemesinin 08.12.2016 tarihli E:2016/4646, K:2016/5270 sayılı kararında,

"... Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden, ihale sürecindeki hukuka aykırı işlem ve eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden aday, istekli veya istekli olabileceklerin şikâyet ve itirazın şikâyet başvurusunda bulunabilecekleri öngörüldüğünden, ihaleye teklif veren ve ihale üzerinde kalan gerçek ve tüzel kişilerin de, gerek 4734 sayılı Kanun gerekse ilgili Yönetmelik hükümleri uyarınca istekli statüsünde bulunduğu, ihalenin üzerinde kalıp kalmadığına bakılmaksızın şikâyet ve itirazın şikâyet başvurusunda bulunabilecekleri anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, bu tür durumlarda şikâyet ve itirazın şikâyet

başvurusunda bulunan isteklilerin gerçekten bir zarara ya da hak kaybına uğrayıp uğramadığının incelenip karar bağlanması gereklidir. Aksi halde, dava konusu olayda olduğu gibi, her ne suretle olursa olsun sehven yapılan ancak ağır sonuçlar doğuran hataların zararların ilgililerin üzerine yüklenilmesi gibi hukuk ve hakkaniyetle bağdaşmayacak bir sonuç ortaya çıkacaktır.

Bu durumda, aktarılan mevzuat hükümlerine göre istekli statüsünde olan ve ihale üzerinde kalan davacı şirket tarafından yapılan itirazın şikâyet başvurusunun, Kanun'da açıkça ihale sürecindeki eylem ve işlemlerden dolayı bir hak kaybına veya zarara uğranılması durumunda aday, istekli veya istekli olabileceklere şikâyet ve itirazın şikâyet yoluna başvurabileceği düzenlendiği halde davalı idarece, davacının iddiaları hakkında işin esasına geçilerek bir karar verilmesi gerekirken, salt davacı şirketin ihaleyi kazanmış olduğundan bahisle hukuken korunması gereken bir hakkının bulunmadığı ve ihaleye teklif vererek elde etmek istediği menfaati elde ettiğinden başvuru ehliyetinin bulunmadığı gerekçesiyle itirazın şikâyet başvurusunun usul yönünden reddine ilişkin dava konusu Kurul kararında hukuka uygunluk bulunmamaktadır..”

Denilerek dava konusu Kamu İhale Kurulu Kararının iptaline karar verilmiştir.

Özetle, İdari Yargı Kamu İhale Kurulunun bakış açısından farklı bir yaklaşımla şikâyet ve itirazın şikâyet başvurusunda bulunan isteklilerin gerçekten bir zarara ya da hak kaybına uğrayıp uğramadığının incelenip karara bağlanması gerektiğinden hareket etmektedir.

İhale üzerinde kalan isteklinin de hukuken korunması gereken bir hakkının bulunmadığı **değerlendirilmeden**, salt ihaleyi kazanan firmanın korunması gereken bir hakkının bulunmadığı gerekçesinin hukuki

olmadığı yönünde karar vererek Kamu İhale Kurulu Kararının iptaline yönelik karar vermiştir.

3. SONUÇ

İsteklilerle ihaleyi yapan idareler arasında; ayrıca ihaleyi kazanan yüklenici ile idare arasında zaman zaman oluşan uyuşmazlıklar sebebiyle davalar açılabilen ve ilgi alanına göre idari yargı veya adli yargıda bu davalar görülebilmektedir.

Bu davaların bazıları da okuyucularımıza garip gelebilir ancak, ihale üzerinde kalan firmanın ihalenin bu şekilde sonuçlanmaması doğrultusunda alınmış bulunan ihale kararına ve Kamu İhale Kurulu kararlarına karşı açılan davalardır.

Bu tarz başvurularda Kamu İhale Kurulu itirazın şikâyet başvurusunda bulunan ihale üzerinde bırakılan istekli olması nedeniyle hukuken korunması gerekli bir hakkının veya menfaatinin bulunmadığı, herhangi bir hak kaybına uğraması ve bunun sonucunda zarar doğma ihtimalinin bulunmadığı, bu nedenle anılan isteklinin başvuru ehliyetinin olmadığı gerekçesiyle itirazın şikâyet başvurusunun reddine yönelik karar vermektedir.

İdari Yargı ise Kamu İhale Kurulunun bakış açısından farklı bir yaklaşımla **şikâyet ve itirazın şikâyet başvurusunda bulunan isteklilerin gerçekten bir zarara ya da hak kaybına uğrayıp uğramadığının incelenip karar bağlanması gerektiğinden hareket etmektedir.**

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, erişim: www.basbakanlik.gov.tr/mevzuat

www.kik.gov.tr/istatistikler/2016 Yılı İstatistikler

Şadi ÜSTÜN

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
İç Denetçi

KAMUDA DENETİMİN ÖNEMİ/GEREKLİLİĞİ VE SORUNLARI

1. GİRİŞ

Denetim, yönetim faaliyetlerinin, kabul edilen plâna, verilen direktife ve konulan ilkelere uygun olarak etken bir şekilde yapılarak yapılmadığını belirten araçtır.¹

Yönetim biliminin kurucusu olan Fayol'e göre, denetim "...her şeyin, verilen emirlere ve konulmuş kurallara (düzene) uygun yapılarak yapılmadığının gözetimidir."²

Bu konudaki bir başka tanım da şöyledir: Denetim, "kuruluşun beklenen başarı kriterine ne ölçüde ulaşıldığını belirlemek için, öngörülen tespitlerle, gerçekleştirilen işlerin bir karşılaştırılması" demektir.³

Diğer bir tanıma göre denetim, "amaçlara verimli olarak ve zamanında ulaşıp ulaşmadığımızı tayin eden bir araçtır." Bu tanıma göre denetimin üç ana ögesi bulunmaktadır:

1. Her şeyden önce **belli amaçların bulunması** gerekmektedir. Bu amaçlar örgütün ana amaçlarıdır.

2. Denetimin ikinci ögesi **verimlilik** tir. Belirli bir amaca ulaşmak yanında bu amaçlara verimli bir biçimde, fazladan para, emek, malzeme ve zaman harcamadan ulaşmak önemlidir.

3. Üçüncü öge ise **zamandır**. Belirlenen amaç ve sonuçlara, saptanan zaman içinde ulaşmak gerekmektedir. Tüm bu ögeler aynı anda bir araya geldiğinde başarılı bir denetim sürecinin varlığından bahsedebiliriz.

Kamu kesiminin iyi yönetişimi için denetim önemli bir unsurdur. Kamu kaynaklarının hedeflenen amaçlara ulaşmak için sorumlu ve etkili bir şekilde yönetilip yönetilmediğine dair yansız, objektif değerlendirmeler yaparak kamuda görev yapan denetçiler, kamu kurumlarının hesap verebilirlik ve bütünlük ilkelerine ulaşmalarına, işlemlerin kalitesinin geliştirilmesini ve vatandaşlar arasında güvenin sağlanmasına yardım ederler. Ayrıca, kamu kesimi denetçisinin bu rolü **gözetim, kavrama ve öngörü** gibi yönetim sorumluluklarını destekler.

Kamu Denetimi: Yürütme organına bağlı birimlerce yapılan özel sektöre veya kamuya yönelik denetim faaliyetleridir.

Kamu hukukumuzda denetim; tüm devlet dairelerinde çalışanların kanun ve tüzük hükümlerine göre görevlerini gereği gibi yerine getirip getirmediğini, kanun ve tüzük hükümlerine aykırı hareket ederek görevlerini yerine getirmede ihmal ve gevşeklik gösterip göstermediğini ve yolsuzluk yapıp yapmadıklarını saptayarak, haklarında gereken yasal işlemin uygulanması için devlet dairelerinin teşkilat kanunlarına göre

1 (Nuri Tortop - Eyüp G. İspir - Burhan Aykaç, Yönetim Bilimi, Yargı Yayınları, Ankara-1993, s. 160.)

2 (Kemal Tosun, İşletme Yönetimi, Mars Basım Yayın ve Dağıtım Ltd. Şti., İstanbul-1984, s. 129.)

3 (Hüsamettin Örnek, "Kamu Yönetiminde Denetim ve İlkelere", Denetim, Yıl: 6, Sayı: 71-72, Kasım-Aralık, 1991, s. 14.)

atanmış müfettiş, kontrolör, denetmen veya murakıp ya da görevlendirilmiş memurlar vasıtasıyla yapılan teftiş ve murakabe şeklinde tanımlanmaktadır. Süreç farklı terimlerle ifade edilse de, genel ilkelerde ortaklık bulunmaktadır.

Denetim fonksiyonunun iki amacı vardır; Bunlardan birincisi, örgütün dengesini korumaktır. Bundan dolayı yönetici örgütün belirlenmiş sınırlar içerisinde çalışması için çaba sarf eder. **Denetimin ikinci amacı da düzeltme amacıyla rehberlik yaparak kusurları göstermek, bunların tekrarına engel olmak ve böylelikle hedefe doğru ilerlemeyi sağlamaktır.** Bu amacın gerçekleştirilmesinde insan ve malzemedan aynı derecede yararlanması gerekir. İyi bir yönetici her ikisine de aynı derecede önem vermesini bilen ve her ikisini de denetleyebilen yöneticidir. Genel anlamda denetimin amacı ise, bir kurum veya kuruluşta neler olduğunu ve neler olacağını anlamaya çalışmak olarak özetlenebilir.

Denetimin temel amacı, var olanı ortaya koyup olması gerekenle karşılaştırmaktır. Bu niteliğiyle denetim, standartlara ve kanunlara uygunluk arayışı olarak tanımlanabilir. Klasik yaklaşımlarda denetimin birincil işlevi, hata ve yolsuzlukların önlenmesi olarak değerlendirilir.

Somut olarak denetimin nedenlerine bakarsak; kamu kuruluşlarının yaptıkları işle orantısız bir şekilde genişleme eğilimlerine engel olmak, bürokratlarca kamuoyunun eleştirilerinin de dikkate alınmasını sağlamak, devlet memurlarının hukuki metinleri kişisel menfaat temin etmek ve keyfi bir şekilde yorumlamalarını önlemek, bürokratların, idare edilenlerin haklarını hiçe sayarak zaman zaman buldukları makamları kişisel çıkarları için kullanmalarını engellemek, bürokratların devlet yönetiminde tek söz sahibi otoriteler haline gelmelerine olanak

vermemek şeklinde bir çok neden belirleyebiliriz. Denetimin yönetimin etkinliğindeki rolü de, nedenlerinin bu kadar fazla olması ve örgüt için gerekliliğinin çok yüksek oranlarda olmasından kaynaklanmaktadır.

2. DENETİMİN ÖNEMİ

Konuşma dilinde denetim “araştırma, kovuşturma, soruşturma, inceleme, revizyon, kontrol, teftiş, murakabe vb.” gibi birçok sözcükler ile anılır. Ancak, daha kısa ve anlamlı bir tanımlı kullanıldığında **Denetim, doğruluk, uygunluk ve akılcılık sorgulamasıdır.** Sistemlerin başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesinde, yaşadığımız global kriz ile birlikte denetimin önemi daha çok düşünölmeye ve konuşölmeye başlanmıştır.

‘Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak.’ Bu cümleyi global krizin başlaması ile birlikte çok duymaya başladık. Çünkü bütün değerler alt üst olmuş ve insanların sistemlere ve sistemleri yönetenlere güveni kalmamıştır. Yeni bir düzen kurulmalıdır ve yeni düzende; ya yeni sistemler oluşturulmalı, ya da mevcut sistemler iyileştirilmelidir. Bu yeni düzenin oluşumunda denetimin önemi daha çok anlaşılacak ve denetim yükselen değer olacaktır.

Bu öngörüyü desteklemek için; denetimin üç kuralının önemini vurgulamak gerekiyor.

Doğruluğu sorgulamak; sistemlerin başarısı, performansının ölçülmesi ile değerlendirilir. Her sistemin performans göstergeleri vardır. Bunlara bakarak sistemin nereye doğru gittiğini anlarız. Ancak; her zaman performansın iyiye gittiği sistemin iyi çalıştığı anlamına gelmez. Performans göstergelerini oluşturulan verilerin geçerliliği ve güvenilirliği veriyi düzenleyen ve sunan kaynağın güvenilirliği ile doğru orantılıdır. Özellikle karar alıcılar ile bilgiyi düzenleyen kaynaklar arasında bir çıkar farklılaşması söz konusu

ise bilgiyi sunan kaynağın bunları kendi çıkarları doğrultusunda hazırlaması doğaldır. Sonuçlara bakarak karar alanlar, doğruluk ve güvenilirlik sorgulaması yapmadan sistemin başarılı olduğunu düşünür iseler, bugün yaşadığımız gibi krizler ortaya çıkar. Para piyasalarında bilgileri düzenleyen kaynaklar, kişisel çıkarları için çalışmışlar ve toplulukları her şeyin yolunda gittiği konusunda yanıltmışlardır.

Uygunluğu sorgulamak; performans sonuçları, sistemin belirlenen standartlara uygun çalıştığını göstermeyebilir. Sistemler tasarlanırken ve kurulurken, istenen sonucun kalitesinden ve miktarından emin olmak istendiğinde uluslar arası kabul görmüş bilimsel geçerliliği olan standartlar kullanılır. Bu standartlar, sistemin bütünsel başarısının güvenilirliği için zorunludur. Uygulanacak yöntemin geçerliliğinden emin oluncaya kadar, bir çok testten geçmiş ve böylece taraflarca kabul edilmiş standarda dönüşmüşlerdir. Bu sebeple, standartlar sistemin sonuçlarının garantisidir. Ancak, bu standartlara uymadan da parlak sonuçlar elde edilmesi mümkündür. Fakat sürdürülebilir ve geliştirilebilir değildir. Bu sebeple, kurulan sistemlerin ihtiyaca uygun sonuçlar ürettiğinden emin olmak, elde edilen sonuçları geliştirebilmek için, sistemin belirlenen kurallara uygun çalıştığından emin olunmalıdır. Sistem sonuçlarını etkileyen bir çok değişkenden birinde standartlara uymayan bir değişken, kelebek etkisi yaratarak sonunda beklenmeyen ve istenmeyen sonuçlar doğurur.

Akılcılığı sorgulamak; sistemin bütünsel akılcılığı sürdürülebilirlik için zorunludur. Kalıcı olmak isteniyorsa, kısa dönem başarısı, yeterli değildir. Kalıcılık için, sistemin bütün parçalarının akılcı bir bütünlük içerisinde hedeflenen sonucu üretebiliyor olması gerekmektedir. Sistemin sonuçları kişisel fayda sağlıyor olsa da bütünsel faydaya zarar

verebilir, bu da sistemi uzun vadede sürdürülebilir olmaktan çıkartır. Bütünsel akılcılıktan beklentimiz, sistemlerin taraflar için mümkün olduğu kadar eşit ve hakkaniyetli bir kazanç ürettiyor olmasıdır. Tek taraflı kazanç, sürekli tüketilen tarafın; sessizce bitmesi ya da artık tüketilmemek istememesi sonucunu yaratır. Bu da sistemin yaşamının sona ermesi demektir. Artık hiçbir şey eskisi gibi olamaz. Taraflardan birisi sürekli kaybederken, diğeri sürekli kazanamaz. Sıfır toplamı oyun eninde sonunda biter.

Bugünlerde (dünyada yaşanan) yaşadığımız ekonomik kriz, ülkesel ve kurumsal yönetim sistemlerinde bu üç temel kuralın nasıl göz ardı edildiğini ve ortaya çıkan sonucun insanlık için bütünsel zararını göstermektedir. Denetim ihmal edilmiştir ya da kurallarına göre yapılmamıştır. Bu sebeple, yeni çağımızın yeni sistemleri bağımsız denetimin parlayan yıldız olacağını göstermektedir. **Doğruluğu, uygunluğu ve akılcılığı** sorgulanmayan sistemler kurulmayacaktır.

3. DENETİMİN ÖZELLİKLERİ

- Yanlış veya hatalı yapılan bir işin düzeltilmesini sağlar.
- Düzenli kontroller hataların tekrarlanmamasında etkilidir.
- Sorumluluk ve yetkilerin gerekli kişilerde olup olmadığı saptanır.
- İşin yapılması sırasında neler yapılmalı veya neler yapılmamalı sorularının

araştırması kolaylaşır.

- Tasarruf sağlar; zaman, para ve emek savurganlığı önlenir.
- İşin nitelik ve nicelik olarak istenen özellikte olup olmadığı saptanır.
- Hata ve verimsizliklerin belirlenerek en aşağı düzeyde tutulmaları sağlanır.

- İşin arzu edilen ve tasarlanan şekilde yapıp yapılmadığı belirlenir.
- Akılcı bir çalışma yapıp yapılmadığı belirlenir.
- Yöntemlere uyulup uyulmadığı öğrenilir.

4. ETKİLİ BİR KAMU KESİMİ DENETİM FAALİYETİNİN ANA UNSURLARI

Denetçilerin belirlenen amaçlara ulaşmasını sağlayacak spesifik araçlar değişkenlik gösterse de denetim faaliyeti, bütünlük içinde hareket etmesini ve güvenilir hizmetler üretmesini sağlayacak yetkilerle donatılmalıdır. Denetim faaliyetinin başarısı için denetçilerin aşağıdaki yetkileri olmalıdır.

- **Kurumsal Bağımsızlık:** Kurumsal bağımsızlık denetim faaliyetinin denetim altındaki kurumun müdahalesi olmadan yürütülmesini sağlar. Denetim faaliyetinin müdahale olmadan yürütülmesi ve dışarıdan böyle algılanabilmesi için denetime tabi olan kurumdan yeterli düzeyde bağımsız olması gerekir. Objektiflik kriteriyle birlikte kurumsal bağımsızlık, denetçinin işinin doğruluğuna olan güveni ve rapor edilen sonuçlara güvenme kabiliyetini artırır.
- **Resmi Yetki:** Denetim faaliyetinin yetki ve görevleri kamu kurumunun tüzük ve yönetmeliklerinde ya da başka bir temel yasal belgede tanımlanmalıdır. Diğer konulara ek olarak bu tür bir belge raporlamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeli ve denetlenen kurumun denetçiyle işbirliği yapma yükümlüğüne atf yapmalıdır.
- **Sınırsız Erişim:** Denetleme faaliyeti sırasında denetim faaliyetleri için gerekli personel, evrak ve kayıtlara tam ve sınırsız erişim sağlanmalıdır.

- **Yeterli Bütçe:** Denetim sorumluluklarının kapsamına bağlı olarak denetim faaliyeti için yeterli fonlar sağlanmalıdır. Bütçe kısıtlamaları, denetim faaliyetinin sorumluluklarını yerine getirme kapasitesini etkileyeceği için bu önemli unsur denetlenen kurumun kontrolüne bırakılmamalıdır.

- **Güçlü Liderlik:** Denetim faaliyetinin başındaki sorumlu, yetenekli personeli usulsüz idari ve siyasi müdahaleler olmadan bağımsız ve etkin bir yolla işe almalı, onlarla çalışmalı ve onları yönetmelidir. Lider; hukuki düzenlemeleri, cari denetim standartlarını bilmeli mesleki açıdan yetkin olmalı, bir denetim faaliyetini yönetme ve sürdürme becerisine sahip olmalıdır.
- **Tarafsız Personel:** Bir denetim faaliyeti tarafsız olmalıdır. Denetim personeli davranışlarında yansız olmalı ve çıkar çatışmalarından uzak durmalıdır. Çıkar çatışması, güven duyulan bir denetçinin mesleki ya da kişisel çıkarlarının işiyle çatıştığı duruma verilen addır.
- **Yetkin ve Becerikli Personel:** Verilen yetki kapsamında gerçekleştirilecek tüm denetimleri yürütme becerisine ve bunlar için gerekli vasıflara sahip bir personel kadrosu denetim faaliyeti için gereklidir. Denetçiler ilgili mesleki kurumlar ya da standartlarca belirlenen asgari sürekli eğitim şartlarına sahip olmalıdır.

Kamu kesiminin başarısı esas olarak hizmetlerin vatandaşlara başarılı bir şekilde ulaştırılıp ulaştırılmadığı ve programların uygun bir yöntemle yürütülüp yürütülmediği ile ölçülmektedir. Bu nedenle kamu kesimi denetim faaliyetleri, finansal ve program esasları

yönlerinden uygunluk, etkinlik, tasarruf ve etki gibi unsurları değerlendirme kapasitesine sahip olmalıdır. Ayrıca, kamu kesimi tüm vatandaşlara hizmet ettiği için denetçiler kamu kesiminin temel değerlerini de korumalıdır.

5. KAMU DENETİMİNE İLİŞKİN BAZI TEMEL SORUNLAR

Ücret Durumu: 02 Kasım 2011 tarih ve 28103 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 666 sayılı Kamu Görevlilerinin Mali Haklarının Düzenlenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname; içerik itibariyle mali hakların düzenlenmesine yöneliktir. Söz konusu Kararname ile aynı unvandaki yöneticiler ve kariyer meslek personeli için ücret göstergesi ve tazminat göstergesinden oluşan bir ücret sistemine geçilmiş, böylelikle unvanlar arasında eşit ücret sağlanmaya çalışılmıştır. Bu son derece iyi niyetli bir işlem olmakla birlikte; bu düzenleme ile denetim elamanları açısından baktığımızda, düzenleme öncesi ile düzenleme sonrası arasında mali haklar açısından denetim elamanları emsal alınan unvanların gerisine düşmüştür.

Özlük haklarında bir hayli gerileme olmuştur. 1987 ve 1990 yıllarda Sayıştay denetçilerinin ek göstergesi 2200, bakanlık müfettişlerinin 3600 iken, bakanlık müfettişlerinin halen ek göstergelerinin 3600 de kalması, Sayıştay denetçilerinin ek göstergesinin 7200 yapılarak, bakanlık müfettişlerinin mağdur edilmesi ve müfettişlerin teftişte aldıkları günlük harcırahlarının eskiye göre çok düşük düzeyde bu gerilemeyi gösteren örneklerdir. Günümüzde bir bakanlık müfettişinin günlük harcırahı 2017 yılı için; 62.73 TL. dir. Bir öğün yemek parasını bile karşılamamaktadır. Mali haklarda ve sosyal haklarda (atama, lojman) gerileme olması hem hak kaybına, hem de motivasyon eksikliğine neden olmuştur.

Denetim elamanları yapmış oldukları denetimlerde, doğrudan bağlı oldukları Kurumun en üst otoritesinin birer temsilcisi konumundadır. Dolayısıyla, o kurumda herhangi bir genel müdür ya da yardımcısına bağlı daire başkanı ya da il müdüründen temsil ve yetki bakımından altta olmaması gerekmektedir. Ayrıca, denetim elamanları yaptıkları işin tabiatı gereğince üst yönetime bağlı tüm birimler üzerinde hem denetleyici hem de yol gösterici rehberlik görevleri bulunmaktadır. Özlük hakları Kurumun üst yöneticisinden sonra gelmek üzere planlanmalıdır.

Maaş, kamuda önemli bir hiyerarşi göstergesidir. Bu nedenle; denetim elamanlarının, subjektif etki altında kalmasını engellemek, özellikle yapılacak denetim, teftiş sonuçlarının, uygulayıcılar üzerinde etkili olmasını sağlamak ve yönetim kalitesini denetim yoluyla daha da arttırmak için, kriter olarak baz alınabilecek ek gösterge üzerinden, o ek göstergeden ücret alan idareci kadar ücret verilmesi yerinde olacaktır.

Yapısal Sorunlar: Mevcut yapıya bakıldığında denetimin hem bağımsızlık hem de işlevselliğinin sağlanabilmesi için bir koordinasyon ve örgütlenme ihtiyacı içerisinde olduğu düşünülmektedir. Şöyle ki; denetim işlevini bir mekanizmanın/sistemin işlerliğini test edip teminat veren yapı olarak düşündüğümüzde mevcut denetim birimlerinin bu sistemin bir alt bileşeni gibi ele alındığı görülmektedir. Yani denetim birimi icra makamına işlevsel olarak da bağlıdır. Bu ise denetimin objektif görev yaptığı idari makamdan bağımsız görev ifa etmesini engelleyebilecek bir görünüm arz etmektedir. Doğası gereği denetim görevini yürütenlerin icradan ayrılması gerekmektedir ki **tarafsız bir gözle yapılan işin**, kurulan sistemin hedefe ulaşma düzeyini ortaya koyabilsin yahut süreç ve sistemdeki aksaklığı dile getirebilsin.

Reform düzenlemelerine bakıldığında, yeni kurulan iç denetim birimlerinin organizasyon şemasında yerinin netleştirilemediği görülmektedir. Daha öncede icra makamlarına bağımlı olmaktan kaynaklı organizasyon sorunu yaşayan teftiş kurullarındaki sıkıntının iç denetim birimlerine de aynen taşındığı görülmektedir. Denetim birimlerinin genel koordinasyon eksikliği ise eskiden olduğu gibi devam etmektedir. Denetim birimlerinin bağımsızlığını ve standartlarını, kalite ve kendini geliştirme işlerini görüp gözecek üst bir idari yapılanmaya had safhada ihtiyaç bulunmaktadır. Reformla birlikte rehberlik fonksiyonu yüklenen denetim birimlerinin bu işlevleri icra edebilmeleri için önce kendilerinin eğitilmesi gerekmektedir.

- İç Denetim Koordinasyon Kurumunun (İDKK) bağımsız olmayan bir yapıya sahip olması.

İç Denetim Koordinasyon Kurumu; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 66. maddesine göre Maliye Bakanlığına bağlı olarak kurulmuştur. Oysaki, dünyada özellikle de Avrupa'da bu tür kurumlar özerk bir yapıda oluşturulmaktadır.

Aynı kanunun 67. maddesi ile İç Denetim Koordinasyon Kuruluna, kamu idarelerinin iç denetim sistemlerini izlemek, bağımsız ve tarafsız bir organ olarak hizmet vermek için görevler vermiştir.

Hem maliye bakanlığının iç denetim sistemlerini izleyerek, bağımsız ve tarafsız bir organ olarak hizmet vermesi, hem de Maliye Bakanlığına bağlı olması öngörülen bu sistemin uygulamadaki bu durumu, kurumun bağımsızlığını ve tarafsızlığını zedelemektedir, hatta ortadan kaldırmaktadır.

- İç Denetim Koordinasyon Kurulu başkan ve üyeleri, asli görevli olmayıp, ikincil görev olarak işleri yürütmektedirler.

Başkanın asli görevi Maliye Bakanlığı

Müsteşar Yardımcılığı, üyelerinin asli görevleri ise; Kalkınma Bakanlığı Yıllık Programlar ve Konjonktür Değerlendirme Genel Müdürlüğü, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı, Hazine Müsteşarlığı Müsteşar Yardımcılığı, Marmara Üniversitesi Öğretim Üyeliği ve Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Rektörlüğüdür. Kurul üyelerinin asli görevleri devam ederken kendilerine yüklenen bu kadar kapsamlı, zaman ve emek gerektiren görevleri yürütebilmeleri mümkün görünmemektedir.

Hesap Verebilirlik: Günümüz kamu yönetiminde kamu yararı amacıyla kamu kaynağı kullanan tüm yapıların hesap verebilirliği önem kazanmıştır, ayrıca yönetimin nereye ulaştığı ve ne ölçüde ulaştığının hem yönetim hem de kamuoyu tarafından bilinmesi gerekmektedir.

Reform çalışmalarının bütününe bakıldığında kamu yönetiminde stratejik yönetim adı verilen modelin uygulandığı görülmektedir. Stratejik yönetimde kamu kurumlarının günlük işlere boğulmak yerine uzun vadeli kamu yararını gerçekleştirmeye yönelik faaliyetlerine odaklanmaktadır. Bunun için kamu kurumları, kamunun ortak aklının ve kararlarının, hedeflerinin/tercihlerinin yansıdığı kalkınma planları, orta vadeli program ve orta vadeli mali program, ulusal programlar vasıtasıyla kendi misyon ve vizyonlarını ortaya koyacaklardır. Ayrıca, hedeflerini de yine kalkınma planları ve programlar doğrultusunda belirleyerek stratejik planlarını yapacaklardır. Bu yapılanmada kilit rol yönetici sorumluluğudur. Yönetici bu sorumluluğunu iç kontrol sistemi tesis etmekle yerine getirecektir. İç kontrol sistemi yeni kamu idaresinin amaçlarını etkin ve verimli bir biçimde gerçekleştirmesinin, hesap verebilirliğinin sağlanmasının önemli bir aracıdır. Yönetici sorumluluğundan maksat ise kamu idaresini yöneten yöneticinin yetkili kılın-

ması, böylece kamu kurumunun hedefine ulaşarak kamu yararının gerçekleşmesidir.

Koordinasyon Eksikliği: Denetim hizmetleriyle ilgili diğer bir sorun denetimdeki koordinasyon eksikliği ile İç Denetim ve Teftiş Kurulları/Denetim-Rehberlik Hizmetleri arasındaki yetki ve görev karmaşasıdır. İç Denetim ve Teftiş/Denetim/Rehberlik birimlerinin icra görevi olmayan bir yapı altında toplanarak bağımsızlığının muhafazası temin edilmelidir.

İç denetim ve dış denetim arasındaki işbirliği ve uyum henüz sağlanamamıştır.

İç denetimde olduğu gibi, dış denetimin de genel kabul görmüş uluslararası standartlara uygun olarak yapılması gerekmektedir.

İç ve dış denetimin, gerek kurumsal düzeydeki mali yönetim ve kontrol sistemlerinin, gerekse de ülke düzeyindeki kamu mali yönetim ve kontrol sisteminin yeterlilik ve etkinlik düzeyinin geliştirilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması konusunda birbirini tamamlayan fonksiyonlar olduğu gerçeği unutulmamalıdır.

Hem iç denetimin öngörüldüğü biçimde işlemesi ve fonksiyonlarını icra ederek iç denetim amaçlarına ulaşılması, dolayısıyla idarelerin dış denetim karşısındaki hesap verme sorumluluklarının gereğinin en iyi şekilde yerine getirilmesine katkı sağlanması, hem de dış denetimin işlevlerini daha etkili bir şekilde ifa edebilmesi, idarelerin iç kontrol sistemleri ve iç denetim uygulamalarının işleyişi konusunda güvence verilmesi, iç denetim ve dış denetim arasındaki işbirliğini ve uyumu gerekli kılmaktadır.

Kanunun yürürlüğe girmesinden günümüze kadar geçen uygulamaya ve duruma bakıldığında Sayıştayın, yeni kamu mali yönetim ve kontrol sistemiyle entegrasyonunun yeterince sağlanmadığı görülmektedir.

Parlamento adına dış denetim yapmakla görevli olan Sayıştay hem adına denetim yaptığı TBMM, hem de mali yönetim ve kontrol sisteminin aktörleri (Maliye Bakanlığı, İç Denetim Koordinasyon Kurulu gibi) ve muhataplarıyla (denetlenen idareler, üst yöneticiler gibi) etkili bir iletişim kuramamaktadır. Sayıştay, reformun başından beri sürecin dışında kaldığından, yeterince yönlendirici ve katkı sağlayıcı bir pozisyon elde etmemiştir/edememiştir.

Kamuda “İç Denetim” Farkındalığının Henüz Oluşturulamaması:

Yönetim sorumluluğu gereği kurulan iç kontrol ile üst yönetici bir anlamda hedeflerini gerçekleştirmesi, kamu kurumunun kendisinden beklenen kamu yararının sağlanmasını güvence altına almış olacaktır. Bir anlamda İç kontrol sistemi yöneticinin sigortasıdır. Bu yapı içinde iç denetimin yeri çok önemlidir. İç kontrol sisteminin işleyip işlemediğini görüp belirleyecek olan ve bu sistemin güvenilirliğini teyit edip üst yönetime bildirecek olan, yani sisteme güvence verecek birim İç Denetim Birimleridir.

Yönetim hedeflerine ulaşabilmek için kontrol yapısını oluşturmakta, iç denetim de bu kontrol yapısının kısa ve uzun vadeli kurumsal hedefler doğrultusunda işlediğinin güvencesi olmaktadır. Yeni kamu mali yönetiminin düşüncedeki bu yapısının işleyişte henüz böyle gerçekleşmediği görülmektedir. 2005 yılında uygulamaya giren yeni kamu yapılanmasında kurgulanan bu sistem önemli işleyiş zafiyeti yaşamaktadır. En başta mevcut yönetici yapısından kaynaklanan sorunlar vardır. Kamu yöneticileri eskiden gelen ayrıcalıklı, hesap vermeyen, yetkili ancak sorumsuz konumlarının devamından vazgeçmek istememektedir. Kanunlar, teahhütler ve kamu kültürü de buna çok müsait bir ortam sunmaktadır.

Yeni yapıda stratejik planlar üst yöneticiler tarafından doğru anlaşılammıştır, aynı şekilde iç kontrolün ne olduğu, iç denetimin bu yapı içinde nereye oturduğu henüz tam olarak anlaşılammıştır.

Üst yöneticinin sahiplenmediği stratejik yönetim, stratejik plan, iç kontrol ve iç denetimin yeni kamu yönetiminde yer bulması mümkün değildir. Mevcut yöneticileri bu yeni yapılanmayı sahiplenmeleri için hukuki düzenlemenin daha açık yapılarak, yöneticinin buna göre seçileceği ve görevlendirileceği açıkça ilan edilmelidir. Kanunun içerisinde yönetim yetki ve sorumluluğu ayrıntılı olarak düzenlenmelidir.

İç Denetim birimleri metodolojisinde belirtilen fonksiyonelliğe maalesef henüz ulaşamamıştır. İç denetim sisteminin uygulandığı ülkelerde iç denetçiler üst yöneticiye bağlı olmakla birlikte onun da üstünde bulunan yönetim kurulunun bir parçası olan denetim kurulu ile irtibat halindedir. Yani hiçbir üst yöneticinin İç Denetim Birimince hazırlanmış raporları işleme koymama gibi bir inisiyatifi yoktur. Ancak, ülkemizde bu görev etkinliği bulunmayan ve Maliye Bakanlığına tam anlamıyla bağlı olan İDKK ile yapılmaya çalışılmaktadır.

AB uyum sürecindeki ve ilerleme raporlarındaki tüm telkin, tavsiye ve vaatlere karşın bir türlü kurumsallaştırılmamış, bağımlı bir İDKK ile iç denetim sisteminin kamu yönetiminde beklenen faydayı sağlayacak bir konumlanma yapamayacağı açıkça görülmektedir.

Kamu İç Denetçi Sertifikası ve Derecelendirilmesiyle İlgili Çözüm Bekleyen Sorunlar:

Kamu idarelerine ilk iç denetçi atamaları başladıktan sonra, mevcut bazı mevzuatta daha öncesinden gerekli değişiklikler yapılmadığı için, iç denetçiler aleyhine gelişen

değişik özlük sorunlarıyla karşı karşıya bulunmakta ve mağduriyetlerinin giderilmesini beklemektedirler.

Kamu iç denetçi sertifikası (A-1) den başlamak üzere sırayla (A-2), (A-3) ve (A-4) düzeyine kadar hangi kriterlerle, nasıl derecelendirilecekleri mevzuatta açıklanmıştır.

Kamu iç denetçi sertifikası derecelendirilmesi mevzuatta belirlenmesine rağmen, özlük haklarındaki düzenleme henüz yapılmamış yani sertifikalar arasındaki maaş farklılaştırması düzenlenmemiştir.

Günümüz itibarıyla (A-1), (A-2), (A-3) ve (A-4) sertifikalı iç denetçiler aynı maaşı almaktadır. Bu durum, sertifikalı iç denetiler açısından mağduriyetlerine ve hak kaybına neden olmakta, hem de iç denetçilerin moral ve motivasyonlarını olumsuz etkilemektedir.

“Kamu iç denetçi sertifika dereceleri, iç denetçilerin özlük haklarının tespitinde ve kariyerlerinin planlanmasında dikkate alınır” şeklindeki hükmün gereğinin yerine getirilmesi, sertifikalı İç Denetçiler tarafından beklenmektedir. Sertifika dereceleri arasında ek gösterge artışı yapılması zarureti ortadadır.

Sertifika dereceleri arasındaki maaş farklılaştırması(artışı) yapılarak sertifikalı iç denetçilerin hak kayıpları ve mağduriyetleri giderilmelidir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Teftiş ve iç denetimle ilgili olarak muhtemel yeniden yapılandırmanın odağı, birim veya unvanlar olmamalı, denetim zemini olmalıdır. Denetim zemini, hukukilik ile ölçülebilirliğin uygun birleşimine dayalı olarak oluşturulmalıdır.

Denetimle ilgili olarak hazırlanacak bir yasal düzenleme ile;

- Teftiş, denetim ve iç denetim birimleri “Denetim Hizmetleri Kurulu”

adı altında tek çatı altında toplanmalıdır.

- Soruşturmacı denetim elemanları ile iç denetçilerin, aynı başkanlık altında olmakla birlikte, ayrı örgütlenmesini sağlayacak idari yapılanma kurulmalıdır,
- İdari yapılanma, ana hizmet veya yardımcı hizmet olarak idarenin hiyerarşik yapılanması içinde değil, doğrudan üst yöneticiye bağlı, yatay örgütlenmenin benimsendiği “Kurul” yapılanması şeklinde olmalıdır,
- Görev tanımları, yetkileri, mesleğe alınacaklarda aranacak nitelikler ve iş/görev standartları, iç denetim ve soruşturma için uluslararası denetim metodoloji ve standartlarına da uygun olarak ayrı ayrı belirlenmelidir.
- Soruşturmacı denetim elemanlarını en alt yöneticilere kadar tüm yönetim kademelerinin muhakkiki konumundan çıkarılmasını sağlayacak kapsamlı düzenleme yapılmalıdır,
- Rutin genel denetimlerde riskli alanlara öncelik verilmesini sağlayacak risk odaklı çalışma ve iş düzeni kurulmalıdır,
- İç denetçiler ile soruşturmacılar arasında karşılıklı iş-görev değişimi/geçişkenliğini sağlayacak koşul ve standartlar belirlenmelidir,
- İDKK'nın (İç Denetim Koordinasyon Kurumu), tüm denetim birimlerinin kendi üst yönetimlerinden ayrı olarak bağlı olduğu fonksiyonel bir regülasyon, denetleme, danışma ve değerlendirme üst kurulu olarak, “üst kurul” hüviyetiyle yeniden yapılması, ya da ayrı bir seçenek ola-

rak; tüm denetim birimlerinin kendi üst yönetimleri ile birlikte İDKK yerine Kamu Denetim Kurumuna (Ombudsmanlığa) bağlanarak. bağımsız bir kurul aracılığıyla kamuda yürütülen denetim soruşturma faaliyetlerinin gözetimi sağlanmalıdır,

- Kamu yönetiminde süreklilik, hesap verebilirlik, saydamlık için “denetim, yönetimin vazgeçilemeyecek kadar önemli bir unsurdur” ilkesi bilinmeli ve uygulanmalıdır. Bunun sağlanabilmesi için “Denetim Hizmetleri Sınıfı” adı altında yeni bir sınıf oluşturulması hususu 657 sayılı DMK'ya eklenmeli, denetim işi yapan tüm kamu personelinin bu sınıf altında yer alması sağlanmalıdır,
- Denetim alanında etkin, kalıcı, adil ve işlevsel fikir ve öngörülerini ortaya çıkaracak, gerek siyaset kurumunun, gerekse denetleyen ve denetlenen kamu görevlilerinin ve yüksek yargı erkleri temsilcilerinin de katılımı ile “Denetim Şurası” oluşumu sağlanarak, belli periyotlarda düzenli olarak denetim alanının stratejik kararlarının alındığı bir yasal platform oluşturulmalıdır.

İdareden bağımsız ve tarafsız bir organ tarafından ve salt hukuki ölçütlere dayalı olarak yapılan nesnel bir denetim olmakla ve de güçlü yaptırımlarla donatılmakla, İdarenin hukuka uygun davranmasını sağlayan etkili denetim yoludur.

Denetim mekanizmalarının yeterince gelişmediği veya etkin kullanılmadığı sistemlerde, yönetimlerin genellikle düzgün çalışmadığı bilinen bir gerçektir. Başarılı bir yönetim sistemi için iyi işleyen bir denetim sistemi şarttır. İyi bir denetim sistemi ise denetim standartlarına uyulmasıyla mümkündür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu ile denetimin standartlara uygun bir şekilde yürütülmesi konusunda önemli adımlar atılmıştır. Yine 5018 sayılı Kanuna dayanarak hazırlanan “Kamu İç Denetçileri Meslek Ahlak Kuralları”, kamuda görev yapan denetçilerin uyması gereken etik kurallar konusunda bir ilktir. Ancak, uluslararası meslek örgütlerinin belirlediği denetim etiği kurallarının sadece iç denetçiler için değil, kamu ve özel sektörde görev yapan tüm denetim elemanları için geçerli olması gerekmektedir.

Ülkemiz gerçeklerine uygun, yeni bir anlayışla, özgün bir denetim, rehberlik, gözetim ve güvence sistemi oluşturulmalıdır.

Yukarıda açıklamaya çalıştığımız kamu denetim uygulamalarında karşılaşılan sorunların çözülmesi halinde;

Kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasını,

Bilgilerin güvenilirliğinin, bütünlüğünün ve zamanında elde edilebilirliğinin sağlanması kolaylaşacak,

Uluslararası standartlara uygun denetim yapılmasının önü açılacaktır.

Yararlanılan Kaynaklar

Bayram ASLAN, Sayıştay Uzman Denetçisi, Bir Yönetim Fonksiyonu Olarak İç Denetim, SAYIŞTAY DERGİSİ, SAYI: 77

Bayram COŞKUN, Muğla Üniversitesi, İ. İ. B. F. Kamu Yönetimi Bölümü Araştırma Görevlisi, Türk Kamu Yönetiminde İdari Denetim Süreci ve Bu Süreç İçinde Ortaya Çıkan Sorunlar.

Cüneyt GÜLER, Kamu İç Denetçileri Derneği Yönetim Kurulu Başkanı, Kamuda Yeni Denetim Sistemi : İç Denetim, DIŞ Denetim, Temmuz-Ağustos -Eylül 2010.

Elçin AKPINAR Yüksek Lisans Tezi,

Kamu Yönetiminde Denetim Olgusu ve Türkiye’de Kamu Yönetiminin Denetlenmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.

Yrd. Doç. Dr. M. Fatih GÜNER, Beykent Üniversitesi Öğretim Üyesi, Kamu Yönetiminde İç Denetime Geçiş Süreci ve Karşılaşılan Sorunlar: Kamu İç Denetiminin Değişimi Üzerine Bir Araştırma, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 18, Sayı 2, 2009, Sayfa 209-227.

Prof. Dr. Gülten UYER Yönetimde Denetimin Yeri ve Önemi Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Emekli Öğretim Üyesi, Başkent Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Kurucu Müdürü.

Hüsamettin Örnek, “Kamu Yönetiminde Denetim ve İlkeleri”, Denetim, Yıl: 6, Sayı: 71-72, Kasım-Aralık, 1991, s. 14.

Doç. Dr. İzzet LOFÇA Kamu Yönetiminde Denetim Atatürk Üniversitesi.

İnaç, H. ve Ünal F. (2007). Türkiye’de Kamu Yönetiminin Denetlenmesinde Yönetimde Açıklığın Önemi ve Uygulama Düzeyi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:18, ss. 41-62.

Yrd. Doç. Dr. Kadir Caner DOĞAN, Yönetimin Bir Fonksiyonu Olarak Denetim ve Kamu Yönetimindeki Yeri, Ombudsman Akademik Dergisi, Yıl: 2 Sayı: 3 Tarih: Temmuz-Aralık 2015 Ss: 107-141 Issn: 2148-256x

Türk Kamu Yönetiminde Teftiş ve İç Denetim TODAİE Yayın No: 364 ISBN: 978-975-8918-46-1, © 1. Baskı, Haziran 2012.

Kemal Tosun, İşletme Yönetimi, Mars Basım Yayın ve Dağıtım Ltd. Şti., İstanbul-1984, s. 129.

Mehri TUFAN Kocaeli İl Özel İdaresi, İK ve Eğitim Müdürlüğü- Mustafa GÖRÜN

Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Öğretim Üyesi, Türkiye'deki Kamu İç Denetim Sisteminin Uluslararası İç Denetim Standartları Çerçevesinde İncelenmesi, Sayıştay Dergisi Sayı:89/ Nisan - Haziran 2013.

Yrd.Doç.Dr. Mahmut AKPINAR, Denetim Anlayış ve Metodolojisinde Değişimin Adı: İç Denetim, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 7, Sayı 14, 2011.

Murat Demirkol DENETİMİN ÖNEMİ VE DENETİM TÜRLERİ TİDE-Türkiye İç Denetim Enstitüsü Üyesi Serbest Muhasebeci Mali Müşavir.

Nuri Tortop - Eyüp G. İspir - Burhan Aykaç, Yönetim Bilimi, Yargı Yayınları, Ankara-1993, s. 160.

<http://www.stratejikboyut.com/haber/kamuda-denetim-organlari-ve-gorevleri--28538.html>

<http://www.mufetder.org.tr/makaleler/turk-kamu-denetim-sistemi-ve-yerel-yonetimler-acisindan-degerlendirilmesi-1/>

<http://www.emisan.com.tr/gunumuz-de-denetim-ve-denetimin-onemi/>

<http://www.sistemyon.com.tr/tr/eserlerimiz/makalelerimiz/84-denetimin-onemi>

https://www.kongar.org/makaleler/mak_kam.php

<http://msonet.org/cat.asp?nid=221>

http://www.denetimnet.net/Pages/ttk_bagimsiz_denetim_nedir.aspx

<http://www.ysm.com.tr/bagimsiz-denetim-nedir-faydaları-nelerdir/>

<http://akademikperspektif.com/2013/02/04/ombudsmanlik-kurumu-ve-turkiyede-ombudsmanlik/>

<http://notoku.com/idari-denetim-turleri/>

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu, (<http://rega.basbakanlik.gov.tr/eskiler/2003/12/20031224.htm>)

İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, (<http://rega.basbakanlik.gov.tr/eskiler/2006/07/20060712.htm>)

6 Kasım 2007 tarihinde açıklanan Türkiye 2007 İlerleme Raporunun Mali Kontrol Faslına ilişkin Dışişleri Bakanlığı Gayriresmî Tercümesi, Erişim Tarihi: 6 Şubat 2010,

İDKK, "Kamu İç Denetim Standartları", Erişim: 06.02.2010, (http://www.idkk.gov.tr/web/guest/kamu_ic_denetim_standartlari)

İDKK, "Kamu İç Denetçileri Meslek Ahlak Kuralları", Erişim: 06.02.2010, (http://www.idkk.gov.tr/web/guest/ic_denetci_meslek_ahlak)

İDKK, "Kamu İç Denetim Birim Yönergesi", Erişim: 06.02.2010, (http://www.idkk.gov.tr/web/guest/ic_denetim_birim_yonergesi)

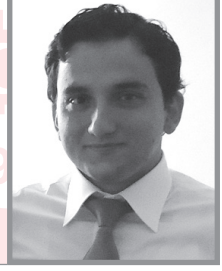
İDKK, "Kamu İç Denetçi Sertifikasının Derecelendirilmesine İlişkin Esas ve Usuller", Erişim :06.02 2010, (<http://www.idkk.gov.tr/>

[web/guest/ic_denetci_sertifika_derecelendirme](http://www.idkk.gov.tr/web/guest/ic_denetci_sertifika_derecelendirme))

<http://icdenetim.saglik.gov.tr/TR,4067/ic-denetim-ve-ic-kontrol-makaleleri.html>

<file:///C:/Users/serbeyy/Downloads/seyitkocberber.pdf>

TAŞERONUN ALMADIĞI ÖNLEMLERDEN DOLAYI BELEDİYELERE AİT İŞYERİ MÜHÜRLENİR Mİ?

Recep GÜNER

ÇSGB İş Müfettişi
Elektrik ve Elektronik Müh.

ÖZET

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununu kapsamında bazı durumlarda iş kısmen ya da tamamen durdurulur. Kabaca işin kısmen veya tamamen durdurulacağı durumlar şu şekilde sıralanabilir; hayati tehlike mevcudiyeti, risk değerlendirmesi yapmamak, tehlikeli ve kontrolsüz üretim. Söz konusu noksan ve kusurların belediyelerden kaynaklanması halinde işyerinin mühürlenerek işin durdurulacağı aşikârdır. Asıl merak edilen nokta durdurmaya esas teşkil eden noksanların belediyelerin taşeronundan kaynaklanması halinde işyerinin mühürlenip mühürlenmeyeceğidir.

Anahtar Sözcükler: İşin Durdurulması, Taşerondan Dolayı İşyerinin Mühürlenmesi, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Taşerondan Kaynaklanan Noksanlıklardan İşin Durdurulması

1. GİRİŞ

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 25 inci maddesine göre iş kısmen veya tamamen durdurulmaktadır. Söz konusu maddeye göre hayati tehlike arz eden bir noksanlıkta, bazı meslek kolları için risk değerlendirilmesi yapılmaması halinde ve çok tehlikeli sınıfta yer alan ve ihale ile alınan işlerde; teknolojik gelişme, iş gücü kapasitesinin artırılması, üretim metotlarında yenilik gibi bir kısım unsurlar sağlanmadan üretim ve/veya imalat planlarına, iş programlarına aykırı hareket edilerek üretim zorlaması nedeniyle **hayati tehlike oluşturacak şekilde çalışılması halinde** iş kısmen veya tamamen durdurulur. Bilindiği gibi taşeron veya ihale usulü çalışma belediyelerde yoğun bir şekilde görülmektedir. **İşin durdurulması esas**

itibariyle işverene değil doğrudan tehlike arz eden işe ve işlemlere yöneliktir. Yukarıda saymış olduğumuz hususlar belediyelerin taşeronlarından kaynaklanması halinde taşeronun işçilerinin çalıştığı belediyelere ait işyerinin mühürlenerek işin kısmen veya tamamen durdurulması söz konusu olabilir. Her ne kadar kendi noksan veya eksiğinin olmamasına rağmen taşeronun kusurundan dolayı işyerinin mühürlenmesi hakkaniyet dairesinde adil görünmese de iş sağlığı ve güvenliği bir bütün olarak düşünülmelidir. Alınmayan her önlem hem taşeronun hem de o işyerinde istihdam edilen tüm çalışanların hayatını tehlikeye atmaktadır. Bu sebepten ötürü hangi durumlarda işyerinin mühürlendiğinin belediyelerce iyi bilinmesi ve taşeronlarını bu konularda sıkı denetlemesi son derece önemlidir.

2. İŞİN DURDURULMASININ MEVZUATTAKİ YERİ

Konu 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 25 inci maddesinde “İşin Durdurulması” başlığı altında düzenlenmiştir. Bu madde hükmüne göre, işyerindeki bina ve eklentilerde, çalışma yöntem ve şekillerinde veya iş ekipmanlarında çalışanlar için hayati tehlike oluşturan bir husus tespit edildiğinde; bu tehlike giderilinceye kadar, hayati tehlikenin niteliği ve bu tehlikeden doğabilecek riskin etkileyebileceği alan ile çalışanlar dikkate alınarak, işyerinin bir bölümünde veya tamamında iş durdurulur. Ayrıca, çok tehlikeli sınıfta yer alan maden, metal ve yapı işleri ile tehlikeli kimyasallarla çalışan işlerin yapıldığı veya büyük endüstriyel kazaların olabileceği işyerlerinde, risk değerlendirmesi yapılmamış olması durumunda iş durdurulması gerekir. 6645 sayılı Kanunun 2 inci maddesi ile, çok tehlikeli sınıfta yer alan ve ihale ile alınan işlerde; teknolojik gelişme, iş gücü kapasitesinin artırılması, üretim metotlarında yenilik gibi bir kısım unsurlar sağlanmadan üretim ve/veya imalat planlarına, iş programlarına aykırı hareket edilerek üretim zorlaması nedeniyle hayati tehlike oluşturacak şekilde çalışma biçimleri, işin durdurulma sebebi sayılacağı hükmü getirilmiştir.

Belediyelerde alt işverenlik ilişkisi kurulmuş bir taşeron firmanın yaptığı iş ve işlemlerin hayati tehlike arz etmesi, bazı iş kollarında risk değerlendirmesi yapmaması veya tehlikeli bir şekilde üretim yapması durumunda iş kısmen veya tamamen durdurulur ve taşeronun çalışanlarının bulunduğu belediyelere ait işyeri mühürlenir.

3. HAYATİ TEHLİKE ARZ EDEN NOKSANLIĞIN TESPİT EDİLMESİ HALİNDE İŞİN DURDURULMASI

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 25 inci maddesine göre işyerindeki bina ve eklentilerde, çalışma yöntem ve şekillerinde veya iş ekipmanlarında çalışanlar için hayati tehlike oluşturan bir husus tespit

edildiğinde; bu tehlike giderilinceye kadar, hayati tehlikenin niteliği ve bu tehlikeden doğabilecek riskin etkileyebileceği alan ile çalışanlar dikkate alınarak, işyerinin bir bölümünde veya tamamında iş durdurulur. Hayati tehlikenin mevzuatımızda tam olarak bir tanımı yoktur. İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarında hayati tehlike olarak değerlendirilen noksan hususlar çalışanların can güvenliği açısından acil önlem alınması gereken ve iş kazasına sebep olma olasılığı çok yüksek olan durumlardır. Bununla kısa sürede çalışan için hayati tehlike olmasa bile uzun periyotlarda maruz kaldığında meslek hastalığına yol açabilen durumlarda hayati tehlike olarak sınıflandırılır. Çalışma Bakanlığı iş müfettişleri tarafından yürütülen iş sağlığı ve güvenliği teftişlerinde hayati tehlike arz eden durumların 4 ana başlık altında toplandığı görülmektedir;

- Yüksekten düşme veya yüksekten cisim düşmesi.
- Elektrik ile doğrudan veya dolaylı temas.
- Tehlikeli, zararlı, boğucu kimyasal maddelerin yayılımı.
- Patlama, parlama ve yangın.

Taşeronun yukarıda saymış olduğumuz hayati tehlikelerden birine veya bir kaçına sebep olması durumunda belediyelerin işyeri mühürlenerek işin tamamı veya bir kısmı durdurulur.

Hayati tehlike arz eden noksan husus olarak yapı işlerinde betonarme platformların döşeme kenarlarında, asansör, merdiven, baca, shaft ve aydınlatma boşlukları gibi döşemelerde süreksizlik meydana getiren boşluklarda çalışanların veya malzemelerin düşmesini engelleyecek toplu koruma tedbirlerinin bulunmaması verilebilir. Bunun yanında belediyelerin bünyesinde bulunan laboratuvarlarda havalandırma sistemi, çeker ocak ve gerekli koruyucu donanımlar olmaksızın çalışmak uzun vadede meslek hastalığına yol açan hayati tehlikelere örnek verilebilir. Söz konusu noksanlıkların iş müfettişi tarafın-

dan tespit edilmesi halinde işin durdurulması yaptırımı uygulanır.

4. RİSK DEĞERLENDİRMESİ YAPILMAMASI HALİNDE İŞİN DURDURULMASI

Birer işveren olarak belediyeler risk değerlendirmesi yapmak zorundadır. Bununla beraber İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliğinin 15 inci maddesine göre “Her alt işveren (taşeron) yürüttükleri işlerle ilgili olarak, bu Yönetmelik hükümleri uyarınca gerekli risk değerlendirmesi çalışmalarını” yapmak veya yaptırmakla yükümlüdür. Tanım olarak risk değerlendirmesi “işyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gerekli” çalışmalar olarak İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 3 üncü maddesinde yer almaktadır. İş sağlığı ve güvenliği çalışmalarının merkezinde iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi, çalışanların ruh ve vücut bütünlüğünün korunması yatmaktadır. Bu noktada işyerinde var olan veya işyeri dışından gelebilecek muhtemel tehlikelerin belirlenmesi ve ortaya çıkabilecek risklerin analiz edilerek gerekli önlemlerin alınması büyük önem arz etmektedir. **Risk değerlendirmesi yapmanın temel amacı işyerinde iş kazası veya meslek hastalığına yol açabilecek risklerin belirlenmesi ve söz konusu risklerin herhangi bir can veya mal kaybına sebep olmadan önce gerekli önlemlerin alınmasıdır.** Risk değerlendirmesinin arz etmiş olduğu öneme binaen yükümlülüğü yerine getirmeye belli alandaki işyerinde iş tamamen durdurulmaktadır. İşyerinde hayati tehlike arz eden bir noksan hususun mevcudiyetinden ayrı olarak çok tehlikeli sınıfta yer alan maden, metal ve yapı işleri ile tehlikeli kimyasallarla çalışılan işlerin yapıldığı veya büyük endüstriyel kazaların olabileceği işyerlerinde, risk değerlendirmesi yapılmaması halinde işin tamamının

durdurulması söz konusudur. Risk değerlendirmesi yapmadığı durumda mühürlenecek işyerleri İşkolları Yönetmeliğinin 3 üncü sıra numarasında yer alan “Madencilik ve taş ocakları”, 4 üncü sırada “Petrol, kimya, lastik, plastik ve ilaç”, 12 nci numarasında “Metal” ve 13 sıra numarasında “İnşaat” işkollarından sayılıp, İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinde “çok tehlikeli” sınıfta yer alan işyerleri ve ayrıca Büyük Endüstriyel Kazaların Kontrolü Hakkında Yönetmelik kapsamına giren işyerleri olarak sıralanmaktadır.

İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliğinin 15 inci maddesine göre “Asıl işveren, alt işverenlerce yürütülen risk değerlendirmesi çalışmalarını denetler ve bu konudaki çalışmaları koordine” etmekle yükümlüdür. Bu kapsamda asıl işveren konumunda olan belediyeler, taşeron tarafından hazırlanmış olan risk değerlendirmesinin amacına uygun bir şekilde hazırlanmasını, risk kontrol adımlarının uygulanmasını, dokümantasyonun mevzuata uygunluğunu denetlemek zorundadır. Asıl işveren olarak belediyeler kendi risk değerlendirmesiyle taşeron veya taşeronların hazırlamış olduğu risk değerlendirmelerini birleştirmek ve risklerin bertaraf edilmesi için risk kontrol tedbirlerinin uygulanmasını izlemek ve denetlemekle yükümlüdür¹. Belediyeler risk değerlendirmesi çalışmaları kapsamında ihtiyaç duyulan bilgileri taşeronlara sağlamakla² zorundadır. Özellikle, taşeron işçilerinin çalışma mahallerinde veya yakınında tehlike ortaya arz edebilecek nitelikte olan ekipmanlar, kimyasallar ve bunların müstahzarları, üretim süreci, işyeri bina ve eklentileri, acil durum müdahale prosedürleri vb. konularda taşeronun risk değerlendirmesi hazırlarken ihtiyaç duyduğu bilgi ve belgeler asıl işveren konumunda olan belediyeler tarafından sağlanması gerekmektedir.

1 İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği madde 15/2

2 İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği madde 15/1.b

Taşeron veya taşeronların risk değerlendirilmesi yapmaması durumunda yürüttüğü iş ve işler durdurulurken gerekli izleme ve denetleme yükümlülüğünü yerine getirmeyen asıl işveren olarak belediyelere de idari para cezası uygulanabilir.

5. ÜRETİM KAPASİTESİNİN ÜZERİNDE HAYATİ TEHLİKE OLUŞTURACAK ŞEKİLDE ÇALIŞILMASI HALİNDE İŞİN DURDURULMASI

İş kazaları ve meslek hastalıklarından dolayı yaşanan can kayıpları ve yaralanmaların ülke ekonomisinde ve toplum vicdanında açmış olduğu derin yaralar zararın tanziminden çok önlenmesinin daha önemli olduğunun anlaşılmasını sağlamıştır. Kontrolsüz bir şekilde üretmek ve daha fazla kâr elde etme arzusu tarihte sebep olduğu sayısız iş kazası ile iş güvenliğinin önemini her seferinde ortaya koymuştur. Üretim kapasitesinin üzerinde çalışma yapmanın işçiler üzerinde yorgunluk ve yıpranmayı arttırarak çalışanlarda dikkat bozukluğu ve bezginliğe sebep olduğu ve bu nedenden ötürü iş kazası meydana gelme ihtimalinin arttığı bilinen bir gerçektir. Özellikle, 2014 yılı içerisinde yaşanan elim iş kazaları toplum vicdanında derin yaralar açılmış ve kapasitenin üzerinde aşırı üretimin doğurabileceği sonuçları gözler önüne fazlasıyla sermiştir. Bu sebeplerden ötürü 6645 sayılı Kanun ile çok tehlikeli sınıfta yer alan ve ihale ile alınan işlerde; teknolojik gelişme, iş gücü kapasitesinin artırılması, üretim metotlarında yenilik gibi bir kısım unsurlar sağlanmadan üretim ve/veya imalat planlarına, iş programlarına aykırı hareket edilerek üretim zorlaması nedeniyle hayati tehlike oluşturacak şekilde çalışılması işin durdurulması nedeni olarak belirlenmiştir.

Belediyelerin taşeronlarının üretim kapasitesinin üzerinde hayati tehlike oluşturacak şekilde çalışma yapması durumunda belediyelerin işyeri mühürlenir ve hayati tehlikenin boyutuna göre iş kısmen veya tamamen durdurulur. **Bu duruma verilebilecek en güzel örnek** belediyelerin ihale usulü ile vermiş olduğu bina, ek hizmet binası, alt yapı çalışması vb. çalışmalarını taşeronla ver-

mesi, taşeronun iş teslimi amacıyla önlem almaksızın kapasitenin üzerinde çalışmasıdır.

6. SONUÇ

İşin durdurulması hem maddi kayıp yönünden hem de sebep olduğu itibar kaybindan dolayı son derece ağır bir idari yaptırımdır. Bu nedenle, belediyelerin işin durdurulmasına sebep olan durumları iyi bilmesi ve gerekli önlemleri alması gereklidir. Belediyeler, işin durdurulmasının yerine getirildiği tarihten itibaren altı iş günü içinde, yetkili iş mahkemesinde işin durdurulması kararına itiraz edebilir. İtiraz, işin durdurulması kararının uygulanmasını etkilemez. Mahkeme itirazı öncelikle görüşür ve altı iş günü içinde karara bağlar. Mahkeme kararı kesindir. İş mahkemesine başvurmak işin durdurulması kararının uygulanmasına engel teşkil etmez, karar sürecinde işin durdurulması yaptırımını devam eder. İş mahkemelerinin işin durdurulması kararlarının kaldırılmasına yönelik karar alması durumunda karar uygulanmak üzere, işyerinin bağlı bulunduğu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne gönderilir. İl Müdürlüğü mülki idare amirine kararı iletir, mülki amirin emriyle mühür sökülerek işyeri açılır ve durum bir tutanak düzenlenerek İl Müdürlüğüne işyeri dosyasında saklanmak üzere bildirilir.

KAYNAKÇA

T.C. Yasalar (04.04.2015) İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Ankara. Resmi Gazete (29335 sayılı)

T.C. Yasalar (20.06.2012) 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Resmi Gazete(28339 sayılı)

(26.12.2012) İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği.

Ek-Tehlike Sınıfları Listesi (NACE Kodları Rev.2)(19.02.2015). Resmi Gazete (28509 sayılı)

(29.12.2012) İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği. Resmi Gazete (28512 sayılı)

KAMU MALLARINDA PARSELASYON UYGULAMALARI-3

Suat ŞİMŞEK

Maliye Bakanlığı
Maliye Uzmanı

Çalışmamızın, birinci bölümünde kamu malı kavramını, sonrasında ise kamu mallarının bir türü olan hizmet mallarında imar uygulaması ile ilgili kuralları açıklamıştık. Çalışmamızın ikinci bölümünde ise kamu mallarının diğer bir türü olan orta mallarında imar uygulamasını izah etmiştik. Çalışmamızın bu bölümünde ise çeşitli kamu mallarının parselasyona tabi tutulmasını izah edeceğiz.

7. KIYILARDA VE SAHİL ŞERİTLE- RİNDE İMAR UYGULAMASI

Sahipsiz mallar arasında yer alan kıyılar, Anayasanın 43 üncü maddesinde özel olarak düzenlenmiştir. Anayasanın anılan maddesine göre; “Kıyılar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir. Kıyılarla sahil şeritlerinin kullanış amaçlarına göre derinliği ve kişilerin bu yerlerden yararlanma imkan ve şartları kanunla düzenlenir.” Bu amaçla 04.04.1990 tarih ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu çıkarılmıştır.

Teknik olarak söylemek gerekir ise kıyı; kıyı kenar çizgisi ile kıyı çizgisi arasında kalan alandır. **Kıyı çizgisi**; deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun kara parçasına değdiği noktaların birleşmesinden oluşan meteorolojik olaylara göre değişen doğal çizgidir. Tabii ve suni göllerde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne

belirlenen maksimum su kotu kıyı çizgisini belirler.

Kıyı kenar çizgisi ise; deniz, tabii ve suni göl ve akarsuların alçak-basık kıyı özelliği gösteren kesimlerinde kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu, kumsal ve kıyı kumullarından oluşan kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırı; dar-yüksek kıyı özelliği gösteren kesimlerinde ise, şev ya da falezin üst sınırıdır.

Anayasanın 43. maddesine ve 3621 sayılı Kıyı Kanununa göre kıyılar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Kıyılar, herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasına açıktır. Kıyı ve sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir.

Anayasanın 43 üncü maddesinde; kıyıların, Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu, deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararının gözetileceği ve kıyılarla sahil şeritlerinin, kullanım amaçlarına göre derinliği ve kişilerin bu yerlerden yararlanma imkan ve şartlarının kanunla düzenleneceği öngörülmüştür. Bu maddeye göre kıyılar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır, bu nitelikleri gereği de özel mülkiyet konu olmaları mümkün değildir. Anayasa Mahkemesinin 16.02.1965 tarihli ve E:1963/126, K:1965/7; 25.02.1986 tarihli ve E:1985/1, K:1986/4

sayılı kararlarında, doğal servet ve kaynakların Devletin hüküm ve tasarrufu altında olmasının ne anlama geldiği açıklanmıştır. Bu kararlara göre “Anayasa, tabii servetleri ve kaynaklarını Medeni Kanunun hükümlerine bağlı özel mülkiyet düzeninin kapsamı dışında bırakmakta, onlara Devletin, devlet olma niteliği ile eli altında tuttuğu nesnelere düzeni içinde yer vermektedir. Her iki düzen başka başka koşullara ve kurallara bağlıdır; değişik niteliktedir; aralarında birbirlerine karıştırılmalarını önleyecek bellilik ve kesinlikte sınırlar vardır. Anayasa, tabii servetlerin ve kaynakların devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunduğunu açıklamakla aynı zamanda bunların mülkiyet konusu olamayacağını da hükme bağlamıştır”

Hatta 1982 Anayasası kıyıyı, sahihsiz doğal nitelikli ve herkese açık bir kamu malı olarak ortaya koyarken bu alanda yer alan diğer kamu mallarından da farklı düzende görmüştür. Gerçekten Anayasa, 168 inci maddesinde tabii servet ve kaynakların işletme hakkının özel kişilere devredilebilmesine, 169 uncu maddede ise kamu yararının gerektiği durumlarda ormanlar üzerinde irtifak hakkı kurulabilmesine imkan tanımalarına rağmen kıyılarda ise böyle bir durum öngörülmemiştir. Devletin hüküm ve tasarrufu altında görülen ve diğer sahihsiz kamu mallarından farklı olan kıyılar üzerinde özel mülkiyet kurulabilmesi ya da buralarda özel kişiler lehine kullanma izni verilmesi, 43 üncü maddede düzenlenmemiştir.

Bu nedenle kıyılar, özel mülkiyete konu olamaz. **Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan ve özel mülkiyete konu olmayan kıyıların parselasyon işlemine tabi tutulması mümkün değildir.** Bu husus, Bayındırlık ve İskân Bakanlığının (Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü) 23.09.2005 tarihli ve 9949 sayılı görüş yazısında da ifade edilmiştir. Söz konusu yazıya göre; “Kıyılar denizlerin tamamlayıcısı olup, doğal niteliği gereği özel mülkiyete konu olamaz. Kıyı, herhangi bir tahsis işlemine

gerek olmaksızın doğrudan doğruya doğal yapısından ötürü herkesin serbestçe yararlanmasına sunulmuş sahihsiz kamu malıdır. Böylece kıyının devir ve ferag edilmesi, zamanlaşımı yoluyla mülkiyetinin kazanılması, tapu sicil hükümlerine bağlı bulunması, haczedilmesi mümkün değildir. Bu nedenle mülkiyete konu olmayan ve Devletin hüküm ve tasarrufu altında olan kıyı kenar çizgisi ile deniz arasında kalan kıyı alanlarının 3194 sayılı İmar Kanununun 18. maddesi kapsamında düzenlemeye tabi tutulması söz konusu değildir”¹

Yargı kararları da, kıyıların imar uygulamasına konu edilemeyeceği yönündedir. Hatta yargı kararlarına göre kıyıda yapılan imar uygulaması yok hükmündedir. Bu nedenle (normal şartlarda parselasyon sonucu oluşan tapuların iptal edilebilmesi öncelikle parselasyon işleminin idari yargıda iptal edilmesi, sonrasında adli yargıda tapu iptali davası açılması gerekmesine rağmen) kıyıda yapılan imar uygulaması sonucu oluşan tapuların iptali için doğrudan tapu iptali davası açılabilir. Örneğin, Yargıtay 1. Hukuk Dairesinin 25.04.2005 tarihli ve E:2005/4430, K:2005/5039 sayılı kararında; kıyıların kamu malı niteliği taşıyan ve devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerden bulunduğu, anılan yerlerin özel mülkiyete konu olamayacağı, belirtilen nitelikteki yerlerde tapu kayıtlarının oluşmasının olanaksız olduğu, her nasılsa kıyılarda oluşturulan mülkiyet belgelerine değer verilmesine de olanak bulunmadığı, sicilin dayanağının idari kararlar oluşmasının bu sonucu değiştirmeyeceği, kıyıda tapu oluşturulması sonucunu doğuran idari kararların (parselasyon işlemi) da iptali gereken değil, yok hükmündeki tasarruflardan olduğu, bu nedenle, idari tasarrufun iptali için idari yargı yerinde iptal davası açılmamış olmasının, adli yargıda tapu iptali davası açılmasına engel teşkil etmeyeceği vurgulanmıştır.

1 Koçak, Hüseyin ve Beyaz, Metin (2007) İmar Uygulamaları, s: 148

Uygulamada bazı belediyelerin kıyıda kalan şahıs parsellerinin kıyı dışına çıkarılması için arazi ve arsa düzenlemesi yaptıkları görülmektedir. Üstelik bazı yazarlar da kıyıların da düzenlemeye alınması gerektiği görüşündedirler. Bu görüşü savunan yazarlara göre “Bayındırlık ve İskân Bakanlığının 5.7.1987 tarih ve B-01-Gn.Md./110 sayılı genelgesinde; kıyılarda Medeni Kanununun 641 inci maddesi esaslarına öncelikle uyulacağı, kıyı ve sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararının gözetileceği ve kıyı-kenar çizgisinin tanımı içinde kalan yerlerde mülkiyet yönünden aksi ispat edilmedikçe kamulaştırma yapıncaya kadar mülkiyet hakkının saklı olduğu belirtilmektedir. İmar planındaki sahil şeridinde kalan mülkiyetler nasıl imar planına göre uygulama görüp, plan uyarınca düzenleniyor ise, kıyıda kalan parsellerin de imar planı uyarınca düzenlemeye alınması, planın bir bütün olarak uygulanması gerekmektedir”². Oysaki, kıyıda kalan taşınmazların kamunun ortak kullanımına nasıl alınacağı Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte gösterilmiştir. Söz konusu Yönetmelik hükümleri gereğince kıyıda kalan taşınmazlar hakkında defterdarlıklar ve malmüdürlükleri tarafından tapu iptali davası açılması gerekmektedir. **Bu nedenle kıyının kamunun eline geçmesini sağlamak amacı ile arazi ve arsa düzenlemesi uygulaması yapılması mümkün değildir**³.

Kıyıların aksine, sahil şeritlerinin imar uygulamasına tabi tutulması mümkündür; ancak bu alanda Kıyı Kanunu’nda ve Uygulama Yönetmeliğinde sayılanların dışındaki amaçlarla (örneğin konut parseli) oluşturulması mümkün değildir.

8. DÜZENLEME SAHASINDA KALAN ORMANLARIN DURUMU

Ormanlar bir ülke için önem taşıması ve kamu yararı ile çok yakın ilişkisi olması

nedeniyle diğer taşınmazlardan farklı bir düzenlemeye tabi tutulmaktadır. Ormanların korunması ve geliştirilmesi konusu Anayasanın 169 uncu maddesiyle düzenlenmiştir. Buna göre; ormanların korunması ve sahalılarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir. Ayrıca, 31.08.1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanunu bulunmaktadır. Bu Kanunun 1 inci maddesinde ormanın tanımı yapılmıştır. Bu tanıma göre; **tabii olarak yetişen ve emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık toplulukları yerleriyle birlikte orman sayılır**.

3402 sayılı Kadastro Kanununun 16 nci maddesinin (D) bendinde, ormanların Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunduğu ve Kadastro Kanununda hüküm bulunmayan hallerde, özel kanunları hükümlerine tabi olduğu belirtilmektedir. İmar ve ihya yoluyla taşınmaz mal kazanılmasını düzenleyen 17 nci maddesinde de, ormanların ihya edilerek kazanılmasının mümkün olmadığı, ifade edilmiştir.

Ormanlar kamu malı niteliğinde oldukları ve özel mülkiyete konu olamayacakları için imar planı içinde orman bulunuyorsa düzenleme alanı tespit edilirken ormanların düzenleme dışında tutulmasında fayda vardır. Çünkü ormanların arazi ve arsa düzenlemesine tabi tutulması ve bu alanlarda imar parseli oluşturulması mümkün değildir. İmar Kanununun 18 inci maddesine göre parselasyon işlemi ile yürürlükte bulunan imar planı hükümlerine uygun olarak üzerinde yapı yapmaya elverişli düzgün imar parselleri oluşturmak amaçlanmaktadır. Orman alanı olarak belirlenmiş yerlerin inşaaata elverişli imar parseli haline getirilemeyecek alanlar olması nedeniyle, parselasyon işlemine tabi tutulmalarına yasal olarak bulunmamaktadır⁴.

2 Ülkü, H., Olgun, Ö. (1993), “Arsa Düzenleme Sorunlar ve Öneriler”, s: 261

3 Danıştay Altıncı Dairesi, 23.01.1992, E:1990/1293, K:1992/208

4 Danıştay Altıncı Dairesi, 16.03.2007, E:2005/28,

Bu nedenle imar planı içinde veya sınırında orman var ise düzenleme sınırının ormanı içine almayacak şekilde geçirilmesi gerekir⁵. Eğer düzenleme alanında bulunan orman vasıflı alanların yüzölçümü küçük ise bu alanlar da düzenlemeye alınabilir ancak ormanlardan DOP kesilemez⁶. Gerek Orman Kanununda ve gerekse İmar Kanununda ormanlardan DOP alınacağına dair herhangi bir hüküm yer almamaktadır.

Üstelik Danıştayın “düzenleme sonucu değer artışı yaşanmayan taşınmazlardan DOP kesilemeyeceği” yönündeki içtihadı dikkate alındığında düzenleme nedeni ile herhangi bir değer artışı gerçekleşmeyen ormanlardan DOP alınmaması gerekir.

Ormanlar parsellere şuyulandırılmaz. Ayrıca, orman vasıflı taşınmazlarda zemin değişikliği yapılamaz. Çünkü zemin değişikliği, orman olan bir yerin özel mülkiyete, orman olmayan bir yerin de orman rejimine tabi olması sonucunu doğurur ki imar uygulamasının bu sonucu doğurması mümkün değildir.

Kısaca özetlemek gerekir ise ormanlar uygulamaya girdiği gibi çıkar. Bu nedenle ormanlar, düzenleme sahasının yüzölçümünde ve DOP hesabında dikkate alınmaz. Örneğin 30.000 m²lik bir düzenleme alanında 5.000 m² orman alanı bulunduğunu, bu alanda umumi hizmetler için ayrılan alanın ise 10.000 m² olduğunu varsayalım. Bu takdirde düzenlemeye giren parsellerin toplam yüzölçümü 30.000-5.000 = 25.000 m²dir. DOP oranı ise 10.000/25.000= %40 olarak bulunur.

9. GENEL SULAR VE BUNLARIN METRUKATI

Genel sular doğal nitelikleri gereği sınırsız mallardandır ve herkesin yararlanması-

na açık yerlerdir. Medeni Kanunun 715 inci maddesinde bunların, yararının kamuya ait olup kimsenin mülkü olmadığı belirtilmiştir. Genel suları üç kısımda değerlendirmek mümkündür: **İlk kısım yer altı sularıdır.** 167 sayılı Kanuna göre, yeraltı suları da genel sular kapsamındadır. Bu madde hükmüne göre; yeraltı suları Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. **İkincisi jeotermal ve doğal mineralli sulardır.** 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununun 4 üncü maddesine göre jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sular, Devletin hüküm ve tasarrufu altında olup buldukları arzın mülkiyetine tâbi değildir. **Son grup ise nehir, göl ve akarsulardır.**

Bu üç grubun tamamı da Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır ve herkesin kullanımına açıktır. Bunların özel mülkiyete konu olması mümkün değildir. Bu nedenle genel suların arazi ve arsa düzenlemesine tabi tutulması mümkün değildir.

Aktif su arklarının ve halen kullanılan ve uygulama imar planına aykırılık teşkil etmeyen DSİ sulama kanalları, parsellere tabi tutulamaz. Bunlar, düzenleme sahasının toplam alanına ve de DOP kesilerek oluşturulacak tesislerin toplam alanına dâhil edilmez; sanki uygulama sahasının dışındaymış gibi bir muameleye tabi tutulur⁷. Uygulamaya girdiği haliyle çıkar.

Ancak, kuruyan nehir, akarsu ve göl yataklarının, su arklarının ve imar planı gereğince kapanması gereken sulama kanallarının düzenlemeye tabi tutulması mümkündür. Çünkü bu durumda kamu malının asli unsuru olan ve herkesin yararlandığı su kaynağı ortadan kalkmış ve dolayısıyla kamu malı niteliği kendiliğinden kaybolmuş olur.

Ayrıca, bunlar Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu için bunların metrukunun da arazi ve arsa düzenlemesi esnasında Hazine adına tescil edilmesi gerekir. Danıştay kararlarına göre kapanan

K:2007/1673; 23.09.1999, E:1998/3988, K:1999/4194; 20.01.1997, E:1996/1530, K:1997/338

5 Çelik, Kemal (2006) Planlama ve İmar Kanunu Uygulaması, Arazi ve Arsa Düzenlemesi, s: 320

6 Koçak, Hüseyin ve Beyaz, Metin (2004) İmar Uygulamaları, s: 214

7 Çelik, Kemal (2006) Planlama ve İmar Kanunu Uygulaması, Arazi ve Arsa Düzenlemesi, s: 262

su arklarının ve kuruyan dere yataklarının belediye adına tescili mümkün değildir. Bu alanların uygulama esnasında Hazine adına tescil edilmesi gerekir. Konu hakkında, Danıştay Altıncı Dairesinin 18.10.2000 tarihli ve E:1999/3205, K:2000/5204 sayılı kararı ile aynı Dairenin 12.05.1999 tarihli ve E:1998/2248, K:1999/2522 sayılı kararına bakılabilir. Danıştayın bu şekilde karar vermesinde Türk Medeni Kanununun “Birikme, dolma, toprak kayması veya kamuya ait suların yatağında ya da seviyesinde değişme gibi sebeplerle sahihsiz yerlerde yeniden oluşan yararlanmaya elverişli arazi Devlete ait olur. Devlet, bu araziyi kamusal bir sakınca bulunmadığı takdirde öncelikle arazisi kayba uğrayana veya bitişik arazi malikine devredebilir. Toprak parçalarının kendi arazisinden koptuğunu ispat eden malik, bunları, durumu öğrendiği tarihten başlayarak bir ve her halde oluşumun gerçekleştiği tarihten başlayarak on yıl içinde geri alabilir” hükmünü ihtiva eden 708 inci maddesinin de etkili olduğu görülmektedir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından kamulaştırılarak tesis edilen sulama kanalları, imar planı ve parselasyon nedeniyle kapatılırsa, parselasyonda ihdas ve tescil adı geçen Genel Müdürlüğün muvafakati üzerine Hazine adına yapılır. Eğer söz konusu kanallar, irtifak kamulaştırması suretiyle yapılmış ise, parselin mülkiyeti halen malikinde olacağı için uygulamaya da bu malik adına girer ve çıkar. İmar planı dolayısıyla ve parselasyon nedeniyle kanal kapatıldığı için üzerindeki irtifak hakkı da sona erer. İrtifak hakkının bu şekilde sona ermesi açısından Medeni Kanun hükümleri uygulanır.

10. MEZARLIKLARIN İMAR UYGULAMASINA TABİ TUTULMASI

Mezarlıkları, aktif mezarlıklar ve metruk (terk edilmiş) mezarlıklar olmak üzere iki kapsamda değerlendirmek mümkündür.

Aktif mezarlıklar, fiilen defin yapılan mezarlıklardır ve bunlar 3998 sayılı Mezarlıkların Korunması Hakkında Kanun ile

düzenlenmiştir. Söz konusu Kanunun 2 nci maddesinde “Bu yerler imar mevzuatı ile veya başka herhangi bir şekilde park, bahçe, meydan, otopark, çocuk parkı, yeşil alan gibi sahalar olarak ayrılamaz ve asli gayesi dışında hiçbir amaç için kullanılamaz. Yol geçme zorunluluğu bulunduğu İçişleri Bakanlığınca kabul edilen mezarlıklar veya bölümleri bu hükmün dışındadır” hükmü yer almaktadır. **Bu nedenle, imar planı içinde aktif mezarlık bulunuyorsa bu mezarlığı uygulama esnasında düzenleme dışında tutulması gerekir. Eğer mezarlık düzenleme alanı dışında tutulmuyorsa, o takdirde düzenleme sahası toplam yüzölçümüne dâhil edilmez. Uygulamaya mezarlık olarak girer, mezarlık olarak çıkar.** TKG M’nin talimatları bu yödedir. Örneğin, adı geçen Genel Müdürlüğün 18.06.1999 tarihli ve 1663 sayılı talimatında⁸; Mezarlıkların Korunması Hakkındaki Kanunun 2 nci maddesiyle, mezarlık vasıflı taşınmazların imar planı kapsamına alınarak park, bahçe, meydan gibi sahalar olarak ayrılamayacağı ve asli gayesi dışında hiçbir amaç için kullanılamayacağına hüküm altına alındığı, bu nedenle vasfı mezarlık olan ve fiilen mezarlık olarak kullanılan taşınmazların imar uygulamasına tabi tutulmalarının veya amaçları dışında kullanılmalarının mümkün olmadığı ifade edilmiştir. Aktif mezarlıklardan DOP kesilemez. Konu hakkında TKG M’nin 18.10.1996 tarihli ve 4560 sayılı talimatında “Mezarlık” vasıflı taşınmazdan, imar uygulaması sırasında DOP alınmasının 3998 sayılı Mezarlıkların Korunması Hakkındaki Kanunun 2 nci maddesi karşısında mümkün bulunmadığı belirtilmiştir⁹.

Metruk mezarlıklar ise, artık defin yapılmayan mezarlıklardır. Bu taşınmazlar uygulama esnasında belediye adına tescil edilir ve

8 Koçak, Hüseyin (2007) “3194 sayılı İmar Yasasının 18 inci Maddesi Gereğince Yapılan Parselasyon ile İlgili Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Muktezalari”

9 Koçak, Hüseyin (2007) “3194 sayılı İmar Yasasının 18 inci Maddesi Gereğince Yapılan Parselasyon ile İlgili Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Muktezalari”

bu taşınmazlardan diğer belediye taşınmazları gibi DOP kesilir.

11. SULAK ALANLARIN DÜZENLEMeye TABİ TUTULMASI

Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği, usulüne uygun olarak tespit edilmiş bulunan sulak alanlarda inşaat yapılması konusunda hükümler ihtiva etmektedir. Sulak alanlar, mutlak koruma bölgeleri, sulak alan bölgeleri, ekolojik etkilenme bölgeleri ve tampon bölgeler olmak üzere 4 gruba ayrılmaktadır. Yönetmelik, her bölgede uygulanacak yapılaşma esaslarını tespit etmektedir.

Mutlak koruma alanlarında hiçbir inşaat ve tesis yapılamaz. Bu yerlerde kalan taşınmazlar üzerinde inşaat ruhsatı verilemez. Bu nedenle, mutlak koruma alanlarının parselasyona tabi tutulması mevzuata aykırıdır¹⁰.

12. Askeri Yasak Bölgelerin ve Güvenlik Bölgelerinin Parselasyona Tabi Tutulması

Milli Savunma Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığı arasında düzenlenen 04.06.2008 tarihli protokol hükümlerine göre Türk Silahlı Kuvvetlerine ait harekât, eğitim ve savunma amaçlı yapıların bulunduğu veya bu yapıların inşa edileceği yerler Milli Savunma Bakanlığının uygun görüşü alınmadan arazi ve arsa düzenlemesine alınmaz. Bu alanlarda MSB tarafından arazi ve arsa düzenlemesine izin verilmesi halinde askeri kullanımı etkileyen, askeri bütünlüğü bozan ve mülkiyeti yok eden veya değiştiren bir uygulama yapılamaz.

Danıştay Altıncı Dairesinin 12.02.2001 tarihli ve E:2000/5423, K:2001/6376 sayılı kararına göre, 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanununa göre askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgeleri içerisinde inşaat yapılabilmesi, yetkili komutanlıktan izin alınması koşuluna bağlı olduğundan, askeri güvenlik bölgesi içerisinde bulunan taşınmazların parselasyon yapıla-

rak imar parseline dönüştürülmesi ve parsel sahiplerine dağıtımının yapılması mümkün değildir¹¹.

Gelecek Bölüm

Çalışmamızın gelecek bölümünde yolların ve meydanların, sit alanlarının, Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan tescil harici alanların imar uygulamasına tabi tutulmasını izaha başlayacağız.

KAYNAKÇA

Çelik, Kemal (2006) **Planlama ve İmar Kanunu Uygulaması**, Arazi ve Arsa Düzenlemesi, Ankara, 2006

Koçak, Hüseyin (2007) “**3194 sayılı İmar Yasasının 18 inci Maddesi Gereğince Yapılan Parselasyon ile İlgili Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Muktezalari**”, Erişim Adresi: <http://www.tasinmazmulkiyeti.org.tr/tr/?Sayfa=Detay& Id=520>, Erişim Tarihi: **21.08.2007**

Koçak, Hüseyin ve Beyaz, Metin (2004) **İmar Uygulamaları**, Ankara, Özkan Matbaacılık, 2004

Koçak, Hüseyin ve Beyaz, Metin (2007) **İmar Uygulamaları**, Ankara, Özkan Matbaacılık, 2007

Şimşek, Suat (2013) “**K a m u Malları Teorisi Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri: Yargıtay ve Danıştay Kararları Işığında Bir Değerlendirme**”, Adalet Dergisi, Yıl: 2013, Sayı: 46

Ülkü, H., Olgun, Ö. (1993) “**A r s a Düzenleme Sorunlar ve Öneriler**”, TM-MOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, Türkiye 4. Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Ankara

¹⁰ Danıştay Altıncı Dairesi, 14.09.1994, E:1993/4629, K:1994/2895

¹¹ Aynı yönde Danıştay Altıncı Dairesi, 09.01.2002, E:2000/6967, K:2002/151

MAHALLİ İDARE PERSONELİNİN KALP KRİZİ GEÇİRMESİNİN 5510-6331 SAYILI KANUNLAR ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Mahmut ÇOLAK

Maliye Bakanlığı
Maliye Uzmanı

1. GİRİŞ

Mahalli idarelerde istihdam şekline bakıldığında genel anlamda memurlar, sürekli ve geçici işçiler, tam ve kısmi zamanlı sözleşmeli personeller olduğu görülmektedir. Söz konusu çalışanların sosyal güvenlikleri memurlar açısından 4/1-c (Emekli Sandığı), işçiler ve sözleşmeli personel açısından 4/1-a (SSK) kapsamında sağlanmaktadır.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun kısa vadeli sigorta kollarından sayılan iş kazası sigortası; geçici yahut sürekli gelir kaybına uğrayan sigortalıya veya yakınlarına yardımlar sağlayan, niteliği bakımından mesleki risk sigorta kolu, amaç yönünden ise kısa vadeli sigorta koludur.

İş kazası 5510 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde şu şekilde tanımlanmıştır. İş kazası; *sigortalının işyerinde bulunduğu sırada; işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle; bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asil işini yapmaksızın geçen zamanlarda; 4/1-a (SSK) kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda; sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında, meydana gelen ve si-*

gortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hâle getiren olaydır. Maddede hangi hal ve durumlarda meydana gelen olayların iş kazası sayılacağı açık bir biçimde belirlendiğinden, maddede öngörülme-yen bir olayın iş kazası sayılması mümkün değildir. 5510 sayılı Kanuna göre işçiler ve sözleşmeli personeller hakkında kısa vadeli sigorta kolları hükümleri (iş kazası-meslek hastalığı-hastalık-analık) uygulandığından bu tanım işçi ve sözleşmeli personeller içindir.

Memurlar için 5510 sayılı Kanunun kısa vadeli sigorta kolları hükümleri Kanun gereği uygulanmayacağından, bunun yerine 4/1-c (Emekli Sandığı)=Devlet memurları ile diğer kamu görevlileri) kapsamındaki sigortalılara, iş kazası yerine vazife malullüğü sistemi getirilmiştir. 5510 sayılı Kanunun “vazife malullüğü” başlıklı 47 nci maddesine göre; 5510 sayılı Kanunun 25 inci maddesinde belirtilen malullük; sigortalıların vazifelerini yaptıkları sırada veya vazifeleri dışında idarelerince görevlendirildikleri herhangi bir kamu idaresine ait başka işleri yaparken bu işlerden veya kurumlarının menfaatini korumak maksadıyla bir iş yaparken ya da idarelerince sağlanan bir taşıtla işe geliş ve işten dönüşü sırasında veya işyerinde meydana gelen kazadan doğmuş olursa, buna vazife malullüğü ve bunlara uğrayanlara da vazife malulüğü denir. **Vazife malullükleri**; keyif

verici içki ve her çeşit maddeler kullanmaktan; kanun, tüzük ve emir dışında hareket etmiş olmaktan; yasak fiilleri yapmaktan; intihara teşebbüsten; her ne suretle olursa olsun kendisine veya başkalarına menfaat sağlama veya zarar verme amacından, doğmuş olursa bunlara uğrayanlar hakkında vazife malullüğü hükümleri uygulanmaz.

5510 sayılı Kanunun iş kazası hükümleri mahalli idareler açısından 4/1-a kapsamındaki sigortalılar için uygulanırken, 4/1-c kapsamındaki sigortalılar için vazife malullüğü hükümleri uygulanmaktadır.

Ancak, 30.12.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile ister kamu isterse de **özel sektör işyerlerinde istihdam edilen kişiler** yani TÜM BAĞIMLI ÇALIŞANLAR iş sağlığı ve güvenliği kapsamına alınmış ve 5510 sayılı Kanundaki 4/1-a, 4/1-c gibi bir ayrıma gidilmemiş, “çalışan” kavramı getirilmiştir. 6331 sayılı Kanunun “tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre iş kazası; işyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da bedenen engelli hâle getiren olay olarak tanımlanmıştır.

Bu çalışmamızda, işyerinde meydana gelen veya gelmesi muhtemel kalp krizi olayının iş kazası ve vazife malulü sayılıp sayılmayacağı Sosyal Güvenlik Kurumu uygulamaları ve yargı kararları dikkate alınarak 5510 ve 6331 sayılı Kanunlar çerçevesinde değerlendirilmeye çalışılacaktır.

2. İŞ KAZASININ TANIMI VE UNSURLARI

5510 sayılı Kanunun 13 üncü maddesine göre; iş kazası, aşağıdaki hal ve durumlardan birinde meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhça engelli hale getiren olaydır.

a) Sigortalının İşyerinde Bulunduğu Sırada: “*Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada” bedence veya ruhça bir arızaya uğraması, iş kazası olarak nitelendirilir.* Sigortalıyı, coğrafi bir alan anlamında olan işyerinde bulunduğu sırada, bedence veya ruhça arızaya uğratan olay iş kazasıdır. Kanun; sigortalının işyerinde bulunduğu süre içinde, faaliyeti işle ilgili olsun ya da olmasın, kişisel kusuru bulunsun yahut bulunmasın, deprem, yıldırım gibi doğal afetler sonucu arıza meydana geldiği takdirde dahi hiçbir ayrıma yer vermeden işyerine ayak bastığı andan, işyerini terk edeceği ana kadar çalışanın kendisinin otoritesi altında bulunup bulunmadığı münakaşa dâhil edilmeksizin korunması prensibini benimsemiş bulunmaktadır.

b) İşveren Tarafından Yürütülmekte Olan İş Nedeniyle: “İşveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla “*meydana gelen kaza, iş kazasıdır.* Sigortalı, iş dolayısıyla bir yere gönderilmiş veya gitmişse, gidip gelmede ve işini yerine getirdiği süre içinde bu düzenleme ile güvence altındadır. İşveren, sigortalıyı işyeri dışına bir görevle gönderebilir veya sigortalı işinin gereği işyerinin dışına çıkmış olabilir, bu gibi durumlarda sigortalı işverenin emir ve talimatı altında, otoritesine tabi olarak işini yapmaktadır. Bu durumlarda bulunan sigortalı teminat altındadır ve maruz kalacağı kaza, iş kazasıdır. Bütün bu faaliyetleri yerine getirirken sigortalı, işverene tabi durumdadır. İş saatleri dışında faaliyette bulunması önemli değildir. Nasıl ki, «işyerinde» meydana gelen kazaların nedenleri üzerinde durulmamaktadır, «işveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla» işyeri dışına çıkan sigortalı da, herhangi bir nedenle kazaya uğrarsa, bu kazanın iş kazası olarak nitelendirilmesi gerekir. Sigortalı bu durumlarda maruz kalacağı bütün felaketlere karşı korunmaktadır. Yeter ki kaza, iş yürütülmekte iken meydana gelsin.

c) Sigortalının İşveren Tarafından Görev İle Başka Bir Yere Gönderilmesi Yüzünden Asıl İşini Yapmaksızın Geçen Zamanlarda: Sigortalının işveren tarafından görevle başka bir yere gönderilmesi halinde, asıl işini yapmaksızın geçen zaman birimi içinde uğradığı kazalar, iş kazası olarak nitelendirilecektir. İşveren sigortalıyı işyeri dışında bir görev ifa etmekle yükümlü kılabilir. Bu görevin aynı veya başka bir ilde veya yabancı bir ülkede olması önemli değildir. Verilen görevin, sigortalının yaptığı asıl işle ilgili olup olmaması da önem taşımaz. Sonuç itibarıyla sigortalı, işverenin işi için başka bir yere gitmektedir. Öyleyse, işverenin otoritesi altındadır. Sigortalıya verilen görevin kesintisiz devam etmesi gerekmekte ve iş hayatının genel akışı bunu gerektirmekte ise, sigortalı işini durdurup eğlenmeye gidecek olur veya başka bir iş ifa eder ise, bu süre zarfında meydana gelen kaza, iş kazası değildir.

d) Emziren Kadın Sigortalının Çocuğuna Süt Vermek İçin Ayrılan Zamanlarda: 4857 sayılı İş Kanununun 74 üncü maddesine göre; kadın işçilere bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam birbuçuk saat süt izni verilir. Bu sürenin hangi saatler arasında ve kaç bölünerek kullanılacağını işçi kendisi belirler. Bu süre günlük çalışma süresinden sayılır ve bu zaman dilimi içinde meydana gelen olaylar iş kazası sayılabilecektir.

e) Sigortalıların, İşverence Sağlanan Bir Taşıtlarla İşin Yapıldığı Yere Gidiş Geliş Sırasında: Bu düzenlemenin uygulanmasında işverence sağlanan bir taşıtın bulunması ve sigortalıların işin yapıldığı yere bu taşıtlarla götürülüp, getirilmeleridir. Sözü edilen aracın, işverene ait olması veya kiralanmış bulunması maddenin uygulanması yönünden önemli değildir.

Bir olayın iş kazası sayılıp sayılmamasında iş kazasının unsurları önem kazanmaktadır. SGK uygulamasına göre, iş kazasının unsurları şunlardır:

a) Sigortalı olma: Kazaya uğrayanın 5510 sayılı Kanunun 4/1-a kapsamında sigortalı sayılması gerekir. İş kazasının varlığı için sigortalı olma dışında başka koşulların, örneğin; belli bir süreden beri sigortalılık ya da belirli bir süre prim ödemiş olma koşulunun gerçekleşmesi de aranmayacaktır. İşe girdikten birkaç saat sonra uğranılan kaza da, iş kazası kabul edilebilecektir. Yine, sigortalının kastı veya suç sayılır bir hareketi sonucu olayın meydana gelmiş olması, iş kazası sayılma niteliğini ortadan kaldırmayacaktır.

b) Kazaya uğrama: Borçlar Hukuku açısından kaza, borçlunun kusur ve iradesi dışında meydana gelen, önceden görülemeyen, kaçınılması mümkün olmayan, zarar doğuran ve borçluyu sorumluluktan kurtaran herhangi bir olaydır. Genel anlamda kaza, “can ya da mal kaybına neden olan kötü olay” şeklinde tanımlanır. Hukuki açıdan ise biri geniş, diğeri dar olmak üzere iki anlamı bulunmaktadır. Geniş anlamda kaza, ani bir şekilde ve istenilmeyerek bir zararın doğumuna amil olan sebepler kompleksinin bütünüdür. Bu anlamdaki kaza kavramına vücut bütünlüğünün ihlali ve ölüm dâhil bulunduğu gibi, eşyaya ilişkin zarar da dâhildir. Dar anlamda kaza ise, insan vücudunun zarar görmesi, bir başka ifadeyle ölüm veya vücut bütünlüğünün ihlalidir ve genellikle zarar gören kişinin iradesi dışında, hariçten gelen, ani ve şiddetli bir müdahale sonucu bedende meydana gelen bir arıza olarak tarif edilip, sınırlandırılmıştır. İş kazaları açısından, bu dar anlamdaki kaza kavramı önem taşır. Bu anlamda kazaya uğramanın iki şartı bulunmaktadır. Bunlar; **dıştan gelen müdahale;** sigortalıyı bedence ya da ruhça arızaya (zarara) uğra-

tan yahut ölümüne neden olan olayın, dıştan gelen bir etkenle meydana gelmiş olması gerekir. Şu halde bir kazanın varlığından söz edebilmek için, kişinin bedeni varlığının arızalı olmasından ileri gelen bir zarara maruz kalmamış olması gerekir. **Ani müdahale;** iş kazası, aniden veya çok kısa bir zaman aralığı içinde meydana gelen bir nedenle, ortaya çıkan bir olaydır. Müdahalenin ani oluşu genellikle kazanın nerede ve ne zaman meydana geldiğinin tespitini kolaylaştırır. Bu gibi durumlarda kazanın meydana geldiğinin ispatında da bir zorlukla karşılaşılmaz. Ancak bazı hallerde, müdahalenin belirli bir süre devam etmesi sonucu kazanın meydana geldiği de görülmektedir. Belirtilen bu gibi durumlarda genellikle, müdahalenin ani oluşu söz konusu olmasa da, dıştan bir müdahalenin varlığı ve bu müdahalenin kesintisiz devam etmesi aranmaktadır.

c) Sigortalının uğradığı kaza sonucu bedence ve ruhça bir arızaya uğraması: *Bir iş kazasından söz edebilmek için, sigortalının karşılaştığı olay nedeniyle hemen veya sonradan, bedensel veya ruhsal bir arızaya maruz kalmış olması gerekir.* Arıza kavramı, bedensel veya ruhsal arızaların tümünü kapsar. Uğranılan arızanın en azından sosyal sigorta yardımlarının Sosyal Güvenlik Kurumunca sağlanmasını gerektirecek nitelik ve derecede olması yeterli olacaktır. Bu ölçüde olmayan, örneğin, gündelik iş hayatında sıkça karşılaşılan ufak tefek yara, bere ve sıyrıklar iş kazası olarak nitelendirilmez. Bunların dışında kalan her türlü yaralanma, sakatlanma, kırık, yanık, körlük ve sağırılık gibi dış organlarda meydana gelen arızalarla, iç kanama, beyin sarsıntısı gibi iç organlardaki bedensel arızalar iş kazası olarak kabul edilecektir. Olay sonucu sigortalının yaşamını yitirmesi de, hiç kuşkusuz bir iş kazasıdır. **Sigortalının uğradığı kaza nedeniyle ruhsal bir arıza-**

ya uğraması da iş kazası kapsamına girer. Örneğin; akıl hastalığı, hafıza kaybı, zihinsel yorgunluk, sürekli sinir bozuklukları iş kazası sayılır. Sigortalının vücut bütünlüğüne ilişkin olmayan zararlar iş kazası kavramı dışında kalır. Bu bağlamda eşyaya ilişkin zararlar, iş kazası olarak nitelendirilmez.

d) Uygun illiyet bağının bulunması: *5510 sayılı Kanun iş kazasını, sigortalıyı engelli hale getiren olay şeklinde nitelendirmiş olması, illiyet bağını iş kazasının bir unsuru durumuna getirmiştir.* Şu halde bir kaza olayının varlığı yeterli değildir. Bir olayın iş kazası olarak nitelendirilebilmesi için uygun illiyet bağının varlığı gereklidir. İlliyet bağı iş kazaları açısından iki yönde kurulabilir. **Sigortalının gördüğü iş ile kaza arasında;** sigortalının gördüğü iş ile meydana gelen kaza arasında bir bağın mevcudiyeti gereklidir. Uğranılan kazanın, görülen iş dolayısıyla meydana gelmesi durumunda işle-kaza arasında illiyet bağının var olduğu kabul edilmektedir. **Kaza olayı ile uğranılan zarar arasında;** kaza ile sigortalının uğramış bulunduğu bedensel veya ruhsal arıza arasında bir ilişkinin bulunması, başka bir ifadeyle, neden ile sonuç arasında bir bağın varlığı gereklidir. Yaşamın karmaşık olayları içinde bu yöndeki illiyet bağının saptanması her zaman kolay değildir. Her şeyden önce, buradaki illiyet uygun illiyettir. Olayların normal akışına ve genel yaşam deneyimlerine göre gerçekleşen türden zararlı bir sonucu meydana getirmeye elverişli ya da böyle bir sonucun meydana gelmesini kolaylaştıran nedene uygun neden, bu nedenle sonuç arasındaki bağa da, uygun illiyet bağı denilmektedir. Eğer sigortalının uğradığı zarar, olayların doğal akışına göre, faaliyetin beklenilmeyecek bir sonucu ise, bu durumda uygun illiyet bağından söz edilemez. **Örneğin;** işyerinde çalışırken güneş çarpması so-

nucu hastaneye kaldırılan ve tedaviye alınan sigortalının, hastanede tedavi görürken tam iyileştiği sırada kalp krizinden ölmesi, göğsüne dolanan ip dolayısıyla göğsü şişen fakat aylar sonra kronik kalp yetmezliğinden ölen madencinin ölüm olaylarında kaza ile sonuç (ölüm olayı) arasında bir illiyet bağından, dolayısıyla da bir iş kazasının varlığından söz edilemez.

3. VAZİFE MALÛLLÜĞÜ SAYILAN VE SAYILMAYAN HALLER

4/1-a kapsamındaki sigortalılar için iş kazası sayılan haller sayılı ve sınırlı olarak sayılmışken, bunun tersi iş kazası sayılmayan haller 5510 sayılı Kanunda sayılmamıştır. Ancak, 4/1-c kapsamındaki sigortalılar için vazife malullüğü sayılan haller sayılırken bunun tersi sayılmayan haller de sayılmıştır.

Vazife malullüğü sayılan haller şunlardır:

4/1-c kapsamındaki sigortalılar için çalışma gücünün en az % 60'ını veya vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği SGK Sağlık Kurulunca tespit edilen sigortalı, malûl sayılır. Bu malullük;

a) 4/1-c kapsamındaki sigortalının **vazifelerini yaptıkları sırada veya**

b) Vazifeleri dışında **idarelerince görevlendirildikleri herhangi bir kamu idaresine ait başka işleri yaparken** bu işlerden **veya**

c) **Kurumlarının menfaatini korumak maksadıyla** bir iş yaparken **ya da**

d) İdarelerince sağlanan **bir taşıtla (servis) işe gelişi ve işten dönüşü sırasında veya**

e) **İşyerinde** meydana gelen kazadan

Doğmuş olursa, buna vazife malullüğü ve bunlara uğrayanlara da vazife malûlü denir.

Vazife malullüğü sayılmayan haller ise şunlardır:

Vazife malullükleri;

a) Keyif verici içki ve her çeşit maddeler kullanmaktan,

b) Kanun, tüzük ve emir dışında hareket etmiş olmaktan,

c) Yasak fiilleri yapmaktan,

d) İntihara teşebbüsten,

e) Her ne suretle olursa olsun kendisine veya başkalarına menfaat sağlama veya zarar verme amacından,

Doğmuş olursa bunlara uğrayanlar hakkında vazife malullüğü **hükümleri uygulanmaz.**

4. KALP KRİZİNİN İŞ KAZASI/VAZİFE MALÛLLÜĞÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tıbbi Anlamda Kalp Krizi; kalbin yeterli kadar oksijen alamayarak ölmesine kalp krizi, tıbbi tanımıyla miyokard enfarktüsü denilmektedir. Kalp krizinin başlıca nedenleri tıp otoriteleri tarafından; damar sertliği, kalıtsal özellikler, uyuşturucu kullanımı, yetersiz oksijen ve kroner damar spazmı olarak sıralanmaktadır. Özellikle bu sebeplerden sonuncusu olan kroner damar spazmını tetikleyen unsurlar tam olarak bilinmemektedir. Bu nedenlerin ardında pek çok etken vardır. Bunlar fizyolojik olabileceği gibi psikolojik etkenler de olabilir. Kimi zaman her ikisi de mevcuttur. Tıbbi tetkikler ile kalp krizinin asıl nedeni belirlenebilse bile, bu nedeni ortaya çıkaran etkenler matematiksel bir kesinlikle belirlenemeyeceklerdir. Sürekli ilerleme kaydedilen tıp dünyasında bugünkü birikimle dahi insan anatomisinde meydana gelen değişikliklere kesin ve net açıklamalar getirilememektedir. Buradan elde ettiğimiz

sonuçları, hukukun gereği olarak karşımıza çıkan neden-sonuç ilişkisi çerçevesinde yorumlarken geniş anlamda değil, dar anlamda değerlendirme yapmanın gerekçesi de olmaz.¹

a) Kalp krizinin iş kazası açısından değerlendirilmesi

- SGK Uygulamaları

SSK Başkanlığı Hastalık Sigortası Daire Başkanlığı tarafından yayımlanan “506 Sayılı Sosyal Sigortalar Yasası’nın İş Kazaları ile Meslek Hastalıkları, Hastalık, Analık Sigortaları Uygulamaları” isimli kaynak eserde,² aynen “... diğer taraftan, herhangi bir olayla ilgili olmaksızın, işyerinde geçirdiği bir kalp krizi veya sair bir hastalık nedeniyle vefat eden sigortalının ölümünün, iş kazası olarak kabulüne imkân bulunmamaktadır.”

2011/50 sayılı “kısa vadeli sigorta kolları uygulamaları” konulu SGK Genelgesinde³ “...diğer taraftan, dışarıdan bir etki veya herhangi bir olayla ilgili olmaksızın işyerinde geçirdiği bir kalp krizi veya başka bir hastalık nedeniyle vefat eden sigortalının ölümünün iş kazası olarak kabulüne imkân bulunmamaktadır.”

- Yargı Kararları

* İşyerinde tartışma sonucu kalp durmasından ötürü ölüm olayının iş kazası olarak nitelendirilmesi gerekir.⁴

* Zararlandırıcı sigorta olayının, sigortalının işverene ait ölçüm işini yaptığı sırada meydana geldiği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık yoktur. Uyuşmazlık zararlandırıcı sigorta olayının (sigortalının güneş çarpmasına uğraması) iş kazası sayılıp

sayılmayacağı noktasında toplanmaktadır. Bu yönüyle davanın yasal dayanağı 506 sayılı Yasa’nın 11-A maddesidir. Anılan maddeye göre, iş kazası sigortalıya hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olaydır. Yukarıda sözü geçen Yasa’nın 11-A-a maddesine göre de, sigorta olayının işyerinde meydana gelmesi ile “b” bendi gereğince işveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla meydana gelmesi durumlarında zararlandırıcı sigorta olayının iş kazası sayılması konusunda herhangi bir fark yoktur. Somut olayda; müteveffanın davalı işverene ait işyerinde ölçüm işini yapmakta iken, güneş çarpmasına bağlı olarak oluşan kalp krizi sonucu hayatını kaybettiği ekli raporlar ile de ortadadır. Bu durumda işin yürütülmesi ve niteliği gereği işyeri sayılan ortamda oluşan olayın iş kazası sayılması gerektiği ortadadır.⁵

*Davacı işyerine ait lokalde elektrik arızasını gidermek için görevli olarak bulunduğu sırada kalp krizi neticesi ölmüştür. Bu durumda meydana gelen olayın iş kazası sayılmasında yasal zorunluluk olduğu açık iken, mahkemece; Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinden alınan rapor gerektire gösterilmek suretiyle davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. Sigortalı işçi 02.10.2000 günü işyerindeki işçi lokalinin elektrik arızalarının giderilmesi çalışması sırasında kalp krizi geçirerek hayatını kaybetmiş; SSK tarafından bu olay iş kazası olarak kabul edilmediğinden, ölenin hak sahibi davacı tarafından eldeki dava açılmıştır. Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; işyerinde çalışma sırasında meydana gelen kalp krizi sonucu ölümün iş kazası olarak kabulünün olanaklı olup olmadığı noktasında toplanmaktadır. Somut olayda da; ölen

1 AKDAŞ Ferhat-POLAT Zuhale Alemdar, Bir İş Kazası Olarak Kalp Krizinin Değerlendirilmesi, E-Yaklaşım, Haziran 2012

2 SSK Genel Müdürlüğü, 1983, Yayın No: 371

3 Genelge tarihi: 13.06.2011

4 Yrg. 10. HD, T:10.12.1976, E:8438, K:4160

5 Yrg. 21. HD, T:04.03.2004, E:2003/11566, K:2004/2007

sigortalı-işçi, bir başka işçi ile birlikte işyeri kapsamındaki işçi lokalinin tesisatını gözden geçirme ve tamir için görevlendirilmiş; burada verilen işi yapmakta iken diğer işçinin malzeme alımı için ayrıldığı bir sırada bayırlarak yere düşmüş ve ambulansla hastaneye götürülürken yolda hayatını kaybetmiştir. Sigortalının, iş yerinde çalışmakta iken kalp krizi geçirerek ölümü “sigortalının işyerinde bulunduğu sırada meydana gelme” haline uygun bir olay olduğu gibi, “işveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla meydana gelme” haline de uygun olup; iş kazası sayılması gerekir. Maddede, başkaca bir şart ya da kısıtlamaya yer verilmemiş olduğundan, yasada olmayan bir kısıtlamanın yorum yoluyla getirilmesine de olanak yoktur.⁶

* İş kazasının yasal dayanağının 506 sayılı Yasa'nın 11-A maddesi olduğu belirtilmiştir. Anılan maddeye göre; iş kazası sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olaydır. Başka bir anlatımla 506 sayılı Yasa'nın 11-a ve b maddelerine göre; zararlandırıcı sigorta olayının, işçinin işyerinde bulunduğu ve işveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla işverenin emrinde meydana gelmesi halinde, iş kazası sayılmasında yasal zorunluluk olduğu açıktır. Dava konusu sigortalının kalp krizi sonucu ölmesi olayı; davacıların murisinin davalı şirkete ait gemide 1. kaptan olarak görevini yürüttüğü sefer sırasında işyerinde bulunduğu zamanda meydana gelmiştir. Bu durumda; meydana gelen olay iş kazası sayılması gerekmektedir.⁷

* Bir şirkette tır şoförü olarak görev yapmakta olan sigortalının olay günü görevi gereği Türkiye'den yüklenen yükü yurt dışında yerine ulaştırmak üzere 03.10.2006 tarihinde Arnavutluk'un Tiran şehrinde gece molası

verip sabahleyin yola çıkmak üzere konakladıkları otel odasında kendi başına istirahate çekildiği sırada 01.30 sıralarında kalp krizi geçirip öldüğü olay, hem 506 sayılı Kanun'un 11. maddesi gereği hem de 5510 sayılı Kanun'un 13. maddesi gereği bir iş kazasıdır.⁸

b) Kalp krizinin vazife malullüğü açısından değerlendirilmesi

Kalp krizi geçiren 4/1-c kapsamındaki sigortalılar açısından olayın vazife malullüğü sayılabilmesi için; bu kalp krizi olayının; 4/1-c kapsamındaki sigortalının vazifesini yaptığı sırada veya vazifesi dışında idarelerince görevlendirildikleri herhangi bir kamu idaresine ait başka işleri yaparken bu işlerden veya kurumlarının menfaatini korumak maksadıyla bir iş yaparken ya da idarelerince sağlanan bir taşıtla işe gelişi ve işten dönüşü sırasında veya işyerinde meydana gelen kazadan doğmuş olması gerekmektedir. Kalp krizi olayının; keyif verici içki ve her çeşit maddeler kullanmaktan, kanun, tüzük ve emir dışında hareket etmiş olmaktan, yasak fiilleri yapmaktan, intihara teşebbüsten, her ne suretle olursa olsun kendisine veya başkalarına menfaat sağlama veya zarar verme amacından doğmuş olmaması gerekir.

5. DEĞERLENDİRME, SONUÇ VE ÖNERİ

4/1-a kapsamındaki sigortalılar açısından SGK uygulamasına göre; herhangi bir dış etkiye bağlı olmaksızın, işyerinde geçirdiği kalp krizi veya sair bir hastalık nedeniyle hastalanan veya ölen sigortalının olayı, iş kazası olarak nitelendirilmemektedir. Bu şekildeki kalp krizi olayının iş kazası sayılabilmesi için dar anlamdaki kaza kavramının varlığı gerekmektedir. Yani; insan vücudunun zarar görmesi, bir başka ifadeyle ölüm veya vücut bütünlüğünün ihlalidir ve

6 YHGK, T:13.10.2004, E:2004/21-529, K:2004/527

7 Yrg. 21. HD, T:03.11.2004, E:2004/8871, K:2004/9254

8 Yrg. 21. HD, T:26.04.2010, E:2009/6341, K:2010/4758

genellikle zarar gören kişinin iradesi dışında, hariçten gelen, ani ve şiddetli bir müdahale sonucu bedende meydana gelen bir arızanın vücut bulması zorunludur. Örneğin; işyerinde tartışma sonucu kalbinin durduğu doktor raporu ile belgelenmesi durumunda, sigortalının olayı, iş kazası kabul edilecektir. Zira, bu örnekte olduğu gibi hiçbir (dıştan gelen) etki olmadan kişinin işyerinde beyin kanaması veya kalp krizi geçirmesi iş kazası değildir. Kişinin işyerinde çalışırken aniden meydana gelen bir güürültü veya patlama sonucu kalp krizi geçirmesi bir iş kazasıdır. Yargı kararlarına göre; her halükarda kalp krizi olayı Kanunda sayılan beş hal ve durumdan herhangi birinde sayılan nedenlerin varlığı halinde iş kazası sayılmaktadır. Gerek SGK uygulamaları gerekse de yargı kararları ışığında; iş kazası adından da anlaşılacağı üzere, sigortalının yaptığı işle ilgili olarak, işin yürütümü sırasında meydana gelen olayı ifade etmekte ise de, Kanun koyucu, sigortalının lehine bir düzenleme ile yapılan işle ilgili olmayan bazı hal ve durumlardaki olayları da iş kazası kapsamına almıştır. Başka bir ifade ile **sigortalı, hukuk düzenince iş kazasına karşı başka bir şekilde de korunmuştur**. Maddede hangi hal ve durumlarda meydana gelen olayların iş kazası sayılacağı belirlendiğinden, maddede öngörülmemen bir olayı iş kazası olarak kabul etmek mümkün değildir. SGK uygulamasına göre, kalp krizinin herhangi bir dış etken sonucu geçirilmesi durumunda, olay bir iş kazası olarak nitelendirilecek, aksi durumda hastalık gibi nedenlerle kalp krizi geçirilmesi durumunda ise olay iş kazası olarak nitelendirilmeyecektir. **Ancak, yargı kararlarına göre, işyerinde geçirilen herhangi bir kalp krizi olayı (ister dış etkili, isterse de dış etkisiz olsun) iş kazası sayılmaktadır.**

Geçmiş dönemde, işyerinde kalp krizinin

den ölüm olaylarının, Sosyal Güvenlik Kurumunca iş kazası olarak kabul edilmemesi şeklindeki uygulamadan SGK Başkanlığı tarafından alınan 09.09.2014 tarih ve 12754550 sayılı olur ile vazgeçildiği ve 09.09.2014 tarihi itibarıyla bu konuda SGK ile hak sahipleri arasındaki temel uyuşmazlığın ortadan kalkmış olduğu, dolayısıyla, *işyerinde kalp krizinden ölen sigortalıların hak sahiplerinin, bu ölüm olaylarının bir iş kazası olarak kabulünü sağlamak için konuyu mahkemeye taşıma yükünden kurtulacakları anlaşılmaktadır.*⁹

09.09.2014 tarihli SGK Başkanlığı olurundan anlaşılacağı üzere SGK, yargı kararları doğrultusunda en azından iş bu makalenin kaleme aldığı tarih itibarıyla bu “olur”a ilişkin durumu herhangi bir genelge, genel yazı veya duyuru ile bildirmemiş olsa dahi kalp krizini iş kazası sayması yolunda adım attığı görülmektedir. *Temennimiz, bu durumun bir an önce SGK uygulaması haline getirilerek hem hak sahiplerinin mağduriyeti giderilmiş olacak, hem sosyal güvenliğe olan inanç bir kat daha artmış olacak, hem de yargının yükü hafifletilmiş olacaktır.* Yapılması gereken, işyerinde çalışırken kalp krizi geçirerek sigortalının ölümü halinde, olayda dıştan müdahalenin varlığı araştırılmadan bahsedilen yargı kararları ve en son alınan SGK Başkanlık oluru doğrultusunda bu olayın sigortalının lehine yorumlama ilkesi gereğince iş kazası sayılmasıdır.

Sosyal Güvenlik Kurumunun kısa vadeli sigorta kolları uygulamaları konulu 13.06.2011 tarih ve 2011/50 sayılı Genelgesi ile “1.1.2. İş Kazası Sayılma Hal ve Durumları” başlıklı bölümünde de “Dışarıdan bir etki veya herhangi bir olayla ilgili olmaksızın işyerinde geçirdiği bir kalp krizi veya başka bir

9 ÇINKI Faruk, İşyerinde Kalp Krizinden Ölümlerde, İş Kazası Yönünden Değişen SGK Uygulamaları ve Gelinek Son Durum, Yaklaşım, Aralık 2014

hastalık nedeniyle vefat eden sigortalının ölümünün iş kazası olarak kabulüne imkân bulunmamaktadır.” hükmü bulunmaktaydı. Bu hüküm Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'nın 09.09.2014 tarih ve 12754550 sayılı oluru ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu olur akabinde SGK Başkanlığı Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 29.09.2016 tarih ve 2016/21 sayılı Genelgenin 1.1.2.1. “Sigortalının İşyerinde Bulunduğu Sırada” başlıklı bölümün son paragrafında aynen “sigortalının işyerinde kalp krizi geçirmesi veya başka bir hastalık nedeniyle ölmesi ya da ruhen veya bedenen hemen veya sonradan engelli hale gelmesi iş kazası olarak kabul edilecektir.” Düzenlemesine yer verilmiştir.

Söz konusu değişiklikten sonra kalp krizi, beyin kanaması, felç vb. olaylar da iş kazası olarak kabul edilmeye başlanmıştır. **Hatta Genelge hükmünün yürürlükten kaldırıldığı tarihten daha önceki bir tarihte meydana gelen olaylar da iş kazası olarak kabul edilmeye başlanmıştır.** Örneğin, 12.07.1999 tarihinde işyerinde kalp krizi geçirerek vefat eden sigortalının iş kazası geçirdiği kabul edilmekte ve hak sahiplerine sosyal güvenlik yardımları yapılmaktadır.¹⁰

4/1-c kapsamındaki sigortalılar açısından ise 5510 sayılı Kanunun 47 nci maddesindeki şartların varlığı halinde kalp krizi olayının vazife malullüğü olayı olarak kabul görmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Şöyle ki; 4/1-a kapsamındaki sigortalılar için nasıl ki dış etki aranmaksızın sigortalının işyerinde geçirdiği kalp krizi olayının iş kazası olayı olarak değerlendirilebileceği son SGK uygulamalarına yansıdığı dikkate alındığında, 4/1-c kapsamındaki sigortalılar için de

10 YÜKSEL Faruk, İş Kazası Sayılan Kalp Krizi vb. Durumlar İçin Bildirim Yükümlülüğünde Dikkat Edilmesi Gereken Detay, Yaklaşım, Şubat 2017

kiyasen sosyal güvenlik kanunlarının **tek bir kanun**, sosyal güvenlik kuruluşlarının tek bir kurum haline getirilmiş olması, norm ve standart birliğinin sağlanması, Anayasada yerini bulan eşitlik ilkesi ve 6331 sayılı Kanunda tanımlanan iş kazası tanımının tüm çalışanlar için geçerli olduğu dikkate alındığında olayın vazife malullüğü sayılması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

AKDAŞ Ferhat-POLAT Zuhale Alemdar, Bir İş Kazası Olarak Kalp Krizinin Değerlendirilmesi, E-Yaklaşım, Haziran 2012

ÇINKI Faruk, **İşyerinde Kalp Krizinden Ölümelerde, İş Kazası Yönünden Değişen SGK Uygulamaları ve Geline Son Durum**, Yaklaşım, Aralık 2014

YÜKSEL Faruk, İş Kazası Sayılan Kalp Krizi vb. Durumlar İçin Bildirim Yükümlülüğünde Dikkat Edilmesi Gereken Detay, Yaklaşım, Şubat 2017

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Yasası'nın İş Kazaları ile Meslek Hastalıkları, Hastalık, Analık Sigortaları Uygulamaları, SSK Genel Müdürlüğü, 1983, Yayın No: 371

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

Mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu

4857 sayılı İş Kanunu

SSK/SGK Genelgeleri

Yargı Kararları

Uğur DİLKEN

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
İç Denetçi

BELEDİYE ATIKLARI (KENTSEL KATI ATIKLAR) VE TEHLİKESİZ ATIKLARIN DEPOLANMASI AMACIYLA KURULAN DÜZENLİ DEPOLAMA TESİSLERİ KURULUMU AÇIKLAMA KILAVUZU

1. REHBERİN AMACI VE İÇERİĞİ

Düzenli depolama tesisi, katı atıkların çevreye zarar vermeden belirli teknik standartlara göre bertaraf edildiği sahalar olarak tanımlanmaktadır. *Atık geri dönüşüm ve geri kazanım ile sağlanacak atık azaltım oranı ne olursa olsun kentsel katı atıkların bir kısmı atık depolama tesislerinde depolanmak zorundadır.*

Atık Yönetimi Yönetmeliği uyarınca, atıkların; oluşumundan bertarafına kadar geçen süreçte çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetilmesini sağlamak amacıyla belediyeler tarafından düzenli depolama tesislerine ilişkin yapılacak işlemlere katkı sağlamak amacı ile hazırlanmıştır.

1.1 Düzenli Depolama Tesisi Neden Önemli

Ülkemizde çevrenin korunması ve çevre kirliliğinin önlenmesi, atıkların toplanması, taşınması, geri kazanılması ve bertarafına ilişkin yetki ve sorumluluk, 5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamında belediyelere ve 5216 sayılı Kanun kapsamında büyükşehir belediyelerine verilmiştir.

Bu kapsamda, belediyelerin toplama ve bertaraf sorumluluğundaki atıkların yönetilmesi hususlarını içermektedir.

Açıklama kılavuzunda, belediyelere, sorumluluklarının açıklayıcı bir şekilde sunul-

ması ve yol gösterilmesi hedeflenmektedir. Kılavuzun 1. bölümü, kentsel katı atıklar ile tehlikesiz atıkların depolanması amacıyla kurulan 2.sınıf düzenli depolama tesislerinin kurulmasına ilişkin bilgileri içermektedir. 2.bölümde, düzenli depolama tesisine yönelik sorumluluklar detaylı bir şekilde anlatılmaktadır. 3.bölümde belediyelerin diğer paydaşlarla ilişkilerine ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı/İl Müdürlükleri tarafından yapılacak işlemlere yer verilmiştir. Son bölümde ise faydalı bilgiler üzerine destekleyici bilgilendirme yapılmaktadır.

1.2. Yasal Dayanak

29/6/2011 tarihli ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname,

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna göre hazırlanmış tüzük, yönetmelik ve tebliğler,

5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu,

5393 sayılı Belediye Kanunu,

02/04/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliği,

26/03/2010 tarihli ve 27533 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik,

29.04.2009 tarihli ve 27214 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik,

Atık Ara Depolama Tesisleri Tebliği,

Atıkların Karayolunda Taşınmasına İlişkin Tebliğ,

1.3.Uygulama Esasları

02/04/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliği uyarınca, atıkların; oluşumundan bertarafına kadar geçen süreçte çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetilmesi amaçlanmaktadır.

Anılan Yönetmeliğe göre, atıkların izin verilen tesisler dışında geri kazanılması, bertaraf edilmesi, alıcı ortamlara dökülmesi, dolgu yapılması ve depolanması yasaktır. Yönetmelikte; genel ilkeler, sorumluluklar, atık bertaraf maliyetinin karşılanması, atık listesi ve atığın bahse konu listede tanımlanması gibi hususlar yer almaktadır.

26/03/2010 tarihli ve 27533 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik ile düzenli depolama tesislerinin kurulması, planlanması ve işletimi hakkındaki esaslar belirlenmiştir.

Buna göre; düzenli depolama tesislerine ilişkin sınıflandırma şu şekildedir.

1.sınıf düzenli depolama tesisi; *tehlikeli atıkların depolanması* için gereken altyapıya sahip tesis,

2.sınıf düzenli depolama tesisi; *belediye atıkları ile tehlikesiz atıkların depolanması* için gereken altyapıya sahip tesis,

3.sınıf düzenli depolama tesisi; *inert atıkların depolanması* için gereken altyapıya sahip tesis,

Düzenli depolama tesislerine atık kabulünde, atığın hangi sınıf depolama tesisinde

bertaraf edileceğine dair kriterler belirlenmiştir.

Bu kapsamda Yönetmelik ek-1'inde listelenen kriterler, numune alma ve analiz yöntemleri kullanılır.

1. sınıf düzenli depolama tesislerine; sadece Yönetmelik Ek-2'de 1.sınıf düzenli depolama tesisleri için verilen kriterlere uyan *tehlikeli atıklar*,

2. sınıf düzenli depolama tesislerine; belediye atığı, Yönetmelik Ek-2'deki kriterlere uyan *tehlikesiz atıklar*, Ek-2'de 2.sınıf düzenli depolama tesisleri için verilen kriterlere uyan *katılaştırılmış veya camlaştırılmış atıklar gibi reaktif olmayan ve kararlı tehlikeli atıklar*,

3. sınıf düzenli depolama tesislerine; *inert atıklar*,

kabul edilir.

Ancak, işlenmeleri sonucu pratik bir fayda sağlanmayan atıklar ile teknik olarak işlenmeleri ve değerlendirilmeleri mümkün olmayan inert atıklar hariç olmak üzere atıklar ön işleme tabi tutulmadan düzenli depolama tesislerine,

kabul edilmez.

Açıklama kılavuzunda, anılan yönetmelikte belirtilen belediye atıkları ve tehlikesiz atıkların depolanması amacıyla kurulan 2.sınıf düzenli depolama tesislerinin kurulmasına ilişkin esaslar açıklanacaktır.

1.4. Belediyelerin Diğer Paydaşlar İle İlişkileri

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı/İl Müdürlükleri:

Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü: Ön fizibilite, uygulama projesi, işletme planının onaylanması ve Düzenli depolama onay belgesi süreci işlemlerini gerçekleştiren kurumdur.

ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü: ÇED süreci (Tesis /işletmeler kirletici vasıfla-

rına göre, ek-1 listesinde yer alan faaliyetler için inceleme onaylama sürecinde yetkili kurum) , izin lisans süreci işlemlerini gerçekleştiren kurumdur.

İl müdürlükleri: Tesis /işletmeler kirletici vasıflarına göre,ek-2 listesinde yer alan faaliyetler için inceleme onaylama sürecinde yetkili kurum

Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü: ÇED süreci tamamlanan tesisler çevre düzeni planlarına işlenir.

Mahalli Çevre Kurulu: düzenli depolama tesisleri yer seçiminde ,belirlenen alternatif alanlar üzerinde değerlendirme yapılarak karara bağlanır.

Her ilde vali veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında İçişleri, Maliye, Milli Eğitim, Sağlık Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme ,Gıda Tarım ve Hayvancılık, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Kültür Turizm, Orman ve Su İşleri,Bilim Sanayi ve Teknoloji bakanlıkları, AFAD, Diyanet İşler Başkanlığının imza yetkisine sahip il temsilcileri, il emniyet müdürü, denize kıyısı olan illerde Sahil Güvenlik Komutanlığının imza yetkisine sahip bir temsilcisi, ticaret ve sanayi odası temsilcisi, büyükşehirlerde büyükşehir belediye başkanlığının diğer illerde ise belediye başkanlığının imza yetkisini haiz temsilcilerinden oluşur.

Su yapıları yetkili denetim firmaları; Su Yapıları Denetim Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yetkilendirilmiş firmaları (SYDF)

Düzenli depolama için yetkilendirilmiş denetim firmaları: Bakanlıkça düzenli depolama tesislerinin denetimine ilişkin olarak yetkilendirilmiş denetim firmaları (DDYDF)

Bahse konu firmalar, 1.ve 2. sınıf düzenli depolama tesisleri için hazırlanacak olan proje dosyasında projenin özelliğine göre elektrik,

mimari ve mekanik projeler ile ilgili detay projeler ile detay çizimleri de yer almaktadır. Bu amaçla (SYDF)veya (DDYDF) ile sözleşme yapılır. Bakanlığa sunulur.

Halk: düzensiz depolamada karşılaşılan problemleri dikkate alarak, kurulacak olan düzenli depolama tesisinin çevresel etkilerine karşı alınacak önlemler konusunda bilgilendirme yapılması önemlidir.

1.5. Anahtar Kelimeler:

a) **Bakanlık:** Çevre ve Şehircilik Bakanlığını,

b) **Atık Yönetimi:** Atığın oluşumunun önlenmesi, kaynağında azaltılması, yeniden kullanılması, özelliğine ve türüne göre ayrılması, biriktirilmesi, toplanması, geçici depolanması, taşınması, ara depolanması, geri dönüşümü, enerji geri kazanımı dahil geri kazanılması, bertarafı, bertaraf işlemleri sonrası kontrolü ve izlenmesi faaliyetleri,

c) **Atık işleme:** Ön işlemler ve ara depolama dahil olmak üzere geri kazanımı ya da bertaraf işlemlerini,

d) **Atık işleme tesisi:** Ön işlem ve ara depolama dahil aktarım istasyonları hariç olmak üzere, atıkları geri kazanan ve/veya bertaraf eden tesisleri,

e) **Ön işlem:** Ayırma işlemi dahil olmak üzere atıkların hacmini veya tehlikelilik özelliklerini azaltmak, yönetimini kolaylaştırmak veya geri kazanımını artırmak amacıyla atığa uygulanan fiziksel, ısı, kimyasal veya biyolojik işlemlerden bir veya birkaçını,

f) **Atık önleme:** Ürünlerin yeniden kullanılması veya kullanım ömürlerinin uzatılması ile atık miktarının azaltılması, ürün üretiminde zararlı maddelerin azaltımı ve üretilen atığın çevre ve insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin en aza indirilmesine ilişkin her hangi bir madde ya da malzeme atık hale gelmeden önce alınacak tedbirleri,

g) **Atık azaltım:** Tasarım ve üretimde

daha az hammadde kullanımı ve gereksiz tüketimin azaltılmasını,

h) Yeniden kullanım: Ürünlerin ya da atık olmayan bileşenlerin tasarlandığı şekilde aynı amaçla kullanıldığı herhangi bir işlemi,

1) Geri dönüşüm: Enerji geri kazanımı ve yakıt olarak ya da dolgu yapmak üzere atıkların tekrar işlenmesi hariç olmak üzere, organik maddelerin tekrar işlenmesi dahil atıkların işlenerek asıl kullanım amacı ya da diğer amaçlar doğrultusunda ürünlere, malzemelere maddelere dönüştürüldüğü herhangi bir geri kazanım işlemi,

i) Geri kazanım: Piyasada veya bir tesiste kullanılan maddelerin yerine ikame edilmek üzere atıkların faydalı bir amaç için kullanıma hazır hale getirilmesi,

j) Enerji geri kazanım: Oksijensiz çürütme ve termal yöntemlerle yakıt, ısı ve elektrik geri kazanımı,

İfade eder.

2.10 ADIMDA DÜZENLİ DEPOLAMA TESİSİ KURULUMU

1-Düzenli depolama tesisi kurulumu ile ilgili mevzuatı incele.

26/03/2010 tarihli ve 27533 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik

2- Düzenli depolama tesisi kurulmasını gerektiren durumları öğren.

(1) Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak. (5393 sayılı Belediye Kanununun 15. maddesinin (g) fıkrası)

(2) ...büyükşehir katı atık yönetim planını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynaktan toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın

yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletlettirmek; sanayi ve tıbbi atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletlettirmek; deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak (5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7. maddesi i fıkrası)

3- Düzenli depolama tesisi kurma yetkisini öğren.

Belediyeler/Birlikler/Özel ve Tüzel;

Düzenli depolama tesislerinin yasal ve teknik yeterlilikleri ve işletme durumları Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca takip edilmektedir.

4-Planlama yap.

Alan ihtiyacını belirle.

5-Yer seçimi yap.

26/03/2010 tarihli ve 27533 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmeliğin 15. maddesi,

a) 2.sınıf düzenli depolama tesisi için, tesis sınırlarının yerleşim birimlerine uzaklığının en az 250 metre olmasına,

b) Düzenli depolama tesisinin hava ulaşımını engellemediğine,

c) Orman alanları, ağaçlandırma alanları, yaban hayatı ve bitki örtüsünün korunması gibi özel amaçlarla koruma altına alınmış alanlara uzaklığı,

ç) Bölgede bulunan yeraltı ve yüzeysel su kaynakları ve koruma havzalarının durumu, yer altı su seviyesi ve yer altı suyu akış yönleri,

d) Sahanın topografik, jeolojik, jeomorfolojik, jeoteknik, ve hidrojeolojik durumu,

e) Taşkın, heyelan, çığ, erozyon ve yüksek deprem riski,

f) Doğal veya kültürel miras durumu,

g)Alanda bulunan akaryakıt, gaz ve içme-kullanma suyu naklinde kullanılan boru hatları olmamasına,

h) Havaalanı yakınında olmamasına,

ı) Maden sahası üzerinde olmamasına, dikkat edilmeli.

6-Düzenli depolama yerlerini;

- Yapılara olan uzaklığını,
- Rüzgâr istikametini,
- Trafığe etkisini,
- Suyu olan etkisini,
- Hacmin alana oranı,
- Dış görünüş,
- Yandaki trafiğe tesiri,

dikkate alarak 100 puan üzerinden puanla.

7-Mahalli çevre kurulu kararı al.

Belirlenen alanlar üzerinde değerlendirme yapılarak, mahalli çevre kurulu kararında görüşülmesi sağlanır.

8-Fizibilite Raporuna Uygun Görüş Al.

- Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik ve diğer mevzuatlara uygunluk,
- Mali fizibilite,
- Atık yönetim planlarıyla uyumlu,

Olduğunu gösterir Fizibilite Raporunu,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığına (Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü) Gönder.

9-Çevresel Etki Değerlendirme Sürecini Tamamla.

ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü: Çevresel Etki Değerlendirme Süreci (Tesis /

işletmeler kirletici vasıflarına göre, ek-1 listesinde yer alan faaliyetler için inceleme onaylama sürecinde yetkili kurum) ve izin lisans süreci işlemlerini gerçekleştiren kurumdur.

İl müdürlükleri: Tesis /işletmeler kirletici vasıflarına göre, ek-2 listesinde yer alan faaliyetler için inceleme onaylama sürecinde yetkili kurum

Alan büyüklüğü ve atık miktarına bağlı olarak ek-1 listesinde yer almayan projeler ve belediye atıklarının yönetildiği tesisler ek-2 listesinde yer alan belediye atıkları dahil olmak üzere atıkların kompost ve diğer tekniklerle ara işleme tabi tutulması, düzenli depolanması ve bertaraf edilmesi için kurulan tesisler bu kapsamda değerlendirilir.

9.1 Çevresel Etki Değerlendirme Süreci tamamlanan tesisler Çevre düzeni planlarına işlenir.

9.2-Uygulama projelerini Çevre ve Şehircilik Bakanlığına (Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü) gönderilerek onaylanmasını ve Düzenli Depolama Onay Belgesinin düzenlenmesini,

Sağla.

Ancak,

Su yapıları yetkili denetim firması veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca görevlendirilmiş düzenli depolama tesislerinin denetimine ilişkin olarak yetkilendirilmiş denetim firmaları ile yapılan sözleşme aslı veya noter onaylı nüshası Bakanlığa gönder.

10-Düzenli Depolama Tesisleri Çevre ve İzin Lisansı için Başvuru yap.

a) Ek-1 listesinde belirtilen işletmeler için Bakanlık,

b) Ek- 2 listesinde belirtilen işletmeler için çevre ve şehircilik il müdürlükleri, tarafından verilir.

Ancak; Birden fazla tesisi olan işletmelerin çevre izni veya çevre izin ve lisansı işlem-

leri, işletme adına ve işletmede aynı adreste yer alan entegre tesislerin tümü birlikte değerlendirilerek yürütülür ve sonuçlandırılır. Bir işletme içinde EK-1 ve EK-2 listesine tabi faaliyet veya tesislerin birlikte bulunması halinde söz konusu müracaat Bakanlık tarafından değerlendirilir.

Birden fazla tesisi olan işletmelerin çevre izni veya çevre izin ve lisansı işlemleri, işletme adına ve işletmede aynı adreste yer alan entegre tesislerin tümü birlikte değerlendirilerek yürütülür ve sonuçlandırılır. Bir işletme içinde EK-1 ve EK-2 listesine tabi faaliyet veya tesislerin birlikte bulunması halinde söz konusu müracaat Bakanlık tarafından değerlendirilir.

Bu süreç iki aşamalıdır.

1. Geçici faaliyet belgesi verilmesi (1 yıl süreli)

2. Çevre izin veya çevre izin ve lisans belgesi

(1) EK-1 ve EK-2 listelerinde yer alan işletmelerin, geçici faaliyet belgesinin alınmasından itibaren en geç altı ay içerisinde çevre izin veya çevre izin ve lisansının e-başvuru sürecini tamamlamaları zorunludur. Bu süre içinde başvuru tamamlanmaz ise geçici faaliyet belgesi iptal edilir.

(2) e-başvuru sürecinin tamamlanmasından sonra, başvuru yetkili merci tarafından seksen gün içerisinde incelenir. Söz konusu e-başvuru dosyasında herhangi bir bilgi, belge ve raporun eksik olmaması ve başvurunun uygun bulunması halinde yetkili merci tarafından, çevre izin veya çevre izin ve lisans belgesi düzenlenerek işletmeciyeye verilir.

3. BİLİYOR MUSUNUZ

3.1. 2003 yılına kadar 15 olan düzenli depolama tesisi sayısı 2008 yılında 38 adet düzenli depolama tesisi ile 29 milyon nüfusa hizmet verilmiş, 2009 yılında bu sayı 41'e, 59'a, 2011 'de 59'a, 2013'de

69'a, 2014'te ise 79'a ulaşmıştır. 2016 yılı sonu itibarıyla 82 ayrı düzenli depolama tesisiyle 1091 belediyeye hizmet vermesi sağlanmıştır. **Bakanlığın 2023 hedefleri doğrultusunda tüm belediyelerin düzenli depolama tesislerinden veya diğer bertaraf tesislerinden faydalanmasının amaçlandığını,**

3.2. İnşaat ve inşaat ihalesi kapsamında 12 adet, plan-proje kapsamında 26 adet düzenli depolama tesisinin proje çalışmalarının devam ettiğini,

3.3. Geçici faaliyet belgesi verilmesi, çevre izin ve/veya çevre izin ve lisans başvurusunun değerlendirilmesi ve belge düzenlenmesi aşamalarında yetkili merci tarafından işletmenin kurumsal elektronik posta adresine yapılan bildirimler işletmeye tebliğ edilmiş kabul edilir. Bildirimler işletmenin çevre yönetim birimi, istihdam edilen çevre görevlisi ya da hizmet satın alınması durumunda Bakanlıkça yetkilendirilmiş çevre danışmanlık firmalarına da gönderileceğini,

Biliyor muydunuz?

4. SONUÇ

Düzenli depolama, katı atıkların çevreye zarar vermeden bertarafı için ortaya konulan bir çözümdür. Bir başka deyişle katı atık yönetiminin önemli bir parçasıdır. Günümüzde hızlı şehirleşmenin getirdiği kalabalık nüfuslar atık oluşumunu artırmaktadır. Bu nedenle de süreç içerisinde görev alan kurumların etkin ve verimli çalışmasının uygun olacağı düşünülmektedir..

KAYNAKLAR

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türkiye'de Atık Yönetimi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Düzenli Depolama Tesisleri Saha Yönetimi ve İşletme Kılavuzu

Ahmet ARSLAN

Denetçi, SM Mali Müşavir

PERSONEL ÇALIŞTIRILMASINA DAYALI OLMAYAN HİZMET İŞLERİNDE KIDEM TAZMİNATI ÖDENİR Mİ?

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere, 6552 sayılı Kanunla yapılan düzenleme sonucunda kamu idarelerinde hizmet alımı suretiyle istihdam edilen firma personelinin kıdem tazminatlarının ilgili kamu idareleri tarafından ödenmesi öngörülmüştür.

Bununla birlikte, uygulamada söz konusu imkandan personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımı suretiyle istihdam edilen firma personelinin de yararlandırılıp yararlandırılmayacağı konusunda bazı tereddütler bulunmaktadır.

Bu yazımızda personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımı suretiyle istihdam edilen firma personelinin kıdem tazminatından yararlandırılıp yararlandırılmayacağı hususu ilgili mevzuat ve Sayıştay kararları doğrultusunda irdelenecektir.

1. PERSONEL ÇALIŞTIRILMASINA DAYALI OLAN-OLMAYAN HİZMET ALIMLARI

Kamu İhale Genel Tebliğinin “Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımlarında Teklif Fiyata Dahil Olacak Giderler” başlıklı 78 inci maddesinin (71.1) bendinde belirtildiği üzere; “Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımları”; *ihale konusu işte çalıştırılacak personel sayısının ihale dokümanında belirlendiği, bu personelin çalışma saatlerinin tamamının idare için kullanıldığı ve yaklaşık maliyetinin en az % 70’lik kısmının asgari*

işçilik maliyeti ile varsa aynı yemek ve yol giderleri dahil işçilik giderinden oluştuğu hizmetler olarak tanımlanmıştır.

Söz konusu tanıma göre,

1) İhale konusu işte çalıştırılacak personel sayısının ihale dokümanında belirlenmiş olması,

2) Bu personelin çalışma saatlerinin tamamının idare için kullanılması,

3) Yaklaşık maliyetinin en az % 70’lik kısmının asgari işçilik maliyeti ile varsa aynı yemek ve yol giderleri dahil işçilik giderinden olması,

şartlarının tamamının mevcut olduğu ihaleler personel çalıştırılmasına dayalı olan ihaleler, bu şartlardan en az birisinin sağlanmadığı örneğin personelin çalışma saatlerinin tamamının idare için kullanılmadığı veya yaklaşık maliyetinin en az % 70’lik kısmının asgari işçilik maliyeti ile varsa aynı yemek ve yol giderleri dahil işçilik giderinden oluşmadığı hizmet ihaleleri ise personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımlarıdır.

Bu bağlamda, malzemesiz temizlik, malzemesiz yemek hazırlama ve servisi, güvenlik hizmetleri, veri giriş, danışma ve yönlendirme hizmetleri personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımlarına, malzemeli yemek hazırlama servisi, çöp toplama, sürücülü araç kiralama gibi hizmetler ise personel çalıştı-

rılmasına dayalı olmayan hizmet alımlarına örnek olarak verilebilir. Zira, örneğin malzemeli yemek hazırlama ve servis hizmetleri ile malzemeli temizlik hizmetlerinde malzeme ve ekipman maliyetleri işçilik maliyetlerinin yaklaşık maliyetin %70'inin altında kalmasına yol açabilmektedir.

3. KIDEM TAZMİNATININ KAMU İDARELERİNCE ÖDENMESİNE İLİŞKİN YASAL DÜZENLEME

6552 sayılı Kanunla bu yönde düzenleme yapılmadan önce kamu idarelerinde hizmet alımı suretiyle istihdam edilen firma personeline ilişkin "asıl işveren-alt işveren" karmaşasından dolayı yargı organlarınca bu personelin kıdem tazminatlarının kamu idarelerince ödenmesi gerektiği yönünde bir çok karar verilmiş ve bu durum içtihat niteliğini kazanmıştır.

Bunun üzerine, 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 8 inci maddesiyle 4857 sayılı Kanunun 112 nci maddesine aşağıdaki hükümler eklenmiştir.

"a) Alt işverenlerinin değişik değişikliği-ne bakılmaksızın aralıksız olarak aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde çalışmış olanların bu şekilde çalışmış oldukları sürelerle ilişkin kıdem tazminatına esas hizmet süreleri, aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde geçen toplam çalışma süreleri esas alınarak tespit olunur. Bunlardan son alt işverenleri ile yapılmış olan iş sözleşmeleri 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona ermiş olanların kıdem tazminatları ilgili kamu kurum veya kuruluşları tarafından,

b) Aynı alt işveren tarafından ve aynı iş sözleşmesi çerçevesinde farklı kamu kurum veya kuruluşlarında çalıştırılmış olan işçilerden iş sözleşmeleri 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı

ödenmesini gerektirecek şekilde sona ermiş olanlara, 4734 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında farklı kamu kurum ve kuruluşuna ait işyerlerinde geçen hizmet sürelerinin toplamı esas alınarak çalıştırıldığı son kamu kurum veya kuruluşu tarafından,

işçinin banka hesabına yatırılmak suretiyle ödenir.

Alt işveren ile yapmış olduğu iş sözleşmesi sona ermediği gibi, alt işveren tarafından 4734 sayılı Kanun kapsamında bulunan idarelere ait işyerleri dışında bir işyerinde çalıştırılmaya devam olunan ve bu şekilde çalıştırıldığı sırada iş sözleşmesi kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona eren işçinin kıdem tazminatı, işçinin yazılı talebi hâlinde, kıdem tazminatının söz konusu kamu kurum veya kuruluşlarına ait işyerlerinde geçen süreye ilişkin kısmı, kamu kurum veya kuruluşuna ait çalıştığı son işyerindeki ücretinin yılları itibarıyla asgari ücret artış oranları dikkate alınarak güncellenmiş miktarı üzerinden hesaplanmak suretiyle son kamu kurum veya kuruluşu tarafından işçinin banka hesabına yatırılmak suretiyle ödenir. Bu şekilde hesaplanarak ödenen kıdem tazminatı tutarının, iş sözleşmesinin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden aynı süreler dikkate alınarak hesaplanacak kıdem tazminatı tutarından daha düşük olması hâlinde, işçinin aradaki farkı alt işverenden talep hakkı saklıdır.

İkinci fıkranın (b) bendi veya üçüncü fıkra uyarınca farklı kamu kurum veya kuruluşlarına ait işyerlerinde geçen hizmet sürelerinin toplamı üzerinden kıdem tazminatı ödenmesi hâlinde, kıdem tazminatı ödemesini gerçekleştiren son kamu kurum veya kuruluşu, ödenen kıdem tazminatı tutarının diğer kamu kurum veya kuruluşlarında geçen hizmet süresine ilişkin kısmını ilgili kamu kurum veya kuruluşundan tahsil eder. Ancak, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri arasında bu fıkra hükümlerine göre bir tahsil işlemi yapılmaz.

Kıdem tazminatı tutarı, 4734 sayılı Kanununun ek 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında belirtilen işyerlerinde kıdem tazminatı ile ilgili açılacak bütçe tertibinden, (b) bendi kapsamında belirtilen işyerlerinde ise hizmet alımı gider kaleminden, ödeneğin yetip yetmediğine bakılmaksızın ödenir.

Bu madde kapsamında alt işverenler yanında çalışan işçilerin bu işyerlerinde geçen hizmet süresinin hesabı, alt işverenden ve alt işveren işçisinden istenecek belgeler ve ödeme süreci ile ilgili diğer usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ve Kamu İhale Kurumunun görüşleri alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir” hükümleri yer almaktadır.

Bu düzenleme sonucunda, kamu idarelerinde hizmet alımı suretiyle istihdam edilen personelin kıdem tazminatı yüklenici firma tarafından değil, söz konusu hizmet ihalesinin tarafı olan ilgili kamu idaresi tarafından ödenecektir.

Bununla birlikte, söz konusu kanundaki açık hükme rağmen 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin 1 inci fıkrasının (e) bendindeki;

“İdarelerin bu Kanunda tanımlanan hizmetlerden personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımlarında aşağıda belirtilen hususlara uyulması zorunludur:

1) İdarelerce kanun, tüzük ve yönetmeliklere göre istihdam edilen personelin yeterli nitelik veya sayıda olmaması hâlinde personel çalıştırılmasına dayalı yardımcı işlere ilişkin hizmetler için ihaleye çıkılabilir. Bu kapsamda ihaleye çıkılabilecek yardımcı işlere ilişkin hizmet türlerini; idarelerin teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin mevzuatı, yerleşik yargı içtihatları ile 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 2 nci maddesinin yedinci fıkrası dikkate alınmak suretiyle idareler itibarıyla ayrı ayrı veya birlikte belirlemeye işçi, işveren ve kamu görevlileri konfederasyonları, Ç

alışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir. 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 67 nci maddesi ile diğer kanunların hizmet alımına ilişkin özel hükümleri saklıdır.

2) İdarelerin teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin mevzuatı ile 4857 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin yedinci fıkrası esas alınmak suretiyle, idareye ait bir işyerinde yürütülen asıl işin bir bölümünde idarenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde hizmet alımı ihalesine çıkılabilir.

3) Danışmanlık hizmet alım ihalelerinde istihdam edilen personelin yeterli nitelik veya sayıda olmaması şartı aranmaz”

hüküm nedeniyle sanki sadece personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımlarında firma personelinin kıdem tazminatının ilgili kamu idaresi tarafından ödeneceği şekilde kanaatin oluşmasına sebebiyet vermiştir.

Oysa, kıdem tazminatı hususu 1475 sayılı İş Kanununun 4857 sayılı Kanunla yürürlükte bırakılan tek maddesi olan 14 üncü maddesinde düzenlenmiş olup kıdem tazminatının ödenmesi için kişinin hizmet akdiyle çalışmakta olması ve genel olarak söz konusu kanun maddesinde belirtilen şartların (hizmet akdinin işveren tarafından feshi, işçi tarafından haklı nedenlerle feshi, askerlik görevi nedeniyle fesih gibi) gerçekleşmesi gerekli ve yeterlidir.

Kamu idarelerinde hizmet alımı suretiyle istihdam edilen personele ilişkin olarak ise; 4857 sayılı Kanunda kamu idarelerinde hizmet alımı ihalesi suretiyle istihdam edilen firma personelinin kıdem tazminatının kamu idaresi tarafından ödenmesi için söz konusu hizmetin personel çalıştırılmasına dayalı olması şartı öngörülmemiştir.

4734 sayılı Kanunun 62 nci maddesinde yer alan hükümler idarelerin personel çalıştırılmasına dayalı ihalelere çıkabilme şart-

larını belli bir düzene sokmayı amaçlayan düzenlemeler mahiyetinde olup bu hükümlerin kıdem tazminatıyla herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır.

Dolayısıyla, yukarıda yer alan yasal düzenlemelerin birlikte değerlendirilmesi sonucunda; 1475 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde belirtilen şartların gerçekleşmesi halinde hizmet akdinin mevcut olduğu (çalışma sürelerinin tamamının idarede geçirildiği) personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımlarında da (yaklaşık maliyetinin en az %70'inin işçilik maliyetinden oluşma şartı aranmaksızın) kıdem tazminatı ilgili kamu idaresi tarafından ödenir.

4. EMSAL SAYIŞTAY KARARI

Nitekim, Sayıştay 5. Dairesinin 19.01.2017 tutanak tarihli, 228 Karar ve 117 İlam Nolu kararında da;

“Belediye tarafından, personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı kapsamında olmayan çöp toplama hizmet alımı işlerinde çalışan işçilere yersiz kıdem tazminatı ödenmesi neticesindeTL kamu zararına sebebiyet verildiği hususu ile ilgili olarak,

Her ne kadar Kamu İhale Genel Tebliğinde, personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımları için yaptığı tanımda, yaklaşık maliyetin en az %70 lik kısmının asgari işçilik maliyetini içermesi gerektiği belirtilmişse de; yukarıda sözü edilen 6552 sayılı Kanun ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunda, idarelere mahiyetlerinde çalışan taşeron işçilerin kıdem tazminatlarını ödeme yükümlülüğü getirilirken, söz konusu işçilerin, yaklaşık maliyet içinde asgari işçilik maliyetine bakılmaksızın, mesailerinin tamamının idare için sarf etmeleri temel alınmıştır. Kaldı ki çöp toplama işine ilişkin ihalelerde, işçilik maliyeti dışında ağırlıklı olarak çöp toplama araçlarının kullanımı ve yakıt maliyetleri yüklü bir tutar içerdiğinden, asgari işçilik maliyetinin yaklaşık maliyetin %70 lik kısmını ihtiva etmesi daima mümkün

değildir. Dolayısıyla burada önemli olan işçilerin çalışma saatlerinin tamamını idare için kullanmaları olduğundan, idarenin, işçilerin müstehak oldukları kıdem tazminatını ödemesinde mevzuata aykırı bir durum yoktur.

Bu itibarla, Belediye tarafından, personel çalıştırılmasına dayalı çöp toplama hizmet alımı işlerinde çalışan işçilere kıdem tazminatı ödenmesi hususunda mevzuatına uygun olduğu anlaşılan TL ile ilgili olarak ilisilecek husus bulunmadığına,

İş bu ilamın tebliğ tarihinden itibaren 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 55 inci maddesi gereğince altmış gün içerisinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu ve 56 ncı maddesi gereğince beş yıl içinde Sayıştay Daireleri nezdinde yargılamanın iadesi yolu açık olmak üzere oybirliğiyle, karar verildi.”

denilmektedir.

5. SONUÇ

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile Sayıştayın emsal daire kararına göre;1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinde belirtilen şartların gerçekleşmesi halinde çalışma sürelerinin tamamının idarede geçirildiği personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımlarında da (işçilik maliyetinin en az %70'nin işçilik maliyetinden oluşma şartı aranmaksızın) çalışanların kıdem tazminatının tamamı ilgili (en son çalışılan) kamu idaresi tarafından ödenir. Malzemeli yemek, malzemeli temizlik veya çöp toplama hizmetleri bu tür hizmetlerin tipik örnekleridir.

KAYNAKÇA

Ahmet ARSLAN; Kamu Harcama Kılavuzu, 4. Baskı, Haziran 2016, Ankara.

1475 sayılı İş Kanunu

4857 sayılı İş Kanunu

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu

Kamu İhale Genel Tebliği

Sayıştay Başkanlığı web sitesi (www.sayıstay.gov.tr)

Atilla İNAN

E. Sayıştay Uzman Denetçisi

4735 SAYILI KAMU İHALE SÖZLEŞMELERİ KANUNU KAPSAMINDAKİ SÖZLEŞMELERDE İDARENİN İZİNİ İLE YAPILAN SÖZLEŞME DIŞI İŞLERİN BEDELİ

1. GİRİŞ

İdarenin izni ile yapılan sözleşme dışı işlerin bedeli, Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 24. maddesi hükümlerine göre, ilave iş bedeli şeklinde ödenir. Ancak, söz konusu Kanunda belirtilen limitler aşıldığında veya sözleşme dışı iş yapıldığında çeşitli nedenlerle bedeli yükleniciye ödenmediğinde, fazladan yapılan ve idarenin kazanımında olan ve bedeli ödenmeyen işler konusunda bu başlık altında inceleyeceğiz.

Yüklenicinin, idarenin talimatlarına uyma sorumluluğu vardır. Ancak, idarenin talimatıyla yapılan ilave işler yasal sınırları aştığında, idare bir ölçüde sebepsiz zenginleşmiş demektir. Böyle bir durumda, yüklenici kullandığı malzemelerin ve yaptığı masrafları talep etme hakkına sahiptir. Bu durumda, “vekaletsiz iş görme” hükümlerine göre müteahhit karı verilmeksizin yüklenicinin alacağı tespit edilir. (Atilla İnan, Namık Dağalp, Hüseyin Gürhan, Vural Şahbenderoğlu, Soru ve Cevaplı Kamu İhale Hukuku, Sf 364, Kasım 2009, Ankara)

Aynı şekilde, idarenin izniyle ilave işler yapılıp, fazlalıkları yüklenicinin götürme imkanı olmadığı halde, çeşitli nedenlerle bedeli ödenmeyen ilave işlerde yukarıdaki gerekçe aynen geçerlidir.

Bu konuda Yargıtay 15. Hukuk Dairesinin 01.10.2012 tarih ve E.2011/5616, K.2012/5895 sayılı kararında; “...Davacının 15.08.2004 tarihli sözleşmeden kaynaklanan alacak istemine gelince; dosyaya sunulan sözleşme örneklerinden bir kısmının 20. ve 50. maddelerinde, %30 oranı değiştirilerek %70 olarak düzeltilmiş, bir kısmında ise herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Bu durumda öncelikle değişiklik konusunda taraflar isticvap olunmalı, esas alınması gereken gerçek oran saptanmalıdır. Öte yandan hükme dayanak bilirkişiler raporunda sözleşme eki keşif özetiindeki birim fiyatlar hukuki dayanağı gösterilmeksizin tek taraflı artırılarak değiştirilmek suretiyle kesin hesap çıkarılmıştır. Oysa sözleşme kapsamında kararlaştırılan birim fiyatlar esas alınarak kesin hesap çıkarılmalı, varsa fazla imalat konusunda yukarıda değinilen sözleşmenin keşif artışına ilişkin maddelerindeki oranlar açıklığa kavuşturulduktan sonra sözleşme kapsamında kalan imalâta sözleşme fiyatı, fazlasına BK'nın 413. maddesi hükmünce yapıldığı tarihteki piyasa fiyatlarına göre hesaplatılarak davacının kesin hesap alacağı bulunmalı, bundan ödemelerin mahsubu ile sonucuna uygun hüküm kurulmalıdır. Yapılacak iş; konusunda uzman yeniden seçilecek teknik bilirkişiler aracılığı ile yukarıda değinilen hususlar gözetilerek davacı alacağını saptamak varsa itirazları değerlendirmek

ve sonucuna uygun hüküm kurmaktan ibarettir. Bu hususlar üzerinde durulmadan ve hukuki değerlendirmede bilirkişi görüşü ile bağlı kalarak verilen karar usul ve yasaya aykırı olmuş, bozulması gerekmiştir...” denilmiştir.

Bundan başka, Yargıtay 15. Hukuk Dairesininin 04.07.2012 tarih ve E.2011/5185, K.2012/5091 sayılı kararında; “...Yine sözleşmenin 6. maddesinde, sözleşme bedelinin anahtar teslimi götürü bedelli olduğu, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen 4.775.000,00 TL toplam bedel üzerinden akdedildiği kabul edilmiştir. Kamu İhaleleri Kanunu uyarınca çıkarılan uygulama yönetmeliğin eki İdari Şartname'nin 52/I. Maddesinde götürü bedelli ihalelerde yüklenici sözleşme bedelinin %10'una kadar kısmını süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde yapmakla yükümlüdür. Esasen bu husus mahkemenin de kabulünde olup gerekçede belirtilmiştir. Yükleniciye sözleşme bedelinin %10'unu aşan fazla imalât yaptırılmış ve bu işler iş sahibi yararına ise yüklenici BK'nın 410 ve devamı maddelerinde düzenlenen vekâletsiz iş görme hükümleri gereğince bedelinin ödenmesini isteyebilir. Ne var ki hükme dayanak bilirkişi raporunda, ne miktar işin sözleşme kapsamında olduğu ve

bunu aşan %10'luk kısmın miktarı, bunda fazlası açıklanmadan, sözleşmeden fazla imalât bulunduğu belirtilerek bedeli birim fiyatlar üzerinden hesaplanmıştır. Bu haliyle raporun yeterli incelemeyi içermediği gibi, denetime elverişli olmadığı da açıktır.

O halde mahkemece yapılması gereken iş konusunda uzman, teknik bilirkişilerden oluşacak yeni heyet ile mahallinde keşif yapılarak, sözleşme ve eki keşif özeti gözetilmek, sözleşme kapsamında yapılması gereken işleri belirlemek, sözleşme dışı iş yapılmış ise sözleşme bedelinin %10'una kadar olan kısmının sözleşme fiyatlarıyla, %10'unu aşan kısmı ise yapıldığı tarihteki piyasa fiyatlarıyla hesaplamak, taraf itirazları da gözetilerek, Yargıtay denetimine elverişli rapor almak, sonucuna uygun hüküm kurmaktan ibarettir...” denilmiştir.

2. SONUÇ

Gerekçeleriyle açıklandığı üzere, **idarenin izniyle yapılıp, yasal hadleri aştığı için bedeli ödenmeyen sözleşmeden, yaptırılıp da çeşitli nedenlerle bedeli verilmeyen işler, idare için sebepsiz zenginleşme sayıldığından, bu işlemi bedelin malzeme ve işçilik bedeli olarak, yüklenici kârı olmaksızın ödemesi gerekir.**

MEVZUAT FİHRİSTİ

23/03/2017-19/04/2017 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Yerel Yönetimlerle İlgili Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 22.03.2017 – 30015
- Konusu** : 27/3/2002 tarihli ve 24708 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Özel Hastaneler Yönetmeliğinin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.
- Yönetmeliğin Adı** : İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 30.03.2017 – 30023
- Konusu** : 2017/10085 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin Güzellik Salonları bölümünde değişiklik yapılmıştır. Yapılan değişiklik ile tıbbi amaçlı olmayan cihazları ustalık belgesi veya mesleki ve teknik okulların ilgili alanlarından mezun olduğu gösterir diploma veya üniversitelerin ilgili lisans ve önlisans alan ve dalından mezun olduğu gösterir diploma veya Mesleki yeterlilik Kurumundan alınan mesleki yeterlilik belgesinden birisine sahip olanların kullanabilecekleri belirtilmiştir
- Yönetmeliğin Adı** : Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 07.04.2017 – 30031
- Konusu** : 6/10/2010 tarihli ve 27721 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmeliğinde değişiklik yapılmıştır.

TEBLİĞLER

- Tebliğin Adı** : Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 25/03/2017 - 30018
- Konusu** : 24/3/2013 tarihli ve 28597 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde değişiklik yapılmıştır.

- Tebliğın Adı** : **Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:459)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No:479)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 01/04/2017 - 30025
- Konusu** : 24/12/2015 tarihli ve 29572 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 459)'nin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. "4.2. Kapsamda Olmayan Tahsilat ve Ödemeler" başlıklı bölümüne (f) bendinden sonra gelmek üzere g bendi eklenmiştir. "g) Gerçek usulde vergiyi tabi olmayan çiftçiler tarafından; 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun hükümlerine göre kurulmuş olan toptancı hallerinde faaliyet gösteren tüccar, üretici, üretici örgütleri ve komisyonculara yapılan sebze ve meyve, et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri, su ve su ürünleri, bal ve yumurta gibi diğer gıda maddeleri, kesme çiçek ve süs bitkileri satışları ile söz konusu yerler dışında yapılmakla birlikte anılan Kanununun 4 üncü maddesi kapsamında bildirim tabi tutulmuş satışlara ilişkin tahsilat ve ödemelerin,"
- Tebliğın Adı** : **Kış Lastiği Kullanma Zorunluluğu ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 01/04/2017 – 30025
- Konusu** : Yolcu ve eşya taşımalarında kullanılan araçların kış lastiği kullanma zorunluluğuna ilişkin usul ve esasların belirlendiği tebliğe "Ülkemizde tescil edilmiş olsun veya olmasın, şehirlerarası karayollarında yolcu ve eşya taşımalarında kullanılan taşıtlarda her yılın 1 Aralık ile takip eden yılın 1 Nisan tarihleri arasında kalan dört aylık dönemde kış lastiği kullanılması zorunludur. İl sınırları içerisinde, kış lastiği uygulaması yapıp yapılmayacağı ortalama yerel sıcaklıklar dikkate alınarak ilgili valiliklerde belirlenir ve gerekli duyurular yapılır. Valilikler, kış lastiği uygulamasını, Bakanlıkça belirlenen tarih aralığındaki sürenin öncesinde ve/veya sonrasında 1'er ay arttırabilir. Kamyon, çekici, tanker ve otobüs türü araçların tahrikli dingilleri üzerindeki tüm lastiklerinin; kamyonet, minibüs ve otomobillerin tüm lastiklerinin; ayrıca seyir esnasında değiştirilmek zorunda kalınan lastiklerin yerine takılacak lastiklerin kış lastiği olması zorunludur. Sadece buzlu zeminlerde kullanılabilen çivili lastikler, kış lastiği yerine geçer. Araçta patinaj zinciri bulunması veya kullanılması kış lastiği zorunluluğunu ortadan kaldırmaz. Kamyon, çekici, tanker ve otobüslerde kış lastiği diğ derinliği 4 mm'den, kamyonet, minibüs ve otomobil türü araçlarda kış lastiği diğ derinliği 1,6 mm'den az olamaz. Diğ derinliği lastik sırtının ortasına en yakın diğlerden ölçülür. Araçları denetlemeye Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının yetkilendirdiği Bakanlık personeli ile Emniyet Genel Müdürlüğu, Jandarma Genel Komutanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının sınır kapılarındaki birimleri ve belediyelerin denetim birimleri yetkilidir.

YARGI KARARLARI

YARGITAY KARARLARI

PROJEYE AYKIRILIĞIN GİDERİLMESİ İÇİN ÖZEL DÜZENLEME YAPMAK¹

İmar Yasası ile getirilen hükümler kamu davası ile ilgili olduğundan mahkemece re'sen nazara alınması gerektiği, imara, ruhsat ve eki onaylı projesine aykırı inşa edilen bir yapının yasal duruma getirilmesi imkan dahilinde değilse yapımı suç teşkil eden binaya yasalılık kazandıracak biçimde bir kısım düzenlemeler yapılmasına karar verilmesinin doğru olmadığı gözetilmelidir. (6098 s. TBK m. 470)

(...)

Oysa İmar Kanunu ile getirilen hükümler kamu düzenini ilgilendirmekte olup, mahkemece re'sen dikkate alınmalıdır. İmara, ruhsat ve eki onaylı projesine aykırı inşa edilmiş bir yapının yasal hale getirilmesi olanaklı değil ise, yapımı suç teşkil eden binaya meşruiyet kazandıracak şekilde bir takım düzenlemeler yapılmasına karar verilmesi doğru değildir.

Mahkemece yapılması gereken iş, ilgili belediyeden de sorularak tüm binanın tadilat projesiyle veya kısmi düzeltmelerle imara uygun ve yasal hale getirilip getirilemeyeceği konusunda bilirkişiden ek rapor almaktan, yasal hale gelemeyeceği tespit edildiği takdirde davanın reddine karar vermekten, yasal getirilmesinin mümkün olduğunun anlaşılması halinde davadaki talepe bağlı kalınarak sonucuna göre bir hüküm kurmaktan ibarettir.

VEKALET ÜCRETİ²

Kamulaştırmasız el atılan taşınmaz bedelinin tahsili istemine ilişkin idare aleyhine açılan davada, yargı yolu bakımından mahkemenin görevsizliği sebebiyle davanın usulden reddine karar verilirken, davalı idare lehine vekalet ücretine hükmolünmaması gerektiği gözetilmelidir. (2942 s. Kamulaştırma K. geçici m.6) , (6487 s. Kanun m. 21), (AAÜT m. 7/3).

1 T.C. YARGITAY Yirmüçüncü Hukuk Dairesi E:2012/6961, K:2013/2203, T:05/04/2013 Yargıtay Kararları Dergisi Ocak 2017

2 T.C. YARGITAY Beşinci Hukuk Dairesi E:2015/24466, K:2016/5043, T:15/03/2016 Yargıtay Kararları Dergisi Şubat 2017 s.360

İŞÇİLİK ALACAKLARI³

İş mahkemelerine açılacak davalarda yetkili mahkemenin, davalının ikametgahının bulunduğu veya işçinin işini yaptığı yer mahkemesi olduğu, bu emredici hükmün aksine yapılan sözleşmelerin geçersiz olacağı, öte yandan iş mahkemesinin yetkisi kamu düzenini ilgilendirdiğinden, davalı tarafça süresinde yetki itirazında bulunulmasa da hakim tarafından bu husussun re'sen nazara alınacağı gözetilmelidir.

PRİME ESAS KAZANCIN TESPİTİ⁴

İşveren tarafından görevli bulunduğu yerden başka yerlere geçici görevle gönderilen işçiye görevi sırasında ihtiyacını karşılama amacıyla yapacağı ek masrafları karşılaması için ödenen harcırahlar (yolluk, sefer parası vs.), sigorta primlerinin hesabına esas tutulacak kazançların aylık tutarının tespitinde nazara alınmaz (506 s. SSK m. 77/1-2, 79-10), (5510 s. SSGSSK m. 86/8)

KIDEM TAZMİNATINDA ASIL İŞVEREN İLE ATLT İŞVERENİN SORUMLULUĞU⁵

Halen yürürlükte olan 4857 sayılı Kanun'un 2/6. maddesi uyarınca, asıl işveren alt işveren ilişkisinde, asıl işverenin, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak bu Yasadan, iş akdinden ya da alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumlu olduğu gözetilmelidir. (4857 s. İş K. m. 2/6, 112), (4734 s. KİK m. 62)

(...)

4857 sayılı İş Kanunu'nun 112. maddesine, 6552 sayılı Kanun'un 8. Maddesi ile eklenen fıkralarda, 04.01.2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilerin kıdem tazminatları bakımından; alt işverenlerinin değişik değişmediğine bakılmaksızın aralıksız olarak aynı kamu kurum ve kuruluşlarına ait işyerlerinde çalışmış olanların bu şekilde çalışmış oldukları sürelerle ilişkin kıdem tazminatına esas hizmet sürelerinin, aynı kamu kurum ve kuruluşuna ait işyerlerinde geçen toplam çalışma süreleri esas alınarak tespit olunacağı, bunlardan son alt işverenleri ile yapılmış olan iş sözleşmelerinin 4857 sayılı Kanun'un 120. maddesi uyarınca yürürlüğü devam eden mülga 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14. maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona ermiş olanların kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona ermiş olanların kıdem tazminatlarının ilgili kamu kurum veya kuruluşları tarafından, işçinin banka hesabına yatırılmak sureti ile ödeneceği hususları düzenlenmiştir.

6552 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 4857 sayılı Kanun'un 112. maddesinde, kamu işverenleri arasındaki rücu işlemine ilişkin düzenlemeye de yer verilmiş olmakla birlikte, kamu asıl işverenin alt işverenlere rücu işlemine dair herhangi bir düzenlemeye yer verilmedi-

³ T.C. YARGITAY Dokuzuncu Hukuk Dairesi E:2016/31943, K:2016/20633, T:22/11/2016 Yargıtay Kararları Dergisi Şubat 2017 s.370

⁴ T.C. YARGITAY Yirmibirinci Hukuk Dairesi E:2015/17741, K:2016/11222, T:20/09/2016 Yargıtay Kararları Dergisi Şubat 2017 s.431

⁵ T.C. YARGITAY Yirmibirinci Hukuk Dairesi E:2016/2383, K:2016/23200, T:11/10/2016 Yargıtay Kararları Dergisi Şubat 2017 s.437

ği anlaşılmaktadır. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2/6. maddesi hala yürürlükte olup, anılan kanun hükmü gereğince, asıl işveren alt işveren ilişkisinde, asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak bu Kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur.

İHMALİ DAVRANIŞLA GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇU⁶

İl Özel İdaresi ile yüklenici firma arasında imzalanan sözleşme ile okul inşaatıyla ilgili projenin inceleme ve onayı aşaması ile inşaat sahasına uygulanmasında görev alan sanıkların, sözleşmeye aykırı olarak yapılan duvar ve korkuluğun proje onayını yaptıkları, fen ve sanat kurallarına uyulmayan istinat duvarının yıkılması sebebiyle haklarında projeyi onayladıkları, hatalı projeyi sahaya uyguladıkları, geçici ve kesin kabul işlemlerinde hatalı davrandıkları gerekçesiyle ihmali davranışla görevi kötüye kullanma suçundan kamu davası açılmış ise de, üzerlerine atılı eylemlerin sübutu halinde edimin ifasına fesat karıştırma suçunu oluşturabileceği, bu itibarla delillerin takdir ve tartışması ile davaya bakma 5235 sayılı Kanununun 11. maddesi uyarınca Asliye Ceza Mahkemesinin görevi kapsamında bulunduğu Sulh Ceza Mahkemesince görevsizlik kararı verilmesi gerektiği, diğer taraftan UYAP sisteminden yapılan incelemede yükleniciler hakkında aynı eylemden dolayı Asliye Ceza Mahkemesince edimin ifasına fesat karıştırma suçundan yargılama yapıldığı ve dosyanın temyiz incelemesi için Yargıtay'a gönderildiğinin anlaşılması karşısında, anılan bu dosya ile arasında suçun sübutunun ve vasfının değerlendirilmesi bakımından hukuki ve fiili bağlantı bulunması nedeniyle hüküm kurulan dosyanın sonucunun beklenilerek delillerin birlikte değerlendirilmesi ve sonucuna göre hukuki durumların tayin ve takdiri gerektiği gözetilmelidir. (5237 s. TCK m. 236, 257/2), (5235 s. AYBAMK m. 11)

MUHTARIN GÖREVİNİ KÖTÜYE KULLANMASI⁷

Su tarihinde köy muhtarı olarak görev yapan sanığın, bu sıfatı nedeniyle kendisine Sosyal yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı mütevelli heyetince belirlenen listedeki hak sahibi şahıslara dağıtılmak üzere tutanak ile teslim edilen kömürü ihtiyaç sahipleri yerine kendi yakınlarına dağıttığı iddialarının doğrulanması halinde eyleminin zimmet suçunu değil T;CK'nin 155/2. Maddesinde düzenlenen hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunu oluşturacağı, öte yandan görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu belgede sahtecilik yaptığının iddia edilmesi karşısında, 4483 sayılı Kanun hükümleri uyarınca yetkili merciden bu suç yönünden soruşturma izni alındıktan sonra dava açılması gerektiği gözetilmelidir. (5237 s. TCK m. 155/2,247) (4483 s. MDKGYK m. 4 vd.)

6 T.C. YARGITAY Beşinci Ceza Dairesi E:2014/7247, K:2016/9302, T:01/12/2016 Yargıtay Kararları Dergisi Şubat 2017 s.479

7 T.C. YARGITAY Beşinci Ceza Dairesi E:2016/7618, K:2016/9621, T:12/12/2016 Yargıtay Kararları Dergisi Şubat 2017 s.481

DANIŞTAY KARARLARI

EMLAK VERGİSİ TAKDİR KOMİSYONU KARARI BİRİM DEĞER TESPİTİ¹

2014 yılında uygulanmak üzere asgari m2 birim değer tespitine ilişkin takdir komisyonu kararına karşı açılan davada süre aşımı bulunduğu hakkında.

2014 yılında uygulanmak üzere ... İli, ... İlçesi, ... cadde ve sokaklar için takdir edilen asgari arsa m2 birim değerinin tespitine ilişkin 27.05.2013 tarih ve 2 sayılı takdir komisyonu kararının, Petrol Ofisi Caddesine ilişkin kısmını iptali istemiyle dava açılmıştır.

Tarafların temyiz istemini inceleyen Danıştay Dokuzuncu Dairesi 24.11.2014 gün ve E:2014/8943, K:2014/8517 sayılı kararıyla; 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 49/b maddesi ile 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun Mükerrer 49/b maddesi ile 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 11 ve 21'inci maddelerine değindikten sonra; emlak vergisinin tarh ve tahakkukunu düzenleyen söz konusu maddelerde 09.04.2002 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4751 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle tarh ve tahakkukla ilişkin esaslar getirildiği, anılan Kanun değişikliği ile emlak vergisi uygulaması sonucunda görülen olumsuzlukları ortadan kaldırmak ve vergilemede kolaylığın ve basitliğin sağlanması amacıyla dört yılda bir alınmakta olan beyan esasının kaldırılması ve sadece vergi değerini tadil eden nedenlerin bulunması halinde mükelleflerden bildirim alınmasını sağlamaya yönelik hükümler getirildiği, arsalar ve araziye ait asgari ölçüde birim değer tespiti takdir komisyonlarınınca dört yılda bir yapılmakta olup, kesinleşen asgari ölçüde m2 birim değerleri esas alınarak hesaplanan bina ve arazilere ilişkin emlak vergisinin, takdirin yapıldığı yılı takip eden bütçe yılının Ocak ve Şubat ayında yıllık olarak tarh olunduğu ve tarh edilen tarihte tahakkuk etmiş sayılarak Kanun'da mükellef olarak belirtilenler tarafından birinci taksidinin Mart, Nisan ve Mayıs aylarında, ikinci taksidinin ise Kasım ayında olmak üzere iki eşit taksitte ödeneceği, emlak vergisi mükelleflerinin takdir komisyonu kararlarına karşı idari dava açma haklarını kısıtlayan düzenleme Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmeden önce daire, kurum, teşekküller ve ilgili mahalle ve köy muhtarları onbeş gün içinde ilgili vergi mahkemesi nezdinde dava açabilmekte iken, söz konusu düzenlemenin iptal edilmesi ile birlikte verginin mükellefi olan bireylerin menfaatlerinin ihlal edilmesi halinde vergini tarh ve tahakkukuna dayanak olan asgari arsa m2 birim değerlerinin belirlenmesine ilişkin takdir komisyonu kararlarına karşı dava açma hakkının önünde herhangi bir yasal sınırlama bulunmadığı, 213 sayılı Kanunun mükerrer 49 uncu maddesinin (b) fıkrasının üçüncü paragrafı "takdir komisyonlarının bu kararlarına karşı kendilerine karar tebliğ edilen daire, kurum, teşekküller ve ilgili mahalle ve köy muhtarları onbeş gün içinde ilgili vergi mahkemesi nezdinde dava açabilirler. Vergi Mahkemesince verilecek kararlar aleyhine onbeş gün içinde Danıştaya başvurabilirler" şeklinde iken, bu paragrafın ilk cümlesi Anayasa Mahkemesince anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiş olup, iptal kararı esasen takdir komisyonu kararlarına karşı dava açabileceklerle ilgili olmasına rağmen, dava açma süresini içeren cümle tamamen iptal edildiğinden, takdir komis-

¹ T.C. DANIŞTAY Altıncı Daire Esas No:2015/2711, Karar No:2015/3402 Danıştay Dergisi Yıl:2016 Sayı 142, s. 215

yonu kararlarına karşı açılacak davalarda 2577 sayılı İdari yargılama Usulü Kanununun 7 nci maddesinde yer alan yasal dava açma süresinin uygulanması gerektiği, 213 sayılı Kanunun mükerrer 49 uncu maddesinde arsalar ve araziye ait asgari ölçüde birim değer tespitine ilişkin takdir komisyonu kararlarının, öteden beri dava açma ehliyeti bulunan adalara, belediyeler ile köy ve mahalle muhtarlıklarına imza karşılığı verilebileceği belirtilmekte ise de emlak vergisi mükelleflerine ilan yoluyla tebliğ edileceği yönünde bir hüküm bulunmadığı gibi ilgililere ne suretle tebliğ edileceğinin de düzenlenmediği, bu durumda, yine mükerrer 49 uncu maddede yer alan hükümler, emlak vergisi ile ilgili yasal düzenlemeler ve emlak vergisinin özelliği göz önüne alınarak emlak vergisi mükelleflerinin hangi tarihe kadar dava açabilecekleri hususunun açıklığa kavuşturulması gerektiği, emlak vergisinin matrahı 1319 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinde tanımlanan vergi değeri olup, bina, arsa ve arazilerin emlak vergisi hesaplamasına esas alınan vergi değerinin dört yılda bir ilgili belediyeler tarafından yeniden hesaplandığı, vergi değerinin hesaplanmasında esas alınan arsa ve arazi birim değerlerinin dört yılda bir takdir komisyonları tarafından belirlendiği, belediyelerce dört yılda bir belirlenen ve kesinleşen arsa ile arazi metrekaresine birim değerleri göz önüne alınarak emlak vergilerinin tarh ve tahakkuk ettirildiği, arsalar ve araziye ait asgari ölçüde birim değer tespitine ilişkin değerlerin nasıl belirleneceğine dair usullerin Emlak Vergisi Kanundaki hükümlerden ayrı olarak Vergi Usul Kanununun mükerrer 49 uncu maddesinde özel olarak düzenlendiği, sözü edilen Kanunun mükerrer 49 uncu maddesinin son fıkrasında; kesinleşen asgari ölçüde birim değerlerinin ilgili belediyelerde ve muhtarlıklarda uygun bir yere asılmak suretiyle tarh ve tahakkukun yapıldığı yılın başından Mayıs ayı sonuna kadar ilan edileceğinin belirtildiği, maddede yer alan “kesinleşme” tabiri dava açılmayarak dava açma süresinin dolması ya da dava açılarak sonuçlanması anlamını taşıdığından, herhangi bir değer ya da bedelin kesinleşmesinden sonra değiştirilmesinin kanunen e hukuken mümkün olamayacağı, bütün bu hususların göz önüne alınması halinde 213 sayılı Kanunun mükerrer 49 uncu maddesi ile arsa ve arazi metrekaresine birim değerleri yönünden davanın açılması ve devamı özel olarak düzenlendiğinden, maddede kesinleşen değerlerin ilanından bahsedilerek Kanun koyucu tarafından verginin tahakkuk ettirildiği yılın başından önce vergi değerinin kesinleşmesi sağlanmak istenildiğinden ve belediyelerce kesinleşen bu değerler esas alınarak tarh ve tahakkuk yapıldığından, mükelleflerin takdir komisyonlarınınca dört yılda bir belirlenen arsa ve arazi asgari metrekaresine birim değerlerinin kesinleşmesinden önce idareye yapılan başvuru sonucu verilen cevaptan ya da herhangi bir şekilde öğrenildiği tarihten itibaren 2577 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde yer alan 30 günlük genel dava açma süresi içerisinde söz konusu işlemin iptali istemiyle dava açmaları gerekmekte olup, sözü edilen değerlerin kesinleşmesinden sonra dava açma imkanı bulunmadığı, olayda ise tahakkuk tarihi esas alınmak suretiyle vergi değerlerinin kesinleşmesinden sonra asgari arsa metrekaresine birim değerinin kesinleşmesi sağlanmak istenildiğinden ve belediyelerce kesinleşen bu değerler esas alınarak tarh ve tahakkuk yapıldığından, mükelleflerin takdir komisyonlarınınca dört yılda bir belirlenen arsa ve arazi asgari metrekaresine birim değerlerinin kesinleşmesinden önce idareye yapılan başvuru sonucu verilen cevaptan ya da herhangi bir şekilde öğrenildiği tarihten itibaren 2577 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde yer alan 30 günlük genel dava açma süresi içerisinde söz konusu işlemin iptali istemiyle dava açmaları gerekmekte olup, sözü edilen değerlerin kesinleşmesinden sonra dava açma imkanı bulunmadığı, olayda ise tahakkuk tarihi esas alınmak suretiyle vergi değerlerinin kesinleşmesinden sonra asgari arsa

metrekare birim değerinin tespitine ilişkin takdir komisyonu kararının iptali istemi ile dava açıldığı görülmüş olup, davanın süre aşımı nedeniyle reddi gerekirken, keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılarak karar verilmesinde yasal isabet bulunmadığı gerekçesiyle kararı bozmuş; davacının kara düzeltme istemini reddetmiştir.

2886 SAYILI KANUNA GÖRE İHALE İPTALİ²

2886 sayılı Kanun'la itâ âmirlerine 15 gün içinde ihaleyi onaylama ya da onaylamayarak iptal etme konusunda tanınan yetkinin, ihale işlemlerinin sırf mevzuat uygunluğunu denetlemeye yönelik olmayıp, aynı zamanda ihale konusu işin özelliği, benzer işlere ilişkin diğer ihalelerin sonuçları, ihalede oluşan fiyatın piyasa şartlarına uygun olup olmadığı gibi hususlar değerlendirilmek suretiyle ita amirinin yerindelik denetimi yaparak Hazine menfaatini koruması amacıyla düzenlendiği; dava konusu ihaleye sadece iki isteklinin katılması, sunulan tekliflerin tahmini bedele ve birbirlerine yakın olması, taşınmazın konumu ve yüzölçümü ile taşınmazın bir kısmının ihale dışı bırakılması gibi hususlar birlikte değerlendirildiğinde, ihalede rekabet ortamı ve sağlıklı fiyat yarışmasının sağlanamadığı ve ihtiyaçların en iyi şekilde ve uygun şartlarla karşılandığından söz edilemeyeceği, bu hâliyle ihaleden beklenen kamu yarının gerçekleşmediği anlaşıldığından, irtifak ihalesinin onaylanmamasına ilişkin dava konusu işlemden hukuka aykırılık, bu işlemin iptali yolundaki İdare Mahkemesi kararında ise hukuki isabet bulunmadığı hakkında

2886 sayılı Kanunla itâ âmirlerine 15 gün içinde ihaleyi onaylama ya da onaylamayarak iptal etme konusunda tanınan yetki ihale işlemlerinin sırf mevzuata uygunluğunu denetlemeye yönelik olmayıp, Aynı zamanda ihale konusu işin özelliği, benzer işlere ilişkin diğer ihalelerin sonuçları, ihalede oluşan fiyatın piyasa şartlarına uygun olup olmadığı gibi hususlar değerlendirilmek suretiyle ita amirinin yerindelik denetimi yaparak Hazine menfaatini koruması amacıyla düzenlenmiştir.

Bu itibarla hem hukuka uygunluk ve hem de yerindelik denetimi yapan itâ âmiri tarafından bu konuda alınan idari kararın yargısal denetiminin de özellik arz edeceği açıktır. Başka bir anlatımla, 2886 sayılı Kanununun 31. maddesi ile itâ âmirine ihale komisyonu kararlarını onaylama zorunluluğu getirilmemesi nedeniyle anılan madde ile itâ âmirine tanınan yetkinin ihaleyi onaylamama yönünde kullanılması halinde bu yetkinin kamu yararına kullanıldığına ispatı bakımından, ita amirince hukuken kesin delil niteliği taşıyan belgelere dayanılması gibi bir zorunluluk bulunmamaktadır.

Bu nedenle ihaleyi onaylamama işleminin idari davaya konu edilmesi hâlinde gerek davalı idarenin mahkemeye yapacağı açıklamalar ve sunduğu belgeler ve gerekse mahkemece re'sen yapılacak araştırma sonucunda elde edilen bulgular işlemden kamu yararına aykırılık bulunmadığını ortaya koyar nitelikte ise ihalenin idarece somut, teknik ve bilimsel değerlendirme yapılmadan onaylanmadığından bahisle yargı yerince iptal edilmemesi gerekir.

2 T.C. DANIŞTAY Altıncı Daire Esas No:2015/2711, Karar No:2015/3402 Danıştay Dergisi Yıl:2016 Sayı 142, s. 215

Dava konusu ihaleye sadece iki isteklinin katılması, sunulan tekliflerin tahmini bedele ve birbirlerine yakın olması, taşınmazın konumu ve yüzölçümü ile taşınmazın bir kısmının ihale dışı bırakılması gibi hususlar birlikte değerlendirildiğinde, ihalede rekabet ortamı ve sağlıklı fiyat yarışmasının sağlanamadığı ve ihtiyaçların en iyi şekilde ve uygun şartlarla karşılandığından söz edilemeyeceği, bu hâliyle ihaleden beklenen kamu yararının gerçekleşmediği anlaşılmaktadır.

Öte yandan, ihalenin onaylanmamasından hemen sonra, davalı Bakanlık tarafından, dava konusu taşınmazın tamamının özelleştirme kapsam ve programına alınması Özelleştirme İdaresi Başkanlığından istenmiş olup, ihalenin onaylanmamasında keyfi uygulamadan söz edilemeyeceği, (...)taşınmazın tamamının değerlendirilmek suretiyle kamu yararının en üst seviyede temininin amaçlandığı, ihalenin onaylanmamasına ilişkin takdir yetkisinin kamu yararına ve hukuka uygun kullanıldığı sunucuna ulaşılmaktadır.

İMAR PLANI³

Vakıf senesinde taşınmazın niteliğine, kullanım biçimine ve akarniteliğinin nasıl sağlanacağı hususuna açıkça yer verilmesi halinde, bu hususa riayet edilmesi gerekmekte ise de vakfa ait taşınmazın bu nitelikleri taşıyıp taşımadıklarına bakılmaksızın, fiilen kullanıldıkları şekilde kalmaları gerektiğini ile sürmenin mümkün olmadığı, Tarihi yarımada'da yaya kimliğinin ön plana çıkarılmasını yönelik üst plan ilke ve hedefleri doğrultusunda taşınmazın yaya yolu olarak planlanmasında kamu yararı bulunduğu hakkında

KAMU KONUTUNU TAHLİYESİ⁴

Kamu Konutları Kanunu ve ilgili Yönetmelikte kendilerine tahsis yapılmadan konutları işgal edenler veya tahsis yapıldıktan sonra gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu anlaşılanlar ya da tahsis süresi sonunda konutu boşaltmayanlara uygulanacak yaptırımın belirlendiği, yapılan yazılı ihtar rağmen kamu konutunu boşaltmayan kamu görevlisine bu eylemi nedeniyle disiplin cezası verilemeyeceği hakkında.

3 T.C. DANIŞTAY Altıncı Daire Esas No:2015/10987, Karar No:2016/80 Danıştay Dergisi Yıl:2016 Sayı 142

4 T.C. DANIŞTAY Onikinci Daire Esas No:2015/2702, Karar No:2016/664 Danıştay Dergisi Yıl:2016 Sayı 142 s. 196

SAYIŞTAY KARARLARI

BAŞKANLIK VE MECLİS KATINDA ÇALIŞAN PERSONEL İÇİN MUHTELİF GİYİM EŞYASI SATIN ALINMASI¹

Başkanlık ve meclis katında çalışan personel için muhtelif giyim eşyası satın alınarak bedellerinin temsil ağırlama ve tören giderleri kaleminden ödenmesinin mümkün olmadığı hk.

... Belediyesi'nde başkanlık ve meclis katında çalışan personel için farklı tarihlerde ve farklı mağazalardan, muhtelif giyim eşyası satın alınarak bedellerinin temsil ağırlama ve tören giderleri kaleminden ödenmesi sonucu ... -TL tutarında kamu zararına neden olduğu gerekçesiyle tazmin hükmü verilmiştir.

Sorumlu Harcama Yetkilisi ... 'un dilekçesinde:

Giysi alımı Belediyenin halkla doğrudan ilişki kuran personeline yöneliktir. Halkla birebir ilişki içerisinde olan personelin kılık kıyafetinin düzgün olması kamunun itibarının gözetilmesi ve yurttaşlar üzerinde ciddiye ve güven sağlamasına yol açıcı olduğundan, herhangi bir kamu zararından söz edilmesinin mümkün olmadığı belirtilmektedir.

Gereği görüldü:

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 60 ıncı maddesi belediyelerin giderlerini sıralamak suretiyle sınırlandırmıştır. Madde hükmünden anlaşılacağı üzere, Kurumun başkanlık katında çalışan personeli için yapılan kılık-kıyafet alımlarının bütçeden karşılanmasına izin veren bir hüküm bulunmamaktadır.

Ödeme emirlerine ekli belgeler incelendiğinde görüleceği üzere, söz konusu alıma "Başkanlık katında görev yapan personelin vatandaşlarla olan ilişkilerinde daha olumlu görsellik sağlanması amacıyla" ihtiyaç duyulduğu ifade edilmektedir. Fakat aynı mantıkla hareket edilirse, vatandaşlarla temas halinde olduklarından kurumun veznelerinde çalışan personel için de kıyafet temin edilmesi ihtiyacı doğacaktır. Bu mantık silsilesi bizi, Kurumu temsil ettikleri gerekçesi ile her bir personelin giyim kuşam bedellerinin kurum bütçesinden karşılanması sonucunu doğurabilecektir.

Diğer taraftan, alımların bir kısmının kurumun temsil, tanıtım, ağırlama ödenekleri kullanılmak suretiyle gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil Ağırlama ve Tören Giderleri Yönergesi'nin 3 üncü maddesinde; Temsil-ağırlama ve tören giderlerinin konu, kapsam ve miktarının tayininin Belediye Başkanının takdirine tabi olduğu belirtildikten sonra bu takdir yetkisinin sınırları aynı Yönerge'nin 4 üncü maddesinde "Temsil Giderleri", 5 inci maddesinde "Tören Giderleri" ve 9 uncu maddesinde ise "Ağırlama Giderleri" başlıkları altında sayma yöntemiyle belirtilmiştir. Yönerge'ye göre, başkanlık katında görev yapan personel için alınan giyecek bedellerinin belediyenin temsil ve tanıtma giderleri kaleminden ödenmesi de mümkün değildir.

1 Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı Tarih : 27.09.2016 No : 42193

Uygulamada ise, ... Belediyesi başkanlık ve meclis katında çalışan personel için muhtelif mağazalardan giyim eşyası satın alındığı ve bedelinin de temsil ağırlama ve tören giderleri kaleminden ödendiği anlaşılmıştır.

Kimlere, hangi şartlarda giyim yardımının yapılacağı mevzuatla düzenlenmiştir. Belediye personelinin bir kısmına başkanlık katında çalışıyor olması gerekçe gösterilerek giyim eşyası alınması yasal düzenlemelere aykırıdır.

Bu itibarla, sayılı ilamın 33 üncü maddesine ilişkin verilen tazmin hükmünün TASDİKİNE,

İHALE KAPSAMINDA YÜKLENİCİ FİRMA TARAFINDAN KARŞILANMASI GEREKEN TANITIM VE GÜVENLİK HİZMETLERİ²

İhale kapsamında yüklenici firma tarafından karşılanması gereken tanıtım ve güvenlik hizmetlerinin doğrudan temin yöntemiyle ayrıca satın alınarak bedelinin belediye bütçesinden ödenmesinin mümkün olmadığı hk.

.... sayılı ilamın 20 nci maddesiyle; ... Belediyesi tarafından Yüklenici ... Organizasyon Tur. Yat San. Tic. Ltd. Şti 'ne ihale edilmek suretiyle gerçekleştirilen "... Kutlamaları Kapsamında Boğaz Turu ve Konser Organizasyonu Hizmet Alımı İşi" ne ait teknik şartnamenin gereği olarak, organizasyona ilişkin tanıtım ve güvenlik hizmetlerinin bahsi geçen ihale kapsamında yüklenici firma tarafından karşılanması gerektiği halde, söz konusu organizasyon için ayrıca doğrudan temin yöntemiyle tanıtım ve güvenlik hizmetleri satın alınması sonucunda ...-TL tutarında kamu zararına neden olduğu gerekçesiyle tazmin hükmü verilmiştir.

Gereği görüldü:

Rapor dosyası ve eki belgelerden; ... Belediyesi tarafından 28.10.2013 tarihinde sözleşmeye bağlanan "...Kutlamaları Kapsamında Boğaz Turu ve Konser Organizasyon Hizmet Alım İşi"ne ait teknik şartnamenin;

Duyuru başlıklı bölümünde aynen; "...Sosyal medya; twitter ve facebook üzerinden etkinlik ile ilgili duyurular yapılacaktır. Kamuoyunun bilgilendirilmesi için basın bülteni ve medya üzerinden etkinlik ile bilgiler paylaşılacaktır.”

Yüklenicinin sorumluluğu başlıklı bölümünde ise "... İşin uygulanması süresince her türlü güvenlik önlemlerinin alınması, yükleniciye aittir.”

Konser başlıklı bölümünde ise "... genel güvenlik için 100 kişilik bir özel güvenlik elemanı hazır bulunacaktır. Alanın güvenliğinden yüklenici sorumlu olup; her türlü sorumluluk yükleniciye aittir.”

Hükümleri bulunmaktadır.

Bahsi geçen teknik şartnamenin yukarıda belirtilen hükümlerine göre, ... etkinlikleri için

² Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı Karar Tarih : 27.09.2016, No : 42189

ihalesi yapılan bu organizasyonun tanıtım ve güvenlik hizmetlerinin organizasyon kapsamında yüklenici firma tarafından sağlanması gerekmektedir. Diğer bir ifade ile tanıtım ve güvenlik hizmetleri, ihalesi yapılan hizmet işinin bir parçası olup bu işler için Belediye bütçesinden ayrıca harcama yapılmaması gerekmektedir. Uygulamada ise, Cumhuriyet Bayramı etkinliklerinde vatandaşların güvenliğini ve düzeni sağlamak için 50 kişilik güvenlik hizmetine ihtiyaç duyulması gerekçesiyle doğrudan temin yöntemiyle ... Ltd. Şti.'nden güvenlik hizmeti alımı yapılmış ve bedeli 14.11.2013 tarih ve 19271 sayılı ödeme emri belgesi ile ...-TL olarak ödenmiştir. Yine aynı kapsamda, 29 Ekim etkinliklerinin ulusal ve yerel televizyon kanallarından yurttaşlara duyurulması amacıyla doğrudan temin suretiyle tanıtım hizmeti satın alınmış ve bedeli 16.12.2013 tarihli ve 21637 sayılı ödeme emri belgesi ile ... Medya İletişim Ticaret A.Ş.'ye ...-TL olarak ödenmiştir. Ancak, açıklanan nedenlerle, ... etkinlikleri ile ilgili açık ihale usulü ile yapılan organizasyon ihalesi kapsamında Yüklenici ... Organizasyon Tur ve Yat İşl. San. ve Tic. Ltd. Şti. tarafından karşılanması gereken tanıtım ve güvenlik hizmetleri işi için ayrıca alım yapılarak bedelinin Belediye bütçesinden ödenmesi mümkün değildir. Dolayısıyla, yapılan doğrudan temin alımları ile (... +..=-...-TL)=...-TL tutarında kamu zararı olduğu anlaşılmıştır.

Sorumlu dilekçesinde ... nedeniyle gerçekleştirilen organizasyon işi ihalesinde, söz konusu ihalenin sözleşmeye bağlanmasından sonra organizasyonun kapsamında genişleme meydana geldiği ve yüklenicinin yükümlülüğünün dışına çıkmış olan bu genişleme dolayısıyla ihtiyaç duyulan tanıtım ve güvenlik ihtiyacının bu yolla sağlandığı belirtilmek suretiyle, yapılan harcama sonucunda herhangi bir kamu zararına neden olunmadığı ifade edilmiş ise de savunmada iddia edilen işlerin genişlemesi ile ilgili hiç bir belgenin kanıt olarak gönderilmemiş olması sebebiyle, hukuki dayanaktan yoksun olduğundan itirazın kabulü mümkün değildir.

... etkinlikleri için ihalesi yapılan organizasyon işi hizmet alımına ilişkin olarak, söz konusu ihale kapsamında yüklenici firma tarafından karşılanması gereken tanıtım ve güvenlik hizmetlerinin, doğrudan temin yöntemiyle ayrıca satın alınarak bedelinin ... Belediyesi bütçesinden ödenmesinin mevzuata aykırı olduğu anlaşılmıştır.

VEKALET ETTİRİLENLERE ASALETEN ATANMADA ARANAN TÜM ŞARTLARI TAŞIMAMALARI³

Bir göreve kurum içinden veya diğer kurumlardan vekâlet ettirilene, vekillerin asaleten atanmada aranan tüm şartları bir arada taşıyamaları halinde vekâlet ücreti ödenmesinin mümkün olmadığı hk.

Asıl müdürlük kadrosuna atanabilmek için aranan fakülte veya dört yıllık yüksekokul mezunu olma şartını taşımayan ve Yazı İşleri Müdürlüğüne vekalet eden ... ile Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğüne vekalet eden ...'a vekalet edilen şube müdürlüğü kadrosuna ait zam ve tazminat farklarının ödenmesi nedeniyle ...-TL'ye tazmin hükmü verilmiştir.

³ Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı Karar Tarihi : 23.02.2016 No : 41300

Dilekçi dilekçesinde özetle,

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu bakımından konu incelendiğinde, vekâleten görevlendirilen ilgililerin 68/B maddesine uygun olduklarını, yani hizmet yılı bakımından 1. dereceli kadrolara vekaleten görevlendirilmelerinde engel bulunmadığını; 86. maddede belirtilen şartlar göz önüne alındığında ise yapılan görevlendirmelerin ilgili maddenin 1. ve 2. bendine uygun olmakla birlikte, görev verilen müdürlükte hem öğrenim, hem unvan, hem de hizmet yılı itibarıyla şartları en uygun olan personelin görevlendirilmiş olduğunu; Ayrıca, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 84. maddesi hükmüne göre Belediye Kanunu ile 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümleri ve uygulamaları çatışırsa Belediye Kanunu hükümlerinin uygulanması gerektiğini; Belediye Başkanının da bahse konu görevlendirmeleri 5393 sayılı Kanun'un 38. maddesi ile verilen görev ve yetkilere istinaden yaptığını; İlgili kişilerin görevi sırasında asil olarak görev yapan bir müdürün kullanabileceği tüm yetkileri kullanarak sorumluluk altına girdiğini ve devletin hem bir personelini daha çok sorumluluk ve ücret gerektiren bir işte çalıştırmasının hem de ücret vermemesinin angarya yaşağına aykırı olduğu düşünüldüğünden

... Belediyesi olarak Toplu Sözleşme ile bu durumun aşıldığını; Toplu Sözleşmeden doğan hak ile Belediyeye ya da kamuya verilen herhangi bir zarar mevcut olmadığını belirterek tazmin hükmünün kaldırılmasını talep etmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Vekâlet, İkinci görev aylık ve ücretleri ile diğer ödemeler" başlıklı 175'inci maddesinde; "Kurum içinden veya diğer kurumlardan vekâlet edenlere vekâlet aylığı ödenebilmesi için, vekilin asilde aranan şartları taşıması zorunludur." hükmü bulunmaktadır.

Aynı Kanun'un "Derece yükselmesinin usul ve şartları" başlıklı 68'inci maddesinin (B) bendinde ise; "Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfı ile Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfı hariç, sınıfların 1, 2, 3 ve 4 üncü derecelerindeki kadrolarına, derece yükselmesindeki süre kaydı aranmaksızın, atanmasındaki usule göre daha aşağıdaki derecelerden atama yapılabilir.

Ancak, bu şekilde bir atamanın yapılabilmesi için ilgilinin; a) 1 inci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300 ve daha yukarıda olanlar için en az 12 yıl, b) 1 inci ve 2 nci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300'den az olanlar için en az 10 yıl, c) 3 üncü ve 4 üncü dereceli kadrolar için en az 8 yıl, hizmetinin bulunması ve yükseköğrenim görmüş olması şarttır." denilmektedir.

03.01.2012 tarih ve 2012/2663 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 4'üncü maddesinin birinci fıkrasıyla, 2012 yılı için de uygulanması hükme bağlanan 17.04.2006 tarih ve 2006/10344 sayılı BKK eki Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Kararın "Vekâlet" başlıklı 9'uncu maddesinde: "(1) 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi uyarınca; a) 1) Kurumlarının bir göreve kurum içinden veya diğer kurumlardan vekâlet ettirilenlere; (...) cc) Vekillerin, genel ve ilgili özel mevzuatı uyarınca asaleten atanmada aranan tüm şartları (asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadro veya görevler için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dahil) bir arada taşınmaları, kaydıyla; vekalet ettikleri kadro veya görevler için bu Karar uyarınca öngörülen zam ve tazminatların toplam net tutarının, asli kadro veya görevleri karşılığında fiilen aldıkları zam ve tazminatların toplam net tutarından fazla olması halinde, aradaki fark; 657 sayılı Kanunun 175 inci maddesindeki oranlar dikkate alınmaksızın, vekalet

görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve vekalet görevinin fiilen yapıldığı sürece ödenir. (...)” denilmektedir.

İlgili Bakanlar Kurulu Kararı’nda da açıkça ifade edildiği üzere, bir göreve kurum içinden veya diğer kurumlardan vekalet ettirilene, vekillerin asaleten atanmada aranan tüm şartları bir arada taşımamaları halinde vekalet ücreti ödenmeyecektir.

Bununla birlikte, 04.07.2009 tarih ve 27278 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin “Görevde yükselme sınavına tabi olarak atanacaklarda aranacak özel şartlar” başlıklı 7’inci maddesinin (a) bendi uyarınca, Müdür kadrosuna atanabilmek için; “1) 657 sayılı Kanununun 68 inci maddesinin (b) bendinde belirtilen atanma şartlarını taşımak, 2) Fakülte veya dört yıllık yüksekokul mezunu olmak, 3) Teknik öğrenim gerektiren müdürlüklere atanabilmek için; yükseköğretim kurumlarının, kadronun görev alanı ile ilgili eğitim ve öğretimde bulunan en az dört yıllık bölümlerinden veya bu bölümlere denkliği kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarının ilgili bölümlerinden mezun olmak, 4) Teknik öğrenim gerektiren müdürlüklere yapılacak atamalar dışında, diğer müdürlükler için son müracaat tarihi itibarıyla üç yılı uzman, şef, ayniyat saymanı, kontrol memuru ve muhasebeci kadrosunda olmak kaydıyla en az on yıl hizmeti bulunmak,” şartlarının gerçekleşmiş olması gerekmele birlikte, aynı Yönetmeliğin geçici 1’inci maddesinde; “Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 18/4/1999 tarihinde görevde bulunan ve aynı tarih itibarıyla iki yıllık yükseköğrenim mezunu olanlar, diğer koşullara sahip oldukları takdirde 7 nci maddenin uygulanması bakımından dört yıllık yükseköğrenim mezunu kabul edilir.” hükmü bulunmaktadır.

Buna göre, 18/4/1999 tarihinde görevde bulunan ve aynı tarih itibarıyla iki yıllık yükseköğrenim mezunu olanlar da, diğer koşullara sahip oldukları takdirde dört yıllık yükseköğrenim mezunu kabul edilerek müdür kadrolarına atanabilirler.

Fakat, Yazı İşleri Müdürlüğüne vekalet eden ... da, Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğüne vekalet eden ... da 18.04.1999 tarihi itibarıyla bu eğitim şartını taşımadıkları görülmüştür. Verilen tazmin hükmünün TASDİKİNE Karar verildi.

MAZERETSİZ İŞE İKİ GÜN GELMEYEN İŞÇİNİN DURUMU⁴

Belediyenin kadrolu işçisi’in Belediye Yaş Sebze ve Meyve Hal’indeki kantar vardiya nöbetine izin almaksızın ardı ardına iki işgünü gelmediği gerekçesi ile iş akdi tek taraflı feshedilmesine karşılık söz konusu kişiye kıdem tazminatı ödenmesi nedeniyle TL’ye tazmin hükmü verilmiştir.

Dilekçi dilekçesinde özetle; işçinin, iki iş günü işe gelmemesi sebebiyle tek taraflı olarak işine son verildiğini, işçinin işine son verilmesi üzerine işçiye vermiş olduğu hizmet süresine

⁴ Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı, Tarih : 20.01.2015, No : 39938

karşılık kıdem tazminatı ödendiğini, ödenen tazminat vermiş olduğu hizmet karşılığı olarak ödendiğini, bu tazminatın ödenmemesi halinde İş Kanununun 26. maddesinde yer alan “diğer taraftan tazminat hakkı saklıdır.” hükmü gereği ek yargı giderlerine neden olunacağını belirterek tazmin hükmünün kaldırılmasını talep etmiştir.

4857 sayılı İş Kanununun geçici 1. maddesine göre, 1475 sayılı İş Kanununun 14. maddesinin birinci fıkrasının 1. ve 2. bendinde 16 ve 17. maddelere yapılan atıflar, bu Kanunun 24 ve 25. maddelerine yapılmış sayılacağından, hizmet sözleşmesinin, 4857 sayılı Kanunun 24. maddesi gereğince işçi tarafından veya 25. maddesinin II numaralı bendinde sayılı nedenler dışında işveren tarafından feshedilmesi halinde kıdem tazminatı ödenebilecek, aksi takdirde kıdem tazminatı ödenemeyecektir. 25. maddenin II numaralı bendinin (g) fıkrasında ise, “İşçinin işverenden izin almaksızın veya haklı bir sebebe dayanmaksızın ardı ardına iki işgünü veya bir ay içinde iki defa herhangi bir tatil gününden sonraki iş günü, yahut bir ayda üç işgünü işine devam etmemesi” halinde işverenin haklı nedenle derhal fesih hakkı bulunduğu hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda belirtilen hükümlerde özetle, işçinin işverenden izinsiz veya haklı bir nedene dayanmaksızın ardı ardına iki işgünü işine devam etmemesi halinde işveren hizmet akdini feshedebileceği ve bu fesih durumunda kendisine kıdem tazminatı ödenmeyeceği belirtilmektedir. Ancak, yapılan incelemede Belediye Yaş Sebze ve Meyve Hal’inde görevli işçi’in 20.05.2009 ve 21.05.2009 günlerinde Belediyenin yetkili personeline haber vermeksizin kantar vardiya nöbetine gelmediği aynı günlerde düzenlenen tutanakla kayıt altına alınarak iş akdi fesih bildiri düzenlendiği; 4857 sayılı İş Kanununun 25. maddesinin II numaralı bendine giren bu durum için 1475 sayılı Kanunun 14. maddesine göre kıdem tazminatı ödenmemesi gerekirken söz konusu kişiye kıdem tazminatı ödendiği görülmüştür.

Bu itibarla, dilekçi iddialarının reddi ile 17 sayılı İlam’ın 4. maddesi ile TL’ye ilişkin olarak verilen tazmin hükmünün TASDİKİNE,

KAMU İHALE KURULU KARARI

Karar Tarihi:08.03.2017

Karar No:2017/UH.IV-742

Özet: 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 53 üncü maddesinin (j) bendinin (2) numaralı alt bendi uyarınca şikayette bulunanlarca yatırılması zorunlu bedelin Kurum hesaplarına yatırılmadığı, söz konusu eksikliğin İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmeliğin 16 ncı maddesine dayanılarak ilan edilen sürede giderilmediği ayrıca, ihaleye ilişkin olarak idarece belirlenen benzer iş tanımının rekabeti engellediği şekilde ileri sürülen iddianın ilk ilanda yayımlandığı ve bu nedenle, şikayetçinin şikayet konusu işlemi fark etmesi veya öğrenmesi gereken tarihi izleyen 10 gün içinde idareye şikayet başvurusunda bulunması gerekirken, bu süreyi geçirdikten sonra şikayet başvurusunda bulunduğu anlaşıldığından, başvurunun süre ve şekil yönünden reddi hakkında.

Karar Tarihi:15.03.2017

Karar No:2017/UH.III-810

Özet: Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğininin 41 inci maddesine göre makine ve ekipmanın kendi malı olma şartının aranması esas olmakla beraber, ihale konusu işin niteliği ve kapsamına göre, idarenin ihtiyacının zamanın da karşılanması ve kaynakların verimli kullanılması gibi kriterler göz önünde bulundurularak makine ve ekipmanın bir bölünün kendi malı olma şartının idarece aranmasının mümkün olabileceği, bu durumda; makine, teçhizat ve diğer ekipmanın teknik kriterlerine yönelik olarak dokümanda düzenleme yapılmış ise, bu niteliğe yönelik belgelerin de başvuru veya teklif kapsamında sunulmasının zorunlu olduğu hüküm altına alındığından; ihale konusu işin çok geniş bir alana sahip olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde gerçekleştirileceği, kaynakların verimli kullanılması ve ihtiyacın uygun şartlarda ve zamanında karşılanması açısından hizmetin ifası sırasında güçlüklerle karşılaşılması ve işin aksamadan devam etmesinin sağlanabilmesi amacıyla idare tarafından ihale konusu işte kullanılacak olan 144 araçtan 9 tanesinde isteklinin kendi malı olma şartı aranmasının idarenin takdir yetkisi çerçevesinde olduğu anlaşıldığından, başvuru sahibinin iddiasının yerinde olmadığı hakkında.

TEBLİĞLER

GENELGE VE GÖRÜŞLER

Başbakanlıktan:

Konu : Mevsimlik Tarım İşçileri

GENELGE

2017/6

Mevsimlik tarım işçisi olarak çalışmak amacıyla; buldukları illerden başka illere giden vatandaşlarımızın ve ailelerinin bu süreçte yaşadıkları sorunlarının giderilmesine yönelik olarak aşağıda belirtilen çalışmalar, ilgili kurum ve kuruluşların işbirliğiyle yürütülecektir.

1. Valiliklerce, mevsimlik tarım işçilerinin yoğun olarak çalıştığı yerlerde; eğitim ve sosyal faaliyetleri ile işçilerin temel ihtiyaçlarını giderebilecekleri ortak kullanım alanları olan, iklim şartlarına uyumlu, emniyetli, ekonomik, estetik ve fonksiyonel, prefabrike, betonarme ya da çelik iskeletli, yeterli büyüklükte bir bina ile elektrik, su ve kanalizasyon alt ve üst yapısı bulunan geçici yerleşim alanları oluşturulması sağlanacaktır.

2. Geçici yerleşim alanları; sel ve su baskını gibi doğa olaylarından olumsuz etkilenmeyecek, yol ve altyapı hizmetlerinin sunumunun kolaylıkla sağlanabileceği, sağlık şartlarına uygun, tehlikeli ve girilmesi yasak yerlere yeterli mesafede, işçilerin asgari ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikleri haiz ve işçi sayısına uygun büyüklükteki Hazine taşınmazları arasından seçilecektir. Bu kapsamda talep edilen ve Maliye Bakanlığınca uygun görülen taşınmazlar belirtilen amaçlarda kullanılmak üzere tahsis edilecektir.

3. Geçici yerleşim alanlarına su ve elektrik hizmeti verilmesine ilişkin abonelik ve kullanım bedelleri yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları ile il özel idareleri bütçelerine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca aktarılan ödeneklerden karşılanacaktır.

4. Geçici yerleşim alanlarının belirli aralıklarla her türlü haşerelere karşı ilaçlanması ile atıkların uzaklaştırılması, temiz içme ve kullanma suyu sağlanması hizmetleri; belediye sınırları içinde veya mücavir alanlarda ilgili belediyelerce, belediye sınırları dışında ise il özel idarelerince yerine getirilecektir.

5. İl halk sağlığı müdürlüklerince mevsimlik tarım işçilerinin ve ailelerinin kanser taramaları ile bulaşıcı ve salgın hastalıklara karşı düzenli sağlık taramaları, aşılmaları, gebe, bebek ve çocukların izlemeleri yaptırılacak; üreme ve kadın sağlığı hizmetleri, çevre sağlığı hizmetleri ve sağlık okuryazarlığı faaliyetleri, periyodik olarak yürütülecek, bu hizmetlerin ve hizmetlere erişimin kolaylaştırılması amacıyla mobil sağlık ekipleri oluşturulacaktır. Ayrıca, mevsimlik tarım işçiliğinin yoğun olduğu bölgelerde yeterli sayıda sağlık personelinin istihdamı sağlanacak ve hizmet ihtiyacına göre personelin çalışma saatleri düzenlenecektir.

Sağlık hizmeti sunulan mevsimlik tarım işçilerinin ve ailelerinin T.C. kimlik numaraları her hizmet sunumunda alınarak, kişi bazında sunulan sağlık hizmetinin türü (teşhis, tanı, tedavi vb. kişisel veri içermeyecek şekilde), bu hizmetin verildiği sağlık birimi/yer bilgisi ile birlikte Mevsimlik Tarım İşçileri Bilgi Sistemi'ne (e-METİP) aktarılacaktır. Bu bilgilerin e-METİP'e **sürekli ve eksiksiz şekilde aktarılması için teknik altyapının kurulması çalışmaları dahil gerekli her türlü düzenleme Sağlık Bakanlığı tarafından gecikmeksizin yapılacaktır.**

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, e-METİP'e kayıtlı olan mevsimlik tarım işçisi ve ailelerin T.C. kimlik numaralarını Sağlık Bakanlığına bildirecektir,

6. Aile ve sosyal politikalar il müdürlüklerince sosyal hizmetler kapsamında ailelerin bilgilendirilmesi sağlanacak ve aileler; kadın, çocuk, engelli ve yaşlılar için sunulan hizmetlerden yararlandırılacaktır. Ayrıca, okul çağma gelmemiş çocuklar için aile ve sosyal politikalar il müdürlükleri tarafından geçici yerleşim alanlarında görevlendirilecek çocuk gelişim uzmanlarına eğitim ve bakım hizmetleri sunulacaktır.

7. İl milli eğitim müdürlüklerince; öncelikle geçici yerleşim alanlarında eğitim ve sosyal faaliyetler için oluşturulan binanın, çocuklar için etkin bir eğitim merkezi olarak kullanılması sağlanacak; işçilerin zorunlu öğretim çağındaki çocuklarının eğitimlerini devam ettirmek üzere Milli Eğitim Bakanlığınca yayımlanan 2016/5 sayılı Genelge hükümleri titizlikle uygulanacaktır. Bu hususta şartlı nakit transferi gibi özendirici tedbirler etkin şekilde uygulanacak, çocukların okul kıyafetleri ve malzemeleri valiliklerce sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları aracılığıyla temin edilecektir. Ayrıca özel eğitim ihtiyacı bulunan çocuklar rehberlik araştırma merkezi müdürlükleri tarafından eğitim imkanlarından faydalandırılacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kullanılmakta olan Milli Eğitim Bakanlığı Okul Yönetim Bilgi Sistemi'nde (e-Okul) yer alan mevsimlik tarım işçisi çocuklarına ilişkin kayıtlar e-METİP'e aktarılacaktır. Bu bilgilerin e-METİP'e **sürekli ve eksiksiz şekilde aktarılması için teknik altyapının kurulması çalışmaları dahil gerekli her türlü düzenleme Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gecikmeksizin yapılacaktır.**

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığınca e-METİP'e kayıtlı olan mevsimlik tarım işçisi anne veya babanın T.C. kimlik numaralarını bildirecektir.

8. İl müftülüklerince mevsimlik tarım işçilerinin ve ailelerinin inanç ve ibadet ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli tüm tedbirler alınacaktır.

9. İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı tarafından işçilerin göç döneminde yolculuklarının güvenli ve sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi amacıyla; göç alan ve veren yerler arasında trafik denetimleri artırılacak, araç ve yol güvenliğinin gerektirdiği kontroller hassasiyetle ve sıklıkla yapılacak ve gerekli bütün tedbirler alınacaktır. Ayrıca, münhasıran mevsimlik tarım işçilerini taşıyan karayolu araçlarının 24.00-06.00 saatleri arasında şehirlerarası yolculuk yapmamaları sağlanacaktır.

10. Kolluk kuvvetlerince mevsimlik tarım işçilerinin ve ailelerinin bilgileri alınacaktır. Bu **bilgiler, e-METİP'e aktarılacaktır.** Bu bilgilerin e-METİP'e **sürekli ve eksiksiz şekilde aktarılması için teknik altyapının kurulması çalışmaları dahil gerekli her türlü düzenleme Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı tarafından gecikmeksizin yapılacaktır.**

11. Kolluk kuvvetlerince, geçici yerleşim alanlarında gece ve gündüz düzenli aralıklarla güvenlik amaçlı devriye faaliyetleri yapılacaktır.

12. Mevsimlik tarım işçileri, daimi ikamet ettikleri illere geri döndüklerinde çalışma ve iş kurumu il müdürlükleri, halk eğitim merkezleri ve mesleki eğitim merkezlerince; işçiler arasında yaygın eğitim ihtiyacı olanlar tespit edilerek eğitim ihtiyaçları karşılanacak, yetişkinlere okuma-yazma ve/veya meslek edindirme kursları ile sosyal-kültürel faaliyetler düzenlenecektir.

13. Çalışma ve iş kurumu il müdürlüklerince, işverenlerin mevsimlik tarım işçilerini özel istihdam büroları veya İŞKUR'a kayıtlı tarım araçları aracılığı ile istihdam etmelerine yönelik tanıtıcı ve teşvik edici faaliyetler gerçekleştirilecektir.

14. Çalışma ve iş kurumu il müdürlükleri ve sosyal güvenlik kurumu il müdürlüklerince, işçilerin çalışma ve sosyal güvenlikleri açısından mevcut durumları yürütülecek çalışmalarla iyileştirilecek ve **çocuk işçiliği ile etkin mücadele** edilecektir.

15. İl düzeyinde alınacak tedbirler valiliklerce ilan edilecek ve tüm bu tedbirlere yönelik çalışmalar valilerin **gözetim ve denetiminde** icra edilecektir. Ayrıca valiliklerce tedbirlere aykırı davranışlar hakkında idari ve cezai yaptırım uygulanması için gerekli işlemlerin geciktirilmekten yaptırılması sağlanacaktır.

16. Tedbirlerin doğru anlaşılması ve uygulanması için tedbirlerden sorumlu kurum ve kuruluşlarca; göç veren illerde işçiler ve tarım araçlarına, göç alan illerde ise işverenlere ve yöre halkına yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

17. Bu faaliyetler için **ihtiyaç duyulan mali kaynak yatırım** izleme ve koordinasyon başkanlıklarına, "Bakanlıklar ve Diğer Merkezi İdare Kuruluşlarının Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları Aracılığıyla Yapacakları İşlerin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar" çerçevesinde; İl özel idarelerine ise ödeme emri belgesine eklenecek bakan onayı, il özel idaresi tarafından düzenlenen talep yazısı ve harcama talimatına istinaden Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca verilecektir. Ayrıca, ihtiyaç duyulan mali kaynak yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları, il özel idareleri, belediyeler, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları bütçelerinden karşılanabilecektir.

18. Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına veya il özel idarelerine ödenek aktarılmasında, valiliklerce her yıl en geç şubat ayına kadar hazırlanarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına gönderilecek olan Mevsimlik Tarım İşçileri Eylem Planı (Eylem Planı) esas alınacaktır.

19. Valiliklerce hazırlanacak Eylem Planında, öncelikle birinci maddede belirtilen nitelikte geçici yerleşim alanları oluşturulması eylemine yer verilecektir.

20. Eylem Planı ekinde il bazında mevsimlik tarım işçilerine ilişkin yaş ve cinsiyet temelli ayrımı içeren sayısal veriler, oluşturulan veya oluşturulacak geçici yerleşim alanlarının mevcut durumuna ilişkin açıklamalar (mülkiyeti, büyüklüğü, alt ve üst yapı bileşenleri ile coğrafi koordinatları gibi teknik veriler dahil) yer alacaktır.

21. İlgili valilik Eylem Planı'nda yer verdiği her bir faaliyet için ayrıca bir ihtiyaç analizi hazırlayacak ve performans hedeflerini belirleyecektir.

22. Valilikler bünyesinde, vali tarafından görevlendirilecek vali yardımcısı başkanlığında; Eylem Planı'nın hazırlanması, uygulanması ve izlenmesi ile görevli, sekretaryasını çalışma ve iş kurumu il müdürlüklerinin yapacağı ve il emniyet müdürlükleri, il jandarma komutanlığı, gıda tarım ve hayvancılık il müdürlükleri, aile ve sosyal politikalar il müdürlükleri, SGK il müdürlükleri, büyükşehir belediyesi; olmayan yerlerde ise mülki idare amirinin uygun gördüğü belediye temsilcilerinden oluşan mevsimlik tarım işçileri bürosu (büro) kurulacaktır.

23. Valiler tarafından büroda görevli olanlar arasından bir kişi “**koordinatör**” olarak görevlendirilecek ve bu kişilerin isim ve iletişim bilgileri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bildirilecektir.

24. Eylem Planı ve eki ile herbir faaliyete ilişkin **ihtiyaç analizi ve performans** hedefleri; büro tarafından hazırlanacak, valiler tarafından onaylanacak ve büro koordinatörü tarafından e-METİP'e girilecektir.

25. **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı gerekli gördüğü takdirde ilgili kurum temsilcilerinin de katılımıyla izleme ekibi** oluşturarak Eylem Planı'na uygunluk tespiti ve faaliyetlerin takibi amacıyla saha ziyaretleri yapacaktır. Valiliklerce izleme ekibine gerekli kolaylık sağlanacaktır.

26. Tedbirlerin uygulanması sırasında, yetersiz kalması halinde gerekli olan insan kaynağı, kamu ihale mevzuatı hükümlerine uygun olarak hizmet alımı yoluyla sağlanacaktır. Ayrıca valilikler tarafından; ilgili mevzuat uyarınca bürolarda, o ilde bulunan üniversitelerde çalışan öğretim üyeleri/öğretim görevlileri görevlendirilebilecektir.

27. **Valilikler, hazırladıkları Eylem Planında** yer alan faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca gönderilen ödenekten, üniversiteler ve başvuru tarihi itibarıyla en az üç yıldır faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşlarının mevsimlik tarım işçilerinin çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik projelerine maddi destek sağlayabilecektir.

28. Destek sağlanan projelerde mali desteğin uygun ve yerinde kullanımının denetimi için valilikçe, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilmiş **bağımsız denetçiler** tarafından bağımsız dış denetim yaptırılacaktır.

29. Destek talebinde bulunulan projeler, büro tarafından değerlendirilecektir. Destek verilecek projelerin faaliyetlerinin Eylem Planı faaliyetleriyle uyumlu olması şartı aranacak olup mevcut soruna çözüm sağlayabilme derecesine ilişkin taahhüdü, hedef kitlenin genişliği, maliyet unsuru, proje sahibi kurum/kuruluşun valilikçe yaptırılacak bağımsız dış denetimi kabulü ve proje için öngördüğü bütçe tutarı, destek verilmesinde ve destek miktarının belirlenmesinde öncelikle dikkate alınacaktır. Eylem Planı ile uyumsuz olan veya bağımsız dış denetimi kabul etmeyen kurum ve kuruluşlara maddi destek sağlanmayacaktır.

30. Değerlendirme sonucunda destek sağlanması vali tarafından onaylanan projelere ilişkin bilgiler, e-METİP'e derhal girilecektir.

31. Geçici yerleşim alanlarında, birinci maddede belirtilenler dışında hiçbir geçici veya kalıcı yapıya (**çadır, prefabrik, bina vb.**) valiliklerce **harcama yapılmayacaktır**. Geçici yerleşim alanları ile mevcut yollar arasındaki bağlantıyı sağlama maksadı dışında ulaşım altyapısı oluşturulmayacaktır.

32. Eylem Planı kapsamında hiçbir şekilde taşınmaz, iş makinesi ve taşıt (mobil sağlık aracı dahil) satın alınmayacaktır. Büronun kullanımına tahsis edilmek şartıyla, 17/03/2006 tarihli ve 2006/10193 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki “Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usuller” doğrultusunda, şoförlü araç kiralama hizmeti satın alınabilecektir.

33. Kurum ve kuruluşlarının makine parkının yetersizliği durumunda geçici yerleşim alanı için altyapı oluşturulması ve bu kapsamda ihtiyaç duyulan hizmetlerin yerine getirilmesi için valiliklerce hizmet alımı yapılabilecektir.

34. Valiler gönderilen ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanımını sağlayacak ve tahsis amacı dışında kullanılmaması için gerekli her türlü tedbiri alacaktır.

35. Mevsimlik tarım işçileri ile ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanması, yürütülmesi gereken faaliyetlerin izlenmesi, uygulama sırasında doğabilecek sorunlara çözüm üretilmesi için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı başkanlığında; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı müsteşarlarının katılımıyla “Mevsimlik Tarım İşçiliği İzleme ve Değerlendirme Kurulu (Kurul)” oluşturulmuştur. Kurulun sekretarya hizmetleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından sağlanacaktır.

36. Bir önceki yıla ilişkin eylem planı ve performans göstergeleri ile uygulanmışsa maddi destek sağlanan projelerin sonuçları valiler tarafından her yıl yapılacak toplantıda Kurul’a sunulacaktır.

Mevsimlik tarım işçisi vatandaşlarımızın ve ailelerinin yaşadıkları sorunlarının giderilmesine yönelik olarak yukarıda sıralanan faaliyetler ilgili tüm kurum ve kuruluşlar, üniversiteler, meslek birlikleri ve sivil toplum örgütlerinin de katkılarıyla yapılacaktır.

24/03/2010 tarihli ve 27531 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2010/6 sayılı Genelge yürürlükten kaldırılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Binali YILDIRIM
Başbakan

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 30546965-000-E.6710

23/03/2017

Konu : 2017/1 Seri No lu Emlak Vergisi Kanunu İç Genelgesi

..... VALİLİĞİ¹

İlgi: Maliye Bakanlığının 08/03/2017 tarihli ve 28540 sayılı yazısı.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 49 uncu maddesinin (b) fıkrası uyarınca asgari ölçüde arsa ve arazi metrekaresi birim değer takdirlerinin her dört yılda bir tespit edilmesi ve bu değerlerin de uygulanacağı yıldan en az 6 ay önce tespit edilip karara bağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Bu kapsamda, 2017 yılı; 2018-2021 yıllarında emlak vergi değerinin hesabında dikkate alınacak asgari ölçüde arsa ve arazi metrekaresi birim değerlerinin tespit edileceği yıl olup söz konusu değerlerin 30 Haziran 2017 tarihinden önce tespit edilerek karara bağlanması gerektiği, bilgi edinilmesi ve 30 Haziran 2017 tarihine kadar yapılacak asgari ölçüde arsa ve arazi metrekaresi birim değerlerine ilişkin takdir işlemlerinin bir örneği ekli İç Genelgede belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yapılması için iliniz dâhilindeki belediyelere duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür V.

EK: İlgi yazı ve ekleri.

¹ Arsa Ve Arazi 2017 Değer Tespitleri Hakkında Genelge

EMLAK VERGİSİ KANUNU İÇ GENELGESİ SERİ NO: 2017/1

I. GİRİŞ

1. 2017 yılı, bina, arsa ve araziler için 2018 yılına ait uygulanacak emlak vergi değerinin tespitiyle ilgili asgari Ölçüde arsa ve arazi metrekaresi birim değer takdirlerinin yapılacağı yıldır. Söz konusu takdir işlemlerinin aşağıdaki esaslara göre yapılması uygun görülmüştür.

2. 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 49 uncu maddesinin (b) fıkrasında;

"Takdir komisyonlarının arsalara ve araziye ait asgari ölçüde birim değer tespitine ilişkin dört yılda bir yapacakları takdirler, tarh ve tahakkuk işleminin (Emlak Vergisi Kanununun 33 üncü maddesinin (8) numaralı fıkrasına göre yapılacak takdirler dâhil) yapılacağı sürenin başlangıcından en az altı ay önce karara bağlanarak arsalara ait olanlar takdirin ilgili bulunduğu il ve ilçe merkezlerindeki ticaret odalarına, ziraat odalarına ve ilgili mahalle ve köy muhtarlıkları ile belediyelere, araziye ait olanlar il merkezlerindeki ticaret ve ziraat odalarına ve belediyelere imza karşılığında verilir.

Büyükşehir belediyesi bulunan illerde takdir komisyonu kararları, vali veya vekâlet vereceği memurun başkanlığında, defterdar veya vekâlet vereceği memur, vali tarafından görevlendirilecek tapu sicil müdürü ile ticaret odası, serbest muhasebeci mali müşavirler odası ve esnaf ve sanatkârlar odaları birliğine görevlendirilecek birer üyeden oluşan merkez komisyonuna imza karşılığında verilir. Merkez komisyonu kendilerine tebliğ edilen kararları onbeş gün içinde inceler ve inceleme sonucu belirlenen değerleri ilgili takdir komisyonuna geri gönderir. Merkez komisyonunca farklı değer belirlenmesi halinde bu değerler ilgili takdir komisyonlarına yeniden takdir yapılmak suretiyle dikkate alınır.

(İptal birinci cümle: Anayasa Mahkemesinin 31.5.2012 tarihli ve E.2011/38, K. 2012/89 sayılı Kararıyla) Vergi mahkemelerince verilecek kararlar aleyhine onbeş gün içinde Danıştaya başvurulabilir.

Kesinleşen asgari ölçüde arsa ve arazi birim değerleri, ilgili belediyelerde ve muhtarlıklarda uygun bir yere asılmak suretiyle tarh ve tahakkukun yapıldığı yılın başından Mayıs ayı sonuna kadar ilân edilir.

Bakanlar Kurulu bu fıkrada yer alan dört yıllık süreyi sekiz yıla kadar artırmaya veya iki yıla kadar indirmeye yetkilidir."

hükmü yer almaktadır.

3. Arsa takdirleri; arsalara ve arsa sayılacak parsellenmemiş araziler için 2018 yılına ait emlak vergi değeri ilgili belediyelerce; takdir komisyonları tarafından arsalara için her mahalle ve arsa sayılacak parsellenmemiş araziye sınırları içerisinde bulunduran her köy için cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgeler itibarıyla takdir olunan birim değerlere göre hesaplanacaktır. Turistik bölgelerde, valilerce tespit edilecek pafta, ada veya parsellere ait 2018 yılı emlak vergisi değerinin hesabı da bu esasa göre yapılacaktır.

4. Arazi takdirleri; araziler için 2018 yılına ait emlak vergi değeri ilgili belediyelerce; takdir komisyonları tarafından her il veya ilçe için arazinin cinsi (kıraç, taban ve sulak) itibarıyla takdir olunan metrekare birim değerlerine göre hesaplanacaktır.

II. TAKDİR SÜRESİ

1. 213 sayılı Kanunun mükerrer 49 uncu maddesinin (b) fıkrasında, "Takdir komisyonlarının arsalara ve araziye ait asgari ölçüde birim değer tespitine ilişkin dört yılda bir yapacakları takdirler, tarh ve tahakkuk işleminin (Emlak Vergisi Kanununun 33 üncü maddesinin (8) numaralı fıkrasına göre yapılacak takdirler dahil) yapılacağı sürenin başlangıcından en az altı ay önce karara bağlanarak, arsalara ait olanlar takdirin ilgili bulunduğu il ve ilçe merkezlerindeki ticaret odalarına, ziraat odalarına ve ilgili mahalle ve köy muhtarlıkları ile belediyelere, araziye ait olanlar il merkezlerindeki ticaret ve ziraat odalarına ve belediyelere imza karşılığında verilir." hükmü yer almaktadır.

2. Bu hüküm uyarınca asgari ölçüde arsa ve arazi metrekare birim değer takdir işlemlerinin tamamlanarak karara bağlanması ve kararların ilgililere tebliği işlemlerinin 30 Haziran 2017 günü mesai saati bitimine kadar yapılması gerekmektedir.

III. KOMİSYONLARIN OLUŞUMU

1. Arsa ve arazilere ait asgari ölçüde birim değerlerinin tespiti 213 sayılı Kanun gereğince kurulan takdir komisyonlarınca yapılacaktır.

2. Arsalara ait takdir komisyonu, 213 sayılı Kanunun 72 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca;

- Belediye başkanı veya tevkil edeceği bir memur (başkan),
- İlgili belediyeden yetkili bir memur,
- Defterdarın, vergi dairesi başkanlığı bulunan yerlerde ise vergi dairesi başkanının görevlendireceği iki memur,
- Tapu sicil müdürü veya tevkil edeceği bir memur,
- Ticaret odasının seçilmiş bir üye,
- İlgili olduğu arsalara ilişkin organize sanayi bölgesini temsilen bir üye,
- İlgili mahalle veya köy muhtarından, oluşur.

3. Arazilere ait takdir komisyonu, 213 sayılı Kanunun 72 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca;

- Vali (başkan),
- Defterdar (vergi dairesi başkanlığı bulunan yerlerde vergi dairesi başkanı),
- Tarım ve Köyişleri Bakanlığı il müdürü (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı il müdürü),
- İl merkezlerindeki ticaret odasından seçilmiş bir üye,
- İl merkezlerindeki ziraat odasından seçilmiş bir üyeden, oluşur.

4. 213 sayılı Kanunun mükerrer 49 uncu maddesinin (b) fıkrasının ikinci bendi hükmüne göre, büyükşehir belediyesi bulunan illerde arsa ve araziye ait takdir komisyonu kararlarını inceleyecek merkez komisyonu ise;

- a) Vali veya vekâlet vereceği memurun başkanlığında,
- b) Defterdar veya vekâlet vereceği memur (vergi dairesi başkanlığı bulunan illerde vergi dairesi başkam veya vekâlet vereceği memur),
- c) Vali tarafından görevlendirilecek tapu sicil müdürü,
- d) Ticaret odasınınca görevlendirilecek bir üye,
- e) Serbest muhasebeci mali müşavirler odasınınca görevlendirilecek bir üye,
- f) Esnaf ve sanatkârlar odaları birliğince görevlendirilecek bir üyeden, oluşur.

IV. ARSALARA AİT TAKDİRLERDE UYULACAK ESASLAR

1. Arsalar ile arsa sayılacak parsellenmemiş araziler için asgari ölçüde birim değer tespiti, arsalarla ait takdir komisyonu tarafından yapılacaktır.

2. Arsalarla ait asgari Ölçüde birim değerlerinin tespiti mahalleler ve arsa sayılacak parsellenmemiş araziye sınırlan içinde bulunduran köyler itibarıyla yapılacaktır. Her mahalle veya köyün cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgeleri için ayrı ayrı değer tespit edilecektir.

3. Turistik bölgelerde, değeri emsallerine nazaran yüksek bulunan pafta, ada veya parseller müstakilen değerlemeye tabi tutulacaktır. Bu gibi yerlerde; cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgeler için yapılacak takdirlerin, söz konusu pafta, ada veya parsellerin dışında kalan bölümler için geçerli olacağı tabiidir.

4. Turistik bölgelerde, hangi pafta, ada veya parsellerin müstakilen değerlemeye tâbi tutulacağı ilgili valilerce tespit edilecektir.

5. Arsalarla ait asgari ölçüde birim değer takdirleri cadde ve sokaklar itibarıyla yapılacaktır.

6. Arsa sayılacak parsellenmemiş araziye ait asgari ölçüde birim değer takdirleri ise değer bakımından farklı bölgeler itibarıyla yapılacaktır.

7. Değer bakımından farklı bölge deyimi; her mahalle veya her köy sınırlan içinde bulunan arsa sayılacak parsellenmemiş arazilerin değerlerindeki farklılıklara göre gruplara ayrılmasını ifade etmektedir.

8. Değer bakımından farklı bölgelerin tespitinde aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınacaktır.

a) Değeri birbirine eşit veya çok yakın olan (aynı veya benzer vasıfta bulunan) yerler bir bölge olarak belirlenecektir. Bu bölgelerin geniş veya dar olmasını, değerleri arasındaki farklılıklar tayin edecektir.

b) Kesin zorunluluk bulunmadıkça bu bölgelerin çok dar veya çok geniş olarak belirlenmesinden kaçınılacaktır.

c) Değerler arasındaki farklılıkların tespitinde; bu yerlerin genel kullanım biçimleri, başlıca bölge tipleri, bölgelerin nüfus ve yapı yoğunlukları, yerleşim alanlarının gelişme yön ve büyüklükleri, iş yeri merkezlerine ve meskûn yerlere uzaklık ve yakınlıkları, ulaşım durumu, su, elektrik, doğalgaz ve kanalizasyon gibi alt yapı hizmetlerinin olup olmadığı, imar planlarındaki durumu, topografik durumu ve turizm, sanayi, toplu konut, sit, rekreasyon vb. alanlar içerisinde bulunup bulunmadığı dikkate alınacaktır.

d) Cadde veya sokak teşekkül etmiş bulunan yerlerde, bu cadde ve sokaklar farklı bölge olarak kabul edilecektir. Cadde veya sokakların dışında kalan yerler ise ayrıca farklı bölgelere ayrılacaktır.

e) Cadde veya sokak teşekkül etmemiş olan yerler farklı bölgelere ayrılırken, mükellefler tarafından kolayca bilinip öğrenilebilmesi bakımından bu bölgelerin tapu kayıtlarında belirlenen mevkiiler veya halk arasında maruf ve meşhur olan mevkiiler itibarıyla tespit edilmesine özen gösterilecektir.

f) Bu bölgeler birbirine bitişik olan arazi parçaları itibarıyla tespit edilecek, ayrı ayrı yerlerde bulunan arazi parçalarının bir bölge olarak tespiti yoluna gidilmeyecektir.

g) Tapuda kayıtlı olan ve kadastro yapılmış bulunan yerlerde, bu bölgelerin sınırları içinde bulunan pafta ve ada numaraları takdir komisyonu kararlarında mutlaka gösterilecek, aynı ada birden fazla farklı bölge içinde yer almayacaktır. Ancak, bir paftada bulunan arazi parçalarının (adaların) iki veya daha ziyade farklı bölgede yer alması mümkündür.

h) Kadastro yapılmamış olan yerlerde yapılacak değer bakımından farklı bölge tespitlerinde, bu bölgelerin mevki isimlerinin belirtilmesi yanında, varsa tabii sınırları da takdir komisyonu kararlarında gösterilecektir.

i) Bataklık veya kayalık gibi özellik arz eden arazilerin bulunduğu yerlerin farklı bir bölge olarak tespiti de mümkün olabilecektir.

j) Değer bakımından farklı bölgelerin tespitinde, imar planlarından, hâlihazır haritalardan, kadastral haritalardan, çevre düzeni plan ve haritalarından, ilgili kuruluşlardaki diğer bilgi ve belgelerden faydalanılacaktır.

9. Hangi arazilerin arsa sayılacağı 11/3/1983 tarihli ve 17984 sayılı Resmi Gazete`de yayımlanan 28/2/1983 tarihli ve 83/6122 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki "Arsa Sayılacak Parsellenmemiş Arazi Hakkında Karar"da belirtilmiştir. Ayrıca, konuya ilişkin olarak 3/7/1984 tarihli ve 18447 sayılı Resmi Gazete`de yayımlanan 16 Seri No.lu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliğinde yer alan açıklamaların da dikkate alınacağı tabiidir.

10. İdari bakımdan köy sınırları içinde bulunan bazı yerler, İmar uygulaması açısından belediye mücavir alanlarının içine girebilmektedir. Bu yerlerde bulunan ve "Arsa Sayılacak Parsellenmemiş Arazi Hakkında Karar" uyarınca arsa sayılacak yerler için, her köy itibarıyla yukarıdaki esaslara göre ayrı ayrı tespit yapılması gerekmektedir.

11. 83/6122 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki "Arsa Sayılacak Parsellenmemiş Arazi Hakkında Karar" m 1 inci maddesinin (c) bendi uyarınca arsa sayılacak "Belediye ve mücavir alan sınırları dışında olup da konut, turistik veya sınai tesis yapılmak amacıyla, her ne şekilde olursa olsun parsellenen ve tapuya bu yolda şerh verilen arazi ve arazi parçaları" ile (d) bendi

uyarınca arsa sayılacak" Belediye ve mücavir alan sınırları dışında olup da deniz, nehir, göl ve ulaşım yolları kenarında veya civarında bulunması veya sınai veya turistik önemi yahut hızlı şehirleşme faaliyetleri dolayısıyla ve İmar ve İskan Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen alanların sınırları içinde, imar planı ile iskan sahası olarak ayrılan yerlerdeki arazi ve arazi parçaları" için her köy itibarıyla yukarıda belirtilen esaslara göre ayrı ayrı tespit yapılacaktır.

12. Yukarıda sayılanlar dışında kalan ve köy sınırları içinde bulunan mahaller için herhangi bir tespit yapılmayacaktır.

13. Asgari ölçüde arsa birim değer tespitleri, 29.7.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 31 inci maddesinde yer alan normlardan ve bu maddeye göre hazırlanmış bulunan 15.3.1972 tarihli ve 14129 sayılı Resmi Gazete`de yayımlanan Emlak Vergisine Matrah

Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük hükümlerinden (Tüzük madde 26, 29, 30, 31, 32) yararlanılarak ilgili cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgelerdeki arsa bedellerinden metrekare fiyatı en düşük olanlar dikkate alınmak suretiyle gerçekleştirilecektir.

14. Takdir işlemleri yapılırken gerekli olan hallerde teknik elemanlardan, bilirkişiden, arsanın konumu itibarıyla gayrimenkul değerlendirme uzmanlıklarından veya gayrimenkul alım satım faaliyeti yapanlardan, organize sanayi bölgesi, serbest bölge gibi özelliği bulunan yerlerde bu birimlerin yetkili organlarının görüşlerinden de faydalanılır.

15. Asgari ölçüde değer tespitinde esas, her bir cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgedeki tüm arsalar için tek bir değer tespit edilmesidir. Ancak, turistik bölgelerde valilerce tespit edilecek parseller için ayrı değer tespit yapılabilir.

16. Takdir komisyonlarınca; ilgili cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgeler ile turistik bölgelerde ilgili valilerce tespit edilecek pafta ve adalarda metrekare değeri en düşük olan arsaların, turistik bölgelerde parsel itibarıyla yapılacak takdirlere ilgili parsellerin takdirin yapıldığı tarihteki asgari ölçüde metrekare birim değeri tespit edilecektir. Asgari Ölçüde arsa metrekare birim değer tespitinin, geçmiş dönemde yapılan takdirlere belli bir oran uygulayarak veya geçmiş enflasyon oranlarını eklemek suretiyle değil, bu Bölümün 8/c, 13 ve 14 üncü maddelerinde yer alan açıklamaların dikkate alınarak yapılması gerekmektedir.

17. Bir cadde veya sokağın, birden fazla mahalle veya köy sınırları içinde yer alması halinde, söz konusu cadde veya sokakların her mahalle yahut köy sınırları içinde bulunan bölümleri için ayrı ayrı asgari ölçüde birim değer tespiti yapılacağı tabiidir.

18. Bir cadde veya sokağın birden çok mahallenin sınırını teşkil etmesi halinde, bu cadde veya sokak her mahalle bakımından takdire konu edilecektir.

19. Bir cadde veya sokağın bir tarafının bir belediyeye, diğer tarafının ise başka belediyeye ait olması halinde, farklı takdir komisyonlarınca yapılacak takdirlere ortaya çıkabilecek değer farklılıklarını en aza indirmek ve vatandaşların mağduriyetini önlemek bakımından, takdir komisyonları arasında gerekli eşgüdümün sağlanarak olabildiğince uyumsuzlukların giderilmesine çalışılacaktır.

20. Takdir komisyonlarınca tespit edilecek asgari ölçüdeki arsa metrekare birim değerleri dört yıl süreyle (Bakanlar Kurulunca dört yıllık takdir süresi uzatılmadığı veya kısaltılmadığı

takdirde) geçerli olacaktır. Ancak, vergi değerini tadil eden sebeplerin bulunması nedeniyle mükellefiyet tesisi gereken hallerde, vergi değerinin hesabında, söz konusu değerler gelecek yıllarda yeniden değerlendirilme oranının yarısı (Bakanlar Kurulu bu oranı yeniden değerlendirilme oranının tamamı olarak belirleme yetkisine sahip bulunmaktadır.) nispetinde artırılarak dikkate alınacağından, değer tespiti yapılırken ileriye yönelik muhtemel değer artış ve azalışı gibi faktörler üzerinde durulmayacaktır. Buna göre, takdirler, takdir işlemlerinin yapıldığı tarihteki (2017 yılındaki) cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgedeki en düşük değerli arsaların asgari ölçüdeki birim değerine göre gerçekleştirilecektir.

21. Tespitler mutlaka metrekaresine göre yapılacak, dönüm veya hektar gibi ölçü birimleri kullanılmayacaktır.

22. Mahalle ve köylerin sınırları, her muhtarlığın mülki idare açısından yetki ve sorumluluğunda bulunan bölge esas alınarak belirlendiğinden, bu hususa açıklık getirilmesi ve herhangi bir karışıklığa meydan verilmemesi için öncelikle bunların haritaları temin edilecek, bu sınırlar esas alınarak tespitler gerçekleştirilecektir.

23. Belediye ve mücavir alan sınırları ilgili belediyelerden öğrenilecek, bu sınırların plan ve haritalarda gösterilmesi sağlanacaktır.

24. 83/6122 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 1 inci maddesinin (c) ve (d) bentlerine göre arsa sayılacak araziye ait bilgi ve belgeler, valiliklerden temin edilecektir.

25. Her mahalle ve köy için ayrı ayrı takdir komisyonu kararı alınacak, takdir komisyonu kararlarında cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgeler ekli (Ek: 1) listedeki esaslar dikkate alınarak alfabetik sıra dâhilinde gösterilecektir.

26. Arsalarla ait asgari ölçüde metrekaresine birim değer cetvelinin düzenlenmesine ilişkin Örnek (Ek: 3) te yer almaktadır.

V. ARAZİLERE AİT TAKDİRLERDE UYULACAK ESASLAR

1. Arazi takdirleri, arazilere ait takdir komisyonu tarafından yapılacaktır.

2. Araziye ait asgari ölçüde birim değerlerinin tespiti her il için, il veya ilçeler itibarıyla yapılacaktır. Tespitlerin il itibarıyla mı yoksa ilçeler itibarıyla mı yapılacağına, ilin tamamındaki arazinin vasıfları ve ilçeler itibarıyla gösterdiği değer farklılıkları dikkate alınarak takdir komisyonlarınca karar verilecektir.

3. Araziye ait asgari ölçüde birim değer takdirleri her ilin tamamı veya her bir ilçe (merkez ilçeler dâhil) için arazinin cinsi (kıraç, taban ve sulak) itibarıyla gerçekleştirilecektir.

4. Arazi cinsinin belirlenmesinde esas alınacak Özellikler aşağıdaki şekilde tespit olacaktır.

a) Kıraç arazi: Bariz olarak civardan yüksekte bulunan, meyilli ve sulanmayan arazidir. Yıllık yağış miktarı yeterli ve yağış dağılımı uygun olmayan düz ve düze yakın, nadas sistemiyle kültür bitkileri yetiştirilmesi mümkün olan ve sulanmayan arazi de kıraç sayılır.

b) Taban arazi: Yağışların ve akarsuların toplandığı taban konumunda (pozisyonunda) genellikle düz ve düze yakın meyilde ve iyi, kifayetsiz ve fena drenaj şartlarındaki arazidir.

c) Sulak arazi: Kıraç ve taban arazilerden sulananlara sulak arazi denir.

5. Araziye ait asgari ölçüde birim değerlerinin tespitleri, 1319 sayılı Kanunun 31 inci maddesinde yer alan normlardan ve bu maddeye göre hazırlanmış bulunan Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük hükümlerinden (Tüzük Madde: 33, 34, 35, 40, 41, 42, 43) yararlanılarak ilgili il veya ilçede bulunan kıraç, taban ve sulak arazi itibarıyla her arazi cinsi için bu arazi bedellerinden metrekaşe fiyatı en düşük olanlar dikkate alınmak suretiyle gerçekleştirilecektir. Buna ilişkin örnek (Ek:4)` te yer almaktadır.

6. Takdir işlemleri yapılırken gerekli olan hallerde teknik elemanlardan, bilirkişiden, arazinin konumu itibarıyla gayrimenkul değerlendirme uzmanlıklarından veya gayrimenkul alım satım faaliyeti yapanlardan, organize sanayi bölgesi, serbest bölge gibi özelliği bulunan yerlerde bu birimlerin yetkili organlarının görüşlerinden de faydalanılır.

7. Takdir komisyonlarınca tespit edilecek asgari ölçüdeki arazi birim değerleri dört yıl süreyle (Bakanlar Kurulunca dört yıllık takdir süresi uzatılmadığı veya kısaltılmadığı takdirde) geçerli olacaktır. Ancak, vergi değerini tadil eden sebeplerin bulunması nedeniyle mükellefiyet tesisi gereken hallerde, vergi değerinin hesabında, söz konusu değerler gelecek yıllarda yeniden değerlendirme oranının yansı (Bakanlar Kurulu bu oranı yeniden değerlendirme oranında artırmaya yetkilidir.) nispetinde artırılarak dikkate alınacağından, değer tespiti yapılırken ileriye yönelik muhtemel değer artış ve azalışı gibi faktörler üzerinde durulmayacaktır. Buna göre takdirler, takdir işlemlerinin yapıldığı tarihteki (2017 yılındaki) kıraç, taban ve sulak arazinin asgari ölçüdeki birim değerine göre gerçekleştirilecektir. Asgari ölçüde arazi takdirlerinin tespitinin, geçmiş dönemde yapılan takdirlerle belli bir oran uygulayarak veya geçmiş enflasyon oranlarını eklemek suretiyle değil, bu bölümde yer alan açıklamalar çerçevesinde yapılması gerekmektedir.

8. Tespitler mutlaka metrekaşe esasına göre yapılacak, dönüm veya hektar gibi ölçü birimleri kullanılmayacaktır.

VI. TAKDİR KOMİSYONLARINCA YAPILACAK İŞLER

1. Arsa takdir komisyonlarınca yapılacak işler aşağıda belirtilmiştir.

a) Arsalara ait takdir komisyonları asgari ölçüdeki arsa metrekaşe birim değerlerini en kısa zamanda tespit edeceklerdir. Arsalara ilişkin takdir komisyonu kararları mutlaka gerekçeli olacak ve 7 örnek halinde hazırlanacaktır. Ticaret ve ziraat odası bulunmayan yerlerde karar sayısı 5, bunlardan sadece biri bulunan yerlerde karar sayısı 6 örnek olacaktır. Bu tespitlere ilişkin olarak hazırlanacak kararın aslı kararı veren komisyonda dosyalanacak, iki örneği ilgili belediyeye, birer örneği defterdarlıklara (gelir müdürlükleri), vergi dairesi başkanlığı bulunan yerlerde vergi dairesi başkanlıklarına, birer örneği ise takdirin ilgili bulunduğu il veya ilçe merkezlerindeki ticaret odalarına, ziraat odalarına, ilgili mahalle veya köy muhtarlıklarına en geç 30 Haziran 2017 tarihine kadar tevdi edilecektir.

b) Büyükşehir belediyesi bulunan illerde arsalara ait takdir komisyonu kararları en geç 1 Haziran 2017 tarihinde imza karşılığında merkez komisyonuna verilecektir. Merkez komisyonu 15 gün içinde kararları inceleyerek karara bağlayacak ve bu süre içinde ilgili arsa komisyonuna durumu bildirecektir.

c) Merkez komisyonları özellikle birden fazla belediyeyi ilgilendiren cadde veya sokakların değerlerindeki uyumsuzluğun giderilmesine âzami derecede önem verecektir.

d) Merkez komisyonunca farklı değer belirlenmesi halinde arsalara ait takdir komisyonu en kısa sürede arsa takdirlerini yeniden yaparak karara bağlayacak ve buna ilişkin kararlar en geç 30 Haziran 2017 tarihine kadar (a) bendinde belirtilen yerlere imza karşılığında verilecektir.

e) Merkez komisyonunca onaylanan takdir komisyonu kararları ise derhal ilgili kişi ve kuruluşlara imza karşılığında verilecektir.

2. Arazi takdir komisyonlarınca yapılacak işlemler aşağıda belirtilmiştir.

a) Arazilere ait takdir komisyonları asgari ölçüdeki arazi metrekare birim değerlerini en kısa zamanda tespit edeceklerdir. Arazilere ilişkin takdir komisyonu kararları da gerekçeli olacak aslı, kararı veren komisyonunda dosyalanacak ve kararın birer örneği il merkezlerindeki ticaret ve ziraat odaları ile ilde mevcut (ilçeler ve beldeler dâhil) belediyelere en geç 30 Haziran 2017 tarihine kadar verilecektir. Bu durumda komisyon kararının ilde mevcut belediye sayısından 3 örnek fazla olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

b) Büyükşehir belediyesi bulunan illerde arazilere ait takdir komisyonu kararları en geç 1 Haziran 2017 tarihinde imza karşılığında merkez komisyonuna verilecektir. Merkez komisyonu 15 gün içinde kararları inceleyerek karara bağlayacak ve bu süre içinde ilgili arazi komisyonuna durumu bildirecektir.

c) Merkez komisyonunca farklı değer belirlenmesi halinde arazilere ait takdir komisyonu en kısa sürede arazi takdirlerini yeniden yaparak karara bağlayacak ve buna ilişkin kararlar en geç 30 Haziran 2017 tarihine kadar (a) bendinde belirtilen yerlere imza karşılığında verilecektir.

d) Merkez komisyonunca onaylanan takdir komisyonu kararları ise derhal ilgili kişi ve kuruluşlara imza karşılığında verilecektir.

3. Takdir işlemlerinde kadastro görmemiş veya imar planı yapılmamış yerler için yetkili teknik elemanlara çizdirilecek krokilerden de yararlanılacaktır.

4. Cadde ve sokakların tespitinde belediyelerden ve gerekli görülen hallerde nüfus müdürlükleri ile ilçe seçim kurullarından da bilgi alınması yoluna gidilecektir.

5. Takdirin yapılmasında faydalanılacak olan kadastral haritalar, hali hazır haritalar, çevre düzeni haritaları ve imar planları; belediyeler veya belediyeler vasıtasıyla İlbank bölge müdürlükleri, tapu sicil müdürlükleri, valilikler ve diğer ilgili kuruluşlardan süratle temin edilecektir.

6. Takdir komisyonu kararları, bir yazı ile ilgililere tebliğ edilecek ve tebliğlerin memur eliyle yapılması sağlanacaktır.

7. Bir mahallenin veya köyün birden fazla belediyenin yetki alanına girmesi halinde, bu mahalle veya köye ait takdir işlemi, mahalle veya köyün alan itibarıyla büyük bölümünü yetki alanı içerisinde bulunduran belediyenin takdir işlerini yürüten komisyonca yapılacaktır. Ayrıca bu tür kararlar başka belediyeleri de ilgilendirdiğinden, kararın tasdikli birer örneği ilgili belediyelere gönderilecektir.

8. Takdir komisyonu kararlarında adı değişen mahalle, cadde ve sokakların yeni adlarının karşısına, eski adları da yazılacaktır.

9. Asgari ölçüde arsa ve arazi metrekaresi birim değerlerine ilişkin genel takdirin 2017 yılında yapılması nedeniyle emlak (bina ve arazi) vergisi tarh ve tahakkukunun 2018 yılının Ocak ve Şubat aylarında yapılmasının zorunlu olduğu hususu göz önünde bulundurularak takdir komisyonlarınca asgari ölçüde arsa ve arazi birim değer tespitlerinin önceki maddelerdeki açıklamalara göre yapılması ve bu tespitlerin, en geç 30 Haziran 2017 tarihine kadar ilgili yerlere tevdi edilmesi gerekmektedir.

VII. BELEDİYELER İLE VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIKLARI VE DEFTERDARLIKLARLA YAPILACAK İŞLER

1. Belediyeler özellikle arsa takdirlerinin sekretarya işlemlerini yapacaklarından arsaların takdirinde, arsa komisyonunun oluşturulması, komisyonun özenli ve sağlıklı çalışmasına azami dikkati göstermeleri gerekmektedir.

2. Arsa takdir komisyonunca tespit edilen arsalarla ait takdir değerlerine ilişkin listelerin defterdarlık veya vergi dairesi başkanlığına gönderilecek bir nüshası mutlaka (Ek:1) 'de belirlenen excel formatında hazırlanacaktır.

3. Arsa takdir komisyonunca tespit edilen arazilere ait takdir değerlerine ilişkin listeler ilgili defterdarlıkça, vergi dairesi başkanlığı bulunan illerde ise vergi dairesi başkanlığına, (Ek:2) 'de belirlenen excel formatında hazırlanacaktır.

4. Defterdarlık veya vergi dairesi başkanlığına arsa takdir komisyonunda görevlendirilecek personelden; birisinin elverdiği Ölçüde defterdar yardımcısı veya gelir idaresi grup müdürü seviyesinde olması, bunun mümkün olmaması halinde vergi dairesi müdürü, gelir müdürü veya müdürün bulunması; diğer personelin ise bu konuda uzmanlık (defterdarlıklarda milli emlak birimlerinden, vergi dairesi başkanlığı olan yerlerde ise emlak vergisi mevzuatını yürüten birimden) bilgisine sahip kişilerden olmasına riayet edilecektir.

5. Belediyeler tarafından yetki alanı içinde bulunan mahalle ve köy isimlerinin alfabetik sırasına göre ekteki liste (Ek: 1) eksiksiz ve beş örnek olarak düzenlenecek, bir örneği ilgili muhtarlığa gönderilecek, bir örneği belediyenin ilana mahsus yerlerine 2018 yılının Mayıs ayı sonuna kadar asılacak, diğer bir örneği ise dosyalanacaktır. Listenin kalan iki örneği, dava açma süresinin bitimini takip eden 15 gün içinde defterdarlığa, vergi dairesi başkanlığı bulunan yerlerde vergi dairesi başkanlıklarına gönderilecektir. Dava dilekçelerinin belediyelere gelmesinde gecikme olabileceği ihtimali göz önünde bulundurularak, takdir komisyonu kararlarına karşı dava açılıp açılmadığı ve gerekirse ilgili vergi mahkemelerinden görüşmelerle (şifahi) en kısa sürede öğrenilecektir.

6. Yukarıdaki maddeye göre hazırlanacak listede, başka belediyelerden alınan karar örneklerinde yer alan cadde, sokak ve değer bakımından farklı bölgelere (turistik bölgelerde pafta, ada veya parsellere) ait bilgiler ve değerler de yer alacak, ayrıca listenin açıklama bölümüne kararın hangi belediyeden alındığı yazılacaktır* Defterdarlıklarca, vergi dairesi başkanlığı bulunan yerlerde vergi dairesi başkanlıklarınca bu açıklamalar titizlikle dikkate alınarak hazırlanacak CD'lerde ilgili bilgilerin mükerrer olarak yer alması önlenecektir.

7. Bu Bölümün (5) inci maddesinde, muhtarlığa gönderileceği bildirilen listenin 213 sayılı Kanunun mükerrer 49 uncu maddesindeki "uygun bir yere asılmak suretiyle 2018 yılının Mayıs ayı sonuna kadar ilan edilmesi" hükmünü hatırlatır bir yazı ile tevdi edilmesi gerekmektedir.

8. Defterdarlıklarca, vergi dairesi başkanlığı bulunan yerlerde vergi dairesi başkanlıklarınca, kendilerine gönderilen takdir komisyonu kararlarına ve listelere dayanarak o il'e ait tüm ilçelere ilişkin takdirleri ihtiva edecek bilgilerin yer aldığı CD hazırlanacaktır. Yeteri kadar çoğaltılacak olan söz konusu CD'lerden biri excel formatında diğeri pdf formatında olmak üzere ikişer adedi en geç 15 Aralık 2017 tarihine kadar Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına gönderilecektir.

9. Önceki dönemde yapılan takdirlerde alınan komisyon kararlarına karşı açılan davalar üzerine Danıştay'ca takdir komisyonu kararlarının gerekçeli olmadığı, en düşük değerli arsa veya arsaların değerinin dikkate alınmadan karar verildiği, bilirkişi incelemesi yaptırılmadığı veya yaptırılan bilirkişi incelemelerinin yetersiz olduğu, takdirler sırasında Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük hükümlerinin dikkate alınmadığı belirtilerek, bu durumdaki takdir komisyonu kararları ya iptal edilmiş ya da bu kararları iptal eden vergi mahkemesi kararları tasdik edilmiştir. Belirtilen bu durumların yeniden meydana gelmemesi için takdirlerin yapılmasında gereken titizlik gösterilecektir.

VIII. TAKDİR KOMİSYONU KARARLARININ DAVA KONUSU OLMASI HALİNDE YAPILACAK İŞLEMLER

1. Takdir komisyonu kararlarına karşı dava açılmış olup olmamasına göre yapılacak İşlemler aşağıda belirtilmiştir:

a) Takdir komisyonu kararları aleyhine 30 gün içinde vergi mahkemeleri nezdinde dava açılmamış ise takdir edilen değerler kesinleşecektir.

b) Takdir komisyonu kararlarına karşı vergi mahkemeleri nezdinde dava açılmakla birlikte esasa ilişkin bir karar verilmedikçe takdir komisyonu kararlarının uygulanmasına devam edilecektir.

c) Açılan davalar sonucu vergi mahkemelerince takdir komisyonu kararının iptali yolunda karar verilmiş olması halinde;

i. İlgili valilerce Danıştay nezdinde temyiz konusu yapılması uygun görülmeyen kararlar için takdir komisyonlarının derhal toplanarak yeni bir karar vermesi,

ii. İlgili valilerce Danıştay nezdinde temyiz konusu yapılması uygun görülen vergi mahkemesi kararları için 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 28 inci maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca gecikmeksizin işlem tesis edilmesi, bu sürenin hiç bir şekilde 30 günü geçmemesi, bu süre içerisinde vergi mahkemesi kararları göz önünde bulundurulmak suretiyle takdir komisyonlarınca derhal yeniden takdir yapılması,

gerekmektedir,

d) Yeniden yapılacak takdirlerle ilgili takdir komisyonu kararları gerekçeli olacak ve gerekçede asgari ölçüdeki arsa ve arazi metrekare birim değerlerinin vergi mahkemesi kararı dikkate alınarak belirlendiği açıklanacaktır.

e) Vergi mahkemesince takdir komisyonu kararları üzerine kısmen iptal, kısmen tasdik kararları verilmesi halinde, kararın iptal edilen kısmı için yukarıdaki (c) bendinde belirtilen açıklamalara göre işlem yapılacaktır.

f) Bu durumda takdir komisyonları sadece iptal edilen değerler hakkında karar vereceklerdir. Takdir komisyonu kararlarının tasdik edilen kısmının uygulanmasına devam edilecektir.

g) Vergi mahkemesince verilen kararlar, takdir komisyonunca belirlenen değerleri belli bir oranda artırılması veya azaltılması veyahut yeni bir değer belirlemesi şeklinde takdir kararlarını düzeltme yönünde ise takdir komisyonlarınca yeni bir takdir yapılmayacak, vergi mahkemesi kararlar esas alınacaktır.

2. Yargı kararları üzerine takdir komisyonlarınca yeniden verilen kararlar ile daha evvel verilen kararlardan kesinleşenler, belediye ve muhtarlıklarda ilana mahsus yerlere asılmak suretiyle 2018 yılının Mayıs ayı sonuna kadar mükelleflere duyurulacaktır.

3. Vergi mahkemesi kararları üzerine yeniden takdir edilen değerlerin Danıştay'dan nihai karar alınuncaya kadar uygulanmasına devam edilecektir.

4. Takdir komisyonlarınca yeniden verilecek kararlar üzerine ilgililerce vergi mahkemesine başvurulması halinde, bu mahkemelerce verilecek kararların Danıştay nezdinde temyiz konusu yapılabilmesi için Genelgenin bu maddesi ile bu Bölümün (1) inci maddesindeki açıklamalar da dikkate alınarak ilgili valilerden muvafakat talep edilecektir.

5. Vergi mahkemeleri veya Danıştay nezdinde dava açılması halinde, bu mercilerden kararların süratle alınmasını temin etmek için belediyeler ve valilikler, savunma ve dava dilekçelerinin adı geçen mercilere mümkün olan en kısa süre içinde ulaştırılmasını sağlayacaklardır,

6. Arsa takdir komisyonu kararlarına karşı açılacak davalarda muhatap, karara iştirak eden belediye olacaktır. Danıştay'ın kesin kararı (veya vergi mahkemesinin kesinleşen kararı) başka belediyeleri de ilgilendirdiği takdirde, kararın birer örneği ilgili belediyelere gönderilecektir. Bu kararın örneğini alan belediyelerce, kendi listesinin açıklama bölümüne bu Genelgenin (VII) nci Bölümünün (6) ncı maddesinde belirlenen hususlar not edildikten sonra karar dosyalanacak ayrıca, bir yazı ile durum defterdarlığa, vergi dairesi başkanlığı bulunan yerlerde vergi dairesi başkanlığına bildirilecektir.

7. Yargı mercileri kararlarına göre kesinleşen asgari Ölçüde arsa birim değerleri aylık dönemlerle defterdarlıklara, vergi dairesi başkanlığı bulunan yerlerde vergi dairesi başkanlıklarına bildirilecek, defterdarlıklar veya vergi dairesi başkanlıkları bunları ek listeler (excel ve pdf formatında CD olarak) halinde Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına göndereceklerdir.

8. Vergi mahkemesi karar uyarınca takdir komisyonu tarafından yeniden belirlenen değerler dikkate alınarak tahakkuk ettirilen emlak vergisi; yargı kararının temyiz edilmesinde, Danıştay kararına göre kesinleşen birim değerler dikkate alınmak suretiyle düzeltilenecektir.

IX. DİĞER HUSUSLAR

1.213 sayılı Kanunun mükerrer 49 uncu maddesinin (d) fıkrasında, arsa ve arazilere ait asgari ölçüde birim değer tespitlerine ilişkin süreyi gerektiği ölçüde kısaltma konusunda Bakanlığımıza yetki verilmiştir.

2. Bu yetki, elde olmayan herhangi bir nedenle, asgari Ölçüde birim değer tespiti yapılmış olan yerlerin takdir dışı kalmamasını sağlamaya da yönelik bulunmaktadır.

3. Genel takdir döneminde yapılan takdirlerin 213 sayılı Kanunun 116 ve müteakip mad-

delerinde belirtilen nitelikte vergi hatası ve 1319 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin 8 numaralı fıkrasında yer alan herhangi bir sebep yüzünden bir şehir, kasaba veya köyün tamamında devamlı olmak üzere bina ve arazinin değerlerinde % 25'i aşan artma veya eksilme olması durumu hariç olmak üzere, başka bir sebeple yeniden takdiri mümkün olamayacağından takdirlerin yapılmasında ilgililerin azami özeni göstermeleri gerekmektedir.

4. Takdir komisyonları, takdire konu edilmesi gereken herhangi bir yerin takdir dışı kalması için gereken titizliği göstereceklerdir. Ancak elde olmayan sebeplerle takdir dışı kalan bir yerin tespit edilmesi veya yeni cadde veya sokak yahut arsa sayılacak parsellenmemiş arazinin oluşması halinde; ilgili yerin takdir işlemi derhal gerçekleştirilecektir.

5. Bu Bölümün (3) ve (4) üncü maddelerinde belirtilen nedenlerle takdir komisyonlarıca yeniden takdir işlemi yapılması halinde, belirlenen yeni değerler aylık dönemlerle defterdarlıklara, vergi dairesi başkanlığı bulunan yerlerde vergi dairesi başkanlıklarına bildirilecek, defterdarlıklar veya vergi dairesi başkanlıkları bunları ek listeler (excel ve pdf formatında CD olarak) halinde Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına göndereceklerdir.

6. Asgari ölçüde arazi metrekare birim değer takdirlerinde takdir komisyonları ile büyükşehir belediyesi bulunan illerde merkez komisyonunun sekretarya işlemleri ilgili defterdarlıkça, vergi dairesi başkanlığı bulunan illerde ise vergi dairesi başkanlığınca yürütülecektir.

7. Arsa ve arazi takdirleri ile ilgili hususlara ilişkin olarak e-posta adresi (66_sube@gelirler.gov.tr) üzerinden iletişim kurulabilecektir.

8. Tespitlerin süresinde ve sağlıklı olarak tamamlanabilmesi için takdir komisyonlarına gerekli olan her türlü araç, gereç ve personel yardımı ivedilikle yapılacak ve konu valiliklerce yakından izlenecektir.

9. Bu Genelgede belirtilen işlemlerin süresinde tamamlanması zorunlu bulunduğundan, bu sürelere riayet etmeyen görevli ve sorumlular hakkında valiliklerce gerekli tedbir alınacak ve müeyyide uygulanacaktır.

Bilgi edinilmesini ve gereğinin buna göre ifasını önemle rica ederim.

Naci AGBAL
Maliye Bakanı

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846-660-E.6981
Konu : Bütçe İçi İşletme

23/03/2017

..... **VALİLİĞİ**

İlgi :İç Denetim Birimi Başkanlığının 06/06/2016 tarih ve 105 sayılı yazısı.

5393 sayılı Belediye Kanununun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde "Bütçe içi işletme ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununa tâbi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek", 71 inci maddesinde "Belediye, özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerini İçişleri Bakanlığının izniyle bütçe içinde işletme kurarak yapabilir" hükmü,

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde "Bütçe içi işletmeler ile Türk Ticaret Kanununa tâbi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek", 53 üncü maddesinin birinci fıkrasında "İl özel idaresi, özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerini İçişleri Bakanlığının izniyle bütçe içi işletme kurarak yapabilir" hükmü,

Birliklerde, teşkilât ve personel istihdamı konularında bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Belediye Kanunu ile Belediye Kanununa aykırı olmamak kaydıyla birlik tüzüğü hükümleri uygulanır" hükmü yer almaktadır.

Bilindiği üzere Belediye Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve İl Özel İdaresi Kanunu hükümleri gereğince mahalli idareler, görev ve sorumlulukları kapsamında bulunan özel gelir ve giderleri olan hizmetleriyle ilgili olarak İçişleri Bakanlığının izni ile bütçe içi işletmeler kurabilmektedir.

Mahalli idarelerce bütçe içi işletme kurulurken aşağıda belirtilen usul ve esaslara uygun hareket edilecektir.

- 1- Bütçe içi işletme, özel gelir ve giderleri bulunan hizmetleri kapsmalıdır.
- 2- Bütçe içi işletmenin faaliyet konusu, mahalli idarenin görev alanına ilişkin olmalıdır.
- 3- Bütçe içi işletmenin mahalli idare teşkilat yapısındaki yeri, Mahalli İdareler Bütçe İçi İşletme Yönetmeliğinin 4 üncü maddesi gereğince belirlenmelidir.
- 4- Bütçe içi işletmenin ismi, faaliyet konusuna uygun şekilde net olarak belirlenmelidir.

Ayrıca mahalli idarenin yetkili organınca alınacak kararda yukarıda belirtilen hususlara yer verilecektir.

Konunun il özel idaresine, belediyelere ve mahalli idare birliklerine duyurulması hususunda gereğini rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür V.

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 29416146-349-7955
Konu : KENTGES Eylem Planı

29/03/2017

..... **VALİLİĞİ**

Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planında (2010-2013);

"HEDEF 12- Yaşam ve Mekan Kalitesi Yüksek, Güvenli Yerleşmeler Oluşturmak. STRATEJİ

12.1:Yerleşmelerde gerekli önlemler alınarak toplum ve mekan güvenliği artırılabacaktır.

EYLEM 12.1.1:Belediye zabıta birimleri, polis teşkilatı ve ilgili diğer birimler arasında toplumsal düzeni sağlamaya yönelik işbirliği ve koordinasyon mekanizması kurulacaktır.

Güvensiz ve tehlikeli ortamlar kentlerde yaşayanların hayat kalitesini etkilediğinden yerel yönetimler, polis ve diğer kurumlar arasında etkin bir işbirliği sağlanması gerekmektedir. Ayrıca, suç oluşmadan önce kent çeperleri veya çöküntü alanlarındaki yerleşim birimlerinde sosyal desteğin ve izlemenin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır" denilmekte olup, İçişleri Bakanlığı sorumlu kuruluş olarak belirlenmiştir.

Belediyeler, huzur ve güvenliği sağlayacak, suç ve suçlu ile mücadeleyi kolaylaştıracak, vatandaşın hayat standardını ve refahını artıracak şartların oluşması amacıyla şehrin bu gününü yarına taşıyan, vizyonu olan ve mekânsal bütünlüğü tesis eden şehir planlarını hazırlarken her bölgenin sosyal dokusunun iyi etüd edildiği mekânsal analizlere dayanılmasına önem vermedir. Bununla birlikte kentin çehresi değiştirilirken de kentli yaşama adaptasyonu sağlayıcı projeleri de hayata geçirmelidir. Ayrıca belediyeler, toplum ve mekan güvenliğini artırırken polis teşkilatı ve ilgili diğer birimler arasında işbirliği ve koordinasyon mekanizmasını da kurmalıdır.

Söz konusu eylem kapsamında yapılan iş ve işlemler hakkında Valiliklerce düzenlenecek rapor her yıl Ocak ayının ilk haftası Bakanlığımıza gönderilecektir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür V.

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 14399437- 010.06.02- E. 6978
Konu : Ustalık Belgesi

20/03/2017

İlgi : Gümrük ve Ticaret Bakanlığının 16/02/2017 tarihli ve 22665542 sayılı yazısı.

Bilindiği üzere sıhhi ve gayri sıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemler, 10/08/2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete` de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında yürütülmektedir.

Mezkur Yönetmelik`in ekinde yer alan ÖRNEK 1 Sıhhi İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Başvuru/Beyan Formu ve ÖRNEK 2 Gayrisıhhi Müessese Açma Ruhsat] Başvuru/Beyan Formunda ustalık belge numarasının ticaret siciline kayıtlı olanlardan istenmeyeceği yazmaktan olduğundan bazı yetkili idarelerce, işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenirken ticaret siciline kayıtlı olanlardan ustalık belgesinin istenmediği ilgi yazı ile Bakanlığımıza bildirilmiştir.

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu`nun 68 inci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde "*Sicil ve oda tarafından, esnaf ve sanatkârlardan kayıt sırasında 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununda öngörülen ustalık belgesi veya muadili belgeler istenmez.*" hükmü,

5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Odalar ve Borsalar Kanunu`nun 102 nci maddesinde "*Odaya kayıt sırasında, ticaret siciline kayıtlı olanlardan 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununda öngörülen ustalık belgesi veya muadili belgeler istenmez.*" hükmü,

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu`nun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasında "*Bu Kanun kapsamına alman il ve mesleklerde; belediyeler ve işyeri açma izni vermeye yetkili diğer kurum ve kuruluşlar işyeri açılışında, esnaf ve sanatkârlar ile tacirlerin kendilerinden veya işyerinde her bir meslek dalında çalıştırdıkları en az birer çalışanından ustalık belgesi ya da en az ön lisans diploması istemek zorundadır.*" hükmü bulunmaktadır.

Dolayısıyla, ustalık belgesinin yalnızca Odalara kayıt sırasında istenmediği, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre açılacak iş yerlerinde, esnaf ve sanatkârlar ile tacir ayrımı yapılmaksızın kendilerinden veya işyerinde her bir meslek dalında çalıştırdıkları en az birer çalışanından ustalık belgesi (ya da Yönetmelik`te açıkça ustalık belgesi talep edilen haller hariç en az ön lisans diploması) istemenin yasal bir zorunluluk olduğu değerlendirilmektedir.

Konunun iliniz dâhilindeki il özel idaresi ve belediyelere duyurularak uygulamanın bu doğrultuda yürütülmesi hususunda;

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür V.

SORU - CEVAP

Sayın Mehmet PINAR'ın Sorusu:

Sözleşme uygulanması aşamasında meydana gelebilecek fiyat farkları iş deneyim tutarına eklenebilir mi?

Cevap: İhale Uygulama Yönetmelikleri incelendiğinde, iş deneyim tutarlarının;

*Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 46 ncı maddesinde, anahtar teslimi götürü bedel veya teklif birim fiyat ya da karma teklif alma suretiyle sözleşmeye bağlanan işlerde; fiyat farkları hariç varsa yasal keşif artışları dahil hakedişteki sözleşme fiyatları üzerinden,

*Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 46 ncı maddesinde, götürü bedel veya birim fiyat üzerinden sözleşmeye bağlanmış işlerde; her türlü fiyat farkları hariç, varsa iş artışları dahil, hakedişteki sözleşme fiyatları ile yapılan işin tutarı üzerinden,

Belirleneceği hükme bağlanmış, keza Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 45 inci maddesinde de, iş bitirme belgesinin düzenlenmesinde belge tutarının, her türlü fiyat farkları ve katma değer vergisi hariç, varsa iş artışlarının sözleşme bedeline eklenmek suretiyle bulunacağı ifade edilmiştir.

Açıklanan nedenlerle, fiyat farklarının iş deneyim belgesine dahil edilmesi mümkün değildir.

Sayın Ali AKGÜL'ün Sorusu:

Oda kayıt belgesi olmadan ihalelere girilebilir mi?

Cevap: İhale Uygulama Yönetmeliklerinde, 25.01.2107 tarih ve 29961 sayılı Resmi Gazete'de yapılan değişikliklerle ihalelerde aday veya isteklilerden, mesleki faaliyetleri dolayısıyla kayıtlı oldukları mesleki faaliyetleri dolayısıyla kayıtlı oldukları meslek odasından, kayıtlı bulunduğuna dair belgenin istenilmesini zorunlu kılan hüküm yürürlükten kaldırılmıştır.

Örneğin, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 38 inci maddesinde yapılan değişiklikle "... Ayrıca aday veya isteklilerin ihale tarihi itibarıyla mesleki faaliyetlerini mevzuatı gereği ilgili odaya kayıtlı olarak sürdürmesi gerekmekte olup, ihale üzerinde kalan isteklinin sözleşme imzalanmadan önce bu durumu tevsik eden belgeleri 4734 sayılı Kanun ve ilgili

mevzuat ile ön yeterlilik ve ihale dokümanında yer alan düzenlemeler uygun olarak sunması gerekmektedir. ..." şeklinde hükme yer verilmek suretiyle, oda kayıt belgelerinin aday veya istekli tarafından, teklifleriyle beraber sunulması zorunluluğu kaldırılmıştır.

Soru: *Belediye sınırları içerisinde kendimize ait arsamız sahası içindeki hafriyatın, bir miktarını kendi bahçemde, bir miktarının ise arsa sahası içinde kullanıyorum. Bunun için belediyeye hafriyat harcı ödemem gerekir mi ?*

Cevap: Soru net olmamakla birlikte, ruhsatla ilgili olmaksızın yapılmış bir çalışma var ise harç söz konusu değildir.

Belediyenin vermediği bir hizmetten dolayı harç veya ücret alması mümkün değildir.

Bu nedenle, ilgilinin kendi arsasında yaptığı çalışmadan çıkan hafriyatı yine kendi arsası içerisinde değerlendirmesiyle ilgili harca konu olabilecek bir husus bulunmamaktadır.

Kanaatimce 2464 sayılı Kanunun imarla ilgili harçları ile harçların buna bağlı olarak Belediye Harçları Yönetmeliğine göre mevzuat boyutu ile yetinirsek sebep sonuç ilişkilerinin olayın gelişimine göre taraflar arasında halli yoluna gidilmesi gerekir. Örneğin; belediyeden yapı veya hafriyat izni almadan kazı yapılması mümkün değildir. Harç buna bağlı tahakkuk ettirilmiş olabilir. Yoksa hafriyatın dökülmesi yapı sahibine aittir. Belediyenin göstereceği yere ardiyelere dökülür, ondan da bu hizmet karşılığı harç alınması mümkündür. Çünkü, belediye hafriyat, enkaz vb. işler için ardiye kurmuş alan tahsis etmiş ise bu hizmetlerin karşılığı vardır, onu da harçla sağlarlar.

Soru:

1-Belediyeye ücretli imar planı yaptırmak isteyen bir kişi müracaatından sonradan imar planı yapımı tamamlanmasından sonra vazgeçebilir mi?

2- İmar planı yapımı gerçekleştirilen kişi için tahakkuk ettirilen ve encümeden geçen imar ücreti, daha sonra vatandaşın vazgeçmesi nedeniyle tahakkukun iptali mümkün müdür ?

Cevap: Aşlında imar planlarının kişinin isteğine göre hazırlanması söz konusu değildir. Ancak, uygulama imar planında, plan proje (kat adedi, cephe silueti ...) değişikliği olabileceğini belirtelim.

Bu bağlamda;

1. Belediyeye ücretli imar planı yaptırmak isteyen bir kişi, müracaatından sonradan imar planı tamamlanmasından sonra vazgeçmesi mümkün değildir. İmar planı kişinin isteğine göre

yapılmamaktadır. İdare hukuku bakımından tüm idari işlemlerin nihai amacı kamu yararadır. Dolayısıyla imar planları kamu yararına olması gereken düzenlemedir. Kamu yararı ise bir beldenin bütününe ilgilendiren bir konu olup, o beldede yaşayan mülk sahiplerinin kişisel çıkarlarına uygun gelmesi için yapılamaz. İmar planlarının yapılmasında ve değiştirilmesinde mevzuata uyulmaması üzerine idari yargı yerlerinde ve Danıştay'da iptal davası açılması halinde hukuka aykırılık nedeni olarak görülmekte ve imar planları ve değişiklikleri hakkında iptal kararı verilmektedir. İmar planlarının yapılması ve değişikliklerine ilişkin olarak başta 3194 sayılı İmar Kanunu olmak üzere ilgili yasa ve yönetmeliklerde yer alan kurallara uyulması zorunludur.

2. Encümeden geçen imar planının (kat adedi, cephe silueti gibi) değiştirilmesi veya kaldırılması ancak meclis kararı ile olabilir. Bu cümleden olarak, belediyece tahakkuk ettirilen ücret ve harçların peşin alınması gerekmektedir. Tahakkuk ettirilen ücret ve/veya harçların tahsil edilmemesi durumunda görevlilerin sorumlu olacakları muhakkaktır. Alacak aşamasında bir tahakkukun iptali söz konusu değildir. Aksine bir uygulama durumunda 5018 sayılı Kanunun 71 inci ve Kamu Zararlarının Takip ve Tahsilinde Uyulacak Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olarak sebep olan kişilerden kamu zararı olarak tazminen tahsili gerekmektedir. Öte yandan, ücret ve/veya harçları peşin almadan iş gören görevliler hakkında disiplin ve gerekiyorsa adli kovuşturma yoluna gidilmesi gerekmektedir. Kaldı ki, imara ilişkin kararlar öncelikle meclisten ve mevzuatın öngördüğü hususlardaki kararlar belediye encümeninden alınmaktadır. Meclisçe alınan kararlardan ancak meclis, encümenince alınan kararlardan da ancak encümen vazgeçebilmekte ise, bu işlemlerin keyfi bir şekilde yürütülmesi ve sonuçlandırılması idari, mali ve adli sorumluluk getireceği bilinmelidir.

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAŞ KATSAYILARI

	01.07.2016 - 31.12.2016 Dönemi TL.	01.01.2017 - 30.06.2017 Dönemi TL.
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,093259	0,096058
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yılve fazlası için azami 500 gösterge	20	20
Taban Aylığı Katsayısı	1,4598	1,503595
İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zam- larının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı	0,029574	0,030462
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	885,96	912,55

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü mad. Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 03/01/2017 tarih ve 27998389.-010-.06.02-66 sayılı Mali ve Sosyal Haklara ilişkin genelgesi

DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR

Konusu		01.07.2016-31.12.2016 Dönemi TL.	01.01.2017-30.06.2017 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.134 x Maaş Katsayısı)		199,01	204,98
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	46,62	48,02
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	23,31	24,01
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300	300
	2. Çocuk için	400	400
	3. Çocuk için	600	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	885,96	912,55
	Memurun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	1.771,92	1.825,10

657 s.Kanun md. 202, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 03/01/2017 tarih ve 27998389-010-06.02-66 sayılı Mali ve Sosyal Haklara ilişkin genelgesi

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	6.470,76
	72.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	6.943,07
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	7.673,35
	82.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	7.903,65
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	9.538,53
	102.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	9.824,81
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	10.934,41
	117.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	11.265,68
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	12.802,59
	137.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	13.186,84
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	14.667,77
	157.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	15.108,00
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	17.931,84
	192.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	18.470,03
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	21.662,20
	232.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	22.312,35

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 9.824,81 dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1] (2017 YILI)

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2016- 31.12.2016 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek	01/01/2017- 30/06/2017 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	74,89	77,15
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	85,25	87,82
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	105,98	109,16
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	121,49	125,17
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	142,25	146,52
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	162,97	167,87
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	199,24	205,22
2.000.001'den fazla olan beldelerde	240,24	247,92

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir. TL cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamasında yarım kr ve üzerindeki değerler bir kr tamamlanır; yarım kr altındaki değerler dikkate alınmaz.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ (2017 YILI)

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/07/2016- 31/12/2016 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01/01/2017- 30/06/2017 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	326,40	336,20
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	419,66	432,26
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	559,55	576,35
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	699,44	720,44
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.119,10	1.152,70

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI (2017 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2016-31/12/2016	Dönemi 01/01/2017-30/06/2017
İL Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.024 x 0,096058)	561,97	578,65
İL Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,096058)	207,59	213,83

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 24. Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ (2017 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2016-31/12/2016	Dönemi 01/01/2017-30/01/2017
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,096058)	1.305,62	1.344,81
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,096058)	1.119,10	1.152,70

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 28. maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:296 - 27.12.2016 tarih ve 29931 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2017 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
13.000 TL'ye kadar	15%
30.000 TL'nin 13.000 TL'si için 1.950 TL, fazlası	20%
70.000 TL'nin 30.000 TL'si için 5.350 TL, (ücret gelirlerinde 110.000 TL'nin 30.000 TL'si için 5.350 TL), fazlası	27%
70.000 TL'den fazlasının 69.000 TL'si için 16.150 TL, (ücret gelirlerinde 110.000 TL'den fazlasının 110.000 TL'si için 26.970 TL), fazlası	35%

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2016 - 31.12.2016 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2017 - 31.12.2017 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	1.647,00	1.777,50
SSK Primi (%14)	230,58	248,85
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	16,47	17,78
Gelir vergisi (%15)	86,46	93,32
Asgari Geçim İndirimi	123,53	133,31
Damga Vergisi (%07,59)	12,50	13,49
Kesintiler Toplamı	346,01	373,44
Net Asgari Ücret	1.300,99	1.404,06
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	1.647,00	1.777,50
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (***)	255,29	275,51
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	32,94	35,55
İşverene Toplam Maliyet	1.935,23	2.088,56

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Not2 : 16 yaşını doldurmamış işçiler içinde aynı hesaplamalar yapılmıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (133,31) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2017 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	133,31		
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	159,97	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	133,31
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	179,97	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	153,30
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	199,96	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	173,30
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	226,63	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	199,96
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	226,63	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	213,30

1 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

5326 SAYILI KABAHAHLER KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI (01/01/2017-31/12/2017)

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHLIN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
1	m.32	EMRE AYKIRI DAVRANIŞ	Genel	Belediye Encümeni	227 TL
2	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapmak	Belediye Zabıtası	109 TL
3	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapanın üzerinde para çıkması	Belediye Encümeni	Toplanan paranın kamuya geçirilmesi
4	m.36/1	GÜRÜLTÜ	Gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Gerçek Kişi)	Belediye Zabıtası	109 TL
5	m.36/2	GÜRÜLTÜ	Ticari bir işletmenin faaliyeti çerçevesinde gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Ticari İşletme)	Belediye Zabıtası	2.327-11.658 TL
6	m.37	RAHATSIZ ETME	Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek	Belediye Zabıtası	109 TL
7	m.38/1	İŞGAL	Kaldırımları İşgal Eden veya Mal Satışı Yapan Kişilere	Belediye Zabıtası	109 TL
8	m.38/2	İŞGAL	Kaldırımlara İzni Olmaksızın İnşaat Malzemesi Yığan Kişilere	Belediye Zabıtası	227-1.155 TL
9	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Kamu Hizmet Binalarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
10	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Belediyeye ait toplu taşıma araçlarında sigara içmek	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
11	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişileri Tarafından İşletilen Toplu Taşıma Araçlarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
12	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişilerine Ait Olan ve Herkesin Girebileceği Binaların Kapalı Alanlarında sigara içenlere	Kolluk Görevlisi	109 TL
13	m.40	KİMLİĞİ BİLDİRMEME	Görevle ilgili olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği ve adresi ile ilgili bilgi vermekten kaçınmak veya gerçeğe aykırı beyanda bulunmak	Kimlik ve adres bilgisi soran kamu görevlisi (Genel)	109 TL

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHATİN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
14	m.41/1	ÇEVREYİ KİRLETME	Evsel atık ve atıkların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye	Belediye Zabıtası	36 TL
15	m. 41/2	ÇEVREYİ KİRLETME	Yemek Pişirme ve Servis Yerlerinde İşlenmesi Halinde İşletmeye	Belediye Zabıtası	1.155-11.658 TL
16	m. 41/3	ÇEVREYİ KİRLETME	Hayvan Kesimine Tahsis Edilen Yerleri Dışında Kesim Yapanlara veya Kesilen Hayvan Atıklarını Sokağa veya Kamuya Ait Sair Alanlara Bırakanlara	Belediye Zabıtası	109 TL
17	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına Atan gerçek Kişiye	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
18	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına İnşaatı Yürüten Tüzel Kişi Adına Atılması Halinde	Belediye Zabıtası	227-11.658 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
19	m.41/5	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Ev Eşyasını Bunların Toplanmasına İlişkin Belirlenen Günün Dışında Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	109 TL
				(belediyeler tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere günler belirlenir ve ilan olunur (m. 41/5)	

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHATİN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
20	m.41/6	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Motorlu Kara ve Deniz Nakil Araçlarını ya da Mütemmim Cüzlerini Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	575 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/6).
21	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınmaksızın kamuya ait alan ve duvarlar ile özel şahıslara ait alanlara bez, kağıt vb. afiş ve ilan asmak	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL
22	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınarak asılan afişlerin verilen sürenin sonunda toplanmaması	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL

NOT: 41. maddede sayılı suçlarla ilgili olarak, meydana gelen kirliklik kişi tarafından derhal kaldırıldığı takdirde idari para cezasına karar verilmeyebilir (madde:41/8).

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	227 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	227 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	227 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	456-9.186 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	227 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	227 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinaden cezasını uygulayacaktır.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcirah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanununun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

İzin Süresi		
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönüşmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakkeşlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanmış vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve vevnedarlık görevine bağlandıği tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetiçi eğitime katılma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve O.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandıği tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açıktaki süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yılda 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yılda Fazla 15 Yılda Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz.

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yılda 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yılda Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

5510 SAYILI KANUNDAKİ BAZI PARA CEZALARI

İŞE BAŞLAMAYA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Sigortalı işe giriş bildirgesini süresinde ve Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyenler hakkında, her bir sigortalı için aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
Sigortalı işe giriş bildirgesinin verilmediğinin, mahkeme kararından veya Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevli memurlarınca ya da diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan tespitlerden veya bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden anlaşılması halinde,	
- İlk tespitte her bir sigortalı için aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
- 1 yıl içinde ikinci kez tespitinde her bir sigortalı için aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50
İŞYERİ TESCİLİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
İşyeri bildirgesini yasal süresinde Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyen kamu idarelerine: aylık asgari ücretin 3 katı tutarında	5.332,50
PRİM VE HİZMET BELGESİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Aylık prim ve hizmet belgesini süresinde ve Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekil ve usulde vermeyenlere her bir fiil için; aylık asgari ücretin 2 katını geçmemek üzere,	
- Belgenin asıl olması halinde, belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/5'i tutarında	355,50
- Belgenin ek olması halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/8'i tutarında	222,18
- Ek belgenin sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin süresi içinde verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Sosyal Güvenlik Kurumunca geçerli sayılmamasına bağlı olarak Sosyal Güvenlik Kurumunca re'sen düzenlenmesi halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75
- Belgenin mahkeme kararı, Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden hizmetleri veya kazançları kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığına, işverence düzenlenip düzenlenmediğine bakılmaksızın, aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
İŞYERİ KAYITLARININ İBRAZİ VE GEÇERSİZLİĞİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
İşyeri defter, kayıt ve belgelerinin Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol memurlarınca incelenmek üzere Sosyal Güvenlik Kurumunca yapılan yazılı ihtar rağmen 15 gün içinde mücbir sebep olmaksızın tam olarak ibraz edilmemesi halinde, kamu idarelerine: aylık asgari ücretin 3 katı tutarında	5.332,50
Defter ve belgelerin tümünü verilen süre içinde ibraz etmekle birlikte, defter kayıtlarının geçersiz sayılması halinde, geçersizlik hallerinin gerçekleştiği her bir takvim ayı için: asgari ücretin 3 katını aşmamak üzere aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75
Geçersiz sayılan her bir ücret tediye bordosu için aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75

ASGARİ İŞÇİLİK UYGULAMASINA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Asgari işçilik uygulaması ile ilgili olarak Sosyal Güvenlik Kurumunca istenilecek bilgileri ve belgeleri yazılı olarak en geç 1 ay içinde vermeyen kamu idarelerine aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
İHALELİ İŞLERE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
İhale yolu ile yaptırdıkları her türlü işleri üstlenenleri ve bunların adreslerini süresi içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen kamu idarelerine, aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
SİGORTASIZ ÇALIŞANLARA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenecek işlemlerde, işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol edip, sigortasız olduğunu tespit ettiği kişileri Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen kamu idarelerine sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/10'u tutarında	177,75
RUHSATLARA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Yapı ruhsatı ve diğer tüm ruhsat veya ruhsat niteliği taşıyan işlemlerine ilişkin bilgi ve belgeler ile varsa bunların verilmesine esas olan istihdama ilişkin bilgileri, süresinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen valilikler, belediyeler ve ruhsat vermeye yetkili diğer kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine, her bir bildirim yükümlülüğü için aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
SGK DENETİMİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurlarının 5510 sayılı Kanundan doğan inceleme ve soruşturma görevlerini yerine getirmeleri sırasında görevlerini yapmasına engel olan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50
Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurlarının görevlerini yapmasını engellemek amacıyla cebir ve tehdit kullanan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin 10 katı tutarında	17.775,00
5510 SAYILI KANUNUN 100'ÜNCÜ MADDESİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Kamu idarelerinden, 5510 sayılı Kanunun 100'üncü maddesi kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından istenen bilgi ve belgeleri;	
- Belirlenen süre içinde mücbir sebep olmaksızın vermeyenler hakkında, aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50
- Geç verenler hakkında, aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
Geçici iş göremezlik ödeneği ödemelerinde 5510 sayılı Kanunun 100 üncü maddesine istinaden Sosyal Güvenlik Kurumunca işverenlerden istenilen bildirimlerin;	
- Belirlenen süre içerisinde ve elektronik ortamda yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/10'u tutarında	177,75
- Hiç yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/2 'si tutarında	888,75
5510 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinin altıncı fıkrasına göre genel sağlık sigortalılarının bakmakla yükümlü oldukları kişilere ait bilgi girişlerini süresinde yapmayanlar ile bakmakla yükümlü olunan kişi olmayanlara ait bilgi girişi yapanlara aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75

İŞTEN AYRILMAYA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Sigortalılığı sona erenlere ilişkin bildirim süresi içinde ya da Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun olarak yapmayanlar veya Sosyal Güvenlik Kurumunca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler hakkında, bir takvim ayında işlenen bu fiillerden dolayı tutmakla yükümlü bulunulan defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza tutarını aşmamak kaydıyla her bir sigortalı için asgari ücretin 1/10'u tutarında

177,75

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞININ BİLDİRİMİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

İş kazasının en geç kazadan sonraki 3 işgünü içinde, meslek hastalığının öğrenildiği tarihten itibaren 3 iş günü içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmemesi

2.702,69

394 SAYILI HAFTA TATİLİ KANUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA NO	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
1	m10	Hafta tatili ruhsatı almadan Pazar günleri çalışan işyerlerine	Belediye Encümeni	179 TL

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ HAKKINDA KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA NO	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
1	m.7/1	İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)	Belediye Encümeni	179 TL

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2017-31.12.2017)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilât Yönetmeliği 10. Madde, 5018 sayılı Kanun 35.mad., Geçici mad. 9, 6767 s. Bütçe Kanunu (İ)Cetveli	10.000' e kadar olan belediyeler	2.600,00
	10.000' den fazla olan belediyeler	5.200,00

YURTIÇİ HARCIRAHLAR

Memur ve Hizmetlilerden	TL
a) Ek Göstergesi 8000 ve Daha Yukarı Olanlar	48.25
b) Göstergesi 5800 (Dahil) - 8000 (Hariç) Olanlar	45.00
c) Ek Göstergesi 3000 (Dahil) - 5800 (Hariç) Olanlar	42.25
d) Kadro Derecesi 1 - 4 Olanlar	37.25
e) Kadro Derecesi 5 - 15 Olanlar	36.25
(* 6245 Sayılı Kanununun 33/b maddesine göre verilecek gündeliklerin hesabından bu tutar esas alınır.)	

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkralarına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında, gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı esas alınır. (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilenin ilk on günü için gündeliklerin % 50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin % 50'si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.

II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)

50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel :

a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	14.75
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar	14.25

Bu tazminattan yararlananlardan;

1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.

2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.

EK DERS, KONFERANS VE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER ÜCRET ÖDEMELE- RİNİN (K- Cetveli)

I- Fazla Çalışma Ücreti

(A) Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti:

1- 657 sayılı Kanunun 178 inci maddesi uyarınca fazla çalışma karşılığında saat başına yapılacak ödeme 1,83 Türk Lirasıdır. (399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin (a) bendi dahil olmak üzere özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınır.)

2- 657 sayılı Kanuna tabi personele, anılan Kanunun 178 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın ve fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında;

b) Her bir makam için aylık toplam 450 saati geçmemek üzere Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 1,93 Türk Lirasıdır.

5- Her ne suretle olursa olsun, özel kanunlarına göre fazla çalışma ücreti alanlara, yukarıdaki hükümlere göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

(B) Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti

1- Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardaki (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir. Ancak, bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusu;

-10.000'e kadar olanlar için 244 Türk lirasını,

-10.001'den 50.000'e kadar olanlar için 262 Türk Lirası,

- 50.001'den 100.000'e kadar olanlar için 290 Türk Lirasını,

100.001'den 150.000'e kadar onalar için 327 Türk Lirasını,

250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için 390 Türk Lirasını

- 1.000.001'den fazla olanlar için 453 Türk Lirasını,

-Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekilere için 430,40 Türk Lirasını,

- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekilere için 602 Türk Lirası, geçemez.

2- Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmaz.

3- Yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yararlanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) bir yılda toplam 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödemeye devam olunur. Diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır.

Ancak;

a) Yanıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak, helikopter ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri,

ç) Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta ve navlun giderleri,

d) Belediyelere ait itfaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri,

bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARİ PARA CEZALARI (01/01/2017-31/12/2017 TARİHLERİ ARASI)

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, **820,62 Türk Lirasından az olmamak üzere,**

Kanuni Dayanağı	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m ² için)
42/a	I	A	4.92
		B	8.20
	II.	A	13.12
		B	18.04
	III	A	29.53
		B	32.82
	IV	A	37.74
		B	41.02
		C	50.87
	V	A	62.36
		B	75.49
		C	85.33
D		103.39	
42/b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan		Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20
42/c (42/a ve 42/b maddelerine göre cezalandırılması gereken yapılar)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise		% 30'
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise		% 40
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise		% 60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise		% 100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise		% 20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise		% 80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise		% 50

	Ruhsatsız ise	% 180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	% 50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	% 100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	% 10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	% 20
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	% 20
3194/18-42	3194 sayılı Kanunun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselere ayırarak özel parselasyon planları, satış vadi sözleşmeleri yapılması	3.282,49
3194/28-42	Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhitliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/32-42	Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması	3.282,49
3194/33-42	İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/35-42	Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak maksadıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımı seviyesinden, 0.50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması	3.282,49
3194/36-42	Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/37-42	Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi	3.282,49
3194/39-42	Bir kısmı veya tamamının yakılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların tamir edilmemesi veya yıkılmaması, Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısına can ve mal emineyitini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapıların ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviye yapılmaması veya bu yapıların 39. madde uyarınca yıkılmaması halinde	16.390,78

3194/41-42	Belirli yollar üzerinde bulunan mahzurlu binaların veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin ilgili idarece (belediye veya valilik) tayin edilen tazda kapatılmaması durumunda	3.282,49
3194/27-42	İl özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde, köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek, fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi durumunda (Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası 446,69 TL den az olmamak üzere 42/2 fıkrasına göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.)	492,34
<p>Önemli Not:</p> <p>- Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanır.</p> <p>-Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.</p> <p>-Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez.</p> <p>- Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre cezai işlem yapılmak üzere,</p> <p>1) üyesi buldukları meslek odasına</p> <p>2) Bakanlığa ilgili idarece bildirilir.</p> <p>Yukarıda verilen 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibi, harita, plan, etüt ve proje müellifleri, fenni mesuller, yapı müteahhidi ve şantiye şeflerinin ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere 3.282,49- bu fiillerinin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde 6.564,99- Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde 9.847,51- Türk Lirası idari para cezası verilir.</p> <p>Diğer taraftan ;</p> <p>a)Yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilmesi ve 32 nci maddeye göre verilen süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde beş yıl,</p> <p>b)Yapım işinde ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilen imalatın can ve mal güvenliğini tehdit etmesi halinde on yıl,</p> <p>c) Bakanlıkça olumsuz kayıt değerlendirmesi yapılan hallerde bir yıl,</p> <p>süreye Bakanlıkça iptal edilir denilmektedir.</p>		

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kiraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.m.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kiraathane ve oyun oynatılan yerlere yanında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	1.289-2.590TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

YILLAR	ALT DEĞER TL	ÜST DEĞER TL	YENİDEN DEĞERLENDİRME ORANI
2004	500	1.000	% 11,2
2005	556	1.112	%98
2006	610	1.220	% 7,8
2007	657	1.315	% 7,2
2008	704	1.409	% 12
2009	788	1.578	% 2,2
2010 YILI	805	1.612	%7,7
2011 YILI	866 TL	1.736TL	%10,26
2012 YILI	954 TL	1.914TL	%7,8
2013 YILI	1.028TL	2.063	%3,93
2014 YILI	1.068TL	2.144TL	%10,11
2015 YILI	1.175TL	2.360TL	%5,58
2016 YILINDA UYGULANACAK MİKTAR	1.240TL	2.491TL	%3,98
2017 YILINDA UYGULANACAK MİKTAR	1.289 TL	2.590 TL	

2016 Yılı ceza miktarları, Maliye Bakanlığı'na 10 Kasım 2015 tarihli ve 29528 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 457 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde belirlenen % 5,58 (beş virgül elli sekiz) yeniden değerlendirme oranına uygun olarak tespit edilmiştir.

BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.300
	2-İlçelerde	675
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	14.900
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	32.000
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	68.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	6.550
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	27.300
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	931.400
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	372.700
	o) Yatırım izinde ve Başkanlıkları için kullanılmak üzere	3.900
40	4	24.250
79	a) Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan,	16.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan,	16
5502 Sayılı Kanunun 7 nci maddesinin	i) Kurum alacaklarının tahsilat işlemleri ile diğer kanunlarla tahakkuk ve tahsilat yetkisi Kuruma verilen alacakların tahsilat işlemlerinin, kısmen veya tamamen kamu gelirlerinin toplanması ve takibinden sorumlu olan kamu idarelerinden hizmet almak suretiyle gerçekleştirilmesine karar vererek Bakan onayına sunmak.	440
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	231.800
3082	Kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüslerin devletleştirilebilmesi usul ve esasları hakkında kanun	115.250

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER

1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	634.200
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	1.902,600
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	1.902,600
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51/ ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	69.300
b-Diğer İlçelerde	34.500
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76)[5]	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	418.500
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	209.400
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	151.800
d) Diğer İlçelerde	113.400

Bu madde ile ilgili parasal sınırları n herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden an az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi :Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01/01/2017-31/12/2017**

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek (İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı)	18.404-TL
5	99/a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	146-TL
7	99/a	Geçici iş ilişkisi hükümlerine aykırı davranılan her işçi için	146 -TL
8	99/b	İş Sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek (her bir işçi için)	146 -TL
14	99/b	Çağrı üzerine çalışma usulüne ilişkin hükümlere uyulmayan her işçi için	146 -TL
28	99/c	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi Vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak (Bu durumdaki her bir işçi için)	146-TL
29	100	Toplu işten çıkarma hükümlerine aykırı davranarak işten çıkarılan her bir işçi için (toplu işçi çıkarma)	607-TL
30	101	Engelli ve eski hükümlü çalıştırması gerektiği halde çalıştırmayan (Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için)	2,30-TL
32	102/a	Ücret ile Kanundan veya TİS'den veya iş sözleşmesinden doğan ücretin kasten ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde her işçi ve her ay için	167-TL
32	102/a	Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın zorunlu bulunduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödenmemesi (halinde her işçi ve her ay için)	167 -TL
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	607-TL
38	102/b	Yasaya aykırı olarak ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	607-TL
39	102/a	Asgari ücret ödenmeyen veya eksik ödenen-her işçi ve her ay için	167-TL
41	102/c	Fazla çalışma ücreti ödenmeyen, hak ettiği serbest zamanı altı ay içinde kullanılmayan, onayı alınmadan fazla çalıştırılan her bir işçi için	296 -TL
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek, -Bu durumdaki her işçi için	607-TL
57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullanırmak veya eksik kullanırmak-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak-Bu durumdaki her işçi için	1622-TL
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	1622-TL
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	1622-TL

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01/01/2017-31/12/2017

69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	1622-TL
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yasağına aykırı davranmak	1622-TL
72	104	Yer ve sualtında çalıştırma yasağına uymamak	1622-TL
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	1622-TL
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	1622-TL
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	1622-TL
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	1622-TL
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkrafta yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	14.723-TL
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvuru alan işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	14.723-TL
107/2	107/2	İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	14.723-TL

Not:

-5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanununun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanununun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	2000
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	2.000-200.000
	-Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	200.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	24
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	90.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	170.000
	- Satış tutarı	230.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	90.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	170.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	900
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	2,40
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallikler	900
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	11
	- Diğer vergilerde	21
MADDE 352-	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	I inci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	130
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	80
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	40
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	19
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	11
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	5
	II nci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	70
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	40
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	19
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	11
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	5
6- Gelir vergisinden muaf esnaf	2,80	
	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	
	1- Fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması	210

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 353-	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	110.000
	2- Perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması	210
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	11.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	110.000
	4- Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilmeme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	210
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	5.000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	260
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	800
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	160.000
	9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.100
	10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	800
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	1,80
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermekten çekinenler ile 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde hükmüne uymayanlar için ceza	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.400
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	700
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	350
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsih etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.100.000
MADDE 370	Kullanım sahte veya muhteviyatı yanıltıcı	50.000

**GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI
2017 YILI(*)**

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	3.900 TL
--	----------

**HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN
YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İL-
İŞKİN İSTİSNA TUTARI (2017 YILI) (*)**

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) nu- maralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemi- latı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	14.00 TL
--	----------

**BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA
BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2017 YILI) (*)**

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) nu- maralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2017 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	6.500 TL
-Diğer yerlerde	4.300 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği
(Seri No:296 27 Aralık 2016 tarih ve 29931 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	900
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	470
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	210

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93
2012	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:419)	%7,80
2011	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:410)	%10,26
2010	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:401)	%7,7

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

	TL
A- MERKEZİ YONETİM MUHASEBE YONETMELİĞİ	
1. Kasa işlemleri:	
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı:	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası Şubesi bulunmayan ilçelerindeki muhasebe birimlerinde	1.500
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	850
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkeresi bedellerinin iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir, teminat iadeleri ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznede bulundurulacak azami TL tutarı:	
1.2.1. Vergi dairesi görev ve yetkilerini haiz vergi dairesi başkanlıkları ve bunların şubeleri ile vergi dairelerinde,	2.300
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	15.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç).	8.500
2. Kaybedilen alıncılar için ilan:	
İlgilileri tarafından kaybedilen alıncılarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 552 nci maddesine göre ilan gerektirmeyen parasal Sınırlar,	850
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	2.800
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	9.000
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:	
Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Satılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	3.500

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
I. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevduatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarında devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin vergi daireleri hariç muhasebe birimlerinde uygulanacak limitler (vergi ve sair kesintile düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	2.800
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	4.000
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin kayıtlara alınması ile kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	15.000
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınır.	55.000
D- TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınır için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırın kamu idareleri arasından bedelsiz devri ve satışında	4.250
1.3. Taşınırın aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	21.000
2. Yukarıda velirilen limitler, kuruluş merkezleri Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde 3 kat olarak uygulanır.	
ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ	
A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için;	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen illerde	1.300
1.2. Diğer İlçelerde	675
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	68.000
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	6.550
13. Yatırım izleme Koordinasyon Başkanlıklarının harcamaları için	3.600
B- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli idarelerin mutemetleri için	1.300
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının tahsil Usulü hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince	TL
1.1. 213 sayılı vergi Usul kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarından kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacaklarının dışından kalan;	
2.1. Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	16.020
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	16,00
6728 sayılı Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenlenme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanmayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılarak ilgili bankalara iade edilecek tutar.	519
KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAZ ORANLARI	
3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yılları itibarıyla uygulanması gereken faiz ve temerrüt faizi oranları; (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.	Yıllık Oran (%)
1. 1/2017 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (31.12.2016 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	9,75
2. 1/1/2015 - 31/12/2016 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (14/12/2014 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75
3. 1/1/2014 - 31/12/2014 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	39.362.920,-
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	39.362.920,-
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	39.362.920,-
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	39.362.920,-
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	117.120,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	234.251,-
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	117.120-234.251,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	234.251-1.952.189,-
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	234.251-1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	1.952.189-39.362.920,-
Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	58.555,-
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	19.507,-
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanunun 3/g maddesi	8.980.120,-
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanunun 21/f Md.	195.205,-
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanunun 53/j-1 Md.	390.425,-
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanunun 62/h Md.	216.681,-
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	618.044-TL'ye kadar		3.707,-
	618.044-TL'den		7.415,-
	2.472.180-TL'ye kadar		
	2.472.180-TL'den		11.123,-
	18.541.351-TL'ye kadar		
	18.541.351-TL ve üzeri		14.832,-

21 Ocak 2017 CUMARTESİ günü ve 29955 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Tebliği (Tebliğ No:2017/1) 1/2/2017-31/01/2018 tarihleri arasında uygulanacaktır.